ROMAN

GÜLAYŞE KOÇAK

Topaç

KANAT

TOPAÇ

GÜLAYŞE KOÇAK

GÜLAYŞE KOÇAK, 1956 yılında New York'ta doğdu. Çocukluğu Addis Ababa'da geçti; ilkokulu Kopenhag'da, ortaokulun bir bölümünü TED Ankara Koleji'nde okudu. Ortaokul ve lise eğitimine Hannover'deki bir "gymnasium"da devam ederken piyano eğitimini de Hannover Müzik ve Tiyatro Yüksek Okulu'nda misafir öğrenci olarak sürdürdü. Ankara Tevfik Fikret Lisesi'nden mezun olan Koçak, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Basın Yayın Yüksek Okulu'na (bugünkü İletişim Fakültesi) girdi ve 1979'da mezun oldu. Koçak, Ankara'da Kanada Büyükelçiliği'nde on yıl, White and Case'de üç yıl çalıştı. Bu süre içinde amatör müzik çalışmalarını sürdürerek oda müziği grubuyla birlikte konserler verdi, ayrıca Ankara Anglikan Kilisesi'nin kantorluğunu yürüttü. Halen Sabancı Üniversitesi Yazma Becerileri Merkezi'nde çalışmakta olan Koçak'ın sosyal bilim alanındaki kitap ve makale çevirilerinin yanı sıra, *Çifte Kapıların Ötesi* (Birinci baskı: Oğlak Yayıncılık, 1994; İkinci baskı: İletişim Yayınları, 2003) ve *Gözlerindeki Şu Hüznü Gidermek İçin Ne Yapmalı?* (Oğlak Yayıncılık, 1997) adlı romanları var.

Topaç

GÜLAYŞE KOÇAK

ROMAN

Kanat Kitap 15

Edebiyat dizisi 6

TOPAÇ

GÜLAYŞE KOÇAK

Roman

1. Baskı: Kasım 2004

ISBN 975-8859-11-0

Yayına hazırlayan: Ceren Yılmaz

Düzelti: Ceyhan Usanmaz

Tasarım: Mehmet Sinan Niyazioğlu

Sayfa düzeni: Mehmet Öztürk

Baskı: Şefik Matbaası, tlf. (0212) 472 15 00

Kanat Kitap

İnönü Cad. Emektar Sokak No. 24/B Gümüşsuyu/Beyoğlu 34427 İstanbul

tlf. (0212) 252 42 80 pbx • faks: (0212) 293 15 44

e-posta: kanat@kanatkitap.com

www.kanatkitap.com

[Çok eski bir hikâye var, nereden hatırladığımı bilmediğim: Çok aç bir grup insanı, iki kümeye bölerek iki ayrı odaya koyuyorlar. Her iki odada da ortaya karavana getiriliyor, içinde çok lezzetli bir çorba var, ancak insanların eline tutuşturulan kaşıklar öylesine uzun ki –kol boylarından bile daha uzun– insanlar yemeğe uzanabilseler bile, kaşığı bir türlü ağızlarına getiremiyorlar. Birinci odadaki insanların hepsi mutsuz ve aç. Yan odadakilerinse hepsi mutlu ve tok, çünkü herkes birbirini beslemekte.]

Kerem ile Sinan'a...

I

15 Kasım
[Melisettö]

"Tamam hanımefendi, tamam... Sakin olun...

Sen Rōmey, gir hanımın koluna. Sıkı tut."

[Kolum... acı... bırak...]

"Şimdi, hanımefendi, size hafif bir uyuşturucu iğne yapacağız. A, neden şaşırdınız, sizi bu konuda uyarmamış mıydık? Malkalkaaa... Uyarmış olduğumuzdan eminim. Bence siz tekrar bir hafızanızı yoklayın... Durun, kımıldamayın... Evet, hafızanızı yoklayın... uyarmıştık... öyle değil mi... durun... iki saniyecik daha durun...

Hah! Hiç acımadı, değil mi? Neyse şimdi, hiç korkmayın; korkmak yok, tamam mı? Şimdi bütün yapacağımız, şu gördüğünüz üstgeçidin üstünden karşıya, Hassasiyet Mahallesi'ni kuşbakışı görebileceğimiz bir noktaya geçmek. Yok, yok korkmayın –Rōmey, sıkı tutsana– aaa, bakın, siz de abarttınız hanımefendi, lafımı bitirmedim ki –Rōmey!– bakın, lafımı bitireyim, üstgeçidi

geçip, öbür taraftan aşağıya falan inmeyeceğiz! İnmeyeceğiz! Bakın yüzüme; in-me-ye-ce-ğiz! Hah, anladınız mı? Ha, çünkü kalabalığın uğultusundan kendi sesimi duyamıyorum da... Dediğim gibi, inmeyeceğiz, bu konuda size söz veriyorum. Sadece ve sadece, üstgeçidin diğer ucuna kadar, yani iniş merdivenlerinin başına kadar yavaş yavaş yürüyeceğiz, o uç noktada da birkaç dakika durarak –bugün ilk gün olduğu için sadece bir beş dakika yaparız, duruma bağlı– aşağıya, Hassasiyet Mahallesi'ne, oradaki insanlara bir bakacağız. Yani, dikenli tellerin ötesinde durum neymiş, bir görmeniz açısından. Eminim merak ediyorsunuzdur..."

[Merak? Merak?...]

"Efendim? Yüzünüzdeki bu alaylı ifade, merak etmediğiniz anlamına mı geliyor? Olur mu hiç öyle şey! Haydaaa... Şimdi de gülmeye başladı... Ne gülüyorsunuz hanımefendi? Römey, sıkı tutsana kolunu; şu gülüşü... Hay Malkım, asabım büsbütün bozuldu. Dur bekleyelim, gülme krizi geçsin. Hanımefendi, ne dedim ki ben? Dikenli tellerin ötesini birkaç dakikalığına dahi olsa görmek, Toplumsal Rehabilitasyon Programı'mızın ilk ve belki en kritik basamağı, hanımefendi... Bu nokta da aşıldıktan sonra diğer aşamalar size çok kolay görünecektir, inanın bana.

Römey, koltuğunun altından tutarak destek olsana... Bayağı inatçı bir vakayla karşı karşıya olduğumuz anlaşılıyor. Demin kışkışladığımız o çekilmez herif vardı ya, bir saattir ayak altında dolanıp her işe burnunu sokan, –tavırlarına bakılırsa o da bizim gibi Evropistan'dan gelme olmalı– çağırsana şu herifi bir. Kadını teskin eder bakarsın, belki bir işe yarar. Ne bileyim nerede, şu koca kalabalığın içinde bir yerlerde olmalı. Hani orta boylu, çok esmer, geniş alınlı, saçını atkuyruğu yapmış bir tip – gözlüklü. Hah, hah! Gördüm, şurada... Koş, çağır herifi."

[Hah... bir o eksikti... onu dinlemeyece... hiç... kulağı tıkayaca... tamamen...]

"Hah. Beyefendi, pardon adınız neydi? Sağ olun. Ebrar Bey, siz bu hanımefendinin nesi oluyorsunuz? Aman sinirlenmeyin beyefendi, merakımızdan değil, formalite gereği soruyorum.

Efendim? Eski eşi mi? Ebrar Bey, hanımefendi bizimle inatlaşıyor. Bize yardımcı olur musunuz? Hanımı lütfen ikna etmeye çalışın. Bütün yapacağımız, hanımefendiyle şu üstgeçidin öbür ucuna kadar gitmek. Bu kadar.

Beyefendi sakin olun, biz de ne yapalım, verilen talimatları uyguluyor, belirlenen programa uyuyoruz. Zaten merak etmeyin, beraberliğimiz kısa sürecek. Ne garip bir şey ki memleket sonunda bizlere muhtaç kaldı, biz ki burada olup bitenlere dayanamayıp, yıllar evvel daha Evropistan Evropistan değilken oralara göç etmiştik.

Ya... Demek siz de Evropistan'da yaşıyorsunuz. Tahmin etmiştim, yürüyüşünüzden, bakışlarınızdan, sizin de buraların yabancısı olduğunuzu... Aradaki fark, maalesef sırıtıyor.

Beyefendi nasıl dolu doluyum anlatamam... Evropistan'dayken burayla ilgili haberleri es geçmemek için zorluyordum kendimi, sinirlerim öylesine bozuluyordu. Geçenlerde bu konuda araştırma yapan bir tanıdığım söyledi – bu, bizden Evropistan'a göç edenlerde çok yaygın bir sendrommuş.

Çünkü zaten çoğumuz yağmurdan kaçayım derken doluya tutulduk – burada başlayan sevimsiz gelişmelerden kaçmak için Evropistan'a sığınanlarımızın çoğu, bu kez de oradaki tatsız olaylara yakalanmıştı. Dolayısıyla oralardaki sarsıntıları atlatıp nihayet huzur bulduktan sonra, şimdi de kendi ülkemizin öyle bir sarsıntıya, üstelik çok daha korkunç, çok daha farklı, çok daha... daha... kendine has bir şekil ve şiddetle yakalanmış olduğunu izlemek, dayanılır gibi değil. Aramızda öyleleri varmış ki hatta, şu son yıllarda burada olup bitenlere karşı öylesine kulaklarını tıkamış vaziyetteymişler ki, burada peş peşe yaşanan travmaların hiçbirinden en ufak bir haberleri dahi yokmuş!

Ben elimden geldiğince ilgimi sürdürmeye çalışıyor, olayları iyi kötü izlediğimi sanıyordum, ama buraya gelirken uçakta televizyon kanallarının birinden, birilerinin yaptığı haber ve yorumları zorunlu olarak dinlemek durumunda kaldığımda buraya gelmeye gönüllü olduğuma neredeyse pişman oldum. Dışarıda yaşadıklarımı, katmerlenmiş olarak tekrar yaşamak...

Neyse, çok konuştum galiba. Sizi de mi Kurtarıcı'nın makamından Özel Rica Yazısı'yla çağırdılar? Haa, demek şu hanımefendi... Yok yok rica ederim, dudak büküşüm kesinlikle küçümsediğimden değil, sadece hayret ettim; hanımefendinin kimseyi çağıracak hali varmış gibi görünmedi de gözüme... Beyefendi, gerçi kâğıtlarında yazılı ama, hanımefendinin adı neydi... Lafönj. Tamam."

[Değil! Lafönj değil!]

"Şey, Lafönj Hanım, isterseniz tekrar bir deneye..."

"Adım Lafönj değil!"

"A! Konuştu! Adınız Lafönj değil mi? Ama daha şimdi eski eşiniz... Neyse, gerçekte adınız nedir, öğrenebilir miyim?"

"Melisettö."

"Efendim? Ha, anladım... Melisettö, demek istiyor. Peki Melisettö Hanım, isterseniz tekrar bir deneyelim. Bakın, beyefendi... yani Ebrar Bey de yanımızdalar... Hah, bravo... Çok güzel... Evet, şöyle yürüyelim...

E mallaki, kalkanmaktan henüz yeni kurtulmuş biri için bence çok iyi durumdasınız. Basamakları ne kadar da muntazam çıkıyorsunuz... Yok yok, korkmayın. Korkmayın. Zaten demin yaptığımız iğne de aşırı korkmanızı, bir panik atak geçirmenizi önleyici bir şey, merak etmeyin. Ayrıca hafif bir gerginlik olsun da isteniyor, doğrusu. Ancak böyle böyle alışacaksınız.

İşte çıktıık... Yok, korkmayın... Anlıyorum, herkes gibi siz de, köprüye benzeyen her şeyden korkar hale gelmişsiniz, ama bunu yenebilmenizin tek yolu, bu korkunuzun üstüne üstüne gitmektir. Hem, unutmayın ki şu baktığınız –ve umarım gördüğünüz– mahalledeki insanlar da bu üstgeçitten de, sizden de, sizin üstgeçitten ve onlardan korktuğunuz kadar korkuyorlar.

Bir süre geçsin, belki birkaç hafta içinde üstgeçidin ortasında buluşabileceğinizi umuyorum... Ama neyse, o, rehabilitasyonun daha sonraki aşamalarından biri.

Evet, biraz acele yürüyelim lütfen; vaktimiz doluyor. Yani bu nasıl iştir Ebrar Bey, bu iş için kişi başına yarım saat ayırmışlar; yarım saatte ne yetişir? Sakinleştirici iğneyi mi yaparsın, sıradaki

kişiyi üstgeçide gitmeye ikna etmeye mi çalışırsın? Kimisi hâlâ 'özlüğüm, filtrelerim' diye tutturuyor, onlarla mı uğraşırsın? Sonra, bir de unutmayın ki bitişik mahalledekiler de aynı işlemlerden geçecekler. Zaten köprü alıştırması için dönüşümlü olarak bir gün bir mahalle, ertesi gün komşu mahalle kullanacak üstgeçitleri. Tek tek böyle yapa yapa, tüm bir mahallenin sakinleri artık ne zaman biterse...

Ne dediniz? Ha yok, ben birkaç haftada biter sanıyorum; memleket zaten öyle küçük küçük mahallelere bölündü ki... Tabii, birinci aşamayı bitirenler devam edip bir yandan ikinci, üçüncü aşamaya falan geçiyor olacaklar... Yoo, öyle olur mu? Üstgeçide ilk çıkanlar, rehabilitasyonun devamı için koca mahallenin köprü faslını tamamlamasını bekleyecek olsalardı, ölme eşeğim ölme!

Hah, işte köprünün ucuna vardık.

Eveet, hanımefendi, bakın şimdi aşağıya... Merak etmeyin, oradaki insanlar da aynen sizin gibi evrünî giysiler içindeler, aynen sizin gibi onlar da kalkanmasız.

Bakın aşağı şimdi... Bakın o insanlara... Ne hissediyorsunuz?"

[Şükür sustu... konsantre olmak... öyle zor... zor... dikkat... ancak tek bir kişinin söylediklerine odak... tek algılaya... şu adamın sesi...

Niye sustu?

Soru sordu... Ne hisset...

Ne mi hisset?...

Şu günlerde ikinci kez... yüksek bir yerden... aşağılara bakıyo... geçen gün olanlar... o damın üstündeyken olanlar... şu an pek his yok... Sadece geçen günkü hisler... ama onları hisseden, kimdi? hangi kadın?... hangi erkek?

O gün... kaç gün önceydi?... Nasıl olmuştu?...]

10 Kasım
[Lafōnj]

Beynimde nasıl bir uğultu...

Filtrelerimin ayarında bir sorun mu var, nedir?

Bir anda oldu bu; sanki bir hortum son hızla, uzaktan döne döne, her şeyi yıka süpüre gelip beni tam ortasına aldı, bırakmıyor. Evden fırlamam, fırlayabilmiş olmam, şu anda burada, bu apartman damında böyle dikiliyor olmam; her şey plansız, programsız, her şey zıvanadan çıkmış; hele özlüğümü damdan aşağıya böyle umarsızca fırlatmayı nereden akıl ettim?... Neler yapıyorum ben? Neler oluyor bana? Ne zamandır böylesine düşünmeden davranır oldum? Aklımı başımda tutan, içimdeki gergin zemberek ansızın koptu, fırladı uçtu gitti; hayatımda hiçbir şey bu kadar kendiliğinden oluvermedi; özlüğü de öylesine atıvermiştim, niyeyse...

[Ha bak, o gün hiç fark etmemiştim ama, hava galiba sisli, puslu, sıkıntılı ve sıcaktı. Tipik bir kış günü.]

İnanılır gibi değil; kafessiz olduğumu bile ancak şimdi fark ediyorum – evet, kafes korunmasında değilim; nasıl böyle bir gözü karalık yapabildim, nasıl sokağa böyle çıkabildim! Keşke evden çıkmadan evvel bir hiskov yutaymışım... Eğer kendim olmaktan derhal çıkmazsam, delireceğim. Ama işte, hiskov miskov düşünecek halim mi vardı?

Karnım çok ağrıyor: Aybaşıyım. Sahi... Aylardır olmuyordum... Bu mu beni böyle çıldırttı acaba...

Zorla kendini, Lafōnj... Çık bedeninin dışına... Unutma: Şu anda bunlar gerçek değil; sen şu anda hissetmiyorsun, yalnızca gözlüyorsun... Uğultuyu da... Uğultuyu da dışarıdan izliyorsun... Bunlar hep, sana malzeme olsun... Daha sonra suluboyayla günlük tutarken, bu uğultuyu damla damla, renk renk nasıl suyun içine damlatacağını bir hayal et! Rengin, fincan içindeki duru suya nasıl hare hare dağılacağını... Şu an yaşamakta olduğun bu

müthiş gerilimi, suluboyalarınla günlük tutarken, minimal fırça darbeleriyle o harelere nasıl yansıtabileceğini, nasıl bir hareket ve renk cümbüşü ortaya çıkabileceğini... Hadi kızım... Kullan üçüncü gözünü... ve... ha gayret:

Şaşkınlığımı hâlâ üzerimden atamamış, sanki birilerine bir suçun hesabını verir gibi, birkaç dakika önce olanları tekrar kafamda canlandırıyor, yaptıklarımı kendi kendime açıklamaya çalışıyorum. Bir kere, şu anda ben gerçekten kafes içinde değilim. Gerçekten hiskov almadım. Gözlerimi aralayarak parmaklarımın arasından bakıyorum. Çıplak gözlerim, pusun içinden bir an için belirir gibi olan buğulu güneşin şiddetine tamamen hazırlıksız; bir iki adım sendeliyorum, yürek atışlarım hızlanıyor:

Gerçekten özlüksüzüm. Özlüğümü gerçekten demin aşağıya attım.

Böylesine bir aydınlığa alışkın olmayan gözlerimin hiçbir şey göremez olmasıyla, sanki yeniden... flaşlar! Flaşların patladığı o anın dehşeti! Bir saliselik anımsama, donukluğumun buzlarını bir saliselik kırma. Hesapta olmayan şeylerden.

Ama bakmalıyım. Bakabilmeliyim.

Kafamdaki uğultuyu duymamaya çalışarak binadan aşağıya yeniden bakmayı deniyorum ürkekçe. Dikenli tellerin bu yanına, elbette ki. Ne olur, ne olmaz.

Kuşbakışı. Dar, uzun bir cadde. Sıra sıra yüksek, eski, kirli apartmanlar. Kimisinin önünde, kaldırımda plastik çiçekler, kimisinde plastik ağaçlar. Bir zamanlar kuşkusuz renkleri daha canlıydı, çiçek ve ağaca daha çok benziyorlardı; şimdi isten, pislikten, garip, çamurumsu bir renk almışlar; birileri üzerlerine deterjanlı su püskürtse fena olmayacak. Ama nerde! Hangi su! İki tane de gerçek, hem de yaşayan ağaç, birbirlerine doğru sokulmuşlar; etrafları sıra sıra dikenli tellerle çevrili. Ölmek üzereler. Yerlerde, binaların duvarlarında ne çok kahverengi leke var... Hani sokakları özel aletlerle temizlemişlerdi? Kakaları temizleyebilmişler ama kan izleri demek ki öyle kolay kolay çıkmıyor...

Sokağın ucunda, eskiden kalma kimi mahallede olduğu gibi, bir ibadethane. Epeydir çağırezgi falan çalındığını duymuyorum.

Köşede, tam benim oturduğum apartmanın dibinde, bir zamanlardan kalma bir SM – şu artık demode olan, eski tip sarılma makinelerinden. Çok şükür, hiçbir zaman o derece düşmedim. Sadece modeli değil, kendisi de çok eski ve belli ki feleğin çemberinden geçmiş zamanında. Paslı; bir süredir artık kimsenin ona bile ihtiyacı kalmamış. En son bunlar kullanılırken, yaşlılar çok rağbet ediyorlardı. Yok mallaki, ben her zaman, pahalı da olsa canlısını tercih ettim. Bir Dokunmacı bunlara bin basar.

Diğer köşede, her Malkeist Mahalle'ye yaraşır şekilde, bir anıtkabircik. Bir süredir buranın hoparlöründen de hiç, Büyük Mallakaç'tan pasajlar okunmuyor.

Ama asıl, sokaklara kuşbakışı baktığımda son yılların dramatik değişimini olanca dehşetiyle fark ediyorum: Binaların yıllardır boyanmamış olması, korkunçluğu ve pisliği hiç sorun değil... Her birinin üzerinin işaretli oluşu da belki o kadar sorun değil. Asıl, binaların arasındaki korkunç, dev, metalden örümcek ağlarını andıran görüntü tüyler ürpertici... Her binanın her katının her cephesine son yıllarda eklenen, eski yangın merdivenlerini anımsatan dış merdivenler, genel çirkinliği katmerliyor.

Merdivenler yer yer birbirine değiyor, sanki birbirine girmiş, girift, kördüğüm olmuş bir metal iplik yumağı gibi. Çoğu pas içinde... Merdivenlerin yaygınlığı ve yoğunluğu, genel bir grilik görüntüsü yaratıyor. Daha alt katta oturanların bazıları plastik merdivenle yetinmiş...

Ve tabii, insanlar... Köprülerin bu yanının insanları...

Şu halleri ne gülünç... Duruşlarındaki şu düzenlilik... Şu eski doğa filmlerinden bildiğim, hesaplı aralıklarla tarlalara ekilmiş gerçek, canlı bitkilerden ne farkları var? Plastik insanlar.

Demokrasi Parkı'nın yanındaki kavşağa yeni çakılmış levhaya tekrar gözüm ilişiyor ve yazıda tek bir imla hatası dahi olmamasını tekrar yadırgıyorum.

"Halkımızın huzurunu sağlamak ve yeni oluşturulmakta olan sevgi ortamına zemin hazırlamak amacıyla, yaya kaldırımlarında bazı düzenlemelere gidilmesine gerek görülmüştür. Bu levhanın asıldığı tarih itibariyle, yaya kaldırımlarında ve genel olarak so-

kaklarda dört metre kare başına bir kişiden fazlası düşmeyecek. Aynı soyadı taşıyan akrabalar, iki kişiden fazla olmamak şartıyla yan yana yürüyebilecekler, ancak akrabalıklarını her an yetkililere belgeleyebilecek durumda olmak koşuluyla. Bu kurallara uymamanın cezası, Sevgi Mahkemeleri'nde belirlenecektir."

Gerçi topu topu galiba birkaç haftadır bu böyle... ama hepimizin nasıl da içine, hücrelerine kadar işlemiş... Zorunluluk ve yaptırımlar söz konusu olunca, en cahil insan bile dört metre kareyi, göz kararıyla da olsa, ne güzel ayarlayabiliyor... Şunlara bak... Ayaklarda şu gülünç galoşumsu nesneler, sırtlarında evrûnî giysileri; santimi santimine doğru duruyorlar. Ekili, aşağılık bitkiler...

Arabalara tekrar izin verileceği zamana hazırlıkmış bu... Millet önce yaya olarak birbirinin tepesine binmemeyi öğrenecekmiş...

Malkım; gülmeyeyim diyorum ama tutamıyorum kendimi; kriz geldi işte yine; ne yapıyorum, galiba gerçekten gülüyorum... Asıl komik olanı – ben aşağıda olsam, ben de onlar gibi düzenli, ben de ekilmiş bir bitki gibi duruyor olurdum...

Aman... Gülmekten iki büklüm oldum... Beynimin içinde sanki iğne ucu gibi minicik bir noktada bir sıçrama... Ölüm, birden sanki daha bir yaklaşmış mı görünüyor? Yoksa bir perspektif hatası; daha mı uzak? Neye göre uzak? Hesaplayamayacağım bir mesafe mi? Kafamdaki şu uğultu... Hangi anımla doğru düzgün hesaplaşabildim ki? Sonsuz hissizliğe kucak açarken acının gözünün içine hiç bakabildim mi? Kaçış olarak sığınılan bir ölüm, anlamlı olabilir mi?

Bilinçli ve anlamlı ölüm... Ne demekse... Yine dönüyoruz ucuz kahramanlık meselesine... Ay, bunları düşündükçe yine gülme krizlerine yakalanıyorum... Karnıma ağrılar girdi!

Al sana. Attığım bu kahkahalarla elbette beni er ya da geç fark edeceklerdi – biri olmasa da, diğerinin filtresini aşabilsem, zaten yeter... O an, yani beni ilk fark ettikleri an, üzerlerine çöken âni suskunluk; bunu ağızların âni kımıltısızlığı ele veriyor... Sanki burada dikilmemin, iki büklüm vahşi kahkahalar atmamın onlar

için bir anlamı olabilirmiş gibi. Sanki şaşırabilme yeteneğine gerçekten sahip olabilirlermiş gibi! Suskunluğun kendisi şaşırtıcıydı. Onlarca özlük yukarıya, bana doğru çevrili... Suratlar, daha doğrusu suratlardan görülebilenler, donuk. En ufak bir kıpırtı bile yok. Öyle komik ki halleri...

Derken birden ağızları kımıldamaya başlıyor. Besbelli bir şeyler bağırıyorlar; kimisi ellerini kollarını yukarıya, bana doğru sallıyor. Sırf özlüğümü attım diye, sizi duyabildiğimi mi sanıyorsunuz, ha? İpe takılı kuklalar gibi, ağızların biri açılıyor, biri kapanıyor. Plastik ağızlar. Suratlar bana dönük; şeflerini izleyen ama bir türlü bir birliktelik sağlayamayan kötü bir koro. Sağır bir koro. Ama bana ulaşamıyorlar. Ne kadar yırtınsanız da, sizi duyamıyorum! Bu bana acaba niçin böylesine bir... bir güçlü olma duygusu veriyor?

Ama artık yoruldum. Nedense hiç gülecek halim kalmadı; gerçekten çok yoruldum.

Işığa artık biraz alışmış gözlerimi aralıyorum:

Bunlar değil miydi yıllardır süren kâbusum? Oysa... Bunların gerçekten de korkulacak bir yanı yok... Ben ne kadar insan değilsem, bunlar da değil. Bunlar bitki bile değil. Bitkilerde, yani gerçek bitkilerde, hiç değilse hayat var, can var.

Birden gözlerim kocaman açılıyor:

Ne var? Ne varmış yani? Ben de canlanabilirim! Ben de canlanabilirim! Bir kere ben, onlar gibi bugün hiskov yutmadım, hâlâ dünküyle idare ediyorum; sonra ben, özlüğümü de fırlattım! Daha ne? Daha ne? Geriye tek kalan... Bütün yapmam gereken...

Ve âni bir kararla kulaklarıma davranıyor, biraz evvel özlüğümü attığım gibi, iki elimle kulaklarımdan filtrelerimi çekip, çıkartıp binadan aşağı fırlatıyorum:

Gürültü: Sendeliyorum: Malkım! Ne korkunç! Malkım!

Sesler! Bitkilerden yükselen şu garip uğultudaki vahşet ve ilkelliğe eşlik eden yorgunluk ne kadar da tanıdık! Flaşların patlayışını duyar gibi oluyorum yine; panik içinde düşünüyorum:

Özlüğüm! Filtrelerim! Ben ne yaptım? Filtrelerimi nasıl fırlatabildim öyle...

Aşağıdaki kalabalıkta hafif bir dalgalanma... İnsanların bir kısmı hâlâ yerinden kımıldamazken, diğer kısmı, bakışlarını binanın tepesinde dikilen deliden ayırmamaya çalışarak, yürüyüşlerine devam ediyor. Yürümeleri, genel bir kıpırtıya neden oluyor tabii; ne de olsa, "dört metre kareye bir insan" kuralını hareket halindeyken de bozmamak gerek. Perdeli bakışlar yine bana mıhlanmış, ama sanki gerilerindeki ifade değişmiş...

Bu uzaklıktan, yani beş katlı binanın tepesinden, özlüklerin arkasındaki gözleri seçememememe rağmen bakışları olanca keskinliğiyle kestirebiliyor, kafamda canlandırabiliyorum... Bir açlık var. Yani... Bir olay olsun. *Action!* Atlamam için bir açlık.

Eskiden benim gibilerine, böyle dam üstüne çıkıp kararsızca aşağıya bakanlara alışkındılar... Şimdiyse, benim o eski yıllardaki "onlar" gibi olabileceğime inanamıyorlar. Küçümseyen bir gülümseme şeklinde hafif bükülmüş kimi ağızlar... Bu ağızlara eşlik eden donuk fakat aç bakışlardaki alaycılığın gölgesini hayalimde canlandırabiliyorum. Hatta... Gülenler var aralarında.

Çok iyi; gülün! Hanginiz en çok gülüyorsa, tam onun üzerine atacağım kendimi! Yok yok – acaba ne şekilde atlasam daha kanlı bir manzara oluştururum? Daha iğrenç, daha mide bulandırıcı, daha grotesk?... Şu binanın yanındaki dik duran demirleri mi hedeflesem? Ama, işte, biliyorum, ne yaparsam yapayım, mideleri falan bulanmayacak; ne yaparsam yapayım, hiçbir şey fark etmeyecek, onlara hiçbir şey değemeyecek...

Neden artık hiçbir şey beni gerçekten sarsamaz oldu? Beni ben yapan, herkesten ayıran, herkes gibi delirmediğime beni inandıran, dört elle tutunduğum, gurur duyduğum, bu hâlâ sarsılabilme yeteneğim değil miydi? Sarsılabiliyorum, o halde varım. Oysa bir süredir, şöyle eski günlerdeki gibi, içten içe sarsılabilme özelliğimi de yitirdim. Acaba kendi kendimi dışarıdan gözlemeyi sevmemin bunda rolü var mıdır? Yoksa şu an hâlâ düşünebiliyor oluşumu Miryo ile İmsel'in varlığına mı borçluyum?

Değişik kişilerden kaynaklanan, tonu ayarsız isterik "Atla!" çığlıkları kulağıma çarpıyor. Arada, pelteleşmiş dilleriyle, uyuşturulmuş beyinleriyle birilerinin bana seslenme gayretleri, iç içe

geçmiş baygın haykırışlar: "...kancık seni...", "Senin gibilerine bir Meydan Bekâret Testi çekmeli, sonra da bir güzel temizlemeli..." Derken, "reklamı kes; atlamayacaksan bizi burada boşuna bekletme!" diye bitkin bir nara yükseliyor; "bozma adamın sinirini!" Sözcüklerin arasında duraksıyor sesin sahibi; atmaya çalıştığı nara öylesine acınası ki, halim olsa yeniden çılgınlar gibi gülmeye başlayacağım... Sizi konuşma özürlüleri sizi... Sinirinizi sevsinler sizin... Hoş, düzgün konuşabilseler ne yazar ki; sözcükler sadece birer im; yetersiz, yaşamı kavramaya değil, tam tersine gizlemeye yönelik...

Kimbilir, belki onlar da benim gibi, sarsılabilme özlemi içindeler. Hayret; kendi sarsılmazlığıma tekrar şaşıyorum. Zerre kadar sarsılıyor olsam, dudaklarımda bu her şeye rağmen denetleyemediğim gülümseme olur muydu?

Ses tonları... Suratlardaki donuk ifadeler... Bitki gibi dizilmiş bu insanlar, birbirlerini hiçbir şekilde duymuyorlar: Hepsi, ama istisnasız hepsi daha filtreli! Tabii ya; bugünler, son "özgürlük" günleri: Filtre ve özlüklerin tamamen yasaklanmasına yalnızca beş gün kaldı... Hepsi konuşuyor, hepsi bir şeyler söylüyor, ama kimse birbirini duymuyor...

Bu kaosun ortasında benim yerim neresi?

Ay altıma işeyeceğim; şunlara bak... Birbirleriyle ne kadar da... ne kadar da aynılar! Aralarında acaba Temiz Toplumcular'dan ya da bizim Malkeistlerden kaç tane var? Anlamak ne mümkün; ruj sürmek, elole, bilelzik ve bilayzikler yasaklandığından beri... Artık herkes evrûnî renge de mahkûm. Bakalım, hele bir de filtre ve özlükler toplatılınca...

Ne kadar da ödlekler! Hani süre tanınmıştı, hani kafessizliğe, sonra giderek filtresizliğe ve özlüksüzlüğe aşama aşama alışma dönemindeydik! Hani ya? Kafesler neyse de, acaba kaçı cesaret edip de tıkaçlarını atabildi ki? Gerçekten en son âna kadar soyunmamaya kararlı olmalılar. Beş gün sonra dananın kuyruğu ne biçim kopacak, farkında bile değiller...

Baksana, Kurtarıcı'nın adamları belli başlı sokakların köşelerinde iğne yapma standları kurmaya başlamış bile... Zorunlu ola-

cakmış. Ne iğnesi yapacaklar acaba? Sonra, tabii, ev ev dolaşıp arama yapacaklarmış. Ortada ne özlük kalacakmış, ne de filtre.

Ama tabii... ben olmayacağım...

Birden hızlanan yürek atışlarım...

İçim neden böyle... bir garip? Sakın... ölüm korkusu bu mu acaba? Hadi ordan: Ölüm, anıları silebilecek tek ilaç; mesele o değil. Mesele... acaba benden sonra neler olacak?

Merak bu; en adisinden, en bayağısından bir merak... Aylardır, içimdeki şu tüyme –her şeyden tüyme– isteğiyle en çok çelişen duygu ve şimdi tam eyleme geçecekken, tam gerçekten tüyecekken, şahlanarak içimde renkli bir kıpırtı yarattı... Renkli, heyecan verici... hoş. Hayır, hoş değil. Aksine: Meydan Bekâret Testi'nden çakanların namusunu temizlemek için kullandıkları o korkunç, silindir şeklindeki fırçalardan biri sanki döne döne içimi, karnımın içini acıtarak şöyle bir yalıyordu. Kaç gün düşündükten sonra tam vermişken kararımı... Yoksa... Herkes gibi ben de ödlek miyim? Herkes gibi ben de son anda cayacak mıyım? O sesin dediği gibi, "reklam" mı yapıyorum?

Hayır, ben reklam falan yapıyor değilim; sadece çok öfkeliyim. Çok yalnız kaldım, çok yalnız bırakıldım. Ölümü sanki daha evvel düşünmemiş miydim? Ama şimdi... Asıl şimdi bir anlamı olacak. O, eminim ki döndü Evropistan'dan; eminim ki buralarda! Hatta, şu aşağıdaki kalabalığın içindeyse, hiç şaşmam! Ama... benim için, beni kurtarmak için hiç mücadele etmeyecek mi?...

Ne mücadelesi? Bu saatten sonra, işin mücadelesi mi kaldı?

Hay lanet olsun bana! İşte! İşte, binanın kenarına doğru kararlı bir adım attım, gördünüz mü?

Bak, deminden beri yine aynı şeyi yapıyorum; bir türlü kurtulamadım, içimde akıp giden düşünce ve duygulara ek olarak bir de o üçüncü gözümü eklemekten, sanki beni dışarıdan gözleyen biri, bir başka ben varmış gibi... Oysa artık buna, bunlara ihtiyacım kalmadı ki; asla bir daha suluboya günlüğü falan tutmayacağım! Kendimi artık asla renk renk, damla damla damlatmayacağım... Artık gidiyorum! *Adios!* Şu son dakikalarda dahi

kendim olamaz mıyım?

Ne bu?

Doğru mu duyuyorum, kalabalığın şu sağır uğultusunun içinden... Evet:

Tiz bir kadın çığlığı bu: "Sakın atlama! Onları dinleme! Sakın atlama! Ne olur... Yalvarırım..."

Tüylerim ürperdi. Ağzım açık kalakalmış, kalabalığı tarıyor çıplaklığı yadırgayan, kısık gözlerim. Seçiyorum onu: Ufak tefek, esmer, kara kuru, yaşlıca bir kadın. Kafessiz. İlk anda görünürde hiçbir ayırt edici özelliği yok gibi. Belli ki eskiden, kalkanmaya başlamadan evvel şişmanmış; âniden çok kilo verenlere özgü o özel sarkmalar göze çarpıyor, kollarında, çenesinin altında. Peki o halde farklılık nerede? Tabii ya, kadını fark etmemek mümkün mü; bitkisel nizam halinde dizilmiş o kalabalığın içinde, gözleri görünen tek insan! Çünkü özlüğü... özlüğünü eline almış! Gözleri resmen meydanda... Evet! Benimkiler gibi, onun da gözleri çırılçıplak meydanda! Cesarete bak!

İçleri resmen yaş dolu, resmen acıyla, yani gerçek bir duyguyla, acıyla ve hatta merhametle cayır cayır yanan bir çift göz. İçimi dağlıyor bu gözler. Ağzım hâlâ açık, bakakalıyorum. Kadın tekrar bana bir şeyler bağırarak sesleniyor; filtrelerimi de attığımdan sesini diğerlerinkinden net ayırt edemiyor, ilk sözlerini kaçırıyorum. Sonra dikkat kesilince sesini daha rahat seçmeye başlıyorum: "...Bak bana! Bak! Bak ne yapıyorum!" diye haykırıyor; özlüğünü yere fırlatıp büyük bir dikkat ve kararlılıkla üzerine basıyor. Özlük hâlâ sapasağlam. Bunun üzerine topuğuyla özlüğe kızgınlıkla tekrar sertçe basıyor, sonra, ayağının altındaki bir canavarmış gibi kendini tamamen kaybederek, yaşından beklenmeyecek bir kıvraklıkla özlüğün üzerinde öfkeyle resmen tepinmeye başlıyor ve sonunda onu parçalamayı başarıyor. "Gördün mü?" dercesine kafasını yukarıya kaldırıp bakıyor bana. Suratını bana doğru çevirişinde İmsel'i hatırlatan bir şeyler var.

Kadının sesi... Kadının şu canlı, diri sesi; son aylarda duymaya alışkın olduğum o uyuşturulmuş insan seslerinden öyle farklı ki... Bu seste hayat var; bu sesin sahibi yaşıyor!

Hâlâ açık duran ağzımı kapatıyorum. İçimi ansızım kocaman bir dalga kaplıyor; ne dalgası, nasıl bir duygu seli bu, bilemiyorum. Büyülenmişim; bakakalıyorum kadına. Oysa hâlâ avazı çıktığı kadar haykırmaya devam ediyor: "Atlarsan arkandan üzülecek insanları düşün! Şu anda sana karşı duyarsız görünebilirler ama, üç beş gün sonrasını düşün! Eminim sorumluluk duyduğun birileri vardır! Senin şu yaptığını yapmaya kalkışan birinin, mutlaka hayatta çok sevdiği birileri olmalı! Hem artık Sevgi Operasyonları da başlamış; göreceksin bak her şey nasıl..."

Gerisini duymuyorum, gerisi beni zerrece ilgilendirmiyor: Kadındaki asıl fark o an kafama dank ediyor: Kadın *normal* konuşabiliyor; s'leri normal söyleyebiliyor, o acayip telaffuzla "s" şeklinde değil! Gözümün önünde ansızın Erkek ile Dişi canlanıyor. Sonra da Miryo ve İmsel. Bana bir şey olsa... Sonra düşünüyorum: İnsanın, yaşamak için ille de uğruna varolma zorunluluğu duyduğu biri mi olmalıdır? Derken başka imgeler çekine çekine...

Ama yok; işin bahanesi bu... Gerçek çok açık; muhtemelen dama ilk çıktığımda özlüğümü aşağıya fırlatmam da aynı nedendendi: Dikkat çekmek içindi; gerçi nasıl olsa kimse ilgilenmeyecekti ama, bakarsın birisi azıcık da olsa merak edip bana doğru başını kaldırırdı; doğrusu herhangi birinin bana, şu siyah saçlı kadının baktığı gibi bakabileceğini asla, asla hayal dahi etmemiştim, edemezdim. İçimi zonklatan şu garip duygunun nedeni de bu olsa gerek: Her şeye, her şeye rağmen, içimde her zaman, en korkunç zamanlarda bile beni ayakta tutan, bana güç veren bir yaşama isteği vardı galiba.

Bu yaşama isteğim olmasa, özlük ve filtreyi, hiskov'u reddetmeyi, bütün bu yaşananları hep dışında kalarak izlemeyi nasıl başarırdım bunca yıl? Yaşama isteğim olmasa, Dişi'yle Erkek'e nasıl bakardım?

"Hadi lan, atlasana..." Bir erkek sesi bu; uyuşuk ama ısrarlı: Epeydir "atla" diye bağırmaktan olacak, ses artık kısılmış. Uzun zamandır adam kendi sesini duymadığından olacak, iyice de ayarsız.

"Hayır!" diye yeniden haykırıyor esmer kadın, "biliyorum, sen aslında yaşamak istiyorsun, çünkü sen onları duyabiliyorsun; sakın dinleme onları, onlar..."

Sanki ben de hiskov alıp filtrelenmişim gibi, ansızın sesler uzaklaşıyor, kulaklarım sağırlaşıyor, üzerime bir uyuşukluk hali çöküyor. Bakışlarım esmer kadına dikili; büyülenmiş gibi damın kenarına doğru bir adım daha atıyorum, çünkü kadın birden, Ano gibi, bana öyle yakın görünüyor ki, kendimi şu koca halimle onun kollarına, kucağına atmak için dayanılmaz bir ihtiyaç duyuyorum.

"Hayır! Hayır!" diye tekrar haykırıyor kadın ve yerinden ok gibi fırlıyor. Koşarken "dört metre kareye bir insan" kuralını çiğnediğini, bitkilerin milimetrik düzenini bozduğunu hayal meyal görüyorum. Üzüntüsü öyle gerçek ki! Ve inanamıyorum – kaygısı, benim için! Benim yasımı tutuyor!

Bakışlarım hep kadına çevrili, sanki tatlı bir dalgınlıkla yavaşça gözlerimi kısıyorum; zihnimin gerilerinde bir ses, usulca on'a kadar saymaya başlarken kadının boyu belli belirsiz uzuyor, bedeni de, yüz hatları da erkeksileşiyor, alnı genişliyor, saçları iyice koyulaşarak kapkara bir renk alıyor... Çok tanıdık, çok özlenen insan sanki karşımda beliriveriyor... Beni kurtarmaya geldi. Öyle mutluyum ki...

Görüntüler bulanıklaşarak uzaklaşıyor...

[Suluboya günlüğüm için genelde beyaz kâseyi kullanıyorum, çünkü bu kâsenin öyle ideal bir genişliği ve derinliği var ki; elimi elma tutarmış gibi bir şekle soktuğum zaman, elim tastamam bu kâsenin içine sığıyor, hem de rahatça, ama çok fazla da yayılmadan. Böylece işimi çok az suyla görebiliyorum.

Kâseyi suyla dolduruyorum, gözlerimi kapatıp, ıslak suluboya fırçasını boyaların durduğu yere doğru uzatıp, tesadüfen hangi renge denk gelirse, ona buluyorum. Sonra kâseye doğru fırçayı yaklaştırıyorum, gözlerim hep kapalı. On'a kadar sayıyorum, yavaş yavaş: Boyalı fırçayı suya değdirecek miyim? Değdirirsem, gözümü açtığımda ne renk bir suyla karşılaşacağım? Böyle hayati şeyleri rast-

lantıya bırakmak, ne hoş bir duygu! On'a kadar sayarken, içimdeki gerilim ve heyecanın da tırmandığını hissediyorum.]

II

15 Kasım
[Melisettö]

"Evet, hanımefendi, Melisettö Hanım, ne görüyorsunuz, ne hissediyorsunuz aşağıya bakarken?

E ama siz de gerçekten biraz abarttınız yani. Beyefendi, siz de ona söylesenize bir şeyler... Ben de keyfimden değil – burada elbirliğiyle gayret etmeliyiz, değil mi ama ya?

Hanımefendi, aşağıda neler görüyorsunuz? Dikenli tellerin ötesine, Hassasiyet Mahallesi'ne doğru bakın lütfen... Lütfen açın gözlerinizi; biliyorum çok zor olduğunu... Ama tekrar hatırlatayım: O tarafta da, bu tarafta olduğu gibi, herkes evrünî giysiler giymek zorunda şimdilik – insanlar birazcık birbirlerine alıştıklarında eminim akla gelebilecek her renge, hatta en yasak renklere bile izin verilecektir.

Ne? Diktatörce, mi dediniz? E Ebrar Bey, bunu nasıl söylersiniz? Dışarıdan gelen biri olarak ben bile görebiliyorum bunun haklılığını. Ne yapsaydı Kurtarıcı? Bir kısım insanın turuncu-ye-

şil-mor, diğer bir grubun siyah-kırmızı, daha başka grupların sarı-mavi ve yeşil-mavi görünce yine çıldırmayacakları, ne malum? Oysa evrünî, biliyorsunuz, çok özel olarak geliştirilmiş bir renk karmaşası. Az mı insan –psikologlar, sanatkârlar, bilim insanları– bu iş için seferber edildi Evropistan'da? Bu renk orada da az mı işe yaradı? Hiç kimsenin itiraz edemeyeceği bir renk, evrûnî.

Kurtarıcı'nın da başka türlüsünü düşünmesi söz konusu olamazdı; adam ne de olsa siyasetçi değil, bir şey değil; adam sadece, bizim gibi –affınıza sığınarak– boku yemiş ülkeleri tekrar adam etmek konusunun uzmanı olmuş, idealistin teki. Dediklerine göre dünyadakilerin en iyisiymiş. Uluslararası kuruluşlar onun üzerinde uzlaştığına ve ortak fon oluşturarak burayı adam edebilmesi için kesenin ağzını açtığına göre adam, konusunda bayağı iyi olmalı. Bu ayrıca şunu da gösteriyor – bizim buranın durumu, demek ki dünyayı o kadar olumsuz etkiliyor ve yakından ilgilendiriyor ki, böyle bir harekâta giriştiler. Yoksa babalarının hayrına şilent harcamak isterler mi? Herkes benim gibi gönüllü değil ki; bir yığın insana, psikiyatrlara bilmem kimlere tonlarla para akıtılıyor...

Bugünkü dünya, çok sorunlu bir dünya, çok... Herhalde bu nedenle bizimle böyle yakından ilgileniyor, uğraşıyorlar. Kimse başlarına daha fazla sorun açacak ülke istemiyor, haklı olarak. Hele şu son yıllarda tanık olduğumuz hızlı gelişmelerin ardından patlak veren sonuçlar artık herkesi akıllandırdı, bugün artık herkes yere sağlam basıyor; başka türlü olamayacağı çok net anlaşıldı. Çok pahalıya mal olmuş, çok büyük acılar yaşanmış da olsa, en azından tepkiler baskın geldi, 'dur' demenin gereği sonunda kavrandı: Dur. Dur. Nereye gidiyoruz? Ne yapıyoruz? Renkler nereye kayboldu?

Bizim ülkenin belki de en büyük şansı, şu anki durumunun, dünyada böyle bir döneme denk gelmiş olması. Çünkü şimdi elbirliğiyle bizi toparlamaya uğraşıyorlar, çünkü gerçekten de bizi toparlamak zorundalar.

Mallaki hiç de kolay bir proje değil: Bu tür bir müdahale, sonrası getirilmezse, sadece anlamsız olmakla kalmaz, zarar bile

verebilir; bu nedenle adamlar sadece şimdiyi düzeltmek değil, sonrasını da garantilemek durumundalar.

Her neyse, konuyu dağıttım değil mi –evrûnî renge tekrar dönecek olursak– hiç değilse bir süreliğine bence şart bu; ondan sonra elbette Empati Kursları falan derken insanlar yavaş yavaş önce birbirlerini, sonra da, Sevgi Operasyonları başladıktan sonra, farklı mahallelerde oturanları da, *insan* olarak görmeye başlayacaklardır, eminim. Ama bunlar tabii ki daha sonraki aşamalar. Biz şimdi işimize bakalım:

Bravo hanımefendi, bakıyorum ki gözlerinizi açmışsınız. Gördüğünüz gibi, o taraftakiler de insan. Öyle değil mi? Bakın, şimdi bugünkü dersin en önemli kısmına geliyoruz: Şimdi gözünüze şu özel bantı bağlayacağım... Güzel... ve sizi kendi ekseninizde birkaç kez çevireceğim... Merak etmeyin, sizi tutuyoruz... Azıcık da şöyle, köprünün ortasına doğru yürüyelim... Güzel.

Şimdi bantta sol gözünüzün üzerindeki minik kapağı aralıyorum. Aşağıdaki şu insana, şu kadına odaklanmış olarak bakabiliyorsunuz, değil mi? Peki, söyleyin bakalım, o gördüğünüz kadın, sizin mahalledekilerden biri mi, yoksa tellerin ötesindeki mahalleden mi?

Bilemediniz, değil mi? İşte dersimiz buydu! Ayırt edemezsiniz, çünkü hepsi de in-san! Anladınız mı?

A, siz benim söylediğime mi gülümsediniz, Melisettö Hanım? Yooo, Ebrar Bey, hiç alınmadım, ne münasebet – hatta buna herhalde şükretmek gerek... Gülümsemek de bir tepkidir ne de olsa... Kendi mahallelerinden sandıkları kişilerin karşı mahalleden olduğunu öğrenince buna inanmak istemeyenler oluyor, inanır mısınız?

Peki, niye gülümsüyor, siz biliyor musunuz? Sahi, Ebrar Bey, siz kaç zamandır görmemiştiniz hanımefendiyi? Yani buraya gelip de onunla karşılaştığınızda onu çok farklı bulmuş muydunuz? Burada insanlar özellikle son zamanlarda öylesine değişmiş ki..."

[Önce avcuma sırayla ve üst üste kırmızı, mavi, sarı, yeşil sulubo-

yalarla hayat çizgimi çiziyorum. Avcumu kapatıyorum; hepsi kaos. Sonuçta hepsi birleşti ve çıkan renk, siyah! Kocaman, bulanık bir siyahlık...]

15 Kasım
[Ebrar]

Ne geveze bir herif! Lafönj'le ilişkimden sana ne! Ayrıca ne bilirsin Lafönj'ün kafasından geçenleri – elbet gülümseyecekti abuk laflarına; kahkahalar atmadığına şaş! İnsanlar son zamanlarda değişmişmiş... Lafönj'ü farklı bulmuş muymuşum? İçimden, suratının tam ortasına...

Dehşet, Lafönj'ü bulduğum hastaneyi görmemle başlamıştı: Burası bir zamanlar kocaman bir kentken, bu bina ne gözde bir kolej, ne gıpta edilen bir eğitim kurumuydu... Ancak en parlak çocuklar –o da, bin bir sınav sonunda– girebilirdi buraya.

Fakat o parlak çocuklar da bir gariptiler... Daha doğrusu, ben Evropistan'a göç etmeden evvel, zaten çocukların hepsi bir garipleşmiş, çocukluk ile yetişkinlik arasındaki sınır bulanıklaşmıştı... Oysa çok eskiden "çocuk" deyince, dizleri kabuk bağlamış, ağaçlara tırmanan, birtakım mahluklar akla gelirdi.

Yani tamam, eskiden de örneğin resim derslerinde çocuklar hep kanlı tablolar çizerlerdi; askerli, toplu, tüfekli falan. Ama bu okuldan bozma hastanenin duvarlarında üç gün önce gördüğüm çocuk resimlerini hatırlayınca, tüylerim hâlâ diken diken oluyor.

Camlı bir vitrinin üzerine kocaman harflerle yazılmış: "ÇOCUK BAYRAMI".

Çocukların yaptığı resimlere bakıyorum. Tank altında çiğnenen bir çocuk çizmek normal mi? Ya o resmi okul koridoruna asmak? Bakışlarımı kaçırayım derken dosdoğru, kâğıt üzerine bambaşka bir sahneye *zoom*'lamış oldum: Resimde güler yüzlü bayram çocukları, karnı yarılmış bir kedinin başsız bedeni etra-

fında toplaşmışlar. Kedinin başı çocukların öte tarafında; çocuklardan biri, elindeki sopaya kedinin karnından çıkmış kırmızı ipleri dol...

Sınıflardan birinde bir alfabe ilişiyor gözüme ve artık gerçekten daha fazlasını görmek istemiyorum, sıkıntıyla kapıya doğru tam yöneliyorum ki, bu kez de duvarda bir harita gözüme çarpıyor, öylece kalakalıyorum: Bazı ülkeleri çıkarmışlar; sanki o ülkeler hiç yok!

Derhal uzaklaştırıyorum bakışlarımı; şu anda bunlarla uğraşacak durumda değilim, hem de hiç değilim.

Tabii, ortada hiç çocuk mocuk kalmayıp, okullar teker teker kapanmaya başladığında, burası da hastaneye dönüştürülmüş. Daha doğrusu... "hastane"ye de değil... halk arasında "ölümhane" –veya resmi dilde "geçişhane"– dedikleri yere...

Hastane tıklım tıklım doluydu – öyle ki, hastalar hastanenin dışına taşmışlar, avluda yerlerde, çamurların üzerine serilmiş naylonlu kartonlu döşeğimsi bir şeylerin üzerinde yatıyorlardı.

Lafönj'ün, bir intihar girişiminde bulunmak üzereyken bir apartman damında yığılıp kaldığını duyduğumdan beri, onu aramadığım yer kalmamıştı ve son umudum, burasıydı. Onu burada da bulamazsam, ne yapacağımı, onu daha nerelerde arayabileceğimi bilmiyordum.

Kapıdan içeri adımımı atmamla birlikte büyük bir şok yaşıyorum: Korkunç bir koku burnumun direğini sızlatıyor. Bu, koku adına büyük bir başarı çünkü burnum normalde, kaç ameliyattan geçmiş olmasına rağmen, hiç koku almaz; bu duyumun bunca zaman atıl kaldıktan sonra beynime tekrar sinyal göndermesi, beni birden sıçrattı.

Feci, çok feci bir koku! Ne kokusu bu? Ne saçma soru! Sokakta, otel namına barındığım evde, kısacası bu ülkeye daha ilk ayak bastığında her yerde karşılaşılan olağan kokunun çok yoğunlaştırılmış hali: Bok, çiş, kan, çok uzun süredir duran vücut kiri, ter, ayak, bütün bu kokuların toplamından oluşan feci bir şey. Tamam anladık, memlekette su kıtlığı var, günde adam başı altı buçuk litreden fazla su kullanamıyorsun, bu nedenle yı-

kanmak, her tuvaleti kullandığında sifon çekmek, hatta el yıkamak, bunlar artık geçmişe ait lüksler; ama hastanede de olur mu böyle kural?

Bir yandan öğürüyor, bir yandan etrafıma bakınıyorum ve nihayet görüyorum onu:

Lafönj, derya gibi dört bir yana uzanarak yayılmış bir yığın pasaklı hastanın arasında yatıyor; on yıl önce omuzlarına dökülen o güzelim kızıl saçları amatör bir elin –belki kendi elinin– makas darbeleriyle kısacık kesilmiş ve kirden matlaşmış olmasa, dikkatimi herhalde odaya girer girmez çekmiş olurdu. Hastaların hepsi yerlerde, nispeten kenarlarda yatan Lafönj'e ulaşmak için bile, diğer hastaların üzerine basmamaya dikkat etmem gerekiyor.

Lafönj'ün pis kazağının altı çırılçıplak. Donu, diziyle baldırı arasında inik duruyor; bacaklarının arasında izler bırakarak daha yeni süzülmüş olan aybaşı kanı ise şiltede kıpkırmızı, kimi bordoya dönüşmüş, kocaman lekeler oluşturmuş. Beceriksiz bir el hareketiyle, bakmamaya ve vücuduna değmemeye çalışarak, donunu yukarı çekiyorum.

Çok zorlanıyorum. Sadece midem bulanmakla kalmıyor, bir de başım dönüyor: İğrenme duyguma ek olarak bir de –içimden, gırtlağımdan dışarı fırlayıp yakama yapışan bir ele benzeyen– dehşet, düzgün düşünmemi engelliyor. Bu dehşeti yaratan, yalnızca Lafönj'ün alt tarafının manzarası, pislik veya koku değil; orada yatanların suratlarının hali: Lafönj dahil hepsinin gözünde, sokaktaki insanların gözünde takılı olan o acayip nesnelerden var. O korkunç şeyleri demek ki yatarken bile çıkarmıyorlar!

Sanki bir kâbusun ortasındayım. (Sonradan öğrendim ki Lafönj'ü o binanın tepesinde baygın bulduklarında özlüksüzmüş. Sakinleşmesi için sonradan tekrar takmışlar o boktan nesneyi gözüne.)

"Lafönj..." diyorum usulca, yanında diz çökerek. Yanıt vermiyor. Tekrar adını söylüyorum, bu kez daha yüksek sesle. Gözleri açık mı değil mi bilmiyorum ama, sanki beni duyuyor. Bana arkasını dönmez mi? İşte o an kendimi kaybediyor ve açıyorum ağzımı, yumuyorum gözümü...

Sesim yükseldikçe korkum da artıyor, çünkü fiiliyatta ben bir hastanenin ortasında avaz avaz bağırmaktayım ve bana ne kimse herhangi bir müdahalede bulunuyor, ne de yerlerde yatan hastalardan herhangi bir tepki var.

Sonunda sustuğumda hâlâ Lafönj'ün yanında, yerde diz çökmüş vaziyetteyim. İyice yaklaştırıyorum ona suratımı ve daha kısık bir sesle, öfkemi gemlemeye çalışarak, devam ediyorum:

"Lanet olsun! Deminden beri söylediklerimi boş ver. Hâlâ şok halindeyim; havaalanında daha pasaport kontrolünden geçtiğin anda seni sokuyorlar berbere, yok, artık zorunlu olarak herkes tek tip tıraş oluyormuş, yok, ayaklara şu garip galoşlar geçirilecekmiş... Yani ayakkabı bu be! Ayakkabıdan da anlam çıkartılır mı? Bir de düşün – tek tip tıraşmış! Saçımın, daha doğrusu kafamın şu haline bak, beni ne şekle soktular; o da yetmedi; şu iğrenç, evrûnî formamsı kıyafetten edinip sırtıma geçirmeseydim, beni ülkeye bile almıyorlardı. İtiraz edecek olduğumda bir de zılgıt yedim; savaş mı olsun istiyormuşum, zaten hassas olan dengeleri bozmaya niyetliysem beni en iyisi ülkeye sokmasınlarmış... Ondan sonra da, 21. yüzyılın ilk çeyreğini tamamlamaya ramak kala, elâlem ucuz turlarla sömestr tatillerini çoluk çocuk ayda geçirirken, ben elektromobille o ufacık mesafeyi bilmem kaç saatte katederek getirildim havaalanından kente, şaka gibi bir şey! Malk belalarını versin. Yahu, ben ki diktatörlük deyince tüylerim diken diken olur... Ben ki Milli Üniversiteler Merkezi'nin gazabına uğradıktan sonra aklımı oynatmayayım diye yıllar evvel kaçtım bu manyak ülkeden... Ama hepsinin en korkuncu, *[Burada durup derin bir nefes aldım.]* daha sınırdan geçerken benimki gibi bir burna bile tokat etkisi yapan o dehşet kokuydu... Bu kokuda nasıl yaşanabiliyor, akıl alır şey değil... Sana gelince – yıllar sonra işte burada, karşındayım ve senin şu haline bak... Ben bunun için mi ta bilmem nerelerden, onca zorluklara katlanıp, kafa tıraşları olup... Lanet olsun; bu suskunluğun deli ediyor beni! Hiç değilse şu korkunç şeyi çıkar gözünden de suratını bir göreyim..."

Böyle nefes tüketmenin hiçbir anlamı yok.

Özlük mü diyorlar ne bok diyorlar, gözlerini kaplayan şu iğrenç peteksi, göz göz, simsiyah şeyden nasıl nefret ediyorum... Evropistan'da bazı insanların gözünde tek tük bu nesneleri görmek, zamanında ilginç gelirdi, ama ne işe yaradığını kulaktan dolma bilgilerle öğrendiğim bu boktan şeylerle yıllar sonra tekrar, burada, bu şekilde ve böylesi bir yoğunlukta karşılaşmak, dayanılır gibi değil.

Ve onun ağzından çıkan ilk laf:

"Ne dedin?"

O ne ses? Akord edilmemiş bir keman – ayarsız. Cırlak. Nitekim sonradan da bir türlü alışamadım bu sese... Bir taraftan sesin çirkinliği, diğer taraftan konuşmasının uyuşukluğu... Yani tamam, belli ki verdikleri ilaçların etkisiyle dili pelte gibi, ama ses telleri de mi dumura uğradı?

Bir an kalakalıyor, sonra yanı başına çömeliyorum. Sözlerimi tarta tarta konuşmaya gayret ediyorum, çünkü ne kadar şaşkın olduğumu kesinlikle fark etmesin istiyorum, belki canlı olmaktan vazgeçer de yeniden o suskunluğa gömülür endişesiyle:

"Ne mi mi dedim? Yani ne mi... Hay Malkım, bak lafımı şaşırdım... Diyecektim ki, sen aslında hâlâ tam kendine gelmemişsin, bunu doktora haber versek mi... Yani normal midir, bunca zaman bu durumda olmak... Lafönj? Lafönj! Lanet olsun Lafönj; bana kastın mı var? Niçin benimle konuşmuyorsun?"

"Parmaklar... kımıldıyor..."

"Ne? Kimin parmakları? Ha, seninkiler... Kımıldıyorlar ya..."

Kendinden üçüncü bir şahısmış gibi konuşma huyu da ayrıca sinir bozmaya başladı...

" Lafönj... Lafönj... Lafönj? Lafönj! Lanet olsun, Lafönj! Yoksa senin de mi kulaklarında o iğrenç şeylerden var?"

Şu anda bana bakıyor mu, bakmıyor mu... Bakıyorsa ne görüyor? Sağırlaştırılmış kulaklarıyla duyuyor mu, duymuyor mu?... Hipnozda gibi. İnsanın kanı donuyor.

Öfkeyle fırlıyorum ayağa:

"Malkım! Tevekkeli değil, o garip ses tonuyla konuşuyorsun... Hadi, özlük müdür ne boktur, yasağın başlayacağı âna ka-

dar kullanıyor olacağını tahmin etmiştim buraya gelirken, ama şu iğrenç filtreleri asla, asla kabul edemem! Anlıyor musun? Lafönj! Baksana buraya; beni gerçekten de duymuyor musun? Lafönj! Hah, bir de arkanı dön bana! Bir de arkanı dön!"

Ansızın, öfkeyle sesimin nasıl yükselmiş olduğunu fark ederek susuyorum. Gözlerimi yumuyorum bir an. Sonra odanın duvarlarına hoşnutsuzlukla göz atıyorum. Pislik. Ara ara göz kırpan, can çekişen baygın bir floresan lambanın aydınlatmaya çabaladığı, dökülen gri sıvalar. Yer yer, çoktan aşınıp gitmiş filizi bir duvar kâğıdının izleri... Bakışlarımı aşağı kaydırıyorum: Kimi hasta, doğrudan yere yatırılmış – Lafönj'ün altındaki eski, çeşit çeşit lekelerle kaplı döşeğin üzerinde çarşaf bile yok.

Tekrar sinirle dönüyorum ona:

"Lafönj, benimle tek kelime de olsa konuşmanı istiyorum..."

Beklenmedik şekilde yanıt veriyor:

"Korkunç söylentiler..."

Sözcükleri telaffuz edişi öylesine garip, sesinin tizliği öylesine kulak tırmalayıcı, konuşma biçimi öylesine bezgin ki, onu anlamama endişesiyle tekrar diz çöküp, yüzüne doğru eğiliyorum:

"Efendim? Anlamadım... Ne söylentisi?..."

"Kurtarıcı... Sadece özlük ve filtre değil... kalkanmak hepten yasak olacak... Sonra, kurslar..."

Birden fark ediyorum: O da diğerleri gibi s'leri bir tuhaf söylüyor. Evet, duymuştum bir iki harfin yasak edildiğini ve hem üzülmüş, hem de bir yanımla tam da inanamamıştım. Ama yasaklanan harflerin telaffuzunun da konuşma dilinden tamamen kaldırılmış olması, beni dehşetlere düşürüyor. Sanki dil sakatlandı, topallıyor gibi. Değişik bir "s" sesi. Daha doğrusu "s" gibi de değil. "Thrş" gibi bir şey – de tam değil. Dili müthiş hantallaştırdığı kesin – besbelli söylenişi de zor.

"Evet? Evet?"

"Kurslar başlayacak... herkese zorunlu." Güçlükle konuşuyor. Yüksek sesine rağmen, ona daha da yaklaşıyorum, laflarını kaçırmamak için. Bedeninden yayılan tahammül edilmez kokuya aldırmamaya çalışıyorum.

"Ne kursu? Zorunlu kurs olur mu?"

"Empati Kursları..."

Onu hep konuşturmalıyım: "Aaa... Neye yarayacakmış bu?"

"Artık hiç kalkanamayacağız... hiç... hiçbir zaman... kalkanmayı yasaklıyorlar..."

"Ha... Lafönj... Kalkanmak nedir yahu? Bu sözcüğü geldiğimden beri devamlı duyuyorum..."

Sanki gerçekten yanıt mı bekliyordum...

Cevap vermiyor. Öylesine yatıyor; tepkisiz, suratı leş gibi, saçları tiftik tiftik, üzerindeki kazağın rengi bile pislikten belirsizleşmiş, bacaklarında kurumuş kan izleri, çıplak ayaklarının tırnakları uzamış ve kirli, bakımsız, zavallı... Gözlerindeyse suratının yarısını örten o iğrenç nesne.

"Hadi be Lafönj, kendini yeterince naza çektin... Şu haline bakıp, seni ne çok, ne çok..."

"Seni ne çok, ne çok ne?"

"Ha? Sen beni duyuyor muydun?"

Ön dişlerinden birinin eksik olduğunu o an fark ediyorum.

"Ses tonun... daha medeni oldu..."

Sesini alçaltıp, adeta mırıldanıyor:

"Seni sinirli duyamam, Gebert... ve... uzun cümle... çok yorucu..."

Beni tanıdı! Gebert, benim eski adım! Hadi bakalım, aramızda bir diyalog başladı galiba!

"Ben mi seni yoruyorum? Hiç güleceğim yoktu! Unutmuşsun galiba: Ben yıllardır Gebert adını kullanmıyorum. Hatırladınız mı hanımefendi, herhalde zamanında biz de Temiz Ad Hareketi'nin içindeydik. Hatırlatmak bâbında – adım Ebrar."

Baş yine yana düşmüş, beden bütünüyle hareketsiz, ölgün. Gözünde suratının yarısını görmemi engelleyen o korkunç kara nesne. Bu kadın gerçekten Lafönj mü?

Hafifçe ilişiyorum döşeğinin kenarına; ne yapacağımı bilmez bir halde, yana eğik başını yavaşça kendime doğru çeviriyorum.

"Bak Lafönj... Beni duymadığın sürece sana yardım edemem... Gözlerini bile göremiyorum. Hadi Lafönj, çıkart şunu.

Bak ben çıplağım; sen benim gözlerimi görebiliyorsun, oysa ben..."

"Lafönj değil."

"Ne?"

"Gözlerini göremiyorum..." Sesi yine bir fısıltı.

"Nasıl?"

"Özlüğümün ayarı... Seni *tanırım*. Senin sen olduğunu. Ama yüz ifaden... hep bulanık..."

"Yok ya... Öyle o şekilde ayarlayabiliyor musun? O halde... Ne bileyim... İnsanlar birbirlerinin suratlarını... ne bileyim, duygularını nasıl algılıyorlar?"

Sesi sanki canlanır gibi oluyor:

"İşte... Özlüğün, filtrenin güzelliği buradaydı. Şimdi anlıyor musun derdimi?"

Sessizce terk ederken odayı, geriye dönüp ona şöyle bir baktım. Lafönj, beceriksizce eliyle başını ovuşturmaya çalışıyordu. İçimde büyük bir öfke kabarıyor: Ya intihar girişimi başarılı olsaydı?... Bir şekilde, bu girişimin zamanlaması bana çok şüpheli geliyor, sanki benim gelmemle bağlantılıymış gibi...

III

15 Kasım
[Melisettö]

"Ah, Ebrar Bey... Bak, galiba sizi de üzdüm. Biraz çenem düşüktür, bazen düşünmeden konuşurum...

Bugünlük bu kadar. Şimdi şuradaki gişedeki arkadaş size bir numara verecek... Evet, maalesef uzun kuyruklar var – ne yaparsınız? İşimiz çok. Ebrar Bey, siz de bize gönüllü olarak katılmayı düşünmez misiniz? İnanın, aklı başında insana öyle çok ihtiyaç var ki... Yani kalkanmamış, duygularını ve düşünebilme yetisini yitirmemiş...

Efendim? Yok, hiç öyle bir şey yok; bütün gönüllüler yurtdışından gelme değil. Bu ülkede yaşayıp, özlük ve filtreyi sadece göstermelik takmış, aklını başında muhafaza edebilmiş ne çok insan olduğunu bilseniz, şaşarsınız. Zaten, biliyorsunuz, büyük ölçüde o insanlardan gelen yoğun taleptir, Evropistan'ı, Kurtarıcı'yı seferber etmeye sevk eden. Tabii, tam da dünya su ve enerji krizindeyken ülkemizde XZ^{32} yataklarının keşfi de Evropis-

tan'ın bu kararı almasında önemli bir rol oynamıştır, o da ayrı konu, tabii... Neyse – bize gönüllü olarak katılır mısınız?

Harika! Kol numaranızı alabilir miyim? Sağ olun.

Ben mi? Ben Grafik Sanatlar mezunuyum; zamanında burada bir reklam şirketinde grafiker olarak çalışmıştım, sonra yıllar evvel, malum olaylar olduğunda Evropistan'a kaçtım.

Orada da insanlar az acı çekmediler – fakat buraya dönecek durumum hiç yoktu. Derken çok şükür, oradakiler ayıldılar ve şimdiki malum hümanistik döneme geçme gayretleri başladı. Esasında, XZ32'nin keşfi bir yana, dünyanın genel gidişatına ayak uyduramamış olmamız, onları gerçekten de artık çok rahatsız ediyor. Galiba insanlar gibi toplumlar da, rehabilite olduklarında, eski zaaflarını başkalarında görmeye pek tahammül edemiyorlar ve durumu göz ardı edemeyeceklerse, bir şekilde yardım etme ihtiyacı duyuyorlar.

Her neyse, Evropistan'da çeşitli işler yaptım, bu arada, kendimi kurslarla falan geliştirmeye çalıştım. Derken kısa dönemli psikoloji eğitimlerine katıldım; en son, bir hapishanede bir tür danışmanlık yapıyordum... Uzun hikâye – kafanızı hiç bunlarla şişirmeyeyim. İnanın, aklım hep buralardaydı. Son aylarda yurtdışında gördüğüm eğitimlerde özellikle buradan gelen haberlerle baş etmeyi öğrenmeye çalıştım...

Trafik kazalarının günün birinde pat diye, trafik 'kazaları' olmaktan çıkıp, trafik 'oyunları'na dönüşüverdiği zamanı biliyor musunuz? Bu dönüşüm nasıl oldu, niçin oldu, değil trafikçiler, psikologlar bile anlayamamıştı. Bir baktık, yaya çiğnemek bir anda oyuna dönüşüvermiş; önüne geçilemeyen, salgın hastalık gibi yayılan bir oyuna!

Hatırlar mısınız bilmiyorum –galiba siz Evropistan'a benden epey önce göç etmişsiniz– aynı dönemde pek çok garip oyun türemişti. Özellikle bir tanesini çok iyi hatırlıyorum:

Çeşit çeşit birbirine bıçak saplama oyunları vardı – hani o dönemde artık sözcükler pek yetmez olmuştu ve insanlar kendilerini bıçaklatarak acıyı hiç değilse bedensel düzeyde hissediyorlar, güya yaşadıklarını böyle anlamaya çalışıyorlardı... Hani bu

oyunlardan birinde herkes halka halinde oturur, attığı zardaki rakama göre sağındakine bıçak saplardı da maharet, bıçağın öldürücü olmadan, tam saplanacağı yeri bilmekti... Ondan sonra da bıçağın saplandığı kişi, büyük düş kırıklığı içinde, 'Neden daha derine saplamadın?' diye hayıflanırdı... Demek siz göç ettikten sonra oldu bunlar...

Ama bunun böyle olacağı çok evvelden belliydi: Bıçaklama oyunlarından yıllar evvel de, özellikle partilerde, eğlenceli ortamlarda oynanan, 'birbirinin kötü özelliklerini söyleme oyunu' vardı...

Efendim? Sanki bir şey diyecektiniz. Peki o zaman –ne diyordum– entelektüeller arasında oynanan bir oyundu bu. Herkes birbirinin acı ve utanca dayanma eşiğini test ediyordu sanki – özellikle de medya. 'Bu toplum ne kadarını kaldırır?' Sanki bir şişe çevriliyordu: 'Bu defa kim kötülenecek? Kurban kim?' Her an herkes medyanın gözü önünde afişe edilebilir, rezil olabilir durumdaydı. Bu tabii, oyunlara da yansır ol...

Efendim? Fısıltınızı anlayamadım. Medyadan, kötü özellikler oyunundan konuşmayalım mı? Hay hay, tabii, konuşmayalım...

Çocuklarımıza taktığımız şiddet dolu adları bir düşünün... Hatırlar mısınız, Temiz Ad Hareketi'nden önce ne kadar yaygındı öyle adlar – Gebert, Savaşkan, Vurkaç ve daha niceleri... Düğünlerin, futbol zafer ve yenilgilerinin hep kana bürünmesinde? Karşımızdakini lafımıza inandırmak için ettiğimiz ve giderek korkunçlaşan yeminlerde...

Aman neyse; Kurtarıcı'yı eleştirdiğimi falan sanmayın, zaten adamın kim olduğu bile tam bilinmiyor; ama biliyor musunuz, yaptığı ilk iş, arabaları trafikten tamamen men etmek olmuş.

Efendim?

Yok, o konu kamuoyu tarafından yanlış biliniyor: İçten kilitlenebilir kafeslerle dolaşmayı yasaklamak, Kurtarıcı'nın ilk değil, ikinci yaptığı işti. Bunu çok iyi biliyorum. Malum, 'Çılgın Devir' tabir edilen dönemde, Özel Güvenlik, en çok haksız kazanç getiren, en dinamik ve hızlı gelişen sektör haline gelmişti. O sektöre darbe vurmadan evvel, mecburdu Kurtarıcı, güvenlikçilere

olan talebi azaltacak birtakım girişimlerde bulunmaya.

Her neyse, dediğim gibi, ilk işi, arabaları trafikten tamamen men etmek olmuş; iyi hoş ama, zaten çok uzun zamandır kimse araba falan kullanmıyormuş ki buralarda, anladığım kadarıyla. Zaten kimse artık komşu mahalleye bile gitmiyormuş ki – araba nelerine gereksin? Kuzum, arabaları trafikten men etmek bu saatten sonra mı akıllarına geldi?

Sahi, siz ne iş yapıyordunuz? Neden dışarıya gittiniz?

Haa, demek akademisyendiniz... Anlıyorum... Duyduğum kadarıyla, neydi şu kurumun adı –hah! MÜM!– Milli Üniversiteler Merkezi de son yıllarda iyicene garipleşmiş... Neyse, konuyu hiç açmayayım...

Bilmiyorum, hâlâ kurtarabileceğimiz bir şeyler kaldı mı geriye... Siz ne dersiniz, Ebrar Bey? Çok mu geç kaldık?"

15 Kasım
[Ebrar]

Ne bileyim ben? Umarım çok geç kalmamışızdır... O hastanede yaşadıklarımı hatırladıkça...

Lafönj'ü galiba ikinci görüşümdü. (Tabii ya... Daha iki gün önceydi... Zaten onu topu topu üç kez görmüştüm o hastanede; sonra da taburcu etmişlerdi...) Bu kez başka bir yere nakledilmişti; "yemekhane" denilen, hastanenin yine insanlarla tıkış tıkış dolu serumhanesinde, ölgün floresan ışığın altında oturuyordu. Daha doğrusu o da diğerleri gibi, koluna serum bağlanmış, vakit öldürüyordu.

Lafönj gibi, hepsinin gözünde özlük vardı. Kadınlı erkekli bir yığın insan, üst üste ve düzensiz biçimde sandalyelerde, çoğunun başı bir kenara düşmüş, gözler açık mı kapalı mı, herhangi bir şey duyuyorlar mı duymuyorlar mı belirsiz, omuzlarından aşağıya çaprazlama uzanarak onları sandalyeye bağlı tutan ke-

merlerle sağlama alınmış biçimde...

Hiçbir canlılık belirtisi göstermiyorlardı. Ayrıca suratları –daha doğrusu suratlarından görülebilen kesimler– öylesine beyazdı ki...

Tek duyulan, acıyla inleme sesleri, bir de, ara ara bir hastanın kendi kendine bağırarak bir şeyler söyleyişiydi... Kulak kesildiğimde hayretle fark ettim ki, ne zaman biri bir şey söylese, bu mutlaka, en olmayacak, en açık saçık, en gizli, en derinde kalmış, en ilkel arzuları ve dürtüleri açığa çıkaran bir küfürdü.

Bir de, hastanenin aşağı katlarından gelen, uzak bir motorun uğultusu duyuluyordu.

Lafönj'ü bulduğumda, yanına, yere çömeldim ve yine heyecanla onu ikna etme çabalarıma giriştim:

"Bak, buraya beni sen çağırdın. Kulağındaki o şeyleri atmadığın sürece, burada senin yanında olmamın da bir anlamı yok..."

"Git. Hadi git. Seni çağırmadım..." O ayarsız, tiz sesiyle yine tane tane konuşmaya çalışıyor, ama elinde olmadan kelimeler ağzından yuvarlanarak, bir bulanıklık içinde çıkıyor.

Afalladım. Burada olmamın tek nedeni, ondan, eskiden karım olan bu kadından almış olduğum kısacık, canhıraş mesajdı:

"Gebert, yardım et. Yardım et. Lütfen bugün gel, şimdi."

Bu kadar. İmza falan yok. Ama böyle bir mesajın kimden gelebileceğini gayet iyi biliyordum; bilmez olur muyum? İşi gücü bırakıp, atlayıp geldik.

İtiraz edecek gibi oldum ama sustum. Kendi yazdığını unutmuş olabilir mi? Sıkıntıdan sol başparmağımın tırnağını koparmaya başlamıştım – yıllar önce terk ettiğim alışkanlık.

"Seninle hiç uğraşamam... Filtrelerimin ayarları..."

Sesinde ilk kez bir kararlılık; hatta bana kafa tutuyor!

"Ben nereden bileyim şu boktan filtrelerinin ayarlarını... Seni ilk gördüğümde beni hiç duymuyor gibiydin... Sana ulaşamıyordum ki..."

"Bağırıyordun. Hiç hoşlanmam."

Neyse buna da şükür, hiç değilse aramızda az çok diyaloğa benzer bir şey kuruldu sanki.

"Ne güzel... Ne rahat... Peki ya şimdi? Kulaklarındaki o nesnelerin frekansını yeniden ayarladın mı? Sinirlenmem yine yasak mı? Yoksa artık ne söylesem beni duyacak mısın?"

"Tamam. Artık konuşabilirsin."

"'Tamam. Konuşabilirsin.' Lütuf buyurdunuz... Yahu, kolay mı oldu seni bulmak? Bütün eski kayıtlar silinmiş... Herkes evinden sürülmüş, her yer mahallelere bölünmüş... kontroller, dikenli teller... Hiçbir şey şaşırtmıyor mu artık seni?"

Yüzünü bana dönüyor. Büyük başarı; hem tane tane, hem de net konuşmayı beceriyor. Bu cümleleri kurmak, onu bayağı zorluyor olmalı:

"Şaşırmayan... bir ben mi? Memleketi... ben mi... kurtaracaktım?"

Rahatsız oluyorum:

"Öyle demedim... Bana hele hiç düşmez, yıllardır uzaklardayım, ama... Hiçbir şey sana dokunmuyor... Ne bileyim... Sanki üzerinde kalın muşamba bir yağmurluk; her şey üzerinden akıp gidiyor..."

"Yoruldum... Artık sus."

"Ne demek sus? Daha yeni başladık!"

Ve sonunda patladım tabii:

"Hadi, memleketin durumuna diyelim tepkisizsin.... Ya şuna ne demeli: Görüşmeyeli kaç yıl olmuş, buralara geliyorum, duyuyorum ki intihar girişiminde bulunmuşsun, seni araya araya sonunda bir hastanede buluyorum, pat diye karşına çıkıveriyorum ve dünyanın en olağan şeyiymiş gibi tutuyor bana özlüklerden, boktan püsürden söz ediyorsun, 'Lafönj intihara teşebbüs etmiş,' diyorsun... Her şeyden vazgeçtim, insan bir... en azından bir hayret belirtisi göstermez mi?"

Birden sesi canlanıyor: "Neye? Gelmene mi? Lafönj'ün marifetine mi?"

"Baksana buraya, kendine gelsene sen! Ne olmuş sana böyle? Ne olmuş? Sen ki tanıdığım en sağlam kadındın... Malk belalarını versin. Hah, lanet olsun, asabi konuşunca bir de duymuyor..."

Eğik başına, keçeleşmiş saçlarının –kirin zar zor örtmeyi ba-

şardığı– alttan alttan hâlâ seçilebilen kızıllığına takılıyor gözüm. Saçları yağlı görünmüyor; yağların üzerine kat kat kimbilir kaç haftanın, muhtemelen ayların pisliği yapışmış. Bakışlarımı başka yana kaydırıyorum.

"Bak, Lafönj... Daha geleli üç dört gün oldu; rastlantı eseri sokakta şu bizim fakültedeki ikizler, Şiddet ve Nefret'le karşılaştım – yeni adları her neyse. İkisi de aynen senin gibiydiler. Gözlerinde o pis şeyler; ne beni görünce şaşırdılar, ne... Oturup konuşmak bile istemediler. Zaten zamanında Temiz Ad Hareketi'ni de matrağa almışlardı. O kısacık görüşmemizde Şiddet de bana 'kısa kessene cümlelerini' deyip duruyordu... Lafönj?... Lafönj, gözündeki ve kulaklarındaki o pis şeyleri şu anda çıkartır mısın? Yoksa burada olmaya bir dakika daha dayanamayacağım."

"Yapamam." Hay Malkım, nasıl hüzünlü, çaresiz, nasıl yalvarır gibi bir ton... Deli olacağım.

"Ne demek yapamam? Laflarımın yarısını duyuyorsun yarısını duymuyorsun! Şiddet de Nefret de böyleydiler! Siz birbirinizle nasıl anlaşıyorsunuz?"

"Anlaşacak bir şey yok... kalmadı ki..."

"Canım, gündelik hayatta işlerinizi nasıl ayarlıyorsunuz? Ne bileyim, işyerindekilerle? Yani tamam, epeydir çalışmıyormuşsun ama... konuşmadan nasıl idare edilir?"

"Filtreler... Filtrelere şifre koyarsın..."

"Ne şifresi?"

"İstediğinin sesini duyarsın."

"Ne?"

"Yeter Gebert. Alışkın değilim... çok uzun konuştuk... yoruldum."

"Bak buraya Lafönj, tekrar hatırlatayım: Gebert değil, Ebrar. Ben sana Canyak –mıydı neydi eski adın– diyor muyum? Ben senin temizadına nasıl saygı gösteriyorsam, sen de bir zahmet benimkine göster, ayrıca şu gözündekini de çıkart, suratını bir göreyim... Sana bir şey diyeyim mi? Bu halinle... tüylerimi diken diken ediyorsun. Yani... Tek başına gözünde bu kara nesneyle dolaşıyor olsan belki o denli sorun olmazdı, ama herkes, hem de

gece vakti, böyle dolaşıyor olunca... Benim gözlerimin bu çıplak hali de sizlere garip gelmiyor mu?"

"Gözlerini kimse görmüyor ki..."

Ona doğru âni bir hamle yapıyorum: "Bana baksana sen, şu gözlüğü bir versene..."

Beklenmeyecek bir çeviklikle itiyor beni koluyla:

"Çek elini! Çek! Gözlük değil, özlük!"

Nihayet! Onu kızdırdım! İlk kez bedensel bir tepki gösterebildi!

Derin bir nefes çekiyor, sonra o ayarsız sesiyle, çok asabi bir tonla, enerjisinin yettiği yere yetişir gibi, hem hızlı hızlı hem de düzgün cümleler kurmaya gayret ederek konuşmaya başlıyor:

"Özlüğün şakası yoktur, anladın mı? Dört gün sonrasını düşünmekten uyku uyuyamaz oldum. Ben ne yapacağım şimdi? Filtre ve özlük olmadan, hiç kalkanamadan nasıl yaşayacağım?"

"Tek sen değilsin ki..."

"Tek ben'im işte. Tek ben'im. Tek ben'im... Ben! Ben!"

"Kes şunu! Kendine gel Lafönj, ne yapıyorsun? Dövünmeyi hemen keser misin? A aaa, kendine gel..."

"Bırak beni... Bırak beni... Lafönj falan değilim; tek ben'im anlıyor musun, delilikten ancak böyle korunabiliyordum, şimdi onu da alıyorlar elimden... Yerine ne koyacaklar? Söylesene, ne koyacaklar?"

"Tamam..."

"Ne koyacaklar!"

"Ne bileyim... Bilmiyorum... Tamam, yarın konuşuruz bunları... Hadi kes şunu! Kes! Dur, elini tutayım..."

"Çek elini! Dokunma bana! Sakın bir daha bana asla, asla dokunma, pis herif!"

İtiyor beni sert bir şekilde; ben de yanında çömelmişken, boş bulunup kıç üstü yere devriliyorum. Başımdan aşağı kaynar sular boşalıyor; hemen ayağa fırlıyorum; hiç hoşlanmam elâlemin ortasında böyle şeylerden:

"Lafönj, saçmalamayı kes..."

"Merak etme, kimse bize bakmıyor! Çünkü kimse sesimizi

duymuyor! Kimse bizi görmüyor! Anlıyor musun? Filtre ve özlüklerin, kalkanmanın güzelliği buradaydı! Burada birbirimizi öldürsek de, kessek de, boğazlasak da kimse duymaz, görmez; görse de, umursamaz! Benim filtrelerimin ayarıyla ben, kendi sesimi bile duymuyorum; anlıyor musun şimdi? Ha? Anlıyor musun! Bir daha asla, asla dokunma bana... Hiçbiriniz dokunmayın... Ayrıca kaç kere söyleyeceğim, Lafönj deme bana! Lafönj değilim! Yok öyle biri!"

O noktada bıraktım.

O psikolog herif anlatıp duruyordu, Evropistan'a göç ettikten sonra burada olup bitenlere kulak tıkayanları. Herhalde ben de tıkıyordum. Yoksa olanlara bu kadar şaşırır mıydım? Ama gelen haberler de öyle grotesk, öyle tuhaf ve inanılmazdı ki... kara mizah. Veya birinin eşek şakasıymış gibi – öylesine, beni etkilemeden, üzerimden uçup gidiyorlardı...

IV

15 Kasım
[Melisettö]

"Lafönj... Baksana bana... Hay Malkım, fazla mı uyuşturucu verdiniz, ne yaptınız kıza? Baksanıza, duymuyor. Sizin adınız neydi?"

"Pıtay Eşti."

"O halde Pıtay Bey..."

"Bana lütfen sadece Pıtay deyin; Bey'leri falan atalım. Sizin şeyiniz... eski eşiniz artık benim gözetimime verildiğine göre, siz de anladığım kadarıyla onu şeyttiğinize... kolladığınıza göre, önümüzdeki bir iki gün, birkaç saatliğine birlikte olacağız demektir. Sadece Sokak Alıştırmaları sırasında ben yanınızda olacağım; ondan sonra zaten eşiniz olağan rehabilitasyon programlarına başlayacak. Sizin varlığınız, elbette işimi çok kolaylaştıracak..."

"Umarım öyle olur..."

"Bence o sizi duymuyor değil. Sizi duymazdan geliyor çünkü

siz ısrarla ona kendi adıyla seslenmekten kaçınıyorsunuz."

"Bu da ne demek oluyor? Lafõnj onun adı..."

"Ama şu ara o öyle düşünmüyor. Bence ısrar etmeyin. Bakın, bir de şöyle deneyelim: Melisettö Hanım, konuşulanları duyuyor musunuz? Melisettö Hanım? Hadi, Melisettö Hanım..."

[Hay pislik hay. Şeytan diyor, inadına duymamış gibi davran. Sanki arada o fısıldananlar kulağımızdan kaçtı – maymun kandırıyorlar akılları sıra. Ama tuhaf... İçimde bir şey harekete geçti... Ne oluyor bana? Garip bir karıncalanma gibi...]

"Duyuyorum."

[Gerçekten de duyuyorum. Sanki bir karga gaklıyor: Kendi sesim. Sesim ne kadar çirkin... İnsan duymaya duymaya kendi sesini kullanmayı unutabilir mi?]

"Aferin size! Ama, bana söyler misiniz, yüzünüzü neden öyle ekşittiniz?"

[E ama, sen de gerçekten fazla ileri gidiyorsun! Duyuyoruz dedik ya, illa tepemize çıkar... Neden Ebrar şunun ağzına sıçmıyor?]

"Pıtay, madem Lafõnj'ün rehabilitasyonunda rolünüz olacak, size şunu söyleyeyim: Lafõnj, adını reddediyor ama, 'Lafõnj' onun temizadıdır, eski adı Canyak'tı. Yani esasında Lafõnj'ü reddetmesi için ortalıkta hiçbir neden yok..."

"Adını reddetmesi için pek çok nedeni olabilir. Hanımefendiyi tanımadan bir şey söylemem güç. Hem, ben psikiyatr veya psikolog da değilim. Yalnızca, katıldığım kurslarda birtakım psikoloji dersleri almıştım; bir de buraya gelir gelmez, Kurtarıcı'nın, Toplumsal Rehabilitasyon Programı'na gönüllü olarak katkıda bulunacaklar için açtırdığı Zorunlu Eğitim Seminerleri'ne katıldım."

"Lafõnj adını çok severdi..."

"Bence ona birazcık süre tanıyın... Adını birkaç kez değiştiren başka vakaların da olduğunu duydum..."

"Malkalkaaa... Ne tür vakalarmış onlar? Temizadını aldıktan sonra insan neden tekrar adını değiştirsin ki?"

"E, bir düşünsenize, Temiz Ad Hareketi niçin başlamıştı? Tam Çılgın Dönem'e geçiş aşamasında, gidişatın ne olduğu üç

aşağı beş yukarı belli olunca son bir umut, sadece biçimsel de olsa, geçilmemiş miydi böyle bir eyleme? Adınızı neden değiştirirsiniz? Kimliğinizi değiştirmek istediğinizde... Acaba Lafönj kimliği, farklı bir kimlik miydi? Ne bileyim, sorun hep ismiyle mi ilgiliydi? Hastaneden taburcu olmadan evvel kimliğiyle de ilgili bir sorun fark etmediniz mi hiç?"

15 Kasım
[Lafönj]

İlahi adam! Halim olsa, gülerdim... Kimlikler, mimlikler – meslekten psikolog olamamak, herifin içinde kalmış! Aklı sıra şimdi de beni Lafönj olarak ortaya mı çıkaracak?

Hele de bu işi "Ebrar" dediği bu salakla mı yapacak? İlâhi! Bu salak, neyin farkında ki? Hele dün hastaneden çıkmadan beni nasıl deli etmiş, ne yormuştu...

"Hah, Lafönj! Yani Melisettö. Tahmin etmiştim bu odada olacağını!" diye odaya dalmış, sonra hemen yine söylenmeye başlamıştı: "Sana nasıl hitap edeceğimi artık iyice şaşırdım!"

Daha ilk andan, çok tanıdıktı sesi... ama doktor değil... Kim?... "Lanet olsun" diye konuşan adam...

Gözüm kapalı yatıyordum. Bir şeyler söylüyor; beni birkaç saatliğine de olsa özel bir odaya aldırmak için neler yapmış; geçen geldiğinde zorla özlüğümü almaya kalkıştığı için özürler diliyor, bir şeyler... Hiç öyle bir şey hatırlamıyorum oysa. Ha, Melisettö'yle böyle bir şeyler yaşadıysa onu bilemem tabii. Çok da umrumda ya... Beni tek ilgilendiren, o – yani herifin bizzat kendisi; bana, bize, ona, o kadına, artık "Melisettö" diyen biri... Sonunda o da kabul etti ne olduğumu: Melisettö... Evet, kendimi kimselere kirlettirmem.

"Bugün taburcu olacakmışsın..."

Şükür... o korkunç uğultudan kurtulmuşum... ama konuşu-

lanları izlemek nasıl zorluyor... düşünmek nasıl yoruyor... uyuşturulmuş olmalıyım... ama dur...

Dur. Kendimi zorladığımda, anımsayabiliyorum... Bu adam... Lanet olsun, diye haykırmıştı, sonra, sonra... Demişti ki, kahretsin, ben bunun için mi ta nerelerden... Bu suskunluğun deli ediyor beni, demişti... Evet işte, anımsayabiliyorum...

Demek beynim... tamamen durmuş değil. Harfi harfine böyleydi... Kimi zaman öfkeyle, kimi zaman çaresizlikle haykırılmıştı. Banda alınmış gibi, istediğim an tekrar tekrar duyabiliyorum bu sözleri. Tam olarak hangi anda bilincim yerine geldi... Galiba o ilk "lanet olsun!"la... Öyle çarpıcıydı ki... Bir tokat.

Beni bayağı bayağı uyuşturmuş olmalılar... Zihnim ne kadar yavaş çalışıyor...

"Lanet olsun!" Bu lafla ayılmıştım ve neydi içimi kaplayan o dayanılmaz hüzün, geçmişe o sancılı özlem... Yüreğimi bunca derinden sarsan, sarsabilen iki sözcük. Sarsılabildim. Yeniden sarsılabildim. Sözcüklere yüklenen anlam, duygu... Duyguyla söylenmiş olmaları... Kalabalığın içinden "Sakın atlama!" haykırışını duyduğum zamanki gibi. Ama o farklıydı. O anda sevincim baskın gelmişti; doğrudan *ben*'le ilgili bir *sevinç*'ti. "Yaşamamı isteyen biri var." Buruk, bencil bir sevinç. Gerisinde hüzün ve özlem gizli, bir zonklama gibi. Garip, çarpık bir sevinç.

"Lanet olsun!" Bir haykırıştı, hem öfkeli hem çaresiz. Ama herkesin yüksek sesle konuşmasından çok farklıydı: Herkes zaten devamlı bağırıyor, o bağırışlarda bir olağandışılık yok. Bu adamsa belliydi ki istese alçak sesle de konuşabilir; belliydi ki gerçekten kızgın olduğu için öyle bağırıyor...

"Lanet olsun!" Bir erkek sesiydi. Tanımıyorum bu sesi. Daha doğrusu, sanki bir yarım tanıyor, diğer yarım tanımıyor... Bir serap gibi; gerçekten mi duydum, yoksa hayal gücüm mü her zaman olduğu gibi?... Ama öylesine de gerçekti ki...

Acaba bana yine ne verdiler, düşünmek öylesine yoruyor ki... Hiskov değil, besbelli... Yoksa içim böylesine, eski günlerdeki gibi sızlamaz, sızlayamazdı... Başka tür bir uyuşturucu olmalı... Ama uyanıyorum...

Sahi, ben buraya nasıl?... En son, o apartmanın damındaydım ve o esmer kadın bağırıyordu ve daha önemlisi...

Biliyorum şimdi nerede olduğumu... Nereden bildiğimi bilmiyorum ama, biliyorum...

Kolej kapandıktan bir süre sonra, en revaçta olan ölümhaneye dönüşmüştü burası; içinde yatacak yer bulabilenler şükrederdi. Eskiden insanları yaşatmak tıbbın hedeflediği bir şeydi; şimdi o günlere dönüyormuşuz, Kurtarıcı öyle talimat vermiş. Ölümhanelere de yine hastane denecekmiş. Bu karar olmasaydı şimdi ben muhtemelen... Sonra, sağlık sektöründe çalışanlara kalkanmayı yasaklayacaklardı... Sakın... Bunu uygulamaya başlamış olmasınlar?

Ama ben niçin gözlerimi açamıyorum?

Kımıldayamıyorum da. Yardım edin... Kımıldayamıyorum; konuşamıyorum; sesim çıkmıyor; bana bir şeyler oldu; bana... Dur Lafönj, sakinleş... Sakinleş... Derin nefes al... Derin nefes al... Derin nefes... Derin nefes... Ha şöyle... Aferin kızım... Aferin oğlum... Aferin sana, akıllı oğlum benim... Önce sakinleş... Sonra toparlarsın düşüncelerini... Evet... Evet... Kendini fazlasıyla kaptırdın yine...

Galiba zihnim açılmaya başladı...

Evet. Delikanlının aklı gayet başında, her zaman olduğu gibi. Sorununun ne olduğunu çözmek zorunda. Ki sonradan her şeyi suluboyalarıyla kaydedebilsin.

Delikanlı yatıyor. Galiba sırtüstü yatıyor. Tabii, boylu boyunca ve sırtüstü. Sırtında daimi bir okşama hareketi var. Delikanlı galiba... İnanılır gibi değil ama, o bir tıbbi su yatağında yatıyor.

Peki bu denli net düşünebildiği halde delikanlı niçin kımıldayamıyor, konuşamı... Yok yok, sakın tekrar paniğe kapılma... Paniğe kapılma... Tekrar derin nefes... Ama sakinleşemiyorum; Malkım, sakın ölüyor olmayayım; hatta belki damdan gerçekten de atladım ve... Malkım!

İlahi Lafönj, şu haline bak! Ölüm deyince, cesaretiyle pek övündüğün o yüreciğin yoksa su mu koyuveriyor? Ölümü iste-

mene neden olan olaylar, damın üzerindeyken olsun, deminden beri olsun, acaba hiç aklına geldi mi? Sevsinler!

Belki de zamanında üzerine fazlasıyla düşünmüş olduğumdandır... Belki de artık anımsamaktan bıktığımdandır... Belki de beni ölümle çok fazla iç içe geçirmiş anılarla, yeterince mesafe koyarak hesaplaşamamış olmaktandır. Ama ona bakılırsa, hangi anımla doğru düzgün hesaplaşabildim ki? Ölebilmeyi başarsaydım bir kaçış olacaktı bu. Şimdiyse... Ölümümün bilinçli ve anlamlı olmasını istiyorum!

Bilinçli ve anlamlı ölüm... Yine dönüyoruz kahramanlık meselesine...

"Hey! Beni duyan var mı?" demişti. Sonra, "Lanet olsun Lafönj; bana kastın mı var? Niçin benimle konuşmuyorsun lanet olasıca?" diye kızmıştı.

Böyle konuşmuştu. Melisettö'yü azarlayarak! Dahası, ona resmen ve inanarak "Lafönj" diye seslenerek! Sanki adının Canyak'tan Lafönj'e sonradan, mahkeme kararıyla çevrilmiş olması, temelde hiçbir şey değiştirmemiş gibi... Sanki insan Lafönj adını edinince, gerçekten Lafönj kimliğine de sahip hale gelebilirmiş gibi.

Sinir oldum. Kim bu herif? Sanki biliyor gibiyim, gözümü bir açabilsem... Bir erkek olmasına ve ona adıyla seslenmesine, ayrıca dünyanın en itici konuşma tarzına sahip olmasına rağmen, her "lanet" dediğinde içimden nasıl da ılık ılık bir şeyler akıyordu... Öfkesi nasıl genç, canlı, dipdiri; elimi uzatıp bir dokunabilsem...

Öfke... Kuru gürültü olmayan, gerçek, bir yanardağ gibi içten, derinliklerden bir yerlerden patlayan, fışkıran, dupduru bir öfke... Öylesi bir öfke, ancak bir şeylerin değeri varsa duyulmaz mıydı? Bu adam için, *herhangi biri için* bir şeyler hâlâ değer taşıyor olabilir mi?

Ama o, benim varlığımın farkında bile değil... Daha doğrusu, beni o sanıyor.

"Doktorla bir türlü diyalog kuramadık... Derken anlaşıldı ki senin doktor hâlâ filtreleri atmamış kulağından... İnanılır gibi değil..."

İşte! Bu adamın bu hali, bu hayret dolu, alaylı gülüşü... Beni en çok büyüleyen yanı galiba buydu. Dün neydi, Melisettö'ye çatarkenki o hali, şaşkınlığı, öfkesi... Filtreleri asla kabul etmeyecekmiş... Bağırdığı sürece o kadının onu asla anlayamayacağının farkında bile değildi.

"Lanet olsun! Bu kadar bağırıyorum, beni gerçekten de duymuyor musun?" böyle demişti.

Sesini yükselttikçe daha iyi duyulabileceğini sanıyordu, ciddi ciddi! Filtreler ne işe yarıyor sanıyorsun; ses hacmini mi düzenliyor, ha? Evet, bu adam ciddi ciddi filtrelerin ne işe yaradığını bilmiyordu; görünüşe bakılırsa hâlâ da tam kavramış değil. Hatta, kalkanmak nedir, gibi bir soru sordu. Bebek gibi!

Acaba nereden tanışıyorlar? O kadının böyle garip tanıdıkları da mı vardı? Gerçi hayatı hakkında artık ne biliyorum ki... Epeydir ne diyaloğumuz oldu ki... Yollarımız ayrıldı ayrılalı, iki yabancı olduk.

En şaşırtıcısı, kadının onunla, kendini o kadar da zorlayarak, diyaloğa girmiş olması.

"Bilsem beni yıllardır ne çok, ne çok ne?" diye sordu. Resmen sordu! İlgi duydu bu sinir adama! En şaşırtıcısı *merak* etti; basbayağı, ***kendinden başka birinin*** düşüncesini merak etti!

Fakat ne garip... Sinir Adam gerçekten de filtreden, özlükten bihaber. Burada olup bitenler aşağılıkmış. Bence de öyle; ama ilk kez benim gibi düşünen biriyle karşılaşıyorum... Miryo'yu saymazsak. "Tüyler ürpertici." Böyle dedi. Ama niçin? Acaba gerçekten de diğer ülkeler, buradan o kadar farklı mı?

"Sakin konuş," diye azarlamıştı Melisettö onu.

"Ulan, sakin konuşuyoruz ya! Daha ne sakin konuşacağız?"

Evet, aynen böyle dedi! Malkım, niçin ben gözlerimi açamıyorum? Şu adamı bir görebilsem... O kadına kabalığı ve öfkesi bir yana, herif bir türlü anlayamadı gitti, sorunun yalnızca sesini alçaltmaktan ibaret olmadığını! Oğlum, 21. yüzyıldayız artık; hiç mi haberin yok teknolojiden? Hiç mi bilgin yok kulak filtrelerinin gelişmişliğinden, sesteki en ufak asabiyet frekanslarını bile nasıl ustalıkla yakalayıp o lafı hepten duyulmaz kıldığından? İyi

ki bu kadın duyamıyor bunları! Hiç aklıma gelir miydi, onun filtreli olmasına şükretmek? Gülme becerimi yıllar önce yitirmiş olmasaydım, herhalde bir kahkaha atıverirdim! Şimdi atabildiklerim, ancak apartman tepelerinde isterikçe atabildiklerim... Baksana, gözlerimi bile açamıyorum. Gözlerimi! Malkım, ne oluyor bana; niçin hareket edemez vaziyetteyim böyle? Ya ellerim? Ellerim?

"Parmaklar. Eller. Bak, kımıldıyorlar... Çırpınıyor..."

"Evet farkındayım, çırpınıyorsun; çırpınma, dur, dur..."

"Çok çırpınıyor... Doktoru çağır. Hemen."

"Tamam, doktoru bulup şimdi geliyorum canım... Hemen geliyorum..."

Gidiyor, gidecek adam. Ona bu kez de "canım" diyen Sinir Adam. Özlüksüz, filtresiz adam. Gözlerimi olmasa bile yüzümü, yüz ifademi görebilen adam. Acaba yüzümde ne görmüştü? Ah, gitmesin... Biliyorum, bir daha gelmeyecek, zaten yıllar önce çekip gitmişti... Gelmeyecek işte... Gelmeyecek, gelmeyecek, lanet olsun da demeyecek, yüz ifademi de görmeyecek, yine yalnız, yapayalnız kalacağım, bir de esmer kadın vardı bana bakınca beni gerçekten görebilen, o da gelmeyecek, hiçbiri gelmeyecek...

Ve gitti, kapıyı aceleyle açıp, usulca kapatıp gitti. Ama o, o kadın hâlâ kendi kendine, daha doğrusu benimle konuşuyor:

"Ne oluyor? Ne oluyor ona... Ellerime... Ne oluyor biri söylese?..."

Ne mi oluyorum? Ellerime ne mi oluyor? Ne önemi var ki? Sanki umurundaymış gibi... Melisettö... Yalnızca ellerimin kıpırtısını görebilir; ellerimin, ayaklarımın, kollarımın, bedenimin çırpıntısını, ama asla, asla suratımı göremez, seçemez, algılayamaz! Gözünde o pis şey, aynaya kör kör bakar; bakar ama görmez; bakışları, en görülesi şeyleri hep teğet geçti... Az mı yalvardım o pis şeyleri takmaması için; hiç değilse evde, ikimiz başbaşayken olsun, gözlerini görebilmek için... Oysa ben hep çıplaktım ona karşı! Ondan ne bakışlarımı esirgedim, ne de... Ama o görmedi, hiç görmek istemedi...

Bir de hâlâ soruyor, ne oluyormuşum... Bunu sorarken ken-

di sesini keşke bir duyabilse... Gaklayan bir karga gibi, cırlak, yüksek, tiz... Tepemde dikilmiş, bana sözüm ona ilgi mi göstermiş oluyor?

Hadi gözü aydın; Sinir Adam döndü.

"Melisettö... Doktoru bulamadım... Herkes onu arıyor... Hastanelerin artık yeniden tedavi etmeye başladığını duyan ne kadar hasta varsa hastanelere akın etmiş durumda. Bilsen, nasıl kalabalık dışarısı... Çok şanslıyız, bu ufacık odaya tek yatak sığıyor da paylaşma ihtimalin yok... Dur şimdi, sakinleş... Hadi, çırpınma öyle... Melisettö... Melisettö?... Niye ellerin ayakların öyle... Ne oluyorsun kızım..."

Vazgeçtim! Melisettö deme bana! Ne olur, Melisettö deme bana! Dayanamayacağım artık!

Bir süre suskun, duruyorlar. Bizimki daha düzenli nefes almaya başladı, çırpınmaları durdu. Derken konuşuyor, beni bile şaşırtan bir sükûnetle, o cırtlak ses tonuyla:

"Neden hâlâ peşimdesin?"

"Ne?"

"Neden peşimdesin? Bugün niye geldin ölümhaneye?"

"O sözcüğü bir daha kullanma, tamam mı? Dün gece... üstüne çok vardım herhalde. İnsan yıllarca uzakta yaşayınca her şeyi farklı algılıyor. Oysa benim aslında hiçbir şeyi eleştirmeye hakkım yok; sizler 'Çılgın Dönem'i yaşarken ben burada yoktum bile. Seslerin yüksekliğini, her şeyi, her şeyi yadırgıyorum..."

"Seslerin yüksekliği" mi? Hah – eskiden farklı mıydı? Herkes kendi görüşünü duyurabilmek için, karşısındakini hiç dinlemeden zaten öyle bağıra bağıra konuşur olmuştu ki, çığlıkların uğultusu, sesin şiddeti dayanılır olmaktan tamamen çıkmıştı. İlahi!

Hele o mini megafonlar ilk ortaya çıktığında... Kulağına tıkadığım balmumu bile işe yaramıyordu. Sesin sadece hacmini düzenleyen o ilk, ilkel filtreler galiba o dönemde ortaya çıkmıştı – sadece trafik falan gibi sesleri daha az rahatsız edici hale getiren...

Başka ülkelerde yalnızca güvenlik amacıyla kullanılan, ses hacminin ötesini, sadece dikey değil, yatay frekansları da düzen-

leyerek bütün ses tonlarını ayırabilen gelişmiş filtreler çıkıp da onların yasal bir şekilde herkesin kullanımına sunulduğunun resmen açıklandığı gün, artık zaten bence olanlar olmuştu.

Özlüğe gelince; özlük dediğin, sanki çok mu matah bir buluştu bu toplum için, Malk aşkına? Takanın gözlerini saklamak, karşısındakinin surat ifadesini bulanıklaştırmak... Ne var bunda?

Tamam; göz ve çevresi, insan ruhunu en çok ele veren bölge olabilir, ama karşısındakinin suratına, gözüne zaten kim bakıyordu ki? Tek görülen, kafasında bez varsa çene altında mı, yoksa kulakların gerisinden dolaştırıp ensede mi bağlamış... Kafa etrafından dolayıp geride iğnelerle mi tutturmuş, yoksa enseden tekrar öne dolayıp alnında fiyonk mu yapmış? Yok efendim, beline ne tür bellik takmış? Kıyafetinde hangi renkleri kullanmış? Filtreymiş... Özlükmüş... Bunlar yalnızca Evropistan'da, Emarika'da bilmem nerede birtakım insanları zengin eden birer plasebo'ydu, plasebo!

"...Melisettö, sen güçlü kadınsın... Fotoğraflarının gazetelerde çıktığı o günler ve onu izleyen haftalar var ya..."

"Sakın, sakın bana o günlerden söz etme!"

Ne diyor bu adam yine? Fotoğraflarımın gazetelerde çıktığı günler...

Flaşların patlamaya başladığı an...

Oğlan holde bağdaş kurmuş, gözlerinin önünde cinsel ilişkiye girmekte hiçbir sakınca görmeyen...

Yok, yok, öyle değil. *Ahlaksız oğlan* –böylesi daha ilgi çekici– hastane odasında gözleri kapalı, sırtüstü yatmış, pervasızca kendilerinden geçmiş Erkek ve Dişi'yi anımsıyordu:

Flaşların patladığı ânı anımsıyorum.

Zaten net olarak tek anımsadığım, flaşların patlayışı; gerisi tam bir karambol. Yani önce flaşlar patladı da sonra mı onları o halde gördüm, yoksa onları zaten bir süredir o halde seyretmiştim de sonra ya da aynı anda mı patladı flaşlar, bunu bir anımsayabilsem... Ama ne zaman gözlerim sımsıkı kapalı, bütün dikkatimi bu konuya yoğunlaştırsam, sanki büsbütün sislere gömülüyor her şey...

Bir de tabii, kalabalığı... Birileri kolumdan, kolumun omzuna yakın bir yerlerinden hoyratça çekmişti beni; dirseğine kadar altın bilezikli, tombul bir kadın eliydi bu; "çocuğu alın, götürün buradan," diye avaz avaz bağırıyordu. Kimdi acaba? Ano'yu arıyordum oysa ben. Tombul kadın beni sürüklerken kalabalığın ve kalçaların ve bacakların arasından, ben hep arkama bakıyordum Ano'yu görebilmek için, bir şeyler yapsın diye; ama sıcağın ve hepsi birden bağırışarak konuşan insanların sisi bir yandan, gözlerimi göremez hale getiren ve sürekli art arda patlayan flaşlar bir yandan, beynim hiçbir şeyi anlamlandıramaz olmuştu. Öyle küçüktüm ki... Tek algılayabildiğim, dehşet saçan ışıkların, göz kamaştırıcı ve beyaz kırbaç darbeleri şeklinde şaklayarak üst üste, üst üste bedenime inmeleriydi.

Kahretsin! Sakin sakin yatarken nereden aklıma geldi şu Malkın cezası flaşlar yine? Bellek jimnastikleri, belleği geliştirme yöntemleri hakkında onca araştırma, çalışma ve kitap vardır da, bellekten anı silme yöntemlerini geliştirmeyi niçin akıl edemezler? Ama tabii; her şey öyle, istek üzerine bir parmak şıklatışta kolayca unutulabilse, insanların üzerinde nasıl hâkimiyet kuracaksın? Gerçek, yalnızca içinde yaşanılan andan ibaret olsaydı, hatta yaşanan şu sinema şeridi, hiçbir devamlılık sunmadan, anbean film karelerine bölünerek anbean yaşanıp, o an uçup gitse; hayat, geçmiş ve gelecekle ilgili hiçbir düşüncenin yer almadığı, şimdi, şimdi'den ibaret tatlı bir umursamazlık süreci haline gelse, kim kime şiddet uygulayabilir? Hangi işkencenin anlamı kalır ki? İnsanı asıl yıldıran; bu korkunç devamlılık, hayatın bu bitmek tükenmek bilmeyen uzunluğu: yaşadığın sürece unutamamak, unutamamak, unutamamak değil mi?

Oğlan, gözleri önünde sevişmekte hiçbir sakınca görmeyen hamsterları, Erkek ile Dişi'ye, gözlerini –büyülenmiş gibi– inatla dikmişti: Hayat dediğin, sizinki gibi yaşanmalı, anlıyor musunuz? Tabii anlıyorsunuz; ikiniz de anlıyorsunuz... Gündüzleri uyuyup, geceleri uyanık olmanızın başka ne nedeni olabilir? Kaçmak; yıldırıcı ışıklardan; göz önündelikten kaçmak... Günümüzün modası artık bu değil mi! Tek fark; özlüklerle uğraşmaktansa, gece-

ye sığınmak... İnsanın dünyasını karartan o korkunç projektörlerden kaçmak... Malkım, her sabah daha gözümü bile açmadan flaşların saldırısıyla uyandırılmaktan nasıl nefret ediyorum...

İş flaşlarla bitseydi... Ya ertesi gün... ve daha sonraki günler?...

Aman... Şu flaşlar böyle durup dururken nereden aklıma geldi?

Tabii ya; Erkek'le Dişi'nin o günkü, karşıma geçmiş, pervasızca... –ne diyorlar ona?– "sevişen" halleri gözlerimin önüne gelince...

Hah! Sevişmekmiş! Sev-iş-mek!

Nedense zaten, hep en korkunç, en dehşet verici şeylerdir hoş gösterilmeye çalışılan. Çirkin, güzelleştirilmeye çalışılır. Her şeyin bir terbiyelisi vardır. "Sıçmak" yerine "büyük işini yapmak". "Ölümhane" yerine "geçişhane," hatta şimdilerde utanmadan "hastane." Temiz Ad Hareketleri. Ne o? Adlarla birlikte güya insanlar da arınacaklar. Değişecekler. Bir ikiyüzlülüktür gider...

"Sevişmek"miş! Söyleyin işte şunun adını! Bak, ben bile kibarlaşmışım anlaşılan, o en yasak kelimeyi dile getirmekte zorlanır olmuştum. Hadi, "sevişmek"le idare edelim diyeceğim ama, göz göre göre gerçekleri bu kadar da saptırmak olur mu? Eylemlerin en dehşet vericisine, en sapıkçasına, en şiddet dolu olanına nasıl, nasıl alay eder gibi "sevişmek" diye ad takarlar? Çok şükür dişi değilim!

Hay Malkım, sinir oldum yine. Oğlum Lafönj, ne oldu senin mizah anlayışına? "Sevişmek"se "sevişmek" olsun, sen de kırp bir göz, uy onlara! Deli güllabiciliği yap!

Hem... Alınma hemen, Dişi; sizin "sevişme"niz... çok farklıydı. Ne bir entrika, ne bir bayağılık, ne de tenin görünmesi veya çıplaklık veya şiddet... Öyle masumca ki... İlişki anında Dişi'nin gözlerinin donuklaşması ve bedeninin kaskatı kesilmesiyle sanki bir oyuncağa dönüşmesi... Ne yapsın işte, bu da onun kurtuluşu. Kafes içinde kafes. Üst üste konmuş iki kurmalı, pelüş oyuncak; sanki yalnızca üsttekini kurmuşlar, diğerinin üzerine yerleş-

tirmişler, o da bir türlü ilerleyemiyor, yalnızca ilerlemek ister gibi hareketler yapıyor. İşte bu kadar.

Oysa insanlarda...

Dişi'yle Erkek'e dönüyor, onlarla sevecen konuşuyorum: Biliyor musunuz, diyorum, sizlerin sevişmesi gibi olabilse insanların sevişmesi, belleğim bana böylesine sorun yaratmazdı...

Erkek ansızın kafesin parmaklıklarını kemirmeye başlıyor. Dur, diyorum, kemirmesene! Ağzının kenarları sonra yara olacak! Seni şimdi çıkartamam. Sonra. Şimdi çıkartırsam, ondan sonra köşelere, dolapların altına saklanıp başımı iyice belaya sokacaksınız, zaten başımda yeterince bela yokmuş gibi?

O an irkiliyorum Onun sesiyle:

Lafönj! Lafönj? Farelerle mi konuşuyorsun?

Fare'ymiş! Elinin körüyle konuşuyorum! Bir kere onlara fare denmez çünkü onlar fare değil, hamster, hâlâ öğrenemedin mi?

Off, saçmalıyorum. Hamstermiş, fareymiş, ne önemi var, ha, Ano? Sanki varolmalarının tek anlamı, hayvan olarak hangi soydan, hangi türden... Şekillerinin ne önemi var... Kafa bezinin alından mı, enseden mi bağlandığının veya kafa tıraşının simetrik mi asimetrik mi olduğunun taşıdığı önem gibi... Canlıların, ne çeşit olursa olsun, sınıflandırılmasından nasıl nefret eder oldum.

Yorgunum. Kollarım yanlarımda; ceset gibi yatıyorum. O ise sanki içinden, ama gerçekte dışından benimle konuşuyor; uzun uzun, uzun uzun konuşuyor, ondan hiç beklenmedik şekilde uzun. Onu dinlemiyorum ama biliyorum: Zaten ayarsız olan sesi giderek yükseliyor, sonra da odada ileri geri yürümeye başlıyor. Şimdi tam tepemde: Elleri dizlerinde öne eğilmiş, tam aynanın önünde; aklınca benimle göz göze mi gelecek? Nasıl gelebilir ki, gözünde özlük varken? Hâlâ konuşuyor. Dudağımın kenarına tuzlu bir damla dökülüyor... yoksa bana mı öyle geldi?

Flaşlar! Onun gözünde özlük, benim gözüme yapıştırılmış siyah bant... Bunlara karşın flaşlar yanıp sönüyor hâlâ! Az daha gafil avlıyordu beni... Şu anda çok dikkatli olmalıyım: Gözlerimizin bir anlık bir teması bile ikimizi yakar.

Evet, nerede kalmıştık... Kollarım yanlarımda, ceset gibi... Kara bandı kendi gözlerime tekrar, bu kez özenle çekiyorum. Sanki suratımın üzerine tutulmuş bir cam var da, birisi kalın siyah gazlı kalemle, camın dış yüzeyinin üzerine, yan yana iki kalın çizgi çizerek gözlerimi örtüyor. Artık hep ileriye bakabilirim, gözümü hiç kırpmadan.

Gitsin. Şimdi olduğu gibi. Zaten o gün de, yalnızca yanı başımdan gitmesini istiyordum.

Gitsin!

Ama gider mi?

"Sakın o günlerden söz etme!" diye bağırarak tekrarlıyor, lanet olsun diyen adama.

"Tamam Melisettö, tamam. Bahsetmem," diyor adam. Birden sesi nasıl yorgun... Adama illet oluyordum ama, şimdi bir tuhaf oldum. İki gündür öfkeli duymaya alıştığım bu gevrek sesin şimdi bambaşka, tamamen zıt bir duyguyla yüklü olmasını yadırgıyorum, kulaklarım yadırgıyor. Daha doğrusu... Ses'te herhangi bir duygu duymak hâlâ garibime gidiyor; uzun zamandır sesler öylesine... mekanik ki... Filtreler başka şeylerin yanı sıra, kulakları da mahvetti. Yok yok, esas asabımı bozan, sesteki yorgunluğun, bir yenilgi ifadesi olduğunu hissetmem. Öfkenin yenilgisi.

Melisettö, senden nefret ediyorum! Bu yorgun sesten sen sorumlusun, anladın mı?

[Beyaz kâseye su koyuyorum. Hem sağ hem de sol elimle fırçayı tutarak siyah suluboyaya buluyor, sonra kâsedeki suya batırıyorum; su kararıyor. Özel tüp boyalarımın arasından floresan renkli sarıyı seçiyorum. Tüpün kapağını açıp, baş aşağı çevirip, durgun kara suyun içine kocaman bir öbek cart sarı boya sıkıyorum. Siyahın ortasındaki sarı gözümü alıyor, aynen flaşların aldığı gibi; su allak bullak oluyor, dinginliğini yitiriyor. Kara suların âni tedirginliğinden ötürü garip bir memnunluk, hatta zevk duyuyorum...]

V

15 Kasım
[Ebrar]

"Bu koku beni bayıltacak... ki burnumda et var ve normalde hiç, ama gerçekten de hiç koku almam. Deminden beri ağzımı açmayayım diyorum ama, yetti artık."

"Bir dakika... Size Evropistan'dan geldiğinizde okma vermediler mi?"

"Yoo... Daha doğrusu, nedir 'okma'?"

"Burnunuzun koku almasını geçici olarak engelleyen bir sprey... Buyurun, hemen sıkın bir parça..."

"Sağ olun. İyi geldi... Garip... Şimdi de hoş birtakım kokular alıyorum..."

"O hoş kokular geçici; bir tür 'hücum dozu' gibi bir şey. Birkaç dakika sonra, siz kötü kokulardan kendinize geldiğinizde, o hoş kokular yok olacak, yerini kokusuzluk alacak. Yani dışarıdan gelen pis kokular daha beyninize ulaşmadan nötralize edil-

miş olacak. Bu sprey aynı zamanda kokudan zehirlenmenizi de önlüyor. Ama hayret; size sınırda okma vermemiş olmaları büyük sorumsuzluk."

"Tek tip tıraş olmaya, evrûnî giysiye falan itiraz etmiştim de... belki ondandır."

"Yine de öyle zalim davranmamaları gerekirdi. Tam da böyle bir barışma döneminde... Bakalım hanımefendi ne zaman kokudan rahatsız olacaklar... Yakında duyularının hepsine kavuşması gerekir..."

"Evet, bir de normalde zaten Lafönj'ün burnu, yani Melisettö'nün... Hay Malkım, bu ad meselesi insanın kafasını öyle karıştırıyor ki..."

"Birçok kişide bu sendrom var, Ebrar... Bu tamamen, kimlik karmaşasından kaynaklanan bir durum... Belki Lafönj olmakla yetinemedi, daha da 'temiz' olmak istedi. Veya kimbilir, belki de tam tersine, Lafönj, kıskançlıkla saklamak istediği, uluorta bizlerle paylaşmak istemediği bir kimliktir. Belki Melisettö yanını eskitmek istiyor olabilir."

"Sizce bunları onun önünde konuşmak doğru mu? Bizi duyuyor olabilir..."

"Hiçbir sakıncası yok; fısıldamanıza da gerek yok. Bize verilen kursta, bu insanlara hasta muamelesi çekmememiz gerektiğini, tam tersine, onların önünde her şeyi açıkça ve dürüstçe konuşmamız gerektiğini söylediler; kendi sağlık meseleleri dahil."

"Ya..."

[İki cam bardağı suyla dolduruyorum –elbette ki ufacık bardaklar (bu su kıtlığında başka nasıl olabilir?)– ve bu bardakları, beyaz bir kâğıdın iki yanına koyuyorum; ikisinin de gölgesi kâğıda düşüyor. Fırçayı maviye buluyor, gölgelerden birinin içini maviye boyuyor, sonra fırçayı, gölgesini boyadığım bardağın içine daldırıyorum. Su mavi oluyor. Sonra başka bir fırçayı yeşile bulayıp, diğer bardağın gölgesini tamamen boyuyor, ardından fırçayı o bardağın içine daldırıyorum. O bardaktaki su da yeşil oluyor. Oturup uzun uzun, renkli gölgeleri, renkli bardakları izliyorum. Gölgelerin ne kadar

zaman içinde ne kadar yer değiştireceklerini, bu değişimin günlüğümde ve hayatımda ne gibi değişiklikler yaratacağını merakla izliyorum.]

[Lafönj]

Sanıyordum ki kalkanmanın yasaklanması, yalnızca kalkanmış olanları ilgilendirir, benim derdim hiç değil. E ben zaten her şeyi olduğu gibi algılıyordum. Kan bana hiçbir zaman tozpembe görünmedi; kan, kan kırmızısıydı. Tek, belki şöyle bir korunma yöntemine başvurmuş olabilirim:

Gördüklerimin hepsini gerçeküstü olarak algılıyor, gerçeküstü bir filmde rol almış gibi yaşıyordum. Gözlerimi aralayıp kendimi o gün ölümhanede... hastanede bulduğumda...

Yerde, bir yığın hastanın ortasında yatıyordum; henüz gözüme özlük falan geçirmemişlerdi. Koluma bir serum takılmış, ama serum, koluma damla damla yerine müthiş bir hızla enjekte ediliyor, bu da başımı döndürüyor, midemi bulandırıyordu. Başucumda, duruşundan, tavrından hemşire olduğunu anladığım bir kadın vardı – özlüksüz. Belli ki yeni çıkarmış özlüğünü –belki de buna mecbur bırakılmış– burnunun üzerinde hâlâ özlük izi taşıyordu. İnledim ve büyük gayretle gözkapaklarımı aralamaya çalışarak, bakışlarımla kolumu gösterdim. Derhal arkasını döndü, "Bakma bana; öyle gözlerinle dik dik; başka yere bak!" diye mırıldanarak yürüdü gitti.

Biraz sonra donuk bakışlı başka bir hemşire geldi, yine özlüksüz. Yattığım yere şöyle bir baktıktan sonra donumu bir el hareketiyle aşağı sıyırdı, sonra sendeledi. "Malkım... Kan..." dedi ve âniden arkasını dönerek, beni öyle yarı çıplak ve kanamalı bırakarak koşa koşa uzaklaştı ve bir daha da görünmedi.

Artık biliyorum ki kalkanmak, çok önemli – eğer insanlarla iç içe yaşayacaksan. Kadınların bir vakitler özlük ve filtre yokken

niçin boyun kurdelesiyle boyunlarını, bezle kafalarını, turuncu rujla dudaklarını örtmek istediklerini anlıyorum galiba; o da bir tür kalkanmaydı herhalde.

Bir yandan da düşünüyorum: Neden kalkanmak önemli? Bütün şu çevremdeki hastalar... Hepsi benim gibi donları sıyrılmış, altları kanlı, uluorta yatıyor olsalar, bu ne ifade eder? Bütün kimliklerimden, giysilerimden, donlarımdan sıyrılsam, zaten geriye benden ne kalacak? O kimlikler ne ifade ediyor ki? Ya kullanılan renkler? Neden herkes şimdi evrûnîye mahkûm? Geçen yüzyılda yeşil-sarı-mor denince milletin nevri dönermiş. Şimdiyse başka renkler milletin nevrini döndürüyor... Peki bütün bunlar neyi ifade ediyor? *Görmek* şart mı?

Zaferkan Partisi'nin amblemine baktığımda, çizimleri ve genel görüntüsü bana dehşet verirdi. Oysa, hani şu üç boyutlu resimlere bir zamanlar gözlerini şaşılaştırıp bakarsan –önce bulanıklaşırdı manzara, sonra muhteşem, üç boyutlu bir görüntü çıkardı ortaya– yani *gözün yerine zihnini şaşılaştırıp* bakarsan bambaşka bir düzeyde, benzer bir sonuç elde ediyordun.

Zihni şaşılaştırmak, zihni biraz eğitmeyi gerektiriyor, o başka; ama sonuçta aynı etki, hemen hemen. Önce bir şaşkınlık: Örneğin sokakta yürürken ansızın bir bakıyorsun, kaldırımda, suratı parçalanmış, beyni fırlamış bir insan yatıyor. Zihin önce bir bocalıyor – aynen gözlerini ilk şaşılaştırdığında karşılaştığın bulanıklık gibi. Derken... birden netleşme, birden üç boyutluluk başlıyor, netleşmeyle birlikte de sükûnet. Bu muymuş, diyorsun. Galiba gerçekte kimse acı falan çekmiyormuş, diyorsun. Beyin fırladıysa fırladı. Olan olmuş, üzülmenin bir anlamı var mı, diyorsun.

Rahatlıyorsun. İşte, bütün mesele burada! Bu bakışı yakalayabildiysen, ne yapacaksın özlüğü, filtreyi? İstediğim an, nasıl olsa tekrar şaşılığıma son verebilmek benim elimde.

İşte, böyle düşünüyor, kendimi gereksiz endişelerden koruyordum. Oysa hesaba katmadığım bir konu varmış: Özlüksüz gözler...

Eskiden, sinek benzeri insanlar arasında yürümenin ne kadar

rahatsız edici olduğundan dem vururdum. O insanların günün birinde çıplak gözleriyle bana baktıkları zaman benim neler hissedeceğim, hiç aklıma gelmemişti.

Damın tepesindeyken bana "atlama" diye bağıran kadını olanca çıplaklığıyla görmüştüm; hatta özlüksüz ve doğrudan bana bakan birini uzun zamandır belki de ilk kez görüyordum. Ama hem aramızda epeyce mesafe vardı, hem de onun özlüksüzlüğü beni hiç rahatsız etmemişti. Bütün mesele bakışlarda, sanırım. Onun bakışları bana kesinlikle, insan bakışları olmasının dışında bir şey çağrıştırmamıştı.

Buna karşılık hemşire bana, yani tenime tek bir an dokunsun diye, özel olarak dikkatini çekmek istemiştim. Hem de nasıl bir istekle... Oysa o hemşirenin bakışları... Özlüksüz bakışları...

Gözler... Gözler birer objektif gibi, bazen insanı olduğu gibi içinde yakalayan, kavrayan, yusyuvarlak hapseden. Bazen de cam cam camgözler. İnsanın dış yüzeyine demire çarpar gibi çarpan, ürpertici, metalik gri bir soğukluk... Ürpertici ama bir yandan da rahatlatan. Çünkü... Çünkü flaşların ne zaman patlayacağını önceden kestirebilir mi insan? Flaşlar en beklenmedik anda insanı arkadan vurabilir. İşte, gözler de öyle. Gözlerden de her an her şey beklenebilir.

Zehirli sıvı püskürten canavar gözleri. "Ano, o bir canavar!" Hiskov'un etkisinde olmadıkları sürece, gerçek gözler her zaman ürkütücüdür. İçerdikleri duygu yükü her an tokat gibi çarpabilecek güçte ve...

Konuşurlarken duydum: O binanın tepesine çıkmadan evvel aldığım yüklü miktardaki sakinleştirici nedeniyle buraya düşmüşüm ben. Pekâlâ damdan aşağı da düşebilirmişim. Bak, hiç hatırlamıyorum sakinleştirici falan aldığımı. Demek ki damın üzerindeyken filtresizliğe, o âni gürültü saldırısına, o sayede dayanabilmiş olmalıyım.

Ben, sarsıldığım, sarsılabildiğim sürece varolduğumu hissedebiliyorum. Bu nedenle de hep, sarsılmak istedim, sarsılabileceğim olayların içine düştüm. Ama şimdi bakıyorum da – balkondan aşağı düşme veya atlama ihtimalimde sarsıcı *ne* olabilir?

VI

15 Kasım
[Melisettö]

[Kafam... Bedenim... Ne zaman sona erecek bu?... Öyle yorgu... Öyl...]

"Aman, tutun, tutun! Römey, yetiş! Çekilin, çekilin... Hanımı şuraya oturtalım... Ebrar, şurayı bir açsana..."

"Tamam. Bugünlük kesinlikle yeter. Görüyorsunuz işte, daha fazlasını kaldıracak hali kalmadı."

"Anlıyorum, görüyorum da... Bizim de belli bir programımız var... Günde en az..."

"Valla programınız beni hiç ilgilendirmiyor. Bu kadını evine götürüyorum. Bırakın programı, yürüyecek hali bile yok; iki kişi ona ancak destek oluruz. Kadın gözünü bile açamıyor, görmüyor musunuz?..."

"Doğru, haklısınız... Götürelim bari evine..."

[Malk razı olsun... Evim...]

"Yalnız, Lafönj'ün dairesi, apartmanın üçüncü katında. Onu

o daracık dış merdivenlerden yukarı hayatta çıkaramayız."

"Ha, o konuyu merak etmeyin, Ebrar. Kurtarıcı'nın talimatıyla zaten bütün dairelerin ana merdivene açılan kapıları tekrar devreye sokuldu, dış merdivenlerin hepsi de yakında yıkılacakmış. Aksi halde zaten dün hastaneden taburcu olduğunda şey... Şey Hanım'ı... Melisettö Hanım'ı eve sokamazlardı..."

"Peki, anahtar?"

"Kapılar kilitli değil. Şu aralar gönüllü nöbetçilerle idare ediyoruz... Mallaki şaşarsınız, şu memleketten gönüllü çağrısı geldiğinde hem yurtiçinden, hem de yurtdışından gelen desteğe... Her şeye rağmen, her zaman en zor koşullarda bile, içinde bir nebze idealizm kalmış olan birileri demek bulunuyor..."

"İyi, sevindim... O dış merdivenlerin yıkılıyor olmasına da ayrıca sevindim."

[Korkunç olmaları bir yana, gülünçtüler... Dış merdiven kondu da ne oldu? Lafönj'e hiç aldırmadan, ben de ucuzundan bir dış merdiven yaptırtmıştım; o iğrenç vıcık vıcıklıktan, iç içe yaşama zorunluluğundan kurtulmak, özel hayatıma güya mahremiyet kazandırmak için... Eee? Ne oldu sonuçta? Apartmana ayrı ayrı kapılardan girip çıkmak, başkalarıyla yüz yüze gelmeyi sanki çok mu engelleyebildi? Spiral spiral merdivenler bu kadar burun buruna olunca... Merdiven kazaları da cabası... Sonra, sokaklar?]

"Ben şahsen inanamadım onları gördüğümde; bu tamamen bize has bir buluş... Yani yurtdışındayken ara ara medyaya, fotoğraflara falan yansıyordu, ama bu kadar iyi tanıdığım bir ülkeyi, üstelik de kendi kentimi gerçekten de böyle, mahalle mahalle dikenli tellerle bölünmüş, binaları sarmaşık gibi dış merdivenlerle sarılı halde bulacağımı... İlk gördüğümde inanın, uzun süre kendime gelemedim... Yani tamam, insanlar komşularıyla selamlaşmayı falan kesmişler, ama tesadüfen yüz yüze bile gelmekten bu derecede kaçınmak istemelerini aklım bir türlü almıyor..."

"Katılıyorum size. Lafönj... Melisettö... İyi misin?"

[Yanağımda eli... Bana dokunuyor... Çek elini! Çek!]

"Hadi, ekşitme suratını öyle; bir gayret... Birazdan evdeyiz...

Az daha gayret..."

[Evimi gerçekten özledim... Dün taburcu olmak da mucize gibi gelmişti... Serbest bırakılmayı nedense hiç beklemiyordum... Sanki ölümhaneye yatırılmış olmam, geçmişte işlediğim suçlardan kaynaklanıyormuş gibi... Cezalandırılma gibi, bir tür hapishane gibi.

Meğer, benim gibi taburcu edilen ne çok insan varmış. Ölümhaneler artık ölümhane olmadığından işleri feci artmış, bu yüzden de artık, psikolojik nedenlerle orada olanlarla ilgilenemeyeceklermiş. Ben pekâlâ başımın çaresine bakabilirmişim, sadece kendimi toparlamaya azmetmeliymişim.

Yükledikleri gibi beni bir arabaya –elektromobil de olsa, gerçek bir arabaya!– eve yolladılar...

Ölümhane yetkililerine araba kullanma izni verildiğine göre, galiba oralar gerçekten de artık ölümhaneden hastaneye dönüştürülüyor... Pek kendimde değildim; yine de, bunca zaman sonra, yeniden gerçek bir arabanın içinde olmanın çok tuhaf... çok... ayrıcalıklı bir duygu olduğunu fark edecek kadar kendimdeymişim, bunu şimdi, aklım nispeten daha başımdayken, anlıyorum. Çok garip bir yolculuktu; şoför, arabayı yavaşlattığı veya durdurduğu zaman, camları ve iç aydınlatmayı yakma zorunluluğunu hissetmedi. Şoförün, kimseyi çiğnemeye çalışmadığı gibi, tam tersine, yayaları ezmemek amacıyla zaman zaman fren kullanmış olması da bir tuhaftı.

Çok eski bir arabaydı... Hatta arka kapısı kapanmıyordu, şoför bir şeylerle resmen bağladı kapıyı. İki penceresi yoktu. Gösterge panelindeki ibrelerin camları ya kırıktı ya da yoktu. Benzin göstergesinin yerine eskilerden kalma bir kürdan takılmıştı. Benzin! Hey gidi günler hey!...

Şoföre merakla bakacak kadar kendimdeydim: Özlüksüzdü; dikiz aynasında benimle göz göze gelmemek konusunda çok dikkatliydi. Acaba arabasına ne ad takmıştı? İnsanların arabalarına taktığı adlar bana aptalcana nostaljik geliyor; "Yasemin" gibi, "Gülbeyaz" gibi. Belki de doğal bu – silahlara ad takılıyor da arabaların ne suçu var? Yok erkeklere uygun, yok kadınlara uygun silah derken, sevimli sevimli, renk renk ne hoş isimli çocuk silahları çıkmıştı piyasaya.

Tabii, arabayla ilerlerken bizi gören insanlar yine alışkanlıkla kaçıştılar; o çok zevkliydi. Ama sonra da, hayretle, bizim maalesef uslu uslu ilerlemekte olduğumuzu gördüler – bak bu ayrıntı da ancak şimdi intikal ediyor...

Sonra bir şekilde kendimi salonumun kanepesinde uzanmış bulmuştum. Yanı başıma bir sehpa koymuşlar... Üzerinde bir sürahi dolusu su, bir bardak, bir tabak içinde kuru bir şeyler... Galiba bisküvi. Yedi tane de gıda hapı. Peki, bunlar bittiğinde ne olacak? Beni ölüme mi terk ettiler?

Evet, kendimi dün evimde, kanepemde bulduğumda düşünüp hissettiklerimi aynen hatırlıyorum... aynen şöyleydi:]

Beni üç beş bisküvi ve bir haftalık gıda hapıyla taburcu etmek... Ülke ekonomisi de hepten dibe vurduktan sonra, ara ara tepemizde uçan yabancı uçakların, açlık ve kuruluktan gebermeyelim diye bize paket paket attıkları şu, susuzluğun vücuttaki etkilerini de bertaraf edici gıda haplarından...

Çok şükür, ben nihayet evde yalnızım... ben.

Umarım artık rahat bırakırlar beni. Hiç uğraşamam ben; ne Lafönj'le, ne de Ebrar'la, yıllar sonra nereden ortaya çıkacağı tuttuysa...

Yattığım yerde neden titriyor böyle ellerim? Çünkü benim zihnim açılıyor. Tabii ya; ben düşünmeye, ben her şeyi fazlasıyla, çok fazlasıyla algılamaya başladım. Özellikle kendimi. Duygularımı. "Ben". "Melisettö". Evet; "ben" diyebildim; "Melisettö" dedim; ben Melisettö'yüm; zihnim gerçekten de açılıyor; bu nedenle "ben"e öylesine sıkı sıkı sarılıyor olmalıyım; yoksa kaos okyanusunda kaybolacağım!

Nerede hiskov'um? Dün gece su bardağına uzanamayınca hiskov'suz kalmıştım ve tabii, olacağı buydu: Ajite. Ajiteyim. Zihnim birden fazla açıldı benim. Şuradaki çekmeceye bir uzansam... Hah... İki tane alırsam bana ancak fayda eder... Zihnim... Neyse, söylentilerin aksine, hiç değilse bunu yasaklamaya kalkışmadılar.

En azından ellerimi kımıldatabiliyorum; ellerime hâkimim. Hatta... Hatta bedenime de hâkimim. Şu su bardağına uzanabili-

yorsam...

Malkım... Dört gün sonra bütün filtre ve özlüklerin resmen, ev ev dolaşılıp toplanacağını düşünmek bile... Acaba hastaneden yeni çıkanlardan da toplayacaklar mıdır?

Kâbus. Ne yapacağım ben? Ben nasıl yaşayacağım? Çıldırmadan nasıl duracağım ben?

Ama biliyorum; beni böyle allak bullak edeni biliyorum: O gün dama çıkmadan evvel, hangi akla hizmet o aptal Lafönj'ün aklına uyarak filtrelerimi çıkarmayı denedim? Zaten devamlı bir Lafönj parazitidir gidiyordu kafamın içinde; yaptığım her şeye karışır olmuştu... Nereden bilebilirdim böyle olacağını; olup olacağı, bir zamanlar nasıl olduğunu bir anımsayayım diyeydi; ne de olsa kaç ay oldu. Gerçek seslerin neye benzediğini bu denli unutmuş olabileceğim... Hayret. Ne korkunç bir şeydi! Hiç değilse o denemeyi sokakta yapmasaymışım; kulaklarım sağır olacak sandım... Ne inanılmaz bir gürültüydü o... Adeta fiziksel bir saldırı. Çok eskiden ben bu seslere gerçekten de alışkın mıydım? İnanılır gibi değil... Ama tabii, eskiden sesler daha normaldi; insanlar sürekli bir bağırma halinde değillerdi, olur olmaz megafon falan da kullanmıyorlardı. Her neyse – dar geçirmiştim filtreleri tekrar kulağıma.

Uzun süre sesleri doğru dürüst algılamamış olanların kulakları iyicene mi hassaslaşır, yoksa tam tersine, uyarandan yoksun kalmış olduğu için, hepten mi sağırlaşır? Kafamı epeydir meşgul eden bu soruya tokat gibi bir yanıt aldım o sabah. Müptelayım işte. Bu ufacık nesnelere bağımlılık kazandım. Daha nasıl olur iptila? Şu ellerimin titremesine bak...

Kendimizi alıştırmak zorundaymışız. Gıdım gıdım. Oysa özlük ve filtreler, hiskov'lar... Sanki keyfimden miydi? Herkes gibi, bunlara resmen itildim ben de. Ya sonunda Lafönj'e sırtımı çevirmem? Başka türlü aklımı kaçırmadan bütün bu olanlara nasıl dayanabilirdim?

Kaldı ki... Lafönj de filtre taksaydı! Hiç değilse tepemde devamlı vır vır ediyor olmazdı. Filtreler piyasaya ilk çıktığında neydi o, kafamın içinde kopardığı yaygara? Bir idealizm, bir ide-

alizm... Yok efendim, protesto etmeli ve bundan asla kullanılmamalıymış... Buyur işte, yasaklandı! Memnun musun şimdi? Nasıl baş edeceksiniz bakalım, dımdızlak ortada kalınca şaşkına dönecek milyonlarca insanla! Öyle cart diye yasaklamayla, yerine hiçbir şey ikame etmeden olur muymuş, göreceğiz. Zaten sonunda Lafönj bile ara ara özlük ve filtre takar olmuştu. Malk biliyor, hiç de acımadım. Nesine acıyayım? Güya yumuşak geçiş olsun, diye yasağı mahalle mahalle, birer hafta aralıkla uygulamaya koyuyorlarmış. Ne o, özlük ve filtrelerin toplandığı mahallelerde, insanlar birbirleriyle sözümona yeniden kaynaşsınlar, diye Sevgi Operasyonları başlayacakmış da, herkes birbirini ziyaret edecekmiş de, sonra barış sağlandıkça mahalleler arasındaki dikenli teller yavaş yavaş sökülecekmiş de... Hatta hatta dış merdivenler binalardan sökülecekmiş de, insanlar köprülerin üzerinden geçmeye yeniden alıştırılacakmış da... Eski köye yeni âdetler... Yahu, ben aylardır, belki yıllardır kimseleri ziyaret etmiyorum, kimse de bana gelmiyor, kimseleri de istemiyorum, ben böyle de gayet iyiydim; nedir dertleri?

Hah... Sükûnet... Hiskov galiba etkisini göstermeye başladı. Şuraya rahat rahat bir oturayım da...

Filtreleri çıkarmayı tekrar bir denesem mi?... Nasıl yorgunum... Başka yerlerde ortalama yaşam süresi yüz beş'lere tırmandı; bir de kırk yaşımda benim şu halime bak...

Hiskov'un özlenen sükûneti... Yavaş yavaş... Hoş geldin... Şöyle bacaklarımı da uzatayım...

Şunları kulaklarımdan çıkarmayı tekrar bir denesem mi? Nasıl şeyler duyacağımı düşünmek bile tüylerimi diken diken ediyor...

Ha gayret, Melisettö... Önce biri... Sonra...

Ay! Kulaklarım! Kulaklarım!

Nerede filtrelerim! Ohh, şükür...

Ne korkunçtu yine... Neydi o ses? Galiba sokaktan geliyordu...

Böyle olmayacak. Tekrar denemeliyim. Demir hazır tavındayken, hazır ben evdeyken, hazır cesaretim yerindeyken, hazır his-

kov'un etkisi tazeyken... Tekrar denemeliyim. Denemek zorundayım... Yoksa dört gün sonra ne yaparım? Ha gayret, Melisettö...

Ay, kulaklarım! Kulaklarım... Dayan Melisettö... Evet, en doğrusu bu; bir süre parmaklarımla kulaklarımı tıkamak... Az buçuk alışana kadar...

Evet... Tekrar bir deneyeyim...

Ne bu dehşet ses? Yan odadan, yatak odamdan... Bir sürtünme sesi. Kocaman bir testereyle tahta kesiyorlar. Malkım! Hırsızlar! Evde hırsız var!

"Kim var orada?"

Dur, tabii ya... Fareler. Amma kemiriyorlar kafes demirlerini. Doğru, ben ölümhanedeyken iki gündür unutuldu kaldı lanet olasıcalar. Nasıl da korkuttular beni...

Kemiredurun. Lafönj yok.

Aman, iyi ki de hastaneden beni getirenler duymadılar bunların gürültüsünü – bir de beni hayvan besliyor diye ihbar ederlerdi, ondan sonra da al başına belayı! Zavallı kulaklarım – ama artık sese de alışmam gerek. Bari pamuk tıkayayım... Bir de sözümona uzanıp gevşeyecektim, kafamdan her tür düşünce uzaklaşacaktı... İki hiskov'a rağmen şu halime bak; artık hiskov miskov da para etmiyor!

Acaba dört gün sonra neler olacak? O gün sokağa çıkma yasağı ilan edeceklermiş. Ev ev dolaşılıp, imzalar karşılığında toplanacakmış özlük ve filtreler. Bizzat polislerin, hatta son darbe öncesinde devlet büyüklerinin özlüklü, filtreli dolaştıkları bir ülkede böyle bir görevi acaba kim, ne tür memurlar üstlenecek? Sonra, evinde yedek filtre ve özlük saklayanları nereden saptayacaklar ki?

Sahi, filtrelerimi saklasam ve "benim zaten hiç yoktu," desem, nereden bilecekler? Özlük için de aynı şey... Hey, harika bir fikir! Bu durumda tabii, filtresizliğe ve özlüksüzlüğe şimdiden talim etmeye başlamalıyım ki inandırıcı olsun. O güne kadar belki alışırım... alışabilirsem tabii...

Hazır havasındayken, özlüğü de çıkarmayı denesem mi?...

Nasıl olsa olması gereken bir şey...

E... vet...

Eeee? Neymiş yani? Bu muymuş bu kadar korktuğum? Abartmışım galiba... Her şey hemen hemen aynı görünüyor. Belki renkler daha net? Belki. Tabii ya, renklerde de apaçık bir farklılık var. Hele kırmızı! Kırmızı gerçekte ne kadar göz alıcı, hatta rahatsız ediciymiş... Unutmuşum; özlük özellikle kırmızıyı değişime uğratıyor, pembemsi evrûnîye dönüştürüyordu. Ama yalnızca kırmızı değil; bütün renkler biraz daha pastelmiş, şimdi anlıyorum bunu. Ama en çok kırmızı, özlüğün hışmına uğramış. Aman canım, renkler hiç sorun değil. Özlük, esas başka insanlar devreye girince marifetini gösteriyordu. Asıl, sokağa çıkınca bakalım nasıl olacak...

Hah, bak, televizyonun uzaktan kumandasını da bırakmışlar sehpanın üzerine... Malk bilir özellikle. Neyse bakalım, hazır cesaret toplamışken televizyonu da açayım. Hazır Lafönj'ün de sesi soluğu kesilmiş durumdayken, dayanma gücümü ölçmek için iyi bir fırsat.

Evet...

Aman! Aman! Özlüğüm! Beni görüyorlar!

Aman, ne yapıyorum ben? Ne komik halim... Gören olsa deli zanneder; televizyon hologörüntüsündeki insan gözlerini görünce, kendi suratını örten bir kadın! Ah, gözünü sevdiğim eski televizyon ekranları... Yeni teknolojilerden nasıl nefret ediyorum – sanki aynı odada gibiyiz...

Saçmalamayı kes ve aç suratını Melisettö! Ha şöyle. Bari rengini koyulaştırayım şu televizyonun...

Evet, insan suratları böyle görünür; böyledir. Ne tuhaf... Meğer gözler ne kadar da tedirgin ediciymiş, ne kadar da çekilmezmiş, ne kadar da oynakmış... Şuraya bak... Fıldır fıldır... Kim hologörüntüdeki bu herif? Biraz movlayayım...

Ne bu? Bütün kanallarda aynı görüntü! Mallaki öyle! A aa, delireceğim! Kim bu ihtiyar adam? Özlüksüzlüğümün açılışını bu morukla mı yapmak zorundayım? Mallaki de öyle görünüyor!

"...Bu nedenlerle, bu toplumun en yaşlılarından biri olarak

sizleri, Kurtarıcı'mıza güvenmeye davet ediyorum..." *[Malkım! Bir bu eksikti! Ayrıca, s harfini böyle pervasızca kullanışındaki çıplaklık, kabalık, akıl alır gibi değil! O harf yasak; bilmiyor mu bu sersem?]* "Seksen yüz yıl öncesini çok net hatırlıyorum... O zamanki Uluönder'in –yani İlk Uluönder Malkenin– zamanında hâkim olan seferberlik ruhunu şimdi de uyandırmalıyız..." *[İnanamıyorum. Hâlâ mı bu safsatalar?]* "Genç kuşak ve orta yaş kuşağı bunu bilmezler ve buna inanmakta biliyorum zorlanacaklar, ama bir vakit öyle bir dönem vardı ki, bir eşyanızı diyelim hipermarkette unuttunuz, on dakika sonra gittiğinizde o eşyanıza tekrar kavuşma şansınız vardı... Ki o dönemde eşyalara yapıştırılan, öyle alarm yıldızları, çip şifreleri falan da yoktu. Zaten öyle şeylere o dönemde gerek de yoktu. İnsanlar yolda yürürken çantalarını giysilerinin altına bağlamazlardı. Aah, ne dönemlerdi onlar... Sokakta her an, yalnız başına dolaşabilen küçük çocuklar görebilirdiniz. Ne mi yapıyor olurlardı? Mesela kalem satıyor bile olsa, en kötü ihtimalle insanlar onu görmezden gelirlerdi. Çocuklara yönelik –Kurtarıcı öncesi– politikacılarımızın 'masum' diye haklı gösterdikleri saldırılar falan da yoktu o dönemlerde. Hele, şu son zamanlarda artık resmi politika haline gelen, sokakta görülüp de bileklik taşımayan çocukların itlafı, sahipsiz olduğu sanılan çocukların topluca imhası falan, bunlar kimsenin hayal bile edemeyeceği şeylerdi. Ne münasebet efendim... Bir kere –ve genç kuşağa bu da şaşırtıcı gelecek– çocukları korumak için özel dernekler, vakıflar kurulmuştu. Evet, korumak için, doğru duydunuz. O dönemde bu tür dernekler, sosyete kadınlarının çay partileri düzenlemelerine yarayan, lüzumsuz topluluklar gibi görünürdü çoğumuza... Oysa ahh... Ne dönemlermiş onlar... Kimsenin aklının ucundan geçmezdi, günün birinde 'çocuğun sırtındaki hırka ne renk?', 'çocuk ne tür müzik dinliyor?', 'çocuğun bileğinde bilekliği var mı?' diye bakıp, buna göre çocukları okula sokmamak, hatta hatta çocuklara saldırmak. Gerçi hafiften başlangıç işaretleri vardı, örneğin turuncu ruj sürmek veya belli bazı renkleri bir arada kullanmak, eğitim hakkının önüne geçebiliyordu; yine de kimse bunları, nasıl bir yöne gidildiğine dair işaretler ola-

rak ciddiye almadı. Her şeye rağmen genel olarak herkesin eğitim görmesi, en azından ideal olarak, her şeyden önde gelirdi. Örneğin özel vakıflar vardı, çoğunuz hatırlamazsınız; fakir çocukları eğitmek için kampanyalar başlatırlardı ve insanlar ciddi ciddi para yardımı yaparlardı. Karşılıksız! 'Bağış' denirdi o tür yardıma. Geçmişe ait öyle güzel anılar var ki... Neyse, konuyu dağıtmayayım diyorum ama, frenleyemiyorum kendimi, o kadar uzun süredir çenemi tutmaktayım ki... O dönemlerde, yetişkinleri olduğu gibi, çocukları da yaşatmak önemliydi... Umarım yakın gelecekte insanlarımız 'yaşatmak' fikrine alıştıktan sonra 'sevmek', 'âşık olmak' gibi fiillerin anlamını yeniden öğrenirler. Umarım toplumumuzun genç kadınları yine hamile kalmaya başlarlar, saklanmak gereğini duymadan... Umarım sokaklarımızı, evlerimizi yakın gelecekte çocuklar, yani sağlıklı çocuklar yine doldurur, şenlendirir... Ama tabii, eskisi gibi değil, planlı olarak... Ayrıca doğum öncesinde sakatlık testleri yaptırtarak. Sanırım yakın geçmişteki olaylar hepimize ders olmuş olmalı... Birbirimize ve hayata küs olduğumuz dönemi kapatmalıyız... Zaten beni şu an dinliyor olmanız bile umut verici; sizler için ses duymak, o sesleri deşifre etmek bile ne kadar yorucu, biliyorum; zaten böyle tane tane konuşmamın nedeni, hem epeydir bu kadar uzun konuşmamış olmam, hem de sizleri yormak istememem. Evet, hapishaneye düşen her insanın, hapisten iyileştirilmiş olarak, ıslah edilmiş olarak çıkmayı bekleme hakkı olduğunun, bunun en temel insan haklarından..."

Çekilmez! Çekilmez bu herif! Çekilmez konuşmalar! Hayata küsmüşüz! Hiç hayatla barışık olduk mu ki hayata küselim, a dangalak? Malkım, bir de gözlerinden yaşlar akıyor; niye kimse müdahale etmiyor; mecbur muyuz bunu görmeye; ayıp yahu; şunun gözüne bir şey geçirin; bir kara bant geçirin; özlük geçirsenize! Ayıp! Sesi de titriyor... Dayanacağım işte; takmayacağım özlük ve filtrelerimi! Dayanacağım! Nereden buldular şu sulu-zırtlak geberesice bunağı, bir ayağı çukurda? Altyazıya göre yüz yirmi beş yaşındaymış. Hiskov miskov; sinirlerim yine altüst oldu. Boğazımdaki şu yumruyu bir giderebilsem...

Tam tersine, Bay Bunak, bence bu dünyanın iyiliğini düşünüyorsak, sokakları asla çocuklar falan doldurmasın! Dünyanın artık hemen hemen hiçbir yerinde ciddi anlamda ülke sınırları, ülke adları diye bir şey kalmamışken, mahallelerini bile dikenli tellerle sınırlara ayırmaya gerek duyan bu toplum, çocuk falan yapmaya asla tekrar başlamasın; hastaneler falan kurulmasın; insanların ölümünü kolaylaştırmakla onlara son bir kıyak çekilmeye devam edilsin ve eskisi gibi ölümhane sistemi devam etsin; bu toplumu oluşturan bu ırk bir an evvel miadını doldursun ve sonunda da ebediyen bu haritadan silinsin.

Hah, neyse... Reklamlar... Nefes alamaz hale gelmiştim...

"...Özlüksüz günlerin yaklaşması sizi korkutuyor mu? O halde Giz Gözlüklerini henüz denemediniz demektir. Giz... Atalarımız da bu gözlükten kullanırlarmış... Bakılan kişinin yüzünü özlük gibi bulandırma özelliği olmasa da, sizin gözlerinizi ayna ardında gizleme özelliğine sahip... Üstelik ülkemiz ve dünya yasalarına uygun... Giz Gözlükleri. Giz Gözlükleri. Ona neredeyse Özlük diyebilirsiniz..."

Tabii ya! Çekmecelerden birinde dışı aynalı bir güneş gözlüğüm olacaktı, yıllar öncesinden kalma... Hiç değilse özlüğün işlevinin bir kısmını yerine getiriyor olur... Neyse, yarın bakarım ona...

Bugünlük yeter; beni artık uyku paklar. Kapatayım şu mereti.

A... İki farklı ses geliyor kulağıma...

Biri, fareler. Hâlâ kemiriyorlar... Çekilmez bir gürültü. Yemleri mi kalmadı, nedir? Halim olsa da, aradaki kapıları kapatabilsem... Bu gürültüde uyku ne mümkün...

Diğeriyse... ama bu mümkün değil. Sanki biri, bir kadın, bir yerlerde şarkı söylüyor. Lafönj duysaydı, başlardı yine vır vıra, ne güzel, ne hüzünlü ezgiler bunlar, falan diye... Yoksa bunları hayal mi ediyorum?

İstemiyorum duymak, istemiyorum! Ayıp mallaki; bunların hepsi de, tek kelimeyle, ayıp!

VII

16 Kasım
[Melisettö]

[Neyse, o korkunç gün çok şükür geride kaldı. Demin de insafa gelip beni tekrar eve getirdiler. Galiba en iyisi uyuyor ayağına yatmak... Başka türlü başımdan gidecekleri yok. Umarım bugünkü sokak denemesi bitmiştir...]

"Çok teşekkürler, Pıtay... ve Römey Bey. Nihayet uyudu... Siz olmasanız nasıl idare ederdim bilmiyorum... Şöyle oturmaz mısınız biraz?..."

[Hay Malkım, neden defolup gitmiyorlar?...]

"Rica ederiz. Esasında daha çok işimiz var ama Ebrar, benim için de konuşabileceğim, kafa dengi birini bulmak, bulunmaz bir nimet oldu. (Römey, sen istersen gidebilirsin...) Bu Toplumsal Rehabilitasyon Programı –biz ona TRP diyoruz– gereğince bir arada olmak zorunda kaldığımız öyle tipler var ki, Malkalkaaa... Ama neyse, haksızlık etmeyeyim – çoğunlukla insanlar gerçekten iyi niyetli. Zaten bizler de gönüllü olarak bu TRP'ye kabul edilir-

ken kurslara katılmanın yanı sıra, kişilik sınavlarına da sokulduk ve sıkı bir elemeden geçirildik..."

"Kurtarıcı'nın hiçbir şeyi şansa bırakmak istemediği anlaşılıyor."

"Aynen öyle. Bunlar galiba gizlicene bilgiler, ben de dedikodu olarak duydum ama, anladığım kadarıyla, bu TRP iki aşamadan oluşuyormuş.

Biz şimdi ilk aşamadayız, yani acilen uygulanması gereken kısa vade önlemler bölümündeyiz. İşte, 'Empati Kursları', 'Sevgi Operasyonları' ve bunların altına giren terapiler falan, bunlar hep, ilk aşamanın parçaları. İnsanlara karşısındakini görmek, *anlamak amacıyla* dinlemek, konuşmak, diyalog kurmak öğretilecek – yani bir anlamda beyindeki ambargoları hedef alan bir eğitim.

Bir yandan da merhamet, empati ve giderek sevgi bağlarını yeniden kurmaya yönelik çabalar yer alacak. Önceleri, 'empati öğrenilebilir mi, yoksa onunla mı doğulur?' tartışması olmuş, sonra –rol oyunlarıyla vesaire– öğrenilebilir bir beceri olduğunda görüş birliğine varılmış.

Toplumdaki önyargıları ve gruplar arasındaki düşmanlık duygularını yok etmeye de öncelik vermek istiyorlar. Kurtarıcı'nın Empati Kursları için projelerinden biri, sınıfları ikiye bölüp, iki grubu bir araya getirip, beşer fikir ortaya attırmak. Her bir taraf, karşı tarafın fikirlerinden en az bir tanesini benimsemek zorunda olacak, mecburen! En azından o fikrin neden doğru olduğuna veya olabileceğine ilişkin bir şeyler söylemek veya yazmak zorunda olacak.

Ama ikinci aşama, esas büyük hazırlığın yapıldığı aşama. İnanmayacaksın abi, ikinci aşamanın ilk hedefi nedir, biliyor musun?"

"Ne bileyim? Söylesene!"

"Sıkı bir dil eğitimi!"

"Hadi canım! Ne ilgisi var?"

"Senin Melisettö Hanım'ın durumunu bilmiyorum ama, sen hiç sokaktaki standart insanın konuşmasını duydun mu? Kelime

hazineleri eminim birkaç yüz kelimeden ibaret. Hani iki üç yıl evvel son yayınevi, ondan sonra da son gazete kapanmış, insanlar sadece televizyon aracılığıyla ne olup bittiğinden yalapşap haber edinir olmuştu ya... Televizyon desen zaten, kendi düzeyini toplumun mevcut düzeyine uyduruyordu... Eh tabii, aynı şey dil için de geçerliydi. Ve tabii, zamanla beklenen oldu...

Dil, fakirleşe fakirleşe öyle bir hal aldı ki, insanların birbirleriyle paylaşabildikleri duygu ve düşünceler, daha genelgeçer, daha kaba, daha incelikten yoksun ve bireysellikten uzak bir hal aldı. Duygu ve düşünceleri ifade etme imkânları giderek daraldı. Hele gençlerin durumu, içler acısı!

Her neyse; biliyorsun, bu karşılıklı bir etkileşimdir – yumurta mı, tavuk mu meselesi gibi. Toplumsal düzeyde dildeki fakirleşme, yine toplumsal düzeyde duygulardaki küntleşmeyle el ele gitti... Anıları, deneyimleri sözcükler sayesinde hafızamıza kaydederiz. Sözcükler sayesinde kavramlar, duygular üzerinde egemenlik sağlarız. Şu anki sessizlikteyse ürkütücü bir şeyler var... Denetim dışı bir şeyler, tıpkı karanlık gibi."

"Fakat dil eğitimi çok büyük bir proje! Nasıl uygulanır ki – kocaman bir toplumdan söz ediyoruz..."

"Hiç bilmiyorum... Yalnız buraya gelmeden evvel bizleri hazırlarlarken, ülkeyle ilgili bu projenin çok geniş bir bakış açısıyla ele alındığını, başarılı olmasını garantilemek için her ayrıntının düşünüldüğünü söylemişti eğitmenlerden biri. Ha bire, problem çözerken sistematik olmamızı, sistemin bütününden kopuk bir şekilde problem çözmenin hiçbir yarar sağlamayacağını tekrarlayıp duruyordu. Dendiğine göre, Kurtarıcı bu proje için dışarıdan müthiş destek ve yardım alıyormuş, daha da alacakmış. Zaten onlar tutmuşlar onu, yani profesyonel bir ilişki. Dendiğine göre, bu kişi üç üniversite bitirmişmiş, ama asıl uzmanlık dalı, ekonomiymiş. Galiba sosyoloji de okumuş, bir de bir şey daha... Fakat son dönemde herif kafayı eğitime takmışmış. Herifin çok idealist biri olduğunu söylüyorlar; içeriden de destek aldığı epey insan varmış. Fakat tabii, bu işler, imkân meselesiydi. Bakma sen, bu toplumun görünen kısmına, sokaktaki özlüklü, filtreli insanla-

ra... Bir de derinden derine, görünmeyen, hâlâ duyarlılıklarını muhafaza etmeyi başarabilmiş insanlar var. Bunlar bir türlü örgütlenemiyorlardı. Şu son dönemde hele, onlar asıl özlük ve filtreye gerçekten muhtaç haldeydiler ve bence onlar asıl şimdi zorlanacaklar. O zavallılar, herhalde gerçekten de bir tür 'Mesih' bekliyor olmuş olmalılar ki, 'Kurtarıcı' adını da onlar takmışlar bu herife.

Her neyse, birkaç yıl evvel olsaydı Evropistan'ın umurunda bile olmazdı bizim halimiz. Onlar da aslında çektikleri sıkıntılardan ancak toparlanıyorlar. Bize bugün yardım etmelerinde XZ[32]'nin payı mutlaka var, ama insani nedenler de var. İşte, bu herifi tutmak için soktular pamuk elleri cebe."

"İnsani nedenler mi? Güldürme beni Pıtay; bu kadar da naif olma! Onların artık tuzu kuru, biliyorsun! Onlar birkaç ay evvel askerlik olayını hepten ortadan kaldırmayı başardılar; ekolojik ilerlemeyi biliyorsun, siyasi istikrarla, sağlam iktisadi politikalarla herifler bütün inişleri çıkışları durdurdular. Bir de buranın haline, hâlâ birbirimizle itişip tepişmek istememize bak! Şu Lafönj'ün haline bak! Eski halini bilsen..."

[Ne? Kimden bahsediyor bu adam? Lafönj mü dedi? Neler söylüyor?]

"Ebrar, sakın Lafönj'ü yargılama; büyük haksızlık etmiş olursun. Bak, beni dinle:

Bu toplumda yaşayan insanların durumu, çok alışılmadık bir durum. Toplumu bir insan gibi düşünecek olursak, bu toplum, çok hasta bir toplumdu. Kişilik bozuklukları bir taraftan, paranoya diğer yandan, zenofobi öteki yandan, Malk ne verdiyse... Sanırım başka coğrafyalardaki insanların yaşadıklarından çok daha ağırını geçiriyoruz bu hastalığın. Yurtdışında psikiyatrlar, bu konudaki deneyimlerine rağmen, şu anda bu topluma nasıl bir tedavi uygulayacaklarını kestiremiyorlar. Şu anda burada yaşanan, klasik anlamda bir yas durumu değil, yeni bir şey, yeni bir depresyon türü; yeni, daha evvel tanımlanmamış bir yitim duygusu. Bizdeki çok daha öz, insanlığın çekirdeğiyle çok daha ilgili bir durum –bir paradigma kayması– ve konuya nasıl yaklaşa-

caklarını bilemiyorlar. Yepyeni kavramlar oluşturmak gerekiyor, mücadele edebilmek için... Acıyla ilgili kavramları toptan değiştirmek, yepyeni bir değerler sistemi oluşturmak gerekiyor... Düşün ki onyıllardır söz konusu olan, bir toplumun yavaş yavaş topluca... topluca... intiharıydı veya, ne bileyim, kendini giderek, ama istekli ama isteksiz, bir tür Alzheimer'a gömmesiydi.

Lafönj'e ve genel olarak bu topluma gelince: Büyük bir acı karşısında insan nasıl uyuşur... Acıyı duymaz hale gelir... Beyin, acıyı bloke eder... Şu anda o durumdalar...

Şimdi yavaş yavaş, hiskov'un, özlüklerin, filtrelerin kalkmasıyla, önce bir karıncalanma şeklinde, acı tekrar geri gelecek. Zonklamalarla. Zihin, çok dehşet verici şeyleri hâlâ bloke ediyor. Toplum şimdi emin değil: Tam olarak olanları hatırlamak istiyor mu, istemiyor mu? Bir yandan öğrenme isteği var, bir yandan da hatırlama korkusu.

Yenilerde, Evropistan'da buraya bir 'kurtarıcı' ararlarken, bu işe bir yığın insan talip olmuştu. Ne manyaklar çıkmıştı ortaya! Bunlardan biri bir psikiyatrdı; inanılmaz pötikare bir herifti ve delilikle baş etmek konusunda inanılmaz katı düşünceleri vardı. Herifin bu topluma, hastaya elektrik tedavisi uygular gibi, şok tedavisi uygulamak gibi fikirleri vardı. Aniden bir sabah, kentin her yerine yerleştirilmiş dev hoparlörlerle, ses hacmi katmerlenmiş sirenlerle herkes uyandırılacak; herkes zorunlu olarak aynı anda hem turuncu ruj sürecek, hem elole, hem bilelzik, hem bilayzik, hem rozet, hem pembe çarşaf, hem... Malk ne verdiyse, hepsini takıp takıştırıp, giyinip, sokağa çıkıp...

Diğer birisi, eski bir filmden esinlenerek, aşırı şiddet görüntüleriyle toplumu şiddete karşı tahammülsüz hale getirmekten söz ediyordu. Daha neler neler...

Neyse, şimdi üzerine kafa yorulması gereken en önemli soru, bence şu: Bilirsin, bir duyu organı, ancak kendi yapı ve işlevine en uygun uyarı türünün kendine ulaşmasıyla çalışır. Ne bileyim, kulak söz konusuysa, belli dalga büyüklüklerindeki sesin ya da hava titreşimlerinin varlığı gerekir. Görme duyusu içinse uyaran olarak ışık gerekir. Peki, ya merhamet? Empati? Yani, duygular?

Duyguları harekete geçirmek için, nasıl bir uyaran gerekiyor?
Gerçeklik duygusu tekrar nasıl canlandırılabilir?
Acıma duygusu nasıl tekrar canlandırılabilir? Ya sevgi? Bunun eğitimi olabilir mi? Yeni nesilde bu tür duygular hiç yoktan var edilebilir mi?"

"Yeni nesil diye bir şey yok ki..." *[Ebrar'ın şu alaylı gülüşü...]* "Ortada tek bir bebek, tek bir çocuk gördün mü?... Bunlar üreme güdülerini de yitirmişler..."

"Sen öyle san. Evlerde gizlice dünyaya getirilmiş ve titizlikle saklanan kaç çocuk var, biliyor musun? Ama maalesef, duyduklarım doğruysa, sesleri çıkmasın diye hepsi doğduğu andan itibaren uyuşturulmuş... Hiçbiri sokak yüzü görmemiş... Bakalım asıl bu sorunla nasıl baş edilecek..."

[Zavallı Ebrar, bu derece belaya bulaşacağını bilseydi, herhalde hiç gelmezdi. Kıpkırmızıya boyalı sol elimi, temizlemek amacıyla beyaz kâsedeki berrak suya bir an daldırıp çıkarıyorum. Su kırmızıya boyanıyor. O sırada tertemiz bir fırça tutan sağ elim, fırçayı suya daldırıyor ve sol elin üzerine sürüyor. Bu kez fırça kırmızı boyaya bulanıyor. Sağ el sol eli temizlemeye gayret ettikçe sol el de, fırça da, su da batıyor.]

[Ebrar]

Lafönj'ün durumunu hâlâ aklım almıyor – bu inanılmaz tepkisizlik, duyarsızlık, ilgisizlik, umursamazlık... Bir ölü gibi.

Yine de umudum var. Serumhanede "özlüğünü çıkart" deyip özlüğüne el attığımda ciddi anlamda öfkelenerek karşı çıktı bana. Sesinde ilk kez, bir enerji hissettim.

Onu daha nasıl öfkelendirebilirim? Nasıl sarsabilirim? Öyle değişmiş ki... Ama değişen, tanıyamadığım bir tek o mu? Neye şaşıracağımı şaşırıyorum! İnsanlar ciddi ciddi köprülerden kaçı-

nıyorlar, adeta korkuyorlar! Pıtay'ın dediğine göre, bunun da sembolik bir anlamı olsa gerekmiş...

Eskiden ne kolaydı Lafönj'ü heyecanlandırmak... Uğraşmaya gerek yoktu; gördüğü her adaletsizlik karşısında içten fışkıran, öylesine güçlü bir parlama potansiyeline sahipti ki zaten! Öfkesiyle el ele giden o pırıltılı zekâsı olmasa, daha gencecik yaşta ülkenin en çok satan gazetesi, ona köşe yazarlığı yaptırtır mıydı?

Acaba bitti mi her şey?

O zaten artık benim için epeydir ne ifade ediyor ki?

Saçmalıyorum; o her zaman vardı – her zaman. Ama sanki silikleşmişti anısı.

Beni buraya palas pandıras çağıran o esrarengiz "imdat" mesajını onun göndermiş olduğundan öyle eminim ki... Oysa... O konuşacak durumda bile değilken, herhangi bir şeyi nasıl yazmış olabilir?

Peki, şimdiki hali beni neden böylesine bir düş kırıklığına uğrattı?

Yıllar önce, ilk tanıştığımız aylardan biriydi... Kafeteryada akşamüstü ders çıkışı birer çay içiyoruz. Elektrikler kesildi; tepemizdeki iğrenç floresan ışık da bir anda sönerek gözlerimi azat etti. Nereden aklına estiyse Lafönj, karanlıkta tuttu bana Öcal denen o iğrenç gazeteciyle olan özel ilişkisinden söz etmeye başladı.

Çaycı masamıza bir mum oturtuyor. Ve işte o mum ışığında Lafönj'ün yüzünde yakalayıverdiğim güzellik... Öcal'ı anlatırken, gözlerinde o heyecan ve coşkunun yanı sıra gördüğüm, epeydir de kimselerde rastlamadığım o inanılmaz sevecenlik... Nasıl rahatsız olmuştum... İçimde, nefesimi kesen nasıl bir sızı... Yalnızca bakışları değil; sesi de nasıl okşayıcı; serin bir merhem gibi... Dahası, birilerinin hâlâ böyle bakabiliyor olması, bana sanki dünyanın en doğal şeyiymiş gibi gelmişti; sanki hiç yalnızlık duymamış, hiç sarılınmayı özlememiş gibi hissediyordum; yumuşacık bir geçiş süreci. Duru, hafif akıntılı bir suda yüzükoyun sürüklenirken sırtüstü konumuna öylesine kayıvermek gibi.

O gece o hayvan hakkında anlattıklarından tek söz anımsa-

mıyorum. Zaten pek de dinlemiyordum; yalnızca o an onu yaşamak, onun o görüntüsünü, sesinin yumuşaklığını, bende yarattığı tedirginliği de göze alarak, doyasıya yaşamak istiyordum.

Kısa süre sonra Öcal'la yaşamaya başladığını, daha sonra da evlendiğini duyduğumda hiç şaşırmadım; bekliyordum bunu. Öyle, üzüldüğümü de hatırlamıyorum. Ne yapalım? Kaldı ki zaten biz yalnızca dosttuk. İki iyi dost.

İlişkimiz çok sonraları daha "özel" bir hal alıncaya kadar Lafönj benimle bir daha hiçbir konuda dertleşmedi. Zamanla birbirimizden uzaklaştık.

Yok, bu doğru değil... Bir kez, yalnızca bir kez kısa bir serzenişte bulunmuştu... Beni evine, Öcal'la verdikleri partiye davet ettiğinde...

Geçen gün Pıtay'ın Lafönj'ün önünde patavatsızca sözünü ettiği, o dönemlerde moda olan, hiç hazzetmediğim, o anlamsız oyunlardan birini başlatmıştı Öcal: Herkes halka halinde yere oturacak ve sırayla sağındakine, bir olumsuz özelliğini söyleyecekti. Rastlantı eseri, Lafönj Öcal'ın sağında oturuyordu. Öcal'a sıra geldiğinde pis pis gülerek, Lafönj'le ilgili şunları söyledi: "Lafönj'e bir kıyak çekeceğim; olumlu bir özelliğini de söyleyeceğim. Lafönj'ün en iyi tarafı, güzel ütü yapması. Kötü tarafı, yemek bilmemesi. Ha, bir kere de orgazm olurken osurmuştu."

Belki on kişiydik; benim dışımdaki herkesten bir kahkaha kopmuştu. Lafönj'e bakmaktan kaçınıyordum, ama onun neşeli kahkahası, hepsininkini bastırıyordu. O gülüşü, beni çok rahatsız etmişti. Bir an göz göze geldik; o hemen başka tarafa baktı.

Son ana kadar neşeli görüntüsünü terk etmedi Lafönj; ancak beni uğurlarken, sokak kapısının dışında bana beklenmedik bir şekilde, "Toplumumuzun en gözde oyununu görüyorsun işte," diye konuşmuştu, "empati yeteneği bakımından eşit kişiler arasında oynanmazsa maalesef çok can yakıyor..." Gözlerinde inanılmaz bir hüzün vardı, ama bu sözleri neşeli, hatta neredeyse muzip bir üslupla söylemişti; hatta... neredeyse durumdan memnun bir ifadesi bile vardı...

"Empati" sözcüğünün anlamını ilk kez o gün, eve gidince

sözlüğe bakarak öğrendim: Lafönj'ün daha önce de kullandığı –bende de öyle bir yetenek varmış– ama ondan başka hiç kimseden duymamış olduğum bir sözcüktü bu.

Sonra sonra "empati" sözcüğünü değişik zamanlarda ne gibi bağlamlarda kullandığını anımsayarak, ne demek istediğini giderek daha iyi anlamıştım.

Öcal gibi boktan bir herifle nasıl, niçin yaşadı? Ya sonraki, adını unuttuğum o boktan herifle?

Neler oldu o zamandan beri? Gazete manşetlerine nasıl o şekilde geçebildi? Nasıl bu hale geldi? Toplumca nasıl bu hale geldiler? Çekip gitmeseydim, burada yaşasaydım bu sorunun yanıtını bilir miydim acaba, yoksa ben de herkes gibi olup, etrafımdakilerin görüntü ve seslerine kapatır mıydım kendimi?

Hastane koridorunda karşılaştığım doktorlarla, hemşirelerle sürdürmeye çalıştığım diyalog ne korkunçtu... Kulaklarında o boktan şeyler...

Bence bu özlük, filtre ve hiskov, pek çok insan için sadece alışkanlıktan ibaret, giyinmek gibi. Bunun sonucunda tabii... ne beklenir? Kimsenin kimseyle aylardır diyalog kurmamış olması sonucunda, normal bir sohbette bile herkes konudan konuya atlıyor; bir türlü referans kuramıyorsun.

Zaten başka türlü olsaydı, böylesine zıvanadan çıkarak, groteskleşerek –ne bileyim, en basit örnek olarak– bu duyarsızlığın tırmanmasında esasında belki medyadaki benzerlerinden fazla bir rolü olmayan, ama bir simge haline gelen Hema Ratruhh denen herifi, sonunda başbakan seçecek raddeye gelirler miydi?

Dillerinin de bu denli "geri" olmasının nedenini şimdi anlıyorum... Tabii ya – diyalog kopukluğu. Otuz kırk yıl evvelki hummalı özdilleşme çalışmasına rağmen bak... Dil, olduğu yerde kalmış...

Kurtarıcı gerçekten de çok haksız olmayabilir. Oysa Evropistan'da ne kıyamet kopmuştu, bizim burada herkes tek renk giysi giymeye mahkûm oldu, kadınlara ruj, fiyonk, bağ yasaklandı, erkekler tek tip tıraş olacaklar falan diye... Kimsenin aklı almamıştı: Herif, futbol maçlarını yasaklamış! Haberlerde bunu duy-

duğumda ben de kulaklarıma inanamamıştım. Hem de bu toplumda! Futbolu yasaklamak! Ama yine – belki de haklı herif! Artık en basit mahalle maçlarında onlarca ölü, yüzlerce yaralı olmadan o maç, maçtan bile sayılmaz olmuştu... Maç öncesi saatler süren perişanlık ve izdihamda mutlaka ölen onlarca kişi... Maç sırasında ayrı bir katliam faslı... Maç sonrası yine ayrı bir fasıl... Artık bunlar medyaya ancak çerezlik haber olarak yansır olmuştu. Sanki faydası olabilirmiş gibi, her yerde cılız sesli ilanlar: "Maç Öcüsü Olmayın!"

Kolay değil, Kurtarıcı'nın işi... Evet, öfke nasıl enerji doluysa ve Lafönj'de bunun eksikliğini nasıl için için duyumsuyorsam, kırgınlığın o denli derini de, artık umursamazlıktır. Umursamaz. Lafönj gibi. Toplumun bütününü içine hapsetmiş o duygu...

Hiç kolay değil...

VIII

16 Kasım – akşamüstü
[Ebrar]

Malkalkaaa, bu ne sesi? Testereyle bir yerleri kesiyorlar sanki...

Hay Malkım, insanın tanımadığı bir evde de karanlıkta yol yordam bulması ne zor iş... Arka odadan geliyor ses... Malk vere de bir şeyler devirip Lafönj'ü uyandırmasam...

Hah, şurada bir elektrik düğmesi var... Ama tabii ampul yok. Komedi mallaki bu evin hali... Gerçi tabii, başka ne beklenirdi ki?

Şu pilli lamba acaba çalışıyo... Hah. Yandı.

A! Şunlara bak! Lafönj hayvan besliyor! Ne bunlar? Fare? Yok, bunlar hamster!

Ama... nasıl olur? Bu ülkede hayvan beslemek yasaklanmamış mıydı? Tabii ya! Gıda kaynakları kıtlaşınca, önce hayvan beslemek için ağır vergiler konmuş, sonra da hayvan beslemek ruhsata mı bağlanmıştı? Yoksa tam tersi mi? Mallaki sırasını şaşırdım ama benim bildiğim, evde hayvan beslemek, sonunda ta-

mamen yasaklanmıştı.

Amma gürültü yapıyorlar... Şuna bak, kemirmeye devam ederse, yara olacak ağzı. Ne garip; babam geldi birden gözümün önüne... Burada benim yerimde o olsaydı...

"Len, ne kemiriyonuz böyle kafesinizi, ha? A aaa, dursana, böyle devam edersen ağzın yara olacak... A aaa... Mamanız mı kalmadı, lan? Vah zavallılar sizi... Mustafa Abiniz şimdi size..."

Aman, kes saçmalamayı Ebrar.

Bir yerlerde bir... Hah, işte mama kutusu... Hayret, kendi mutfağında gıda hapı dışında yiyeceği yok, şuna bak, hamsterlarını nasıl besliyor – fıstıklar, fındıklar... Nereden buldu bunları? Benim bildiğim karaborsa falan da kalkmıştı...

Bir dakika... *O, hayvan mı besliyor?* Kendini besleyemezken! Bu işte mallaki de bir gariplik var! Yoksa bu evde biri daha mı...

Yok canım, adım gibi biliyorum; o burada, bu dairede yalnız yaşıyor. Peki bu hayvanlar?... Kesinlikle o besliyor olamaz. Ama kesinlikle! Yasaları çiğneyecek, üstelik böyle bakımlı, temiz – pak bir şekilde hayvan besleyecek?...

"Kim o?"

"Sıçrattın beni La... Melisettö! Karanlıkta insanın üstüne öyle gelinir mi?"

"Burada olmamalıydın. Ne arıyorsun burada? Sana kim kal dedi?"

"Sinirlenme hemen, bir şey aramıyorum. Sen hemen sızmıştın; kalmamın uygun olacağını akşamüstü Toplumsal Rehabilitasyon Programı'ndaki arkadaşla kararlaştırdık. Nasılsın, nasıl oldun?"

"Bu odada ne arıyorsun?"

"Bir ses duydum da... Bu hamsterları kim besliyor? Sen mi?"

"Kimse beslemiyor."

"Yahu ne kızıyorsun? Seni hayvan besliyor diye ihbar edecek değiliz ya! Ben sadece, bunların bakımıyla, beslenmesiyle kim ilgileniyor, anlamında sordum."

"Kimse ilgilenmiyor. Yine gürültü mü yapıyorlardı pis fareler?"

"Karınları açtı da ondan..."

"İyi. Nasıl olsa o besler..."

"'O' dediğin kim, yahu? Dur, gitmesene..."

Peşinden gitsem ne fark edecek? Peki ama, şimdi ben sabaha kadar bu vaziyette nasıl vakit geçireceğim? Bu durumda uyku tutturmam mümkün mü?

Lan, şöyle doya doya sıçmak bile mümkün değil. Sifon çekmeyi bile saate bağlamışlar. Tamam, anlıyoruz, su kaynakları tükenmek üzere falan filan, ama el insaf; "on saatte bir"den sık sifon çekememek ne demek! Neydi o hastanedeki tuvaletlerin hali... "Tuvalet" kavramı zaten, bütün sidik ve boklarla birlikte koridorlara, oradan da dışarılara taşmıştı...

Düşünmek bile istemiyorum.

[Lafönj]

Gözlerimi iyice, iyice sımsıkı kapatıyorum. Gerçi zaten kapalılar, kaslarımdaysa herhangi bir kımıltı yok, ama karanlığı derinleştirmeye, iyice derinlere gidip bir şeyler bulmaya gereksinimim var. Ne arıyorum? Sanki karanlığın içinde bile beni sınırlayan hayali duvarlar var; çok karanlık bir mekânda cam bir kutu içinde hapsolmuşum gibi. Bir türlü derinlere doğru yolculuğa çıkamıyorum.

Tekrar denemeliyim. Bir şekilde sınırları aşmalıyım, şart bu, aksi halde biliyorum, eğer içinde bulunduğum durumdan beni kurtarabilseler bile, pek uzun yaşayamam.

Dikkatimi karanlığa tekrar odakladığımda, bu kez karanlık, her tarafımı kaplayan genel bir durum olmaktan çıkıp, derinlik düğmesiyle oynanıp ayarları bozulmuş bir bilgisayardaki veya şaka aynalarındaki gibi perspektif değiştiriyor, alttan ve yukarıdan incelip, daralıp, enine doğru uzamaya başlıyor. İnce, uzun, siyah bir şeye, yatay bir çizgiye dönüşüyor: Gözlerimin önüne

yapışan birer çizgi.

Birden etraftan insan sesleri duyuyorum; sanki filmlerden bildiğim kokteyl partilerindeki gibi, kalabalığın uğultusu ve o an kavrıyorum: Etrafımdaki insanlar aydınlıkta. Karanlıkta olan, siyahlığı algılayan, bir tek, benim.

Fotoğraflardaki gözler neden bantlanır? Biri bir zamanlar, fotoğraftakini korumak için olduğunu söylemişti. Bakanlar onu tanımasınlar diye. Göz en ayıp yer olduğu için. Çıplak.

Çok mantıksız. Bence asıl, o fotoğrafa bakan insanları korumak için. Fotoğrafı çekilen, sonradan fotoğrafına bakacak o aç bakışları görüp, esas o insanları tanıyamasın diye. Bakanları. Seyredenleri. Seyircileri.

Örneğin bir zamanlar şu bizim kapıcının oğlu Mürüy, tek başına sokakta görülüp Vahşi Çocuk zannedildiğinde ve bunun sonucunda başına gelenlerden sonra gazetelerde fotoğrafları çıktığında, gözlerinin bantlı olması beni bayağı rahatlatmıştı. Aynı şekilde Demoncu çocuğun fotoğrafları çıktığında da... Onlarla göz göze gelmek hiç hoş olmazdı.

Artık şunu da biliyorum: Medya'nın ağına düştüğünde, insan sonunda, kendisinin gerçek olmadığını, aslında başka insanların icadı olduğunu anlıyor. Ben kimim, sorusu iyice içinden çıkılmaz hale geliyor.

Keşke benim de gözlerimi bantlasalardı. Yani, iş işten geçtikten sonra, gazetelerde fotoğraflarımı basma aşamasında değil. Evvelden. Flaşlardan da önce. Yani olaylar gerçekten olurken. Hatta ondan da evvel. Özlük gibi. Yok, öyle de değil. Ne gazetelerdeki fotoğraflardaki gibi yarısı gözün altına veya üstüne kaymış, ne de özlük gibi keyfince takılabilir veya çıkarılabilir cinsten; ben, doğduğum anda ve sımsıkı ve kalıcı bir bant isterdim. Göze uygulanacak bir tür dövme gibi... ama desensiz. Simsiyah.

Ama tabii, o yıllarda özlük bile henüz icat edilmemişti.

O zamanlar, icap ediyorsa ancak gazetelerdeki çıplak fotoğraflarda bantlarlardı gözlerini, sanki o saatten sonra pek bir faydası olabilirmiş gibi. Ve tabii, gözden sonraki diğer, ikincil ayıp yerlerini – cinsel organlar vesaire.

Kör olmak varmış.

Ne olmuş oluyordu sanki? Hiç. Sanki komşular, sanki okuldakiler, "Canavar Oğlan" diye gazetelerde fotoğrafları çıkanın kim olduğunu anlamamış mı oluyordu, orana burana sıska bir bant kondu diye? Üstüne bir de adının baş harfleri. L.Ü. Yanında da ananın fotoğrafları. M.Ü. Bantlı, tabii. Sonra da, iki gün sonra okula bir gidiyorsun ki, artık sen, eski sen değilsin. Artık herkesin gözünde L.Ü.'sün. Ebediyen. Niye canavar olduğunu senden başka herkes biliyor. Uzaktan süzen bakışlar. Fısıltılar. Hamsterlarına olan aşırı düşkünlüğü nedeniyle alay ettikleri, "sen git kızlarla oyna," diye bir gün öncesine kadar dalga geçtikleri ufak tefek, çelimsiz çocuk, nasıl olur da bir gün içinde insanlıktan canavarlığa geçiş yapar... Ama konuşmuyorsun, konuşamıyorsun. Konuşmak istemek ama konuşamamak, hiç konuşamamak...

İşte şu anda kapalı gözlerim yine, bantlıymış gibi; göremiyorum. Peki ama, kulaklarım? Ve asıl: Aklım? Bunların da çaresine bakılsa ya; beynime de bir kara bant takılsa ya; böyle yarım yamalak iş mi olur?

Belki de ben saçmalıyordum, en baştan özlük ve filtreye isyan ederken. Kendime boşuna işkence ediyordum, herkes gibi yaşamak varken.

Gerçi benim de zayıf anlarım oldu. Birkaç kez ben de başvurdum o aletlere... Hele o ilk sefer...

Öğlen vakti bizim evin alt sokağında yürüyorum... Elbette, sokağa henüz çıkabildiğim dönemlerde oluyor bu. Elbette kurtarılmış bölgede – Fiyonk Bağlayanlar'ın ve Turuncu Rujlular'ın hâkim olmadığı... Her defasında olduğu gibi, daha çıkmaya hazırlanırken yürek atışlarım hızlanmaya, ellerimin içi soğuk soğuk terlemeye başlıyor. (Beyinleri hiskov'un etkisiyle uyuşmuş, ne görebilen ne duyabilen, bir kısmı da oyun olsun diye yaya ezmeye çalışan şoförlerin korkusuyla zaten bina diplerinden –köşe kapmaca oynar gibi– bir bina girişinden bir sonraki bina girişini hedef alarak ilerliyorsun; ama ha bire sana çarpan, birçoğu kafes içinde, üstelik kalkanmanın da etkisiyle dengelerini sağlayama-

yan sarsak yayalarla nasıl baş edeceksin? Malkeden ben de kafes içindeyim, ama olsun.) Nefret ediyordum sokağa çıkmaktan.

Gözlerinde o kara kara şeyler; hantal ve düzensiz bir sinek ordusunun ortasında yürüyorum. Önünü doğru dürüst göremeden, kulakları hemen hemen hiçbir şey işitmeden yalpalaya yalpalaya ilerleyen onca insandan, umarsız çarpışlarından, kendini korumaya çalışıyorsun. Herkes sallana sallana yürüyor, her şey sallana sallana oluyor... Garip bir... ahestelik mi?... Her şey geç intikal ediyor.

Bir ara bakıyorum, bir kalabalık. Sanki olağanın da dışında yüksek nara atışlar, vahşi çığlıklar... Başımı döndüren, beni çeken, garip bir şey var... Yaklaşıyorum. En önde çocuklar; hepsi bileklikli, dolayısıyla çoğu tabii kafesler içinde korunmuş; kafes içinde olmayanlardan bir tanesi üç tekerlekli bisikletiyle ortada, kalabalığın çevrelediği "şey"in etrafında neşeli turlar atıyor.

Normalde artık çoluk çocuğa hiç rastlanmıyor ve bu çocukların varlığı, esasında şaşırtıcı. Sonra bakıyorum, hepsi aslında buluğ çağına gelmiş, ama davranışları sanki bir şekilde "çocuk" kalmış gibi.

Ortada yatan şey, beş altı yaşlarında kirli, çırılçıplak bir kız çocuğu; belli ki Vahşi Çocuk'lardan. Uzun zamandır ilk kez bu kadar küçük bir çocuğu bu kadar yakından görüyorum. Çocuk canlı. Galiba bilinci de yerinde. Kafa derisi sol kaşının üzerinden bıçakla kesilmişcesine düzgün bir şekilde kafasından ayrılmış, deri, gözle birlikte yüzünün yarısından aşağıya; pis, bayat kan ve sidik kokan kaldırıma doğru sarkmakta. Bedeninin yarısı, kolu, eli, bir bacağı, tamamen ezilmiş. Püre. Bir araç tarafından ezilmiş olmalı. Tabii ya; ötede ilerleyen arabanın ön tekeri bu işin suçlusu. Yerinde duran gözü dehşet içinde, fıldır fıldır bakıyor; ağzı, sanki bir çığlık pozisyonunda açık kalmış. Gözünden özlüğü fırlamış, az öteye uçmuş. Hayret; bir Vahşi Çocuk nasıl özlük sahibi olmuş? Kesin çalmıştır. Zaten dehşet dolu olan bakışı, kendisini sıkıca çevreleyen ve çılgınca sevinç naraları atan insanların yüzlerine mıhlanıp kalmış. Belki uzun zamandır, belki de ömründe ilk kez insan yüzlerini gerçek halleriyle görüyor. Görebil-

diği kadarını, tabii; yani eğer özler, yani gözler, yani bakışlar görülmeden "insan yüzü" görmüş sayılabilirse.

Kızın hâlâ sağ olması gerçekten şaşırtıcı. Bunun dışında bir olağandışılık yok. Görünüşe bakılırsa, kız can çekişiyor bile değil – sadece bakışının, içindeki dehşete rağmen, cin gibi oluşundan, sağ olduğunu anlayabiliyorsun. Kızı sevinç naraları içinde çevreleyenler, etrafında üç tekerlekli kırmızı bisikletiyle tur atarken neşeli çığlıklar atan oğlan, bunlar hep, dekorun olağan parçaları. Biliyorum, hazır Adak Festivalleri'ne de üç gün kalmışken, biraz sonra kızı parçalayacaklar.

Tam yürüyüp gitmeye hazırlanıyorum ki, beni asıl sarsan şey: Flaşlar! Birden patlamaya başlayan flaşlar!

Bir anda: yönüm(?), yolum(?), kimliğim(?) yine bir uğultulu hortum içinde kaosun tam ortasının içine fırlatılmışlık; alnımda ter boncukları...

Sonra: Aklını başına devşir. Çık dışına ve unutma ki sen şu anda yalnızca malzeme topluyorsun; bunu sakın, sakın unutma. Suluboyalarına kavuştuğunda bunların günlüğünü tutarak bütün bu gördüklerinin hesabını soracaksın. Renk renk, damla damla:

"Genç kız..." Yok. "Delikanlı, adımlarını sıklaştırarak olay sahnesinden hızla uzaklaştı: Medya buradaydı." Yok; vurgu "medya"da değil, belki de "kanlı araba"da olmalı.

Aslında her şeyin çözümü, benim bir an evvel "Melisettö" olmamda.

Lafönj olmakta da, Melisettö olmakta da bayağı zorlandığımı fark ediyorum. Ama biliyorum: Bu akşam haberlerde yine püre var, bu da beni ürkütüyor. Tek bir göz sarktığına göre, acaba kara bant, kızın gözlerine nasıl çekilecek; "L" şeklinde mi? diye geçiyor aklımdan. Bu ilginç durum üzerine düşünüyorum yol boyu. Değişik harfler kafamda canlanıyor. Her iki göz sarkmış olsa ve kurban çıplak olsa, kara bant, "V" şeklinde mi olacak? Ne matrak!

"Bugün bir çocuğu hallettiler" diyorum akşam O'na. İçimden.

Beni duymuyor. Yoksa duyuyor mu? Kanepede sırtüstü uzanmış, kızıl saçlı dev bir sinek. Uyuyor mu? Tavanı mı seyre-

diyor? Bana mı bakıyor? Benim ne kadarımı görebiliyor? Bana bakıyorsa, aklından neler geçiyor?

"Uyanık mısın?"

Yanına gidiyorum. Galiba uyuyor. Şeytan dürtüyor işte; şunun filtresinin ayarıyla oynasam... Yani azıcık oynasam, ona zarar vermeyecek kadar... Yalnızca, beni, sesimi azıcık duyabilsin diye... Karşılıklı normal bir iki cümle konuşsak, beni uzun süre idare eder.

Ben de kanepeye çöküyor, gözlerimi kapatıyorum. Nasıl özlüyorum geçmişi, onu... Arada dalıp dalıp gidiyorum galiba... Biraz evvel sokakta tanık olduğum sahneyle hiç ilgisi olmayan, kopuk kopuk cümleler zihnimde canlanıyor:

– ...her ideoloji, kendini soylu, şatafatlı cümlelerle tanıtır...

– ...ruja muja karşı değilim, ama onlar bunu sembol olarak kullanıyorlardı...

– saçmalama! SAÇMALAMA!

– E ama başka nasıl olabilir? Bir şeylere tutunmak zorundasın...

Sıçrıyorum. Sonra elimde olmayarak gülümsüyorum, gözlerim hâlâ kapalı... Yarı uyku yarı uyanıklık arasında kafamda canlanan diyaloglar hep bölük pörçük. Henüz onun kalkanmasına alışmamışım; evin içindeki bu değişikliğin daha yeni başladığı dönemdeyiz. Henüz ona ulaşmaya çalışıyorum. Henüz umutluyum. Henüz bilmiyorum ki, benim de aslında sokaktaki o kızın durumundan pek bir farkım yok.

[Sol avcumun içine suluboyayla bir araba resmi çiziyorum. Farları kıpkırmızı, araba da kıpkırmızı. Motoru bir canavarın gri metalik ağzı. Tekerlerinin üst kısımları kapkara, alt kısımları kıpkırmızı. Sonra sağ elim, kırmızı boyaya bulanmış fırçayla arabanın üzerine alevler çizmeye başlıyor. Kanlı araba, alevler arasında yok olup gidiyor. Sol avcumun içine birkaç damla su ekliyorum. Bütün o renkler, pembe bordo bir bulanıklığa dönüşüyor.]

IX

17 Kasım – sabah
[Ebrar]

Gece uyku tutturamadığımda iyi ki mahallede dolaşmaya çıkmışım...

Empati öğretilebilir mi? Doğrusu bu konuda ciddi kuşkularım vardı bir zamanlar, çünkü nasıl bazı insanlar doğuştan zalim, sevgi dolu, merhametli veya duyarsız ise, bazı insanlar da doğuştan empati kurabilir, bazıları kuramaz, diye düşünürdüm.

Belki de yanılmışım.

Hastanenin oradan geçerken, içeride ışıkların açık olduğunu görmüş, dahası, camlarda birtakım insan siluetleri fark etmiştim. Camların hepsi açıktı ve içeriden normal, konuşan insan sesleri geliyordu. Haliyle merak edip, içeri dalmışım... Doğrusu, gördüğüm manzara beni etkiledi.

Sağlık personeline özel bir Empati Kursu açmak kadar akıllıca bir karar olamazmış herhalde – ve bence ders gayet de iyi gi-

diyordu. Bir tür dramaydı yapılan; beni ortalıkta görselerdi mutlaka rahatsız olurlardı. Fakat ne matraktı, hemşirelere hasta rolü verildiğinde bazılarının düştüğü hal! "Mendebur hemşire" rolü oynayanlar karşısında, nasıl nutukları tutuldu!

Acaba Lafönj'ün de böyle Empati Kursları'na falan ihtiyacı var mı? Hiç sanmıyorum. Ondaki sorun şu; duyguları sanki buzluğa alınmış. Buzlar bir eridi mi, o yine eski tanıdığım kadın olacak.

Eminim bu, başkaları için de geçerlidir. Çünkü Çılgın Dönem'den önce de, tek tük de olsa, yürekleri doğru yerde atan birtakım insanlar vardı. Gerçi bir kısmı çekip gitti ama, azımsanmayacak bir kısmı da buralarda kaldı. Lafönj varsa, başkası niye olmasın?

"Bir Toplum Uyanıyor." Dün bizim için böyle başlık atmışlar, Evropistan'ın büyük haber siteleri. Tamam da, uyuyordu da mı uyanıyor, yoksa bilinç, sıfırdan mı doğuyor, sıfırdan mı yaratılıyor? Orası bir muamma, tabii.

Kafam karmakarışık... Acaba, kimi kurama uygun biçimde toplum, bütün bu gayretlerin sonunda "uyanma" anında diyalektik bir değişime uğrayıp, ne bileyim, akla gelebilecek *her* konuda bu kez de aşırı duyarlı hale gelebilir mi? Hani, nasıl bazen beyin, bir konuyu çok fazla işlediği, günlerce o konuya odaklandığı zaman; bir gece uyunan sıkıntılı bir uykunun şafağında, âni ve mucizevi bir içgörüyle kalkar insan ve yeniden doğmuşcasına görür? Ve her şey, bu tılsımlı *görme* olayında gizlidir?...

Ama bu *görme* nasıl olacak? Öylesine garip bir atmosfer vardı ki, adeta kişilerin algılamalarıyla gerçek hayatın arasında bir perde geriliydi. Bu perde yer yer tül, yer yer kalın malzemedendi; bunun sonucunda olaylar *flu* değil, *grotesk* bir hal alıyordu. Tevekkeli değil, Hema Ratruhh başbakan seçildiğinde kimse şaşırmamış. Artık bütün televizyon kanallarında, ana haberler bile matrak, gerçekdışı, batıl inançlara dayanan hikâyelerden oluşuyormuş. Gerçeklik ve hayalin birbirine bu derece karıştığı dönem, "kalkanma"nın başlangıcı, herhalde bu tarihlere denk gelse gerek...

[?]

Ne oluyor bana... Yoksa Lafônj'leşmeye mi başladım?...

Başım...

Uyudum mu, uyumadım mı... Kafam kurşun gibi... Ne garip düşlerdi onlar... Sanki özlüksüz olunca düşlerimin görüntüsü de netleşmiş gibi... Ama yok; düşlerimin âni canlanması... herhalde hiskov'suzluğa bağlı...

Başımın şu ağrısı...

Apartmanın tepesinde dikilmeden evvelki gece ağrıdığı gibi...

Fazla düşünmüştüm o gece de... Bak şimdi de, düşünceler kafama nasıl da çılgınca üşüşüyorlar...

10 Kasım gecesiydi, bir şekilde biliyorum bunu. O gece de uykuya dalmadan evvel, özlük yokken hayatın nasıl olduğunu anımsamaya çalışıyordum. Hiçbir anı canlanmıyordu kafamda. Daha doğrusu, ne zaman zihnimde bir konu başlığı canlansa, –ki bunlar genelde aynı iki üç konu başlığı oluyor, dönüp dolaşıp hep onlar aklıma geliyordu– bilincim derhal o konuyu teğet geçiyordu; böylece hedefsizce anılar denizimde yelken açmış, bir oraya, bir buraya savrulmaktaydım.

Sabahın hep aynı, erken saatinde o sıkıntılı uyanış: Bir gün daha. Bir dahaki uykuya kadar katlanılması gereken bir dizi saat daha. Bir top şeklinde kıvrılış; tekrar uykuya, duyuların eriyip gittiği o özlenen denizin derinliklerine dalmak için harcanan sonuçsuz çabalar. Yüreğimin ağırlığı. Göğsümün içinin o dayanılmaz, tanımlanamaz ağrısı...

Bilgisayarın kilitlenmesi gibi, zihnim çoğunlukla istenmeyen bir konuya takılıp kalıyor; bu durumdan kurtulmak için de zihnimi "kapatıp açmak" gerekiyor; bütün bu baskılar, sonunda beni uykudan vazgeçmeye zorluyor.

Yatakta oturuyorum bir süre; bir türlü "kapatıp açamıyorum," göğsümde delice bir çarpıntı. Neredeyse şok durumunda donup, kilitlenme hali.

Neden bu keskin hissediş? Ne zaman hiskov kullanmasam, hayatımdaki her olayı her defasında sil baştan, "ilk günkü" duygularla anımsamam mı gerekiyor? Neden anılar bir türlü silikleşmek bilmez? Hani zaman, yaraların merhemiydi?

Ağarmış saçları eski haline getirmek henüz nasıl mümkün değilse, insanı anılardan kurtaracak ilaç da henüz icat edilmiş değil.

Aylardır ilk kez hiskov'suz bir uyanış... Böyle olacağını tahmin etmemiştim. Umuyordum ki...

Umuyor ve sanıyordum ki, yıldırım çarpmış insanların beyinleri nasıl tuhaflaşırsa –hafızada oluşan boşluklar, duygu dünyalarındaki değişimler– veya nasıl ki aşırı elektrik yüklenmesine maruz kalmış bilgisayarlarda yazılım deformasyona uğrar ama her iki durumda da –gerek yıldırım çarpmış kişinin, gerekse bilgisayarın– dış görüntülerinde herhangi bir değişiklik meydana gelmezse, ben de hiskov'u kestiğimde, aşırı uyaran yüklenmesi nedeniyle o tür bir değişikliğe uğrayacağım. Bir şeyler farklılaşacak...

Hayret... Giyiniğim.

Doğru... Biraz önceydi o, sürünerek giyindiğim...

Loş, buz gibi koridorlarda ilerliyorum, nereye doğru, bilmeden. Hava gerçekten soğuk mu? Artık mevsimler hep sıcak sıcak, hatta fazla sıcak; bense soğuğu iliklerimde hissediyorum, oysa bedenimde herhangi bir titreme yok; öylesine bütünleşmiş ki soğuk benimle.

Soğuk benim içimde.

Aynalarda bir kadın görüyordum hep... Dudaklarına ruj süren, gözüne kalem çeken garip, yabancı bir kadın. Bu kadın gerçekten yaşıyor mu? Var mı böyle birisi? Dikiliyorum aynanın önünde bazen saatlerce, bu bilmecenin yanıtının peşinde. Bu garip kadının bir annesi, babası yok muydu? Doğduğu zaman ona ne ad takmışlardı? Neden bu ad verilmişti ona? Ya sonra ne oldu? Ya şimdi; neden adlar artık böyle garip?

Herhangi bir anlam taşıyabilecek, hatta ima edebilecek adlar konusunda böylesine temkinli olmayı nasıl bu kadar çabuk öğ-

rendik, benimsedik? Artık adlar temiz. Tertemiz. Steril.

Bazen sisli dünyamın içinde, dışarıda birinin varlığını algılar gibi oluyorum. Bu ben miyim, yani benim bir hayalim veya yansımam mı yoksa benimle aynı evi paylaşan, benim dışımda gerçek biri mi? Tereddüte düşüyorum, bunu anlamaya çalışmak başıma yeniden ağrılar sokuyor. Kafamdaki imgeye göre, onu dünyaya ben getirmişim, en azından yaratmışım. (Yoksa o mu beni?...) Aramızda bir bağ var olsa gerek, oysa o bana yabancı. Onun adını da ben koymuşum (yoksa tersi mi?) ama niçin? Başka birinin adını nasıl takabilir bir insan? Aramızdaki bağ niçin hâlâ devam ediyor? Çok garip.

Doğum yapmış mıydım, birkaç yaşam evvel... Yok; o da yine başka bir varlıktı. Bu diğer varlıkta, diğer bende o zaman öylesine bir farklılık yaratan, neydi? Öyle bir farklılık ki, onu gerçek sanmıştım.

Loş koridorlardaki turuma devam ediyorum. Geçmişi anımsamak yoruyor beni; duruyor, gözlerimi kapatıyorum: Küntlüğün, küntlüğümün değerini, buz gibi bir havada bir kürke sığınırcasına, o an yeniden hayal meyal kavrar gibi oluyorum. Eskiden var mıydı duygularım? Duygu nedir? Anımsamaya çalışmak, içimi daha da çok üşütüyor. Neden doğuyoruz? Neden böyle oluyoruz? Bu daha ne kadar sürecek?

Bunadım ben. Lütfen, bunayayım. Bana bunak muamelesi çeksinler. Ölümhaneler benim gibilerini bekliyor. Evi paylaşan diğer, yabancı, kendi yaratım olan kişiye gelince bu, genç bir oğlan çocuğu mu; yoksa dış görünüşü benimle aynı olan –hatta belki de o beni yaratmış– bir kadın mı? Onu da, onları da ölümhaneye... Birlikte mi? Fark etmez.

Demir sokak kapısının önünde duruyorum. Beş kilit, beş zincir. Artık bunları da alt ediyorlarmış. Dudağımın kıyısında alaylı bir gülümseme. Kim kilitliyor, kim zincirliyor? Kime karşı? O, tabii. Kimin umurunda?

Dur, ben ne diyorum? Neden Lafönj gibi düşünüyorum?

Ne garip rüyalardı onlar... Bir iki tanesini anımsayabilseydim... Anımsamaya harcayacak gücü bulabilsem kendimde...

En son anımsayabildiğim rüyayı göreli çok oluyor – zaten o rüya, kalkanmaya başlamadan evvelki son rüyamdı.

Mahkemede beni "temizledikleri," anımsamak bile istemediğim o dehşet gününde, eve dönerken şeyi görmüştüm... bizim sokağın köşesindeki trafik lambasından sarkan şeyi... şeyi... Aman, neyse... Neyse ne...

İşte o gece gördüğüm rüyayla ilgili yorumumu bile anımsıyorum.

Rüyamda, Lafönj henüz on bir, on iki yaşlarında bir oğlanmış; bana yine tatsız bir şeyler anlatıyordu. Yok efendim, Rozetliler okula artık baskın yapıyorlarmış da, orada Demoncu olduğunu düşündükleri erkekleri, bekâret testiyle tehdit ediyorlarmış da, ben de artık bir şeyler yapmalıymışım da... Ona dönüyorum, tuhaf bir dilde, "nem lülli ikke nam" diyorum. Bunun anlamı, "bana dokunma, benim cildim çok duyarlı" imiş, ama o bunu anlamıyor. Ona, o garip dilde, niçin bana dokunmaması gerektiğini ve içinde bulunduğumuz durumu anlatmaya, bir yandan da bir bilgisayar monitöründe durumumu grafiklerle göstermeye çalışıyorum. Fakat birden, sanki anlattıklarımın içine düşüveriyoruz ve anlattığım olayı gerçekten birlikte yaşamaya başlıyoruz: Lafönj'le ben garip bir uçağın içindeyiz. Uçak birden, sarsıla sarsıla uzay boşluğundan aşağı düşmeye başlıyor. Bedenimde ansızın garip değişiklikler meydana geliyor; kollarım, boynum uzuyor, ama en çarpıcısı, cildimde gözler oluşuyor; artık yalnızca yüzümde değil; kollarımda, boynumda, yanaklarımda da görebilen gözler var. Derken cildim inanılmaz derecede hassaslaşmaya başlıyor; öyle ki artık herhangi bir şeye değmenin yarattığı acıya tahammülüm yok; sanki üst derim hep sıyrılmış. Ama uçak düşerken ister istemez insan bir şeylere çarpıyor, değiyor; ben de Lafönj'e dönüp, bu kez de, *Don't touch me, it's so painful*, diye bağırıyorum. Ama o bana dönerek şöyle bir bakıyor ve dokunuyor ve dokunduğu yerde müthiş bir acı duyuyorum; üstelik o artık yetişkin bir erkek, bir delikanlı olmuş birden; bilhassa, beni acıtmak için bana dokunduğunu yüzündeki ifadeden anlıyorum.

O an bağırarak uyanmıştım.

İnsanın zihnini çok uzun süre işgal eden konular, bazen bir gece, uyku halindeyken kendi kendine çözülüveriyor: Sabah uyanıp bilincin yerine geldiği anda, sonuca ulaşmış gerçek, bilince bir tokat gibi çarpabiliyor.

Bu rüya bana bir işaret olmuştu; kendi kendime daha fazla işkence etmemin artık hiçbir anlamı yoktu; her şeyi fazlasıyla görüyor, fazlasıyla algılıyordum, bütün gözeneklerimle, bütün varlığımla yapıyordum bunu: Kalkanmak artık şarttı.

Ertesi sabah ilk iş gidip kendime bir özlük, bir kutu da hiskov edindim; ondan iki gün sonra da, kulaklarıma filtre. İşte bu kadar basitti, herkes gibi olmak. Kurtulmak.

Tekrar dönüyorum koridora. İki ayak üzerinde canlıymışcasına yürüyen bu nesne bana, özüme, çekirdeğime, varlığıma öylesine yabancı, öylesine uzak ki... Şaşılacak şey, ama şaşıramıyorum. Zaten şaşırabilsem ortada sorun kalmayacak. Özlüksüzüm, filtresizim, dünden beri de hiskov kullanmıyorum. Ama şaşıramıyorum. Aynanın önünden her geçişimde belli belirsiz hızlanıyor adımlarım.

İçinde hapsolduğum bu şekli henüz görmeye hazır değilim. Çok zaman geçti.

Mutfak kapısının önünde bir an duraksıyorum. Mutfak karanlık ve içeriden sanki çok tanıdık, uzaklardan gelen ve içimde garip bir titremeye neden olan, derinden bir homurtu... Buzdolabının homurtusu. Elim sanki çok eski bir alışkanlıkla uzanıyor, önce buzdolabının kapısını şöyle bir okşuyor –çünkü o kendini şu aralar küçücük ve çok yalnız hissediyor olmalı– sonra buzdolabının yanındaki elektrik düğmesine gidiyor. Işık yanıyor.

Çıplak gözlerimi kör eden ışık...

Işığı yakmamla söndürmem bir oluyor.

Dönüyorum tekrar koridora. Dayanamadığım, galiba buzdolabının o derin homurtusunun içimde uyandırdığı garip titreme – bir şekilde bununla baş etmekte zorlanıyorum. O an duyuyorum uzaktan gelen kemirme sesini yine. Lafönj'ün hayvanlarından gelen sesler.

Benim mi suçum? Yasak işte, hayvan beslemek. İnsan başına günde altı buçuk litre su tahsis edilen ve bu konuda onca ciddi ceza uygulanan bir ülkede, hayvan beslemeyi yasaklamakta bence geç bile kalmışlardı.

Bu gerçekten benim sözüm müydü? Yoksa yalnızca bir düşünce mi? Yoksa, hani insanın tekrarlandığını duya duya sonunda kendi düşüncesi olup olmadığı konusunda ikilemde kaldığı, gerçekte başka birilerinin düşüncesi mi? Bu düşüncemi Lafönj'e hiç söylemiş miydim? Acaba hiç söyledim mi?

"Bunların adı ne?" "Bunlar görünüşte basit fakat ilginç hayvanlar. Yere otur. Seni çocuk bahçesi gibi kullansınlar." Yere çöküyorum; İyikadın'ı kucağıma koyuyor. İyikadın burnunu sokuştura sokuştura kazağımın kıvrımlarının arasından, kazağın altına girebileceği bir yer arıyor, buluyor. Yukarıya doğru tırmanıyor. "Sana bayıldı. Tırmanabileceği, kaydırak gibi kullanabileceği öyle çok engebe, dağ, vadi buldu ki sende!" Gıdıklandım; hafif ciyaklıyorum: "Tırnaklarını batırıyor!" Sonra endişeyle soruyorum: "Beni ısırmaz, değil mi?" O sırada İyikadın en tepeye ulaşmış, önce kafası boynumda görünüyor, sonra omzuma zaferle tutunuyor, derken sol omzumdan, kolumdan aşağı kaydıraktan kayar gibi iniyor. Bileğimden aşağı, yere atlayıp tekrar kazağıma doğru sokuluyor. Bu işten müthiş hoşlandığımı fark ediyorum birden. Elimi kazağımın altına daldırıp İyikadın'ı çıkartıp, yüzümün önüne tutup ona dikkatlice bakıyorum. Kapkara, badem gözleri var. "Sen yalnızca İyikadın değil, aynı zamanda Zekikadınsın," diyorum ona, elimde olmayan bir sevecenlikle. Sonra dönüyorum, "Neden ona İyikadın adını taktın?" diye soruyorum merakla. "Bilmem... Bakışlarında bir iyilik var sanki..." "Peki, ya yasak? Yasak ne olacak? Biri ihbar etse..." Yanıt vermiyor. Duvarı kaplayan koca aynada bakışıyoruz.

Kimdi bu iki insan? Bu kadar net anımsadığıma göre benimle yakın bir bağlantısı olmalı bu olayın ama... Ne zaman yaşandı bunlar?

İyikadın, acaba içeriden kemirti sesleri duyulan Erkek ile Dişi'nin kaçıncı dereceden atasıdır?

Lafōnj...

[Işık demek, aç gözler demek;
ışık demek, Hema Ratruhh demek;
ışık demek, teşhir olmak demek;
ışık demek, rezil olmak demek;
ışık demek, sıradanlaşmak demek;
ışık demek, artık düşünememek demek;
ışık demek, ben olmaktan çıkmak demek.

Sağ elimle ıslak suluboya fırçasını sarı boyaya iyice bulayıp, ışığı yanmakta olan el fenerimin camının üzerini sarıyla kaplamayı deniyorum. Suluboya camı örtmeyi reddediyor, camın üzerine nokta nokta sarı izler bırakmakla yetiniyor. Kırmızı guaj boyanın kapağını açıyor, sarı suluboyalı fırçayı guaj şişeciğine daldırıyor, yine el fenerinin camının üzerinde gezdiriyorum. Işık birden kızarıyor, şaşırıyor. Son olarak da siyah guaj boyayla fenerin camını tamamen örtüyorum: El fenerinin gözüne kapkara bir bant yapıştırdım.]

X

17 Kasım – öğlen
[Ebrar]

Dün gece takıldı yine kafama: Nasıl olur da Lafönj gibi...

Sonra da ulan dedim, kırık plağa döndük... Şu gerçeği artık kabul et: O, şu anda zayıf görünse de, senden çok daha güçlü olsa gerek. Yoksa bu ülkede kalamazdı.

Ama ben zayıf mıydım gerçekten? Yerimde kim olsa çekip gitmez miydi? Bütün suçum, bir akademisyen, bir tarihçi olarak doğru bildiğimi yapmaktı.

Bir vakitler yurtdışına tüyenlere nasıl gıcık olur, "batan gemiden kaçan lağım fareleri" diye nasıl aşağılardım onları... Ahlaken doğru olan, ilkeli olan, burada kalmak, mücadele etmekti, ne olursa olsun...

E peki ama burada kalmakla bilime hizmet edemiyorsan, sıçarım ben böyle vatanseverliğin içine! Bir bilim insanı için, birikimlerini bilimsel yarara dönüştürememekten, bu konuda sürekli engellenmekten daha acı ne olabilir?

Aklı başında ne kadar bilim insanı varsa, hepsinin teker teker üniversitelerden atılmaya başlamasıyla olaylar çorap söküğü gibi gelişmeye başlamıştı. Önce evrim teorisi tukaka ilan edilerek Adem ve Havva hikâyesi müfredata konmuş, bundan çok kısa bir süre sonra da, Şeytan'ın dünyaya inip evrim teorisini yaymış olduğu, ülkenin en köklü geçinen üniversitesinde okutulmaya başlanmıştı.

Dudağım uçuklayarak izliyordum gelişmeleri. Bizim tarih kürsüsü kesinlikle daha parlak durumda değildi: Tarih, tabularla bezeli, zamana ve duruma göre şekil değiştiren yumuşacık bir hamurdu. Öyle çok olay var ki, hatırlamak bile istemediğim...

Ama bardağı taşıran son damlayı unutmam mümkün mü?

Dersin birinde boş bulunup, İlk Uluönder'in doğum yerinin Lesânik olduğunu yumurtlayıvermiştim. Yani tamamen dalgınlıkla. Öğrencilerden biri beni hayretler içinde ve hafif de alay ederek düzeltti: "Hocam, hiç Lesânik olur mu? Lesânik, Evropistan'ın Güneydoğusundaki bir kenttir!"

O an ayıldım: Tabii ya, İlk Uluönder'in doğum yeri, artık Nusmas'tı. Hatta, tarih kitaplarının en son versiyonunda bilgiler, İlk Uluönder'in babası ile Başbakan Hema Ratruhh'un dedesinin, kardeş oldukları yolundaydı.

Nasıl olduysa içimde birden bir isyan kabarmıştı. Yüzüm bir anda kıpkırmızı, gözlerimi kırpıştırmıştım. Sesim öfkeyle titreyerek: "Hayır efendim; İlk Uluönder'in doğum yeri Lesânik'ti!" diye bağırmıştım.

Hata. Çok büyük hata. Çok büyük gaf. Koca amfide yüzlerce göz, hayret dolu bakışlarını suratıma odaklamıştı.

Daha o gün, çocuklardan birkaçı beni MÜM'e ihbar etmiş. Ondan sonrasını hatırlamak bile istemiyorum. Bir vatan haini barındırdığı için MÜM üniversitemi kapatmak üzereydi ki, kendim bastım istifayı ve bu ülkede daha fazla kalamayacağımı anladım.

Yine şimdiki aklımla şunu da biliyorum: İstediğin kadar yurtdışına tüy; dünyada mutsuz tek bir insan kaldığı sürece, dünyanın hiçbir yerinde huzur bulamazsın.

Lafõnj'e gelince...

On veya on beş yıl önceydi... Fakülte kantinine iniyorum; o gün bizim takım buluşacaktı... Bir gariplik var, belli. Bizimkiler öbek halinde; bağrışa çağrışa konuşuyorlar; elden ele dolaşan, daha doğrusu, çekiştirilen birtakım gazeteler. Beni görür görmez çöken o uğursuz suskunluk... İçime doğuyor; Lafõnj'le ilgili, hem de dehşet verici bir şeyler var... Lafõnj öldü! Ama yok; öyle bir şey olamaz; hallerinde bir tuhaflık var ama bu bir ölüm tuhaflığı değil; hatta beni fark etmeden hemen önce, bazıları gülüşüyordu da... Ortalarına dalıp, kabaca çekip alıyorum gazetenin birini; sayfa bir uçtan bir uca yırtılıyor.

"Köşe Yazarı 8 Yaşında Çocukla Yatakta Basıldı", "Ahlakçı Ahlaksız Kadın Gözaltında", "Gündüz Köşe Yazarı Gece Sübyancı"...

Lafõnj'ün yan yana, peş peşe çekilmiş üç çıplak fotoğrafı. Fotoğrafların üçünde de, yüzünde daha evvel hiç görmediğim derin bir şaşkınlık.

Fotoğrafın ilkinde Lafõnj'ün bir memesi meydanda... Gözlere ve görünen memeye birer kara bant yapıştırılmış sözümona, ama hepsi hedeflenen bölgeden birer santim aşağıya kaymış. Gerçi yanında, ten renginden çıplak olduğu anlaşılan bir insan daha fotoğrafta görünüyor ama gerçekten tanınmayacak flulukta. Tanınmayacak flulukta, ama şurası kesin: O, asla sekiz yaşında bir çocuk falan değil, o koskoca bir herif! Bariz şekilde bir iftira durumu var!

İkinci karede Lafõnj çarşafı çekiştirerek memesini örtmeye çalışıyor... Üçüncüsünde, hareket nedeniyle bir fluluk var: Lafõnj bir eliyle yüzünü gizliyor, diğer eliyle de çarşafla önünü örtmeye çalışıyor, aynı zamanda da ağzını açmış; belli ki bir şeyler söylemeye çalışıyor.

Diğer gazetelerin hepsinde de aynı şekilde, Lafõnj manşetlerde. Kim yapmış olabilir bunu, hangi hayvan?

Öcal!

Ama nasıl olur? Gerçi henüz boşanmamışlardı ama, onlar zaten çoktan ayrıydılar, ayrı yaşıyorlardı. O öküz değil miydi terk

eden Lafönj'ü? Büyük gazetelerin hafta sonu yayımlanan magazin eklerinde, değişik televizyon kanallarında, pavyonlarda, dumanlı meyhanelerde değişik kadınlarla çekilmiş fotoğrafları çıkmıyor muydu ha bire?

Pislik herifin her şeye hakkı vardı doğal olarak; ama Lafönj ona aitti, onun malıydı. Lafönj sevgili mi bulmuş? Gösterirdi ona gününü! Rezil ederdi!

Kafamı kaldırıyorum gazeteden. Hepsi gözlerini bana dikmiş, benden işaret bekliyorlar. Bir kahkaha atıp, "Ulan neymiş bizim Lafönj!" diye Lafönj'ü satacak mıyım, yoksa "Görüyor musunuz ahlaksız herifleri!" diye öfkeyle bağırarak basına mı yükleneceğim? Kararım ne olursa olsun, bana muhtemelen katılacaklar, ama gönülleri bariz şekilde ilk tercihten yana; gözlerinden okuyorum bunu. Basına küfretmek; canlı, etten kemikten birine küfretmenin zevkini asla veremez...

Benim kadar olmasa da, onlar da tanıyorlar Lafönj'ü. Medyanın ne olduğunu onlar da biliyorlar. Daha iki gün evvel, televizyondaki "Adım Adım Namus Temizleme"nin ne korkunç bir program olduğunu, eskiden böyle şeylere kesinlikle izin verilmeyeceğini falan konuşmadık mı; hatta işaretleri giderek belirginleşen, boğucu "sözde ahlakçılık"tan ve bunun ürkütücülüğünden söz etmedik mi?

Yıllar önce bir dönem kadınlar Meydan Bekâret Testi'ne isyan etmişlerdi; "kadın erkek eşitliği" gibi sloganlar atılırdı ortalıkta... Hatta onları destekleyen erkekler de vardı...

Kadın erkek eşitliği mi arıyorsunuz? Tamam! Artık erkeklere de yapılır bekâret testi... Hem de artık kadın erkek ayrımı yapılmadan, uluorta. Testten çakanlarsa cezalandırılır. Daha doğrusu, temizlenir. Hem de devletin yüce mahkemelerince, uluorta. Kocaman açılmış meraklı gözlerin, salya akan bakışlarının önünde, –cinsiyetine uygun– münasip bir yerine sokulan ve orada kırk bir kez üç yüz altmış derece çevrilen, silindir bir fırçayla.

Galiba toplum duyarsızlaştıkça, ahlakçılık artıyor.

Gazeteleri masanın üzerine atıp, dönüp arkamı, fırlayıp gidiyorum, arkamda sessiz, hafif huzuru kaçmış bir grup bırakarak.

İçimde büyük bir sıkıntı, zihnimin bir köşesindeyse bilincimden uzak tutmaya çalıştığım bir dehşet var, bir türlü anlamlandıramadığım.

Akşam televizyonda görüyorum onu yine: Bütün kanallarda, ana haber bültenlerinde: Şaşkınlıktan kendini savunmaktan bile âciz, başı eğik "...Öğrenci hareketlerinin kızıl saçlı güzel lideri, şimdinin ünlü gazetecisi, bakın medyaya nasıl yakalandı...", "İşte tipik bir..." Polis eşliğinde bir yerlere götürülürken ha bire fotoğrafları çekiliyor, kendisine ha bire birtakım sorular yöneltiliyor: "O masum çocuğa acımadınız mı?", "Hani ahlak? Sübyancılık, ahlaka sığar mı?"

O gece bir kâbus görmüştüm; şimdi bile bütün netliğiyle aklımda:

Soğuk ve karanlık bir odadayım; çok güçlü spotlar beni aydınlatıyor ve yalnızca benim üzerime odaklanmış vaziyetteler. Belden aşağı kısmım çıplak; ayak bileklerimden bir jinekolojik muayene masasına bağlanmışım, bir bacağım doğuya, diğeri batıya bakıyor. Karanlığın ötesini göremiyorum. Bir kişi mi var? On mu? Bin mi? Spotların, soğuk ve utançtan büzüşüp ufalmış çükümün üzerine odaklanmış olduğunu görüyorum; Malkım, ne korkunç, ne rezil bir durum! Yarı doğrulup sol ayak bileğimdeki bağı çözmeye çalışıyorum; çüküm boynunu içler acısı bir şekilde diğer yöne doğru büküyor. Kahkaha sesleri...

Baş ağrıları içinde uyanmıştım: Arasam mı onu? Ama zaten gözaltındaymış... Ayrıca böyle bir durumda eminim aranmak falan istemez... Eminim istemez. Gerçi çok açık fikirli kadındır ama, böyle bir durumda herhalde utanmış olmalı, çevreye karşı... Üstelik, diyelim aradım onu, nasıl teselli edeceğim? Ciddi ciddi, "merak etme, senin sübyancı olmadığını biliyorum," falan mı diyeceğim? Yoksa işi şakaya mı vurmak doğru olur? "Lafönj, gizli merakını benden niçin sakladın?" falan tarzı... Öyle bir şey desem acaba ne yapar? Komiğine gider mi? Yoksa tokadı mı patlatır?

Acaba akrabalarıyla temas kurulsun ister mi? Acaba içeride kimlerle kalıyor? Bir ihtiyacı var mıdır? Onu ziyaret etmem ona kötü mü gelir? Kararsızlıklar içinde bocalayıp duruyordum, ama

ziyaret etmemin onun hoşuna gitmeyeceğini düşünmeyi, buna inanmayı tercih ediyordum.

Sonra duyuyorum ki Lafönj salıverilmiş. Elbet anlayacaklardı her şeyin bir kumpas olduğunu; yine de, Öcal'ın forsu düşünülecek olursa, Lafönj'ün salıverilmiş olduğuna belki de şaşmak gerek, çünkü bu işler masum olup olmamaya bakmıyor. Demek Öcal, Lafönj'ün uğradığı cezayı, yediği damgayı, yeterli bulmuş olmalı. Rahatlıyorum, ama zihnimin köşesindeki o tedirginlikten kurtulabilmiş değilim.

Yolumu özellikle evinin yakınından geçiriyorum... Bir yandan, cesaret bulur da belki kapısını çalabilirim diye düşünerek, bir yandan da, kapısını çalabildiğim gün gelip çattığında, onu evde bulamamayı dileyerek...

Ve birkaç gün sonra, evine girerken gördüm onu. Hızlı adımlarla önüne bakarak yürüyordu, ayağında blucini, sırtında mavi anorağı, gözündeyse dış yüzeyi aynalı, kocaman bir güneş gözlüğü.

Kalakaldım öylece.

Acısı neredeyse gözle görülür gibiydi, onu çevreleyen bir buğu. Nefesi neredeyse duyulur gibi. Ağzını da bir an görür gibi oldum; bir yana felçli gibi kaykılmış, garip bir ağız. Hatta bütün suratı çarpılmış gibiydi. "Zalim feleğin sillesini yemişiz ne de olsa," diyor içimden alaylı bir ses. Lafönj'ün kendi alaylı sesi.

Onu böylesine yıkılmış göreceğimi hiç tahmin etmezdim.

Apartman kapısı kapanmıştı. Adımlarını tekrar tekrar hatırlamaya, ağır çekim kafamda canlandırmaya çalışıyordum. Ben ki dünyanın en dikkatsiz herifiyim, onu ilk kez aynalı bir güneş gözlüğüyle görmüş olmamın ötesinde, yürüyüşündeki garipliği de fark etmiştim: Adımları hızlı fakat ufaktı, bir an evvel ortadan yok olmak istiyordu besbelli; ama her adımı atmak için ne kadar da çok güç harcıyordu... Omuz denen şey kalmamış, eriyip gitmişti, sanki boynu aşağılara doğru uzayarak amaçsızca sarkan birer minik elle son buluyordu. Hem yerçekimine direnmekte zorlanır gibiydi, hem de, sanki bastığı yer düz değilmiş gibi, her adımını duraksayarak atıyordu.

Ta o zamandan, aynalı güneş gözlüğü takan kişiler yalnızca kendilerine bakanları mı çarpık yansıtıyorlar, yoksa kendileri de o gözlüğün içinden bakarken dünyayı çarpık mı görüyorlar diye merak etmişimdir – bir fırsatını bulup denemeliyim.

İçimden bir ses, o adlandıramadığım dehşetin sözcüsü olan ses, avaz avaz direniyor, ama koşuyorum, onun peşi sıra apartmandan içeri süzülüyorum ben de, yukarıya kadar izliyorum onu ve nefes nefese varıyorum Lafönj'ün katına.

Tam dairesinin kapısını kapatacakken görüyor beni. Kısa bir duraksamadan sonra sessizce yol veriyor; içeri geçiyorum.

Ne desem? "Geçmiş olsun" mu denir böyle bir durumda?

Nedense yüzüne bakamıyorum. Zaten baksam ne fayda; o koca aynalı gözlükler hâlâ gözünde. Gazetelerdeki fotoğrafların-daki siyah bant gibi. Şimdiki özlükler gibi, bakış geçirmez. Özlük gibi, iki insan arasına taştan bir duvar indiren. Baktığımda, ancak kendi böcek halimi görebiliyorum.

Salona geçiyoruz. Bana "anorağını çıkart" demiyor; kendisi de, üşürcesine, mavi anorağına sarınmış vaziyette. O bir koltuğa büzülerek sığınıyor, ben de bir diğerine ilişiyorum. Suskunluk içindeyiz.

Sonunda bozuyor, artık dayanılmaz hale gelen sessizliği:

"Şiddet. Diyordum ya hep... ortaçağdaki gibi, cadılar yeniden yakılıyor... İlle kan akacak, bu kez medya yoluyla. Adalet yoluyla. Gerçi bu da yeni bir şey değil..."

"Haklısın... Epeydir öyle. Ama zaten baştan o pislik herifle evlenmen büyük hataydı... Biliyordum böyle olacağını; ne yalan söyleyeyim, herifin yaptıklarına hiç şaşmadım... İşte, eline koz geçince..."

Beni duymuyor görünürde. Dalgın dalgın konuşuyor: "Biliyor musun, baskın anında, kameraman *action!* demişti her şeyi filme alırken..."

"Hayvan herifler... Hep derim ya, artık medya, kurbanların kanını emen bir vampir halini aldı, diye... Sen de, hep klişe konuşma, derdin... Haklıymışım. Aman boş ver, sen de artık dert etmemeye çalış be Lafönj... Artık olan oldu..."

"Başımda asıl şimdi büyük bir dert var... Ailem haberdar oldu..."

"Ailen mi?"

"Annemle babam... Dua ediyordum duymasınlar diye... Duymuşlar."

"Anlamıyorum... Herhalde bu sübyancı hikâyesine inanacak değiller!"

"Mesele tabii ki o değil; o hikâyeye elbet inanmazlar ama... Onlar beni hâlâ Öcal'la birlikte biliyorlar... Sevgili mevgili, onlar için korkunç şeyler bunlar... Onlar çok muhafazakâr ve yaşlı insanlar..."

Bir kahkaha attım: "İlahi Lafönj! İnanamıyorum! Gelmişsin bilmem kaç yaşına, koca kadın olmuşsun, hem de senin gibi zincirlerini koparmış biri... İnanamıyorum bu yaşa gelip de hâlâ valideyle pederden korkuyor olmana..."

Birden dimdik oturdu yerinde. Aynalı camların arkasından bana doğrudan baktığını hissedebiliyordum. Konuştuğunda sesi sakin ve alçak perdedendi:

"Ebrar, defol git."

"Ne? Ne dedim ki?"

"Hemen."

"Peki. Gidiyorum." Sinirle ve alayla güldüm: "Gerçeklerin söylenmesi hoşuna gitmiyor, değil mi?"

"Hemen."

Son kez baktım ona; gözlerini örten bombeli aynalarda tekrar kendi böcek görüntümle karşılaştım.

"Bundan sonra da bana asla Lafönj deme" dedi usulca, kapıyı arkamdan örterken.

Bu son lafının üzerinde hiç durmamıştım. Kafamda başka şeyler vardı: Neden beni kovdu? O zamanki böcek beynimle hiç anlayamamıştım.

Nasıl şaşırmıştım, validesinden, pederinden o denli çekinmesine! Ama bu durumun galiba biraz da hoşuma giden bir yanı vardı. Onun gerçekte hiç de göründüğü kadar güçlü olmadığını, en azından, korunmaya muhtaç bir yanının da olduğunu görme-

min getirdiği bir mutluluk muydu bu? Yoksa bütün bunlar, tam tersine, itici mi gelmişti? Galiba duygularım karmakarışıktı.

Bir ara birilerinden, Lafönj'ün, hakkını aramaya karar verdiğini duydum: Manevi tazminat davası açmış o hayvan aleyhine. Ne tür bir yaşantı sürdürdüğüne dair tanıklar arıyormuş. Aslında benden âlâ tanık olamazdı, ama o beni hiç aramadı ki... Ben de onu aramadım. Ne bileyim... niye arayayım ki? Bulaşmak istemiyordum kocasına da, o sevimsiz olaylara da...

Şiddet beni hiç çekmiyordu doğrusu, ben de suskun kalarak, şiddetten de uzak kaldığımı düşünüyordum. Kaldı ki Lafönj, zaten becerikli kadın. Kocasıyla uğraşmaya karar vermiş olması, toparlandığının, tekrar iki ayağının üzerinde durduğunun kanıtıydı; demek ki bana ihtiyacı zaten yoktu.

Algılamam mı kıttı? Ne bileyim...

Ancak zaaf görünce yaklaşabilmek, neyin göstergesidir acaba? Gözlerinde o böcek görüntümün yansıması... Bunu iyi algılamıştım işte...

XI

17 Kasım – öğlen
[?]

Beynimde bir gariplik var. Garip bir karıncalanma... Uyarmışlardı, hiskov'un etkisi geçerken, uzunca bir süre garip şeyler hissedileceği konusunda... Acaba kastedilen, bu tarz bir şey miydi?

Bilemiyorum... Ben, karanlığın yol göstericiliğine her zaman güvenmişimdir. Karanlık dönemler, net algılama, berrak düşünme dönemlerimdir.

Günlüğüm...

Lafönj olanca disiplinliliğiyle yıllarca günlük tuttuktan sonra, artık son aylarda özlük, filtre, hiskov falan derken hepten yazamaz hale geldiğinde, fakat yaşadıklarını da bir şekilde hazmetmek, anlamlandırmak zorunda kaldığında, imdadına kendi icat ettiği suluboya günlüğü yetişti. Bu su kıtlığında lüks iş, ama o ne yapıp ediyor, pis kalmayı da, az su içmeyi de göze alıyor ve suluboya günlüğü için gerekli olan o suyu mutlaka ayırıyor.

"Ölümünüzü nasıl düşünürdünüz?" Bugün birisi bana böyle bir soru yöneltti. Kim? Ne bileyim, kimlerle görüştüğümün farkında mıyım?

Ölümüm, kafamda her zaman çok iyi bildiğim, çok net bir tablo şeklindedir: Eski kışlardaki gibi buz gibi soğuk bir kış gününde kar yarı yarıya eriyip, çamurla karışık bir hal almışken, bir parkta, çalıların arasında yerde yatıyor olacağım. Bedenimin üst yarısı tozlu, pislikten neredeyse saydamlığını yitirmiş naylon bir poşetin içinde, alt yarısı poşetin dışında, karla karışık çamurun içinde. Ertesi sabah bulacaklar beni, sabahın ayazında. Tanınmayan, çirkin bir kadın cesedi. Çocuklar ve insanlar çevreme toplanacak – meraktan falan değil, ilgisizlikten, yapacak daha iyi bir işleri olmadığından. Bir köpek koklayacak beni, belki bir çocuk sopayla dürtükleyecek.

Bu tabii, birkaç yıl evvel kafamda canlandırdığım bir tablo. Bugünse fark şu: Köpek ve çocuk artık yok tabii; insan namına etrafımı çevreleyecekler ise, olsa olsa etimden yararlanmayı düşünebilecek Vahşi Çocuklar olabilir. O da gün ağarmadan, gece karanlığında. Ve tabii; buz gibi soğuk havalar artık tarihe karıştı.

Fakat ne zaman kafamı şu naylon torbaya sokmak için fırsat bulduysam –ne bileyim, çok çaresiz bir anda ilaç dolabında ansızın karşılaşılan bir hazine– hep beni engelleyen bir şeyler vardı. İmsel. Hamsterların arkamdan –yani Lafönj'ün arkasından– düşecekleri durum. O ölürse onlar da ölür.

Hep bahaneler. Bak, işine gelince nasıl da Lafönj'e sığınırsın...

O dönemde gazetelerin üçüncü sayfalarında sık sık gördüğüm, cinnet geçirip anlık bir duygu patlamasıyla kendini balkondan aşağı atanlar veya bileklerini jiletleyiverenler değil kastettiğim. Kastettiğim, planlı, bilinçli bir eylem, bir protesto. Bir taşla birkaç kuş. Zaten çok istenen, özlenen ve nasıl olsa gerçekleşecek bir olayı, biraz erkene, tarihini ve biçimini benim belirleyebileceğim bir zamana almak.

Bu ülkede son bir – bir buçuk yıldır tek bir intihar vakası olmadı. Çok doğal: Hayat bir değer taşımalı ki intiharın bir anlamı

olsun; terk edilen, terk etmeye değecek bir şey kalmalı geride...

Evet; Çılgın Dönem'de hiç değilse intiharlar vardı ve tabii, çılgın ölümler: Trafik ve trafik oyunları yüzünden, futbol galibiyetleri yüzünden, düğünler yüzünden, bir grubun Özdil yerine Asıldil konuşmak, diğer bir grubun turuncu ruj sürmek yerine elole takmak istemesi yüzünden; birinin s harfini, konuşurken veya yazarken "s" gibi kullanmak istemesi yüzünden...

"Çılgın cinayetler" bir anlamda – ama onlara artık cinayet gözüyle bakılmıyordu: Belli cinayetleri "cinayet" olarak saymama uygulaması, bir zamanlar "namus cinayeti" ve "devlet için işlenen cinayet" kavramlarıyla, bu tür cinayetlerin hoşgörülmesiyle başlayan bir süreçti: Hemen ardından, başka tür cinayetler de kolaycacık "kültürel cinayet" ana kılıfı altında, o hoşgörü potasında eridi, sonunda her türlü yaptırımdan tamamen muaf hale geldi.

O dönemde intiharlar sadece var olmakla kalmıyordu; bayağı bayağı yaygınlaşmış, çelişkili gibi görünse de, neredeyse bir yaşam tarzı haline gelmişlerdi... Duyarsızlıkla orantılı olarak nedense nefretin yoğunluğu da –çelişkili gibi görünse de– artıyor, gerilim yükseldikçe yükseliyordu; köprülere adım başı polis dikmelerine, hatta intihar girişimcilerine –güya toplum huzurunu bozuyor olmaları nedeniyle– ağır cezai işlemler uygulanıyor olmasına rağmen, intiharların önüne geçemez olmuşlardı.

Oysa gerçekte intiharlar, yalnızca –her an "kafama birisi düşer" endişesinden dolayı– kaldırımlarda, bina diplerinde yürüme özgürlüğünü kısıtlamıştı; yoksa toplumun huzurunu bozdukları falan yoktu. Hatta insanlara intiharlar, trafik nedeniyle olan ölümler, yani genelde kanlı sahneler hoş bile geliyordu. Başka türlü olsa, yıllar yılı insanlar akşam yemeklerini büyük bir afiyetle, televizyondaki haberler eşliğinde yiyebilirler miydi?

Galiba en tehlikelisi, içten içe fokurdayan ve kendini dışarıya yansıtmayan gerilim. Şişeyi çalkalarsın, çalkalarsın, giderek gerilimin yoğunluğu o dereceye varır ki, hissedilen artık tek, bir karıncalanmadan ibarettir; sonunda da gazoz kabarıp, tıpayı şişeden fırlatıp atar.

Peki, ya atamazsa?

Topaç hızlanmaya başlamıştır bile, renkler de hafiften flulaşmaya başlar: Önce acı çekenlere karşı genel bir duyarsızlık –örnekleri sıralamakla bitmeyecek– derken doz, hafifçe ama giderek artar, yeni oyunlar, yeni zevkler türer: sokak çocuklarını zevk için bir taraf ölene kadar dövüştürmek, sokak çocuklarının itlafı, Vahşi Çocuklar'ın avlanması... Gerçi bunlar hep, dünyanın değişik coğrafyalarında, değişik zamanlarda, insanların mustarip olduğu illetler; bizde de türemiş olmalarına belki şaşmamalı, ama... Dilencilik şıp diye ortadan kalkar, çünkü insanlar kimin zayıf olduğundan kuşku duyuyorlarsa, o kişiyi doğrudan linç ediyorlardır; hele artık dilenciliği kimsenin hoşgörecek durumu yoktur. Aman, hangi birini düşüneceğimi şaşırdım.

Ondan sonra artık öyle bir noktaya geldik ki, her şey sarhoş bir uğultu içinde eriyor, çılgınca dönen bir atlıkarıncadan bakılan dünya, karmaşık, karmakarışık olmaktan çıkıp, rengârenk bir topacın birbiri içine eriyerek beyazlaşıveren renkleri gibi, birden basit bir sükûnet ve küntlük halini alıyordu.

Adak Festivalleri'nde Lafönj'ün neden özel olarak kara yaslara büründüğünü, sokağa çıkamayacak hale geldiğini Lafönj'ün kendi ahbaplarının bile çoğu anlayamıyordu. Nitekim sokaklarda adak kesilmesine alışkın gözler, koyunların adak olarak kurban edilmesiyle çocukların kurban edilmesi arasındaki geçişin ilk kez tam olarak ne zaman ve nerede gerçekleştiğini hiçbir zaman anlayamadılar bile. Tek bilinen, Temiz Toplumcular diye bir grup, festivallerde koyun yerine çocuk kurban ediyordu artık. Hoş, çocuk denen şey artık zaten ortada görünmüyordu ya – görünenler ya sokak çocukları, ya tiner kullanan çocuklar ya da Vahşi Çocuklar'dı ve onların kurban edilmesiyle hem toplum bir beladan, hem de değerli gıda maddeleri heba olmaktan kurtuluyordu. Pastadan kişi başına düşen pay meselesi.

Kimsenin kılı kıpırdamadı.

E tabii, nüfusun bilmem kaç milyona ulaştığı, milletin açlıktan kedi, köpeklerin soyunu kuruttuğu, suyun bu derece azaldığı, hastanelerin "ölümhane"lere dönüştüğü bir toplumda Temiz

Toplumcular ancak alkışlanabilirdi.

Geçişler bazen ne kadar kolay olabiliyor... Nitekim Vahşi Çocuklar'ın, insan olarak değil, vahşi hayvan olarak kabul edildikleri ve ona göre et niyetine kurban edilmeye başlandıkları an, çok pürüzsüz bir geçiş olmuştu yaşanan: Onlar, yani Vahşi Çocuklar, güya insan soyundanmış, ama onları insana benzeten tek şey, görüntüleriydi. Şu eski kurt sürüleri gibi geceleri ortaya çıkıyor, gözlerine kestirdikleri insanlara saldırıp onları paramparça edip, aç kurtlar gibi yiyorlardı; hep anlatılan, buydu. Eh, bu işi onlar başlattıklarına göre, elbette toplum olarak biz de karşılık vermeliydik.

Kimsenin zaten artık hiçbir şeyi algılayamaz ve hissedemez olduğu bir dönemde, kalkanmak için bütün koşullar hazır değildir de nedir? Ve insanlar bir kez özlük, filtre ve hiskov'ları muntazam kullanmaya başladıktan sonra zaten hamileliklerin de, intiharların da sona ermesinden daha doğal ne olabilir?

Binanın tepesine dikildiğimde beni izleyen kalabalığın atlamamı istemesi, acaba gerçekte, iyiye mi işaretti? İntihar, bir yerde bir umut ışığı değil midir? En umutsuz durum, ölümün bile çare olamayacağı durum değil midir?

Bak, ciddi ciddi Lafönj gibi düşünür olmaya başladım, bu da hiç hoş değil.

Ama ne kadar ona karşı mücadele de etsem, galiba beni ben yapan, onun gençliğinin anısı... Herhalde bunca yaşanandan sonra, benim yok olmam gerekirdi... Varolmaktan çıkmam...

Onu ve onunla birlikte her şeyimi –gençliğimi, masumiyetimi, inancımı, kendime ve geleceğe olan güvenimi, insanlara duyduğum sevgiyi– yitirdiğimi biliyorum; buna rağmen gözüm hâlâ hep onu... Lafönj'ü... arıyor. Şimdimin geçmişteki bir izdüşümü; garip, kıramadığım bir bağlılık. Kopamıyorum.

İnsan, gerçekten belli bir kişiye mi bağlı oluyor, yoksa yalnızca içindeki o duyguya, o bağlanma ihtiyacına mı? O ihtiyacın, sevme ihtiyacının nesnesinin belli bir kişi oluşu –kendi kafasındaki bir kişi de olsa– rastlantısal mıdır? Öyleyse bu, o nesneye karşı büyük bir haksızlık değil midir? Nesnenin kim olduğunu

belirleyen, nedir? Hangi tür insanları kusurlarıyla birlikte seveiz?

Bu varlık... daha doğrusu, bu kadın benim için neden böyle önemli? Önemli olmasaydı, silinip gitmez miydi, bunca geçimsizliğimiz sonucunda? Sanki bu yaşadığımız hayat, bütün bir ömür, yalnızca büyümenin, yani gerçek büyümenin bir ön hazırlığı: Ölümden sonra sanki ikinci devre başlayacak. Yani bir ikinci hayat falan gibi de değil. Yalnızca, bu hayatta edindiğimizi sandığımız üç beş deneyimin zavallılığı; geleceğe, olgunlaşacağımıza ve erdemler kazanacağımıza ilişkin inançlarımızın çaresizliği, beni ürküten.

Beni Lafönj biçimlendirdi, ben o, o benken. Şimdiyse... neden böylesine yalnızım? Neden böylesine acı çekiyorum? Farklılığım nedir?

Aslında biliyorum, neden farklı olduğumu: Biz gerçekte hiç ayrılmadık; aslında ben hâlâ onun bir parçasıyım, eskiden –o beni yüzüstü bırakmadan evvel– olduğu gibi. Biz o zaman da farklıydık. Hemcinslerimden bile farklı oluşumda hep, onun rolü var.

[Sağ elim, fırçayı yeşil boyaya değdiriyor ve ufak bir kâğıt üzerine iri harflerle HUZUR diye yazıyor. Sonra yine aynı el, bu kez parmaklar ıslak, HUZUR yazısının üzerine su serpiştiriyor – temiz su. HUZUR yazısı yavaşça sulanıp dağılıyor...]

[Lafönj]

Melisettö... Acaba etraftaki insanlarla herhangi bir bağ kurabilme umudunu yitirdiğinde mi benden ayrılıp sığındı o çarpık dünyaya? Ama geride ben vardım! Beni nasıl böyle yüzüstü bırakabildin?

Sonra, bir zamanlar ahbaplık ettiğin, tek tük birtakım insanlar vardı. "Kafa dengi" derdin onlara. Onlara ne oldu? Acaba onlar da

mı benim gibi kendi köşelerinde, yapayalnız oturuyorlar? Keşke öyle olsa! Benim gibi birilerinin daha olduğunu bilsem! Onlar da sonuna kadar kalkanmamış, sonuna kadar direnmiş olsalar!

Malkım; keşke bir tür ruh ameliyatı olabilsem; kimliksiz hale gelebilsem. Adım gibi. Şu anki görüntüm gibi.

Bak, illet oldum durup dururken: Madem böyle olacaktı, ta en başta neden bana yok efendim hayvan sevgisini, hayvanlara merhameti falan öğrettin, ha? Hem de, hayvan beslemek için o kadar ağır vergilerin ödendiği, hayvan besleyenlerin vatan haini muamelesi gördüğü, hayvanlara insanların rızkından yiyen yaratıklar olarak bakıldığı, ortalıkta görünen her hayvanın, zevk çığlıkları arasında canlı canlı parçalanarak öldürüldüğü bir toplumda, ha? Akıntıya bu derece kürek çekmenin ne gereği vardı, ha?

Flaşlar! Yok. Mutfağın floresan ışıkları...

Derhal söndürüyorum ışığı. Çok şükür, buzdolabına da ilişmedi gözüm; şu anda onun görüntüsünü kaldıramazdım. Bir an öfkelenmek bile yordu beni; şu çarpıntım bir geçse... Ama o kısacık ışık ânında, mutfak raflarının birinin üzerinde aksesuar gibi duran küçücük aleti görüverdim. Hatırlamıyorum aletin adını. Kedi ve köpekleri yakalamak için geliştirilmiş, görünürde minicik, masum bir top; onu güzelce... Gerisini hatırlamak bile istemiyorum. Sonuçta, hayvan tostoparlak yakalanıyor işte. Pratik.

Evet, kesinlikle Melisettö'leştim bugün. Zaten bu topu Melisettö koymuştu buraya, mutfaktaki en gözle görünür yere. Antrenman olsun diyeymiş. Duygu antrenmanı.

Salak. Duygu antrenmanı için böyle cisimleri oraya buraya serpiştirmeye ne gerek var? Anılardan âlâ duygu antrenmanı olabilir mi?

Antrenman için anı mı istiyorsun? Al sana anı:

Küçüktüm; ilkokula yeni başlamıştım. Mevsimlerden yaz; küçük Lafönj kıyıya, anneannesine ziyarete gidecekmiş annesiyle, beni de götürüyorlar. Lafönj'le ben komşu çocuklarla kaynaşmayı hem istiyoruz, hem de onlardan biraz çekiniyoruz. Lafönj zaten çok utangaç bir oğlan.

Bir ara Lafönj bana sesleniyor: "Canyak, koş! Ayıcı gelmiş!"

Hep beraber koşuyoruz sesin geldiği yere; gözlerime inanamıyorum! Kitaplardan bildiğim, ayı! Çok sıska, ama gerçek bir ayı! Çok da ihtiyar olmalı; zor taşıyor ağır gövdesini. Boynunda bir tasma ve tasmaya bağlı bir zincir; yanında bir adam tef çalıyor, ayı da oynuyor. Tef çalan adam oyununu beğenmediğinde, elindeki sopayla ayının sırtına sırtına vuruyor. Sopanın ucunda çiviler var; ayının sırtından sürekli kan akıyor. O an fark ediyorum, ayının seyrelmiş, yer yer tamamen dökülmüş tüyleri, pıhtılaşmış kan parçacıklarıyla bezeli. "Acaba ayının canı acımıyor mu?" diye aklıma geliyor, fakat bütün çocuklar da, yetişkinler de gülüyorlar; eh, öyle olunca ben de onlarla birlikte gülüyorum.

Birden bir çığlık: "Yapma! Bırak o sopayı!"

Lafönj! Ayıcının üzerine bir atlıyor... Evet, küçücük çocuk haliyle resmen atlamıştı adamın üstüne; adam şaşkınlıktan elindeki sopayı düşürmüştü.

Bir bakıyorum, gözünden yaşlar akıyor! Lafönj ağlıyor!

"Bir daha," diye bağırıyor, bir yandan da nefes almaya çalışarak, "bir daha bu hayvana dayak atarsan anneme söylerim, o da seni ihbar eder, anladın mı? Kocaman bir ayı besliyor, diye seni ihbar eder!"

Ayıcı derhal bindiriyor ayısını kapalı bir araca, hızla uzaklaşıyorlar oradan.

Düş kırıklığı, bütün çocukların yüzüne damgasını vurmuş.

Öfkeyle dönüyorum Lafönj'e, yumruklarımı kollarına, karnına indiriyorum: "Hep senin yüzünden! Hep senin yüzünden! Gitti işte! Senden nefret ediyorum!"

Belki de o ayı, son ayıydı.

Lafönj'ü, yani küçük Lafönj'ü belki de ilk, o olayla içselleştirdim. Yıllar geçip yaşım ilerledikçe önce Lafönj gibi bir oğlum olduğu hayali tatlı geldi, sonra giderek, kendime onun adını vermek. O olmak, bir anlamda...

Yaşlı ayının tef eşliğinde oynamaya çalıştığı hüzünlü oyun, belleğime, gözlerimin önüne yapışıp kaldı. Sabahın dördünde insanın kafasından uzaklaştıramadığı korkunç düşünceler vardır ya – onlardan birine dönüştü.

XII

17 Kasım – akşamüstü
[?]

"Lafôn... Aman, Melisettô..."

Herif yine burada.

"Bu gözündeki şey... özlük değil bu, değil mi?"

"Değil. Gözlük."

"İyi, çok iyi... Ne yaptın o öbür boktan şeyi?"

"Attım... Hemşire buradaydı... Doktor demiş ki, özlüğü çıkarıp, tepkilerimi gözleyecekmişim. Hangi zamanlarda çırpınıyorum, ona dikkat edecekmişim..."

Çırpınmak mı... Doğru, çırpınıyor olmalıyım.

"Kendi tepkilerini kendin gözleyeceksin, öyle mi... Tıp ne kadar da ilginç bir hal almış burada! Yine de eskiye göre doktorlarımızda bir ilerleme mi var, ha, ne dersin? Herifin tutup da hastasına not yollaması... bu müthiş bir gelişme değil mi?"

"Çırpınmamı sevmiyorum. Beni korkutuyor. Çırpınan, aslında ben değilim..."

"Melisettö?... Sen hâlâ filtrelisin."

"Hayır, çıkardım."

"Ama seninle konuşulamıyor. Geçen akşam ne güzel sohbet etmiştik... Oysa şimdi... seninle diyalog kuramıyorum..."

"Diyalog mu?..."

Evet, özlüksüz ve filtresiziz. İnanamıyorum. Peki *ben*, ben neden gözlerimi açamıyor, temas kuramıyorum? Böyle bir zamanda böyle bir durumda olmak...

"Bak, çırpınıyor yine... *Çırpınıyorum*... Bak..."

"Tamam Melisettö tamam, sakin ol... Böyle ağlamaklı hale gelecek bir şey yok..."

"Hiskov yerine başka bir şey verdiler... Zihnim uyaranlara aşırı maruz kalmasın diyeymiş... Beynim bir tuhaf..."

"Tevekkeli değil... Özlüksüz ve filtresiz olmanın ötesinde de bir değişiklik fark ediyordum sende..."

"Doktor, çırpındığı zamanları gözleyin, diye talimat verince... Ben de Lafönj'ü dikkatle gözlemeye başladım..."

Ne?

"Lafönj'ü mü? Anlamadım..."

"Yani... Boş ver, başka zaman anlatayım..."

"Şimdi anlatsan?..."

"Anlatacak bir şey yok... O benim oğlum... gibi... bir tür parçam..."

"Ne? Hadi, düşüncelerini toparlamaya çalış... Bu iyi bir beyin jimnastiği de olur sana... Hadi... Ne zamandır bunu çözmeye çalışıyorum... Anlat..."

"Halim yok; düşüncelerimi toparlayamam... Bu sabah bir hesap yaptım, aylardır Lafönj'ün yüzünü görmüyorum. Yani insan aynı evi paylaşınca, ne bileyim, nadiren özlüksüz anlar da oluyordu... Ama o zamanlar da ona şöyle dikkatle hiç bakmadım. Yani, nasıl desem, nasıl olsa o ben'dim, ben'im, nasıl olsa suratını biliyordum... Benim bir parçam. Daha doğrusu, aklım onda bile değildi... Aklım hiçbir yerde değildi. Aklım uyuşmuştu...

Dur, bir nefes alayım...

Demin Lafönj'ü, kendi parçamı izlerken, derin bir uykudan

uyanır gibiydim. Ne kadar pis... Ne kadar çirkin... Ne kadar zayıf... Alnının ortasındaki çizgi... ne zaman oldu bu? Bunları hep atlamış mıyım? O mutlu mu, değil mi, böyle bir soru... değil aklıma gelmek... yani herhangi bir başkasının mutlu olup olmadığına bakmak... bunlar unutulmuş şeylerdi..."

"Melisettō, sen... sen nelerden söz ediyorsun?..."

"Yeniden bir çok şeyi *fark etmeye* başladım... sen... Niye bana öyle bakıyorsun? Peki şimdi niye gülüyorsun?"

"Bilmem... Benimle konuştuğunu duymak hoşuma gidiyor... Melisettō; şimdi de ben konu atlayacağım – şu senin üst katta yaşayan kadın ne yapıyor?"

Haydaa... Nereden aklına esti?

"Kim?"

İlahi! Bilmiyormuş pozunda! Kim olduğunu gayet iyi biliyorsun...

"Hani şu pembişiko okuyan..."

"Anladım, anladım..."

Tabii anladın. Çünkü sana göre onun tek özelliği, pembişiko okumasıydı.

"Hâlâ sizin apartmanda mı? Hâlâ tek başına mı yaşıyor?"

"Eve girenin çıkanın farkında değilim ki... Hayal meyal hatırlıyorum, bir iki yıl evvel bir gün kapı çalındı ve garip bir kız, tek söz söylemeden eve dalıp dosdoğru Lafönj'ün odasına yöneldi. Turuncu Rujlular'dan! Nereden geldiğini bilmiyorum, ama ben karşısına dikilip evde ne aradığını sorunca çok korkmuş ve yukarıya, pembişiko okuyan kadının evine kaçmıştı. Orada daimi mi oturuyor, bilmiyorum. İlgilenmiyorum da..."

Miryo... ve tabii İmsel... Onları ziyaret ederdim... Onunla mesajlaşırdık. Dertleşebildiğim tek kişi. Tek dostum.

"Neden öyle nefretle konuştun? Ne olur turuncu rujluysa?"

"Ne mi olur?"

İmsel'le apartman borularını tıklayarak haberleşiyorduk. Miryo'nun öyle güzel bir sesi var ki... Hüzünlü ezgileri bazen bize de gelirdi... Hâlâ ara ara söyler. Ama Melisettō nereden duysun?

"Hani sen böyle ayrımlara karşıydın... Hani sen, gözle görülür olanın ötesindekilere önem veriyordun..."

Hep bekledim, Melisettö'nün de boruların gürültüsünü duyup, nedenini sormasını. Ama... neyi duydu ki, bunu duysun...

"Önem veriyordum! Veriyordum! Gerçekten de böyle ayrımlara karşıydım, hep de bunun mücadelesini verdim! Fakat o gün... O turuncu rujlu kızı *kendi* evimin içinde görünce öyle tuhaf oldum ki... Demek ki, her şeye rağmen, içime sindirememişim... Ama inan, ona herhangi bir tepki de göstermedim! Zaten de gösterecek durumda değildim. Biliyorsun, insan kalkanınca..."

"Biliyorum..."

Ben de biliyorum.

Hele o olayı öyle iyi anımsıyorum ki... İlahi; tepki göstermemişmiş... Zavallı İmsel; zaten topu topu bir kez getirmiştim bizim eve, o da henüz yatalak değilken. Kapıcının kızı, İmsel'e kendi turuncu rujundan sürmüş – çocuk, işte... Fark etmemiştim bile; zaten o saatte Melisettö'nün birden öcü gibi çıkagelceğini de tahmin etmemiştim... İmsel, korkuyla dosdoğru oturma odasına geçmişti; sokak kapısında karşılaştığının ben değil, bir başkası olduğunu, hem Melisettö'nün özlüklü olmasından, hem de içgüdüsel olarak anlamıştı; oturma odasında da beni göremeyince panik içinde kendini dışarıya atmıştı.

Bütün bu olaylar sırasında Melisettö, İmsel'in ne suratına baktı ne de mongoloid olduğunu fark etti; gözlerini zavallı İmsel'in dudaklarına dikmişti. İmsel bu olay üzerine bir daha bizim eve ayak basmadı. Ben de zaten çağırmaya cesaret edemedim; Melisettö tarafından bir daha ne zaman gafil avlanacağım, hiç belli olmazdı...

İmsel... İmsel bana *dokunabilmişti*. Biz, birbirimizin dokunulma ihtiyacını karşılıklı gideriyorduk. Gerçi onun kendisine dokunan bir de annesi vardı ama, olsun...

Her şeye rağmen Melisettö'den, bir dostuma, hele de özürlü bir dostuma, bir nebzecik daha az yabancılayarak yaklaşmasını beklerdim. O günden sonra birbirimizden iyice koptuk.

Diğer taraftan – belki de böyle olmakta haklıydı... Geçen gece hastanede, daha Melisettö, daha biz, henüz kımıldayamaz vaziyetteyken olanları düşününce...

"Şunun temizlik saati geldi..."

"Eyvah," demiştim içimden; "homurdanan hemşire..."

"Tamam, çıkıyorum" demişti lanet olsun, diyen adam. "Kolay gelsin hemşiranım..."

Ve çıkıp gitmişti odadan!

"Kolay gelsinmiş... Dünyanın altını üstüne getirin, yok temizlik olacakmış, yok hastalar artık rahat ettirilecekmiş, iyileştirilmeye çalışılacakmış... Hem de özlüksüz, filtresiz, hiskov'suz... Nerede okma'm? Çok şükür, hiç değilse bunu yasaklamadılar. Hay Malkım, aybaşı olmasının üstüne, kıçı da yara... Dur, bir bakayım... Kasma kendini. Kasma bakayım! Kasmasana! A aaa! Bu komada değil mi? Kasmasana kızım kendini!"

Kendini kasan, elbette ki bendim, Melisettö değil. Keşke filtrelerim olsa. Gözeneklerimi tamamen sıkıştıracak bir şeyler bulabilsem keşke.

Ama bir yandan bu aşağılamalar sanki bana iyi geliyor. İsyan duygularımı kamçılıyor; yaşadığımı hissediyorum. Her şeyi, her duyguyu yaşamak, geçmişi olduğu gibi anımsamak istiyorum. Bütün o yaşadıklarımı tekrar yaşarsam sanki bir şeyleri aşabilirmişim gibi. Acı bilerek, istenerek en yüksek, en dayanılmaz noktasına ulaştırılsa, acaba kendi ağırlığıyla düşüp parçalanır mı?

Beni ne kadar hoyratça evirip çeviriyor... Hele orama dokunması... Malkım... Artık duymuyorum homurtularını... Buz gibi şey ne... lastik eldivenli eli mi... soğuk suya batırılmış iğrenç bir sünger mi... Malkım... Malkım... Lafönj... Lafönj...

Lafönj?...

Yine küçük bir oğlan çocuğu oluveriyorum. Hayallerimin oğlan çocuğu... O hayali oğlan çocuğunun hayali anılarına dalıyorum; ancak böyle güç alabilirim:

Beni bir yere götürüyorlardı... sürüklüyorlardı... Ağzımdan et parçası çıkarıldıktan sonraydı; kanlar içindeki çenem gevşemiş, ne çenemde ne de ağzımda derman kalmıştı.

Beni sürükleyen sadece, bileğinde altın bilezikler olan tombul bir el değildi; birden çok kişi vardı, hatta ikiden, üçten, dörtten fazla kişi... Esasında gözümün önünde hiçbir anı canlanmıyor, hiçbir şey görmüyordum, görecek durumda değildim; yalnızca etrafımdaki insan kalabalığının ve o kalabalığın öfkesinin farkındaydım. Birtakım ellerin bana yerde duran giysilerimi hoyratça giydirdiğini anımsar gibiyim ama kulaklarımda da bir sağırlık vardı sanki; öfkeli bir uğultudan başka hiçbir ses, tek bir cümle veya sözcük yok belleğimde iz bırakmış. Öfkenin bana yönelik olduğunu bir şekilde biliyordum; öfkeden öte, korkunç bir nefret. Nedense bu nefret bana şaşılası bir şey gibi de gelmemişti, bir şekilde hak ettiğim bir şeydi. Çünkü ben kötüydüm. Ben tuhaftım.

Bu tuhaflık duygusu bende neden vardı bilmiyorum, kimsenin benim için bu sıfatı kullandığını da anımsamıyorum, ama bir şekilde gerçekti bu; ben değişik bir çocuktum ve değişik olmak, insanların gözünde kesinlikle gurur duyulacak bir durum değildi: Ano'ya gelince; sanki ben çok küçükken durumumdan hoşnuttu da büyümeye başladığımda benim tuhaf oluşum onu üzmeye başlamıştı.

Salondaki kelebek olayı... Ben onu yalnızca tekrar dışarıya salıvermek istemiştim, içeride ölmesin diye. Neden annemden yardım isteyeceğime, onu kanatlarından tutmaya kalkıştım? Kanatlarının kopup iki parmağımın arasında kalışını keşke unutabilsem...

Yardım etmek istediğimde bile zarar veriyorum.

En fazla acı veren şeylere gülmek; yaklaşmaya, hatta yardım etmeye çalışanları itmek. Bir yandan iterken, bir yandan onları yaraladığımı fark ederek içten içe bunun acısını da hissetmek. Lafönj'ü iterken hissettiklerimi unutamamak...

Lafönj'le –yani küçüklüğümün Lafönj'üyle– ne kadar yakındık... Zamanla bana anlattığı her deneyim benim deneyimime, her izlenim benim izlenimime, her acı benim acıma, her sevinç benim sevincime dönüşmüştü.

Babası hakkında pek bir şey bilmiyordum; anlattıklarından,

berbat, sevgisiz bir herif olduğu belliydi; Lafönj'ü en çıldırtan özelliğiyse, hamsterlarına ısrarla "fare" demesiydi. Lafönj'ün "Ano"sunun ise bir sevgilisi olduğunu biliyor, ilişkilerini uzaktan, günbegün izliyorduk. Bu gizli aşk bizi büyülüyordu; ikimizde de erken yaşta cinsel uyanış başlamıştı.

Çocukluk yaşamımızı kökten değiştiren "o" olaydan sonra –ikimiz de henüz altı yaşındaydık– flaşların patladığı an, Lafönj'ün kafasında artık bir takıntı haline gelmişti; başka şey düşünemez olmuştu. En unutamadığı sahne ise "o" gün, annesinin bir erkek karşısında, müzik eşliğinde dans ederek soyunuşuydu – kendisinin de o odanın açıldığı holdeki perdenin arkasından bunu izleyerek annesinin hareketlerini bir gölge gibi taklit edişi... Sonradan bana anlattığında, benim de onu taklit ettiğim gibi...

Ahlakçılıkla ilk karşılaşmam... Mahalleden birinin ihbarı üzerine bir gün eve baskın yapılmış, Lafönj'ün annesi Celaliye, patlayan flaşlar eşliğinde yaka paça, yarı çıplak sürüklenerek götürülmüştü. Annesi gözaltına alındığında Lafönj, bir süre komşuların evinde barınmıştı. Nasıl yalvarmıştım bizimkilere, Lafönj bizde kalsın diye... O benim en yakın arkadaşımdı! Bizimkiler lafını bile işitmek istememişlerdi: Ben bir kız çocuğuydum; bir oğlanı, hele de annesi böyle uygunsuz durumda yakalanmış, hatta –baksana, oğlan da o sırada çıplak olduğuna göre– bir ihtimal, "kirli" bir oğlanı eve misafir etmek asla, asla olamazdı. Hayır, gündüz vakti eve oynamaya da çağıramazdım.

Lafönj, misafir kaldığı evde sürekli olarak birtakım sevimsiz konuşmalara kulak misafiri oluyor, bazılarını bölük pörçük bana aktarıyordu: "Oğlan da çıplak yakalanmış...", "Bizim Celaliye sonunda müstahakını buldu...", "Acaba herif oğlana da bir şey yapmış mıdır?" Suratına bakmaya utanıyordum.

Ve sonunda Lafönj'ü evlerinde geçici olarak barındıran komşular, Lafönj'ün "kirli" olabileceği dedikodularından öyle korktular ki, Lafönj'ü bekâret kontrolüne götürdüler.

O günden sonra Lafönj, kendi bedenine yabancı olmuştu; kendini ellemek istemiyor, işerken bile sıkıntı çekiyordu. Bana

gelince – onunla empati kurma becerim öylesine gelişmişti ki, giderek ben de kendi bedenime dokununca bir tuhaf olmaya, kız halimle, ben de işerken zorlanmaya başlamıştım...

Bütün bunlar nereden aklıma geldi? Çünkü şimdi... şimdi bedenime fena halde dokunuluyor...

"Hirit, bir ilgilensene şununla... Götü yara olmuş; temizlesene şunu bir... Teftiş var ya, teftiş... Ben bakayım dedim ama iki gözüm önüme aksın, artık bunların temizliğiyle uğraşacak halim kalmadı... Bir de ped tıkıversene şunun altına..."

"Pek pis ama, pek de güzel suratı varmış... Saçlarının rengine bak... Kızıl kızıl..."

"Malk bilir elole'cilerdendir... Ben adamın suratından anlarım, kimlerden olduğunu... Hepsini geçireceksin Meydan Testi'nden..."

Ano! Ano! Ne olur... Orama burama öyle dokunmalarına daha fazla dayanamayacağım...

Beni kolumdan tutmuş, sürüklüyorlardı...

[Sol elimi kâğıdın üzerine koyuyor, sağ elimde tuttuğum sarıya bulanmış fırçayı elimin çevresinde gezdirerek görüntüsünü kâğıda özenle geçiriyorum. Sol elimi çekiyor, yaptığım el resminin içini berrak suyla boyuyorum. Sağ elimin ıslak işaret parmağını önce kırmızı, sonra mavi suluboyaya batırıp, sol elimin işaret parmağını da siyaha bulayıp, kâğıttaki berrak elin üzerine rastgele kirli, karmakarışık, pis parmak izleri bırakıyorum. Elin şekli yavaş yavaş bozulmaya, çarpılmaya, dağılmaya, tanınmaz hale gelmeye başlıyor...]

[Lafönj]

Birkaç yıl önceydi.

Bir ara... neydi onun adı? Malkalkaaa... hatırlayamamam ne garip... Bir zamanların en tanınmış çevreci örgütüydü...

Bir gün –Çılgın Dönem'in başlarında oluyor bu; daha henüz kalkanmalar falan başlamamıştı, semt semt ayrılınmamıştı, Meclis falan yerinde duruyordu; yani topaç, henüz en yüksek hızına erişmemişti, renkler daha birbirlerinin içinde eriyip, silik, beyazımsı bir hal almamıştı– şehirde canlı kalmış olan yirmi üç ağaçtan dördünü yeni bir otopark yapmak için kesmek üzere olduklarını duyduk.

Ağaçlar şehrin en kalabalık meydanında duruyorlardı zaten; derhal oraya gittik ve ben emindim, o kadar emindim ki başka birileri daha yani sokaktakiler, yani halk, bize destek çıkacak. Sessizce ağaçlardan birinin etrafında el ele, beş kişi bir çember oluşturduk. Sonra etrafımızda başka bir çember daha oluşturuldu. Denizin ortasına atılan taşın etrafında oluşan hareler gibiydik. Sıcacık bir duyguydu bu; ortamızda canlı bir ağaç, önümüzde, arkamızda ve yanımızda dost eller, insanlar.

Derken arkamda bir kızın çığlık attığını duydum. Birisi bir taş atmış, taş kızın sırtına isabet etmişti. Ne olduğunu bile anlayamadan, koca koca taşlar bir anda üzerimize yağmaya başladı. Önce birbirimizin elini bırakmamaya, çemberi bozmamaya gayret ediyorduk, ama taşlardan korunmak için zorunlu olarak çömeliyor, başımızı kollarımızla korumak durumunda kalıyorduk. Derken biri bize ateş etmeye başladı. Tam arkamda çemberden bir kız, vuruldu ve yere yığıldı. Ne garip; vurulmadan hemen önce, gözlüğünü bu hengâmede korumak istercesine çıkarmış, omzundaki çantaya yerleştirmeye çalışıyordu; vurulduğu an gözlük elinden kaydı gitti ve üzerine bizzat kendisi basarak gözlüğü parçaladı.

Linç olayları dizisinin galiba ya ilki ya da ilklerinden biriydi bu.

Ama hâlâ anlayamıyorum: Acaba neden öyle davrandılar? İnsanlar, acıma duygusundan bu kadar yoksun hale nasıl gelebildiler?

Galiba çok kırıktılar. O kadar kırıktılar ve artık her şeyi, olduğu gibi, öylesine bir kabullenmişlik içindeydiler ki, sevginin, merhametin kırıntısını bile görmeye tahammülleri yoktu. Çünkü

bu duygular onlara artık çok uzaktı ve galiba biz farkında olmadan onlara, bir daha asla erişemeyecekleri, ebediyen yitirmiş oldukları bir şeyleri hatırlatmıştık.

Yıllar evvel tanıdığım bir psikiyatr, yetişkin depresyonundan farklı olarak, çocukluk depresyonlarında çocuk tedavi görse bile, o sırada edinilen değersizlik duygularının depresyon geçince yok olmadığını, kişiliğinin bir parçası haline geldiğini söylemişti. Acaba bizim toplum, çocuk mu sayılır, yetişkin mi?

Kurtarıcı, topacı yavaşlatmak, hatta belki de durdurmak istiyor; ama renklerin yeniden belirmesine dayanabilecek miyiz?

Buz tutarak donmuş, duygusunu tamamen yitirmiş ten, aniden sıcakla karşılaşıp buzlar çözülmeye başlayınca, çok büyük acı duyar...

XIII

17 Kasım – akşam
[Melisettö]

Mutfak. Dar, karanlık ve dağınık.

Ama oraya gitmek için büyük bir istek var içimde. Beni çekiyor mutfak ve beni çekenin tam olarak ne olduğunu biliyorum: Buzdolabım. O anneannemin annesine aitmiş; sanırım yetmiş yıllık var. Ufak tefek, tombiş; kapısı bombeli. Üzerinde bir zamanlar markası yazılıydı; epey evvel düştü; bir zamanlar bu çok iyi, çok tanınmış bir markaymış. Yani bu buzdolabı, cins bir buzdolabı, asil bir şey. Soylu. Geçmişi var. Görgülü. Kişilik sahibi. Yaşlılıktan bütün iç rafları falan çürüdü, iç duvarları parçalandı, pamuğumsu bir şeyler meydana çıktı, o nedenle yıllarca içinde her şey zorunluluktan üst üste, üst üste istiflenmekteydi. Ama bu sadece dış görüntüsü, yoksa içi canavar gibi; ne de olsa eski toprak. Bir ile altı arasında ayarları var; ayarı üçe getirdiğin zaman yumurtalar donardı (hey gidi günler hey!); o kadar iyi soğutuyor yani.

Ama asıl özlemiş olduğum ve şimdi içimi tuhaflaştıran, çıkardığı o derin, boğazdan gelen, hırlamamsı homurtu sesi. İnsan sesi gibi. Kalkanmadan evvel komşular şikâyet ederlerdi, gürültü geliyor diye; oysa aslında o ses alçak, derinden gelen, çok hoş bir sestir. Neyse ki herkes filtrelendi de sesleri kesildi; bense filtrelerimi buzdolabımı en rahat duyabileceğim şekle göre ayarladım; evdeyken ondan başka hiçbir ses duyamayacağım şekilde.

Her neyse.

Elektrik düğmesine basmamla lambanın saldırgan ışığı... Kolum kendiliğinden gözlerimin önünde – bir tür özlük rolü. Elim tekrar düğmede; sol yana çevirip iyicene kısıyorum. Buna rağmen gözlerimi açmakta zorlanıyorum; ışık öyle rahatsız edici ki, gözlerim yaşarıyor.

El yordamıyla buzdolabının kapağını, onu acıtmamaya özen göstererek, açıyorum: Çok, çok eskilerden, aylardır atmaya elimin varmadığı iki ithal yumurta, bir paket içinde küflenmiş, kurumuş, kayalaşmış bir parça peynir. Kaç aydır oradalar? Daha bereketli günlerin birer hatırası olarak mı saklıyorum onları?

Boş ver.

Ve tekrar açıyorum buzdolabını; demin tam kaparken bir şeyler hissettim, bir şeyler oldu, bir şeyler canlandı, merak ettim neydi, bunu tekrar hissetmeliyim.

İki yumurta, çedar peyniri... Bir tablo canlanıyor gözlerimin önünde; eski bir hayal... Genelde huzursuzluktan içim içime sığmadığı zamanlar canlanır hayal gücüm, belleğim ve kafamda Lafönj'le ilgili bu tür eski, tamamen gerçek dışı hikâyeler:

"Lafönj? Lafönj oğlum! Kalktın mı yavrum?"

Kafasını tavuk gibi hafif yan yatırıp, içeriden gelebilecek olası bir yanıta kulak veriyor kadın. Sonra da ıslak ellerini, mutfak kapısının arkasında asılı duran önlüğe telaşla kurulayıp, koridora çıkıyor. Banyo kapısının üst çeyreğini kaplayan buzlu camın ötesinde elektrik açık. İyi.

"Kahvaltı hazır!"

Koridorda önünden geçmek zorunda olduğu aynadan, yine bakışlarını kaçırarak mutfağa dalıyor; ufacık mutfağın bir köşesi-

ne sıkıştırılmış ve açıktaki iki kenarına birer tabure yanaştırılmış olan masaya alıcı gözle bakıyor.

Her şey çok zevkli olmalı. Tamam, öyle müthiş varlıklı olmayabiliriz, ama bu, zevkli yaşamayacağımız anlamına gelmez, öyle değil mi?

Sofralara ne özenirdim... Renk renk masa örtüleri, peçeteler, tabaklar, hepsi uyum içinde olmalı, hepsi gözüme hoş görünmeliydi...

Şimdiyse buzdolabının karşısındaki, sarı muşambayla kaplı küçücük masaya takılıyor gözüm.

"Lafönj? Hadi oğlum, gecikeceksin... Bak, sevdiğin peynirli omletten yaptım..."

Kapıda ince uzun bir delikanlı. Uzun kumral saçlarını atkuyruğu şeklinde toplamış, dikkat çekecek kadar yakışıklı bir delikanlı. (En azından çocukken saçları kumraldı; bu nedenle delikanlılık halini böyle hayal ediyorum hep.) Alt dudağı hafif şişkin ve sarkık, asık suratla dalıyor mutfağa ve tabureyi gürültülü bir şekilde yere sürterek kendine doğru çekiyor ve üzerine "gump" diye çöküyor. Dirseğini masaya dayıyor, bir eliyle çenesini destekliyor, diğer eline aldığı çatalla omletini dalgın dalgın dürtüklemeye başlıyor.

Ne düşünüyor yine?

Kadın da diğer tabureyi çekip, iki eliyle belini destekleyerek, dikkatlice oturuyor. Delikanlının omletle oynayışını bir süre saygılı bir sessizlik içinde izledikten sonra yavaş yavaş sabırsızlık emareleri göstermeye başlıyor. Sinirle bir sigara yakıyor, dumanı derin derin içine çektikten sonra, büyük gayretle çıkarmaya çalıştığı anlaşılan tatlı bir tonla:

"Ne o, Lafönj? İçine bol bol da peynir rendeledim... Tam sevdiğin gibi..."

"Sevmedim..."

Ah, şu miskin ses tonu...

Bu kez hızlı bir fırt çekiyor sigarasından kadın ve bir an, göklerden yardım dilenir gibi dikiyor bakışlarını tavana. Tekrar zorluyor kendini:

"Peki Lafönj'cüğüm; sana geçen gün aldığım şu içi ballı hindistancevizli Buru-Buru'lardan hemen bir tabak hazırlasam?..."

"I ıh!"

"Bok ye!"

Bu yanıtı vermesiyle birlikte hızla fırlıyor ayağa kadın ve –üzerinde oturduğu tabureyi de o hışımla büyük bir gürültüyle yere devirerek, hiç arkasına bakmadan– çıkıyor mutfaktan. Şaşkınlıkla nereye gideceğini bilemiyor; önce yatak odasına doğru bir hamle yapıyor, sonra kararsızlıkla bundan vazgeçip, salona yöneliyor. Sayfaları dağılmış vaziyette kanepenin üzerinde bırakmış olduğu gazeteleri yere iterek, atıyor kendini kanepeye, sonra acıyla inleyerek belini tutuyor –siyatikleri!– ve arkasına bir yastık yerleştirerek oturuşunu dikleştiriyor. Bakışlarını bir noktaya sabitliyor, bir yandan da sık ve kısa çekişlerle sigarasını içiyor.

Delikanlı ağır ağır çıkıyor mutfaktan, antrede dizilmiş olan ayakkabılar arasından bir çift bota el atıp, diz çöküyor. Botlarını ayaklarına geçirdikten sonra da aynı ağır tempoyla bağlamaya koyuluyor.

Kadın, yerinden dikkatle ve belini tutarak doğruluyor ve gülümsemeye çalışarak delikanlıya yanaşıyor:

"Lafönj... Kahvaltı etmeden okula gitmene gönlüm hiç razı değil... Teneffüste kantinden bir şeyler alıp yersin, değil mi?"

Delikanlı hiç yanıt vermiyor; görünüşe bakılırsa hiçbir şey duymuş değil.

Kadın kararsızlık içinde hafifçe kımıldıyor, sonra tekrar gayrete geliyor:

"Ne oldu ki? Yoksa küs müyüz?"

Delikanlı kadının yüzüne bakmadan yerde duran kitaplarını alıyor, sokak kapısını çarparak çıkıp gidiyor.

Ne garip, diye düşünüyor kadın... Neden Lafönj'ün hayali delikanlılığını ancak böyle, kendimi incitecek sahnelerle canlandırabiliyorum kafamda? Annem de bana bağırırdı bir vakitler, aynı ses tonuyla: "Bok ye!" Sonra da sorardı: "Yoksa küs müyüz?" Ama ana kız ilişkileri, ana oğul ilişkilerinden çok farklı olsa gerek...

Yok canım, her şey hep aynı; değişen, yalnızca olayın kahramanları. Zaten her zaman gücümüzün yettiğine bok yedirmeye meraklıydık. Ah, keşke dilim kopaydı da hayalimde de olsa şu oğlana... Al şimdi. Dilim kopaymış... Kaçamıyorsun işte; şiddet hücrelerimize öylesine işlemiş...

İki yumurta ve peynir.

Nereden nereye... Hani her şeyi unutmuştum? Hani hiskov hafızadaki istenmeyen anıları silmeye de yarıyordu? Gerçi burada anı, geçmişteki herhangi bir gerçek olay bile değil; aslında bu bir anı bile sayılmaz; geçmişin bir hayalinin tortusu... Yıllar önce kendimi çok yalnız hissettiğim bir sabah, hayalimde olanca gerçekliğiyle yaşatılanlar, buzdolabını açmamla nasıl bu kadar net bir şekilde tekrar yaşandı; o zamanki düşüncelerimin en ince ayrıntısına kadar? Kurulan hayaller, nasıl da gerçekten yaşanmış gibi, hatta gerçekten yaşanmışlardan daha da gerçekmiş gibi görünebiliyor insana... Bazen şaşırıyorum: Benim bir oğlum oldu mu, olmadı mı?

Bana bir şeyler oluyor. Adeta hatırlamak istedim. Bir şey beni itti, buzdolabının kapağını yeniden açıp, yeniden o gözle bakmaya... Belki de buzdolabının kendisinin bu sahnede bir rolünün olması...

Ne inanılmaz hayal gücüm varmış ki, o zaman kafamda kurguladıklarımı, gerçekmişcesine birer anı gibi anımsayabiliyorum. Malkım, Lafönj'ün gerçekte bir zamanlar benim hayali oğlum olmadığına... daha doğrusu, hiçbir zaman hiçbir oğlum olmadığına inanmak çok korkunç – sanki bir zamanlar bir oğlum gerçekten de vardı ve artık o... o... o şimdi artık yokmuş gibi ve...

A! Bu da nesi? Bir kuş sesi duyuyorum. Hayret... Bu anı nereden canlandı peki? Yıllar önce ne çok martı vardı bizim orada... Sabaha karşı çağırezgi sesiyle birlikte biri uyanır, diğerlerini uyandırır, hepsi koro halinde müthiş bir senfoniye...

[Lafönj]

... Bir kuş sesi, hatta birkaç kuş sesi duyuyorum... Vapurdayım, erken bir saat, günlerden pazar... Aslında içeride oturmak istemiyorum; dışarısı öyle güzel, güverte de beni öyle çekiyor ki... Ama martıcılar?...

Sonra düşünüyorum: Bugün pazar, martıcılar bugün yoktur... Üstelik güverte boş görünüyor. Altı yedi kişi ya var ya yok.

Çıkıyorum dışarı. Tatlı bir rüzgâr saçlarımla oynuyor; bir banka oturuyor, yüzümü rüzgâra çevirip gözlerimi kapatıyorum. Dalıyorum düşüncelere.

Martı sesleri; insan kahkahasının karikatürize edilmiş hali gibi, telaş sesleri. Ve bu seslere karışan gerçek bir insanın, bir erkeğin kahkahası ve küçük bir çocuğun sevinç çığlıkları.

Martıcı! Gözlerimi açmamla birlikte o sahne beni karşılıyor: Oltanın ucunda bir martı; çoktan midesine inmiş olan kancanın çekilmesiyle gökteki diğer martılardan koparılırcasına ayrılıp güverteye düşüyor. Tekrar uçmaya çabalıyor, uçuyor da; ama sevinç çığlıkları atan çocuk, derhal oltayı topluyor, martı da, içinden oltanın diğer ucu sarkan ağzı sanki şaşkınlıktan açık, tekrar yanımıza düşüyor. Gagasının kenarında incecik, sicim gibi kan belirdi bile. Tuzaksız yemleri kapmış olan diğer martılar çoktan havalandılar, ama nasıl bir kıyamet koparıyorlar...

Çocuk atılıyor martının üzerine; babası ve güvertedeki diğer insanlar, ona gururla gülümsüyorlar. Babası martıcıyla hesaplaşacakken, çocuk atılıyor, babasının bacağına sarılıyor: "Baba, bir daha oynayayım, ne olur... Bir tanecik daha... Sadece bir defacık daha..." Babası sinirleniyor: "Eeee... Sen de yüz verince astar istersin zaten! Şimdi yersin yumruğu, diğer dişlerin de gider." Çocuk derhal babasına arkasını dönüp susuyor, ama suratını asıyor, alt dudağını büküyor. Fısıldıyor: "Bana ne! Bana ne!" Sonra martının ağzındaki oltayı sert bir hareketle çekiyor, martıyı denize fırlatıp atıyor.

Bugün olsa mümkün mü? Ele martı geçecek de denize atılacak! O zamanların lüksüydü işte... O zamanların basit bir oyunu...

[Su dolu beyaz kâsenin içine yeşil boyaya bulanmış fırçayı değdiriyorum. Yeşil bir halka meydana geliyor. Ardından kırmızı boyaya bulanmış fırçayla bir de kırmızı halka oluşturuyorum suyun yüzeyinde. Sonra mutfaktan topladığım dört hamamböceği yavrusunu, ikişer ikişer, halkaların içine atıyor ve boğulmama çabalarını izliyorum. Bu sırada renkli halkalar hiç durmaksızın dönmekte, hamamböceklerini de dansvari bir şekilde, hatta düpedüz semazen gibi döndürmekteler. Şiddet üzerine, şiddetin estetikle bağdaşıp bağdaşmama durumu üzerine uzun uzun düşünüyorum...]

XIV

18 Kasım – sabah
[Ebrar]

Oğlum, sen gerçekten de belanı arıyorsun. Hani artık bu kadının peşini bırakacaktın? Canı cehenneme, ne bok yerse yesin!

Ama hayır... Sabah gözümü açtığımdan beri aklım onda; yine haldır haldır peşinde koşmakta, hastanelerde, bilmem nerelerde...

Bunaldım artık; feci şekilde bunaldım. Daha ne kadar bu ülkede kalacağım, kalmalıyım? Şeytan diyor, çek git. Gerçekten çek git. Bir şey değil, burada resmi sıfatla bulunmayınca doğru dürüst kalabileceğim bir yer bile yok; şu lütfen tahsis ettikleri ufacık odada bile ne kadar barınabileceğim, meçhul. Malkeden Pıtay devreye girdi de... Acaba eskiden oturduğum dairem ne vaziyette? Anahtarını son anda atmıştım cebime gerçi ama, laf olsun diyeydi, yoksa bu kentte o daireye uğramama bile değecek kadar uzun kalacağımı asla tahmin etmemiştim...

Neyin peşindeyim? Neden onunla ilişkimizde hep bir yarım

kalmışlık duygusu, bir burukluk...

En aykırı düşünceleri bile nasıl kabul ettirme becerisine sahipti... Fakültedeki ödül törenine Pembe Çarşaflılar'ın sokulması yasaklandığında, Lafönj'den başka kim, bütün öğrencileri –kızlı erkekli– hep birlikte pembeler giyinip bu durumu protesto etmeye ikna edebilirdi? İnanılır gibi değildi; kıllı sakallı herifler, pembeler –hatta kimisi resmen pembe çarşaflar– içinde! Herkes ne eğlenmişti! Oysa o güne kadar giyimleri nedeniyle okuldan dışlanmak, hep, kızların kaderi olarak kabul edilmişti.

Tabii bir de, cesaretini kırmaya çalışan, benim gibi bozguncular vardı. Malk aşkına Lafönj, böyle saf olma, ne olur! Belki de onu kıskanıyordum...

Aman her neyse; sonuç olarak, karşında bir insan portresi beliriyor: Kendine güvenen, ne istediğini bilen, güçlü, idealist bir kadın. Bu bir pakettir. Belli bir paketi oluşturan özelliklere sahipsen, o özelliklerin dışına çıkmaman beklenir, öyle değil mi?

Öyle değilmiş! Kadın o pis gazeteciye bir âşık oldu ki!...

Aynı kadın mıydı o kadın, inanılır gibi değil. Nasıl itaatkâr... Herifin yanındayken, süt dökmüş kedi görünümünde... İllet olmuştum, illet! İnsan kendinden bu kadar taviz verir mi... Herif bari bir bok olsa; herifte ne onun değerini anlayabilecek kapasite, ne...

Ulan lanet olsun, yine ne oluyor bana da kan beynime böyle hücum ediyor?

Herifi seviyormuş demek. Ne var bunda? Demek aşk gerçekten de insana her şeyi yaptırtabiliyormuş... Sanki herifin âşık olunacak müthiş özellikleri vardı da...

Ama dur... Diyelim ki bu herifi sevdi... Ya sonradan yakınlık kurduğu –basında "küçük çocuk" diye yutturulmak istenen– o diğer herifle ilişkisi neyin nesiydi? Bunu bilmek isterdim...

Şimdi de, sanki apayrı bir kişiden bahsediyormuş gibi, bir "Lafönj"dür tutturmuş gidiyor... Kimdir lan bu diğer Lafönj? Tek bildiğim –yıllar evvel anlatmıştı– bizimkinin küçükken, daha adı Canyak'ken, Lafönj adında bir arkadaşı olduğu; hatta sınıf arkadaşı mıymış neymiş; sonra bu Lafönj'ün başına bir haller gelmiş-

miş, validesi bir herifle basılmış, mahalleliye rezil olmuşlar, hatta gazetelere konu olmuş, bir şeyler bir şeyler... Esasında garip... Tam da bizimkinin birkaç yıl evvel yaşadıklarını andırıyor. Bir erkekle basılmak... Elâleme rezil kepaze olmak... Gazetelere manşet olmak...

Ha bak, şimdi anımsadım: Bunlar okul çağındayken kopmuşlar birbirlerinden, ama Lafönj adı, bizimkinin çocukken kendi kendine taktığı romantik bir ad olarak kalmış. Sonra Temiz Ad Hareketi olunca, bizimki Lafönj adını kendine takmıştı. Şu Melisettö adını da nereden edindiğini ise Malk bilir.

Aman... Sıkıldım millaki. Sıkıldım ki ne sıkıldım. Bunca yıldan sonra her şey ne kadar farklı olabilir, ne kadar farklı gelişebilirdi...

Örneğin yan yana oturuyor olsaydık, bu arada o yıkanmış, misler gibi kokuyor, saçlarının kızılı tekrar meydana çıkmış olsaydı...

– Yahu, sen eskiden böyle değildin. Bukalemun gibisin. Yok, öyle de değil, bukalemun hiç değilse farklı zamanlarda değişse de, bir renge sahiptir. Sen, bulanık bir su gibisin. Çok rahatsız edici bir şey bu. Ne hissettiğini, ne düşündüğünü bilme hakkım yok mu? Hep umuyordum ki eski Lafönj'le karşılaşacağım.

– Eski Lafönj mü? Hiç güleceğim yoktu, Ebrar! O öldü! Onu hatırlamıyorum bile! Yok öyle biri!

– Ne oldu sana? Ne oldu?

– Ne mi oldu? Ne mi oldu?

Birden ayağa fırlıyor. Şaşkınlıktan az daha dengemi kaybediyorum: Karşımda duran Lafönj! Eskiden tanıdığım, bildiğim Lafönj! Gözleri alev alev, dikiliyor karşımda:

– Ne mi oldu? Ben sana söyleyeyim mi ne oldu? Başka taraflarda insanlar ülkelerarası sınırları ortadan kaldırırlarken, biz burada hep, bölünmüş iki gruptuk, anladın mı? Bir dönem Ayaklanmacılar ve Yılancılar'dı, derken Turuncu Rujlular'la Bilmemkimler, derken, derken... Diyeceksin ki, sana ne bundan? Bana ne değil, işte. Çünkü üzerinde etiketin yoksa, sen bir hiçsin. Safını belirlemek zorundasın. Niçin Kurtarıcı ilk iş olarak, herkese

üniforma getirdi, sanıyorsun? Niçin herkes tek tip giyiniyor artık? "Varsın insanlar istedikleri renk ruj sürsün" dediğin an bile, dostlarının gözünde etiket değiştirmiş oluyordun. Her şey bangır bangır ilan edilmek durumundaydı. Ya siyahtın, ya beyaz. Ve eğer bir grubun insanı değilsen, kesinlikle yalnızlığa mahkûmdun, hem de öyle bir yalnızlık ki... Öyle bir yalnızlık ki...

Heyyyt beeee! İşte Lafönj! Üzerinde tertemiz bir beyaz bluz, iki düğmesinin arasından göğsü azıcık görünüyor; sutyen falan da takmamış.

– Melisettö... Shakespeare'in şu lafını bilir misin? *What's in a name? A rose, by any other name, would smell as lovely.*

Sesim alçak, yumuşak. İçimde bir sevinç duyuyorum; uzun zaman evvel kaybolan değerli oyuncağını yeniden bulmuş ve artık onu bir daha asla orada burada bırakmayacağını bilen bir çocuğun sevinci.

– Bırak Malk aşkına Ebrar..." Yorgunlukla çöküyor Melisettö. "Etiketlemek, herhalde kolay bir yol, değil mi? Yani, bir politikanın nesneleri haline getirilen insanları belli bir şekilde tanımlamak...

Uzanıp, elini tutuyorum. Elini çekmiyor, ama elimi tutmuyor da. Elini öylesine bırakıyor elimde.

Sonra, "Elbette," diyor. "Gülün adı Lüg olsaydı, ne değişirdi? Turuncu ruju yasakladığında ne değişecek? Sen aynı insan olduktan sonra..." Sonra ekliyor: "Konuşmayı sevmiyorum, Ebrar."

Elimi uzatıyorum göğsüne doğru. Kafasını arkaya yaslayarak gövdesini yay gibi geriyor, "düğmelerimi çöz" dercesine. Tek bir düğmesini çözüyorum, tam göğsünün ortasındakini, elimi yavaşça içeriye daldırıyor, sol göğsünü kavrıyorum. Avcumun içinde memesi, inanamıyorum buna; elimin altında meme ucunun büzülüp, sivrilip, sertleştiğini hissediyorum, sonra oturduğu yerde bacaklarını aralıyor ve ben diğer elimi bacaklarınınarasınakaydırıyorum – vealtındakülotfalanyokveikiparmağımlayavaşça...

Dur.

Dur. Bunları düşünmenin sırası değil. Hiç değil.

[Lafönj ve ?...]

Yarım saattir duvarı seyrediyor.

Neden beni yarattı; neden varlığımı sürdürmeme izin verdi?

Çünkü ben onun için bir tür hissetme modeliyim. İnsanların neyi, nasıl hissedeceklerini şaşırdıkları o ilk dönemde bile o, benim acılarımı kendi kendine yeniden yaratarak aynı şeyleri hissetmeye çalışıyordu.

Benim "Lafönj" olarak fonksiyonum, zaman içinde değişimlere uğradı. Eskiden, ana oğul olarak birbirimizi tamamlıyorduk. Oysa şimdiki Lafönj bir kadın olarak onun her şeye rağmen direnen, direnmeye çabalayan yanı.

Şimdi kalkanmanın etkisinden kurtuldukça, fark ediyorum ki, sanki kendini benimle eşleştiriyor, çünkü tanıdığı en "gerçek" insan ve hayat, benimki: Ben acı çekiyorum, ben hissediyorum.

Çekişme hep vardı aramızda. Ne bileyim, televizyon haberlerinde örneğin Vahşi Çocuklar'ın öldürülüşünü gösterirken o, televizyonu kapatmak ister, bense görmek isterdim. Bu tür manzaralarda sanki bir tür şifa arıyordum: İçimdeki acıdan kurtulabilmek için, onu bilinçli bir şekilde, doruk noktasına ulaştırmak...

Bazen de görmeye dayanamayan ben oluyordum; buna karşılık o, soğukkanlılıkla oturup en olmayacak sahneleri bile izleyebiliyordu.

Acaba ağzımı açsam... ona tekrar dokunmayı denesem...

Hiç halim yok... Deminden beri uyku ile uyanıklık arasında gidip geliyorum. Garip garip düşler, hayaller... Ama onun varlığının, yanı başımda oluşunun hep farkındayım. Neden burada? Varlığı nasıl rahatsız edici... Asabi... Gergin... Canım kaçmak istiyor... Küçük Lafönj olmak istiyorum yine... Hatta öyle ki... Sanki dişlerim...

Perdenin arkasında küçük, çok korkmuş, sıska bir oğlan çocuğu... Patlayan flaşlar... "Götürün çocuğu buradan!" Çocuğu

kolundan kapmış bir yerlere sürükleyen tombul, altın bilezikli kol... Ansızın kenetlenen, tombul etin giderek derinliklerine gömülen dişler... Kadının, bütün sesleri, bütün gürültüleri bastıran ve dinmeyen çığlığı... Beynin gönderdiği ya da gönderemediği komutları dinlemeye yanaşmayan, tombul ete daha sıkı kenetlenen inatçı ağız, kilitlenen çene... Bütün seslerin giderek anlamsız bir uğultuya dönüşmesi ve sonunda topacın renklerinin...

Açamamışlardı ağzımı. Ben de açamamıştım... ta ki kadının kolundan kopan et parçası ağzımda kalana kadar. Hatta o zaman bile açamamıştım ağzımı... sonra ne oldu bilmiyorum... bayılmış olmalıyım.

Bugün herhalde olayı anımsayan pek az kişi kalmıştır. "Komşunun Kolunu Isırarak Parçalayan Canavar Çocuk."

Altın bilezikli kadının fotoğrafları, açıklamaları... Hepsi salondaki büfenin alt çekmecesinde saklı. Niçin saklıyor bunları? Benden gizleyebileceğini mi sanıyordu? Acaba başka neler gizliyor? Acaba şu anda başucumda, yanı başımda, hatta içimdeyken o; eli, kolu ne kadar yakınımda? Acaba şöyle bir uzansam...

Bak... Dalmışım yine...

Evet... Tombul kadın... Oysa ki tombul kadın beni iyi niyetle sürüklemişti.

Ama hep böyle oldu. Hep böyle oldu.

Isırma olayından sonra Lafönj birkaç gün okula gelmemişti; ama bütün çocuklar arkadaş olduğumuzu bildikleri için artık benden uzak duruyor ve beni kesinlikle oyunlara dahil etmiyorlar, dahası, ne zaman arkamı dönsem gülüşüyorlardı. Öğretmenlerin bile tavrı değişmişti. Lafönj'e karşı giderek artan bir kin vardı içimde, beni de küçük düşürdüğü için.

Birkaç gün sonra bir akşamüstü Lafönj ilk kez yeniden göründü; bizim sokağın köşesinde karşılaştık: Benzi sapsarı, gözlerinin altı morarmış, zayıflamış... Tanınmayacak halde. O an bütün öfkem geçmiş, ona sevgiyle sarılmıştım. Bana her şeyi anlatmıştı... Yoksa nereden bilebilirim olanları, flaşları, altın bilezikli tombul kadın elini, onu ısırışını, tanık olduğu diğer korkunç,

korkunç şeyleri?... Sadece anlatmakla da kalmamış, bir drama şeklinde de göstermişti; bu kez onu bir gölge gibi taklit eden, ben olmuştum.

Ertesi gün Lafönj okula geldiğinde, bütün sınıfın gözü onun üzerindeydi; arada sırada birileri gazetelerdeki manşetlere atfen, "canavar çocuk" diye, diğer birileri "hem de çırılçıplak" diye fısıldıyor, sonra da hepsi birden gülüşüyordu. Lafönj bakışlarını sıradan kaldıramaz durumdaydı. Onun tek arkadaşı olduğum halde, ikimiz de birbirimizi görmezden gelmiştik, o ilk ders.

Teneffüste kendimi –onsuz– dışarı atmıştım. Bendeki tavır değişikliğini hissetmiş olmalı; çok çekingen adımlarla avluda bana doğru yanaşmıştı. Belliydi ki tek istediği, yanımda durmak. Usulca "Canyak..." dedi. O anda herkesin, herkesin gözü üzerimizdeydi; zaten herkes de biliyordu ki Lafönj, benim okulda en çok sevdiğim kişi; o halde niçin onu öyle ittim, adıma layık şekilde? İterken de ağzımdan birtakım sözcükler dökülüyordu, ama nelerdi? Anlamsız, saldırgan, çaresiz; içlerinde insan ve yer adları geçiyor olmalıydı; bir var, bir yok... Boş bulunup geriye, sırtüstü düşeceğini, kafasını betona o şekilde çarpacağını elbette bilemezdim, ama olsun; neden, *neden* onu ittim öyle?

Ve şimdi neden içimden onu, Melisettö'yü ısırmak geliyor, kolundan, yüreğinden bir parça kopartmak, canını yakmak?... Bunları yapsam, acaba hissedebilir mi? Çığlık atar mı?

A... Yine dalmışım...

Düş mü gördüm? Ne garip, bir şeyler uçuştu yine beynimde, kelebek kanatları gibi hafifçecik... Şu an ölü olabilirdim... O binadan atlasaydım, yani atlasaydık, acaba son saniyelerimizde onu ısırmış gibi olur muydum?... Ya aşağıda dikilenler gibi o da izleyicilerden biri olsaydı; bana o kadın gibi, "atlama" diye bağırır mıydı?

Kapı.

Tek tek kilitlerin açılışı...

O herif. Onun telaşlı girişi eve.

Ya bu herif... Bu herifi ısırsam... Ama ısıramıyorum. Mel mel bakıyorum ona. Günaydınlaşmıyoruz bile.

Bu kez uzağıma değil, gelip hemen yanıma oturuyor. Nedense rahatsızlık duymuyorum, hatta hoşuma gidiyor bu durum.

Ebrar: Neden adını değiştirdin? Benim yüzümden mi? Gözaltına alındığın günden sonraki karşılaşmamızda sana pek de anlayışlı davranmamıştım...

Lafönj / Melisettö: Seninle hiç ilgisi yok... O karşılaşmamızdan epey sonra vermiştim kararımı... Yargılandığım, daha doğrusu temizlen... aman işte, mahkemeden çıktığım günün sekizinci yıldönümüydü – şey, ben bir dönem her yıl o mahkeme gününü andım, çünkü hayatımın dönüm noktalarından biridir o gün...

Ebrar: Ne oldu peki?

Lafönj / Melisettö: Sokağa çıkmış, yolda gidiyordum... Bizim sokağa gelirken şu kasisli kavşaktan geçiyordum ve ne gördüm, biliyor musun?

Ebrar: Ne gördün?

Lafönj / Melisettö (gözünden yaşlar akıyor): ...

Ebrar (Ona sarılıyor, saçlarını okşuyor; fısıltı şeklinde): Biliyorum bu seni çok acıtıyor. Ama söyle, ne gördün?

Lafönj / Melisettö (kırık kırık): Eskiden Adak Festivalleri'nde, hani kafasını ayırdıktan sonra kurbanlığı yüksekçe bir yerden asarlardı, derisini falan yüzmek için...

Anımsar mısın, o sokağın köşesinde bir vakitler bir trafik lambası vardı... İşte, o lambadan bir gövde sarkıyordu; başsız bir gövde. Kurbanlık. Ama o... bir insan gövdesiydi. Bir çocuk gövdesi. Bir oğlan... (Bir yandan ağlıyor, bir yandan kesik kesik konuşuyor) Lafönj'ü son gördüğümde o yaşlardaydı. Lafönj'ü biliyorsun değil mi? Sana anlatmışımdır... Ben ilkokuldayken Lafönj benim sınıf arkadaşımdı. Onu çok, çok severdim...

O düştüğünde benim de dizim acırdı. O bunun farkında mıydı bilmiyorum... Tuhaf ve içine kapanık bir tipti, ama benim varlığımdan hiç rahatsız olmuyordu... Hatta... o da beni seviyordu. Yaşına göre çok olgundu; aşırı duyarlı, her şeyi görebilen, hissedebilen, çok özel bir çocuktu. Hep ona imrenir, onun gibi olamadığıma üzülürdüm.

Sonra bir gün Lafönj'ün başına korkunç bir olay geldi... Annesinin sevgilisi varmış... Öyle garip ki, benim başıma gelen baskın olayının yıllar evvel Lafönj'ün annesinin başına gelmiş olması... Neyse, onları hiç anlatmayayım...

Mahkemede başıma gelenlerden tam sekiz yıl sonra aynı gün eve dönerken, Lafönj'ün yaşlarında olduğunu tahmin ettiğim bu çocuk, çırılçıplak trafik lambasından aşağı sarkıtılmıştı; inanılmaz pisti. Muhtemelen tinerci olduğu için yapmışlardı bunu. Etrafta çoluk çocuk toplanmış, seyrediyordu. Yok, yaşı Lafönj'den daha büyük olmuş olmalı, çünkü vücudu bayağı bayağı tüylenmişti. Derisini yüzüyorlardı; kollara gelmişlerdi. Nasıl korkunçtu, anlatamam. Sonra baktım, kafası bir duvarın üzerinde. Sarışın, mavi gözlü, kirli ve kanlı bir kafaydı. Ben de ne yaptım, biliyor musun? (Lafönj / Melisettö artık konuşmakta zorlanıyor çünkü neredeyse boğulmakta) Gittim, duvarın üzerindeki o başı okşadım... Önce saçlarını okşadım, çok da zorlandım, çünkü insanın içi çok fena oluyor, sonra birden durumun korkunçluğu kafama dank etti; tiksindim, silkindim, elimi çektim, sonra yine durumun korkunçluğu kafama dank etti, bu defa da yanaklarını okşamaya, kafayı kucaklamaya başladım ve bu arada sürekli, sürekli ağlıyordum, deliler gibi ağlıyordum, şimdiki gibi ağlıyordum, çünkü kendimden, her şeyden utanıyordum, o çocuğu çok seviyordum, hayatımda bu kadar mutsuz olmamış, bu kadar büyük bir şok yaşamamıştım ve...

Ebrar (saçlarını okşayarak, daha sıkı sarılarak): Tamam... Tamam... Sus artık, tamam...

Lafönj / Melisettö (hep ağlayarak, telaşla): Dur, bir tek şunu ekleyeyim: O olaydan sonra artık Lafönj adına layık olmadığımı düşündüm. Çünkü Lafönj, çok ince bir insandı ve ben onu çok kötü bir şekilde incitmiş olmama rağmen yine de ona özenerek, utanmadan bu özel adı edinmiştim. Onun çocukken yaşadıklarının aynını ben de yetişkin bir kadın olarak kendime yaşatırsam, belki kendimi affedebileceğimi; ayrıca hayal de olsa, belki onun da beni affedebileceğini düşünmüştüm. Oysa artık biliyordum ki içimde bir şeyler öldü – ebediyen. Artık Lafönj *olamazdım*. Ben

de herkes gibi olacaktım, kalkanacaktım, başka türlü bu anılarla, özel olarak da o anıyla yaşayamazdım. Zaten o gece gördüğüm bir rüya –bütün cildimin gözlerle kaplandığı, tuhaf bir rüyaydı, belki başka sefer anlatırım– o rüya da kalkanmam gerektiğini sanki teyit etmişti... Anlıyor musun, eski Lafönj ile kalkanan bir Lafönj, ikisi nasıl aynı insan olabilirdi ki?

[Sağ elim, yeşil renge bulanmış fırçayla sol avcuma çok basit hatlarla bir çocuk kafası çiziyor: Bir halka, içinde nokta şeklinde iki göz, çizgi şeklinde bir burun ve kavis şeklinde gülümseyen bir ağız. Derken sağ işaret parmağımı kırmızı boyanın üzerinde şöyle bir gezdiriyorum; sonra sol avcumdaki kafanın önce ağzını, sonra boynunu, sonra her tarafını kırmızıya buluyorum. Yüzü tamamen tanınmaz hale getiriyorum. Garip bir haz duyuyorum.]

XV

18 Kasım – sabah
[Melisettö]

Bunu yapabildiğime, bu cesaretime inanamıyorum –damdaki o günden beri ilk kez sokaktayım– yani böyle, hem kalkanmadan, hem de tek başıma...

Oysa aslında öyle kolay oldu ki... Galiba uyuşmuş olmalıyım, başka türlü olamazdı bu... "Dışarı çıkayım" dedim, çıktım; ne cesaret toplamak gerekti, ne bir şey...

Önce titrek bacaklarla bizim sokağın çevresinde ufak bir tur attım; şimdiyse ağır ağır, kaldırım taşlarının eğri büğrü çizgilerini izleyerek eve doğru ilerliyorum. Kafamı kaldırsam nelerle karşılaşırım?

Ne diyordum... Ha... Kafamı kaldırsam, diyordum. Özlük varken – özlük sonrası; değişen bir şey yok ki, diyordu Lafönj. Cahil çocuk; bir kez, başını tutuş şeklin değişiyor; özlüklüyken hiç değilse bir tür... kendine güven mi?... Her neyse işte, çıplaklığımı örtüyordu sanki özlük; başım dik yürüyebiliyordum.

Asıl, kalkanmaya başlamadan evvelki zamanla şimdiyi, yani kalkanma sonrasını karşılaştırmak gerekir. Kalkanmadan hemen evvelki son dönemde garip bir... bir "trenden inememe" duygusu içinde olduğumu hatırlıyorum; inemediğim, inmeye cesaret edemediğim, hayat treniydi. Dikenli tel üzerinde çıplak ayak yürümeye zorlanmış bir ip cambazı gibi, zaman boyutunda ufak adımlarla, ağır ağır ilerliyordum.

Ben kimim? Zaman zaman kendime gelir gibi olduğumda, öyle çok kişiliklere bürünmüş buluyordum ki kendimi... Anadilimin, kullanmak zorunda bırakıldığım şu topallayan, sakat hali bile üzerimde nasıl bir ağırlık oluşturuyordu... Özlükler falan piyasaya çıktığında nasıl rahatlamıştım, bütün bu yorgunluklar sona erdi diye.

Evet, tam kalkanma öncesi dönemimde kafamda artık galiba pek sözcükler belirmez olmuştu; hatta artık net imgeler bile belirmiyordu; olsa olsa birtakım kaotik düşünceler, anılar...

Şimdiyse kaldırımlarda tek başıma ilerlerken zihnim, kızgın taşlar arasında yazın koşuşan böcekler gibi fıldır fıldır.

Yanımdan geçen insanların ayaklarını –dört metre kare başına bir insan– izliyorum. (Ölçüyü hepimiz çok güzel tutturuyoruz; galiba yakında bu sınırlamayı üç metre kareye düşüreceklermiş.) Ama bütün bunlar – düşüncelerim, ayakları izlemek – birden öylesine konsantrasyon gerektiriyor ki...

Dört metre kare başına bir insan...

Araçların trafiğe çıkmasının tamamen yasaklandığı günü hatırlıyorum... Ondan önce, araba kullanırken silah atma yasağı getirmişlerdi. Sonra çaresizlik içinde, dededen kalma, kazalarda hurda olmuş arabaları yüksek yerlerden sallandırarak teşhir etme yöntemine başvurdular. Güya ibret olsun diyeydi... Ama bunun üzerine adamın tekinin yine bir sollama takışması nedeniyle arabasından yaka paça indirilip öldürülmesi ve orada asılı olan hurda bir arabanın yanında asılıp sallandırılması, ardından, arabalarıyla oradan gelip geçen tabancalı veletlerin, zavallı adamın cesedini hedef tahtasına çevirmeleri, bardağı taşıran son damla olmuştu.

Neyse, bu şimdiki dört metre kare başına bir insan kuralı, –demin birileri konuşurken duydum– en azından yaya olarak insanları trafik düzenine alıştırmak konusunda galiba başarılı olmuş. Demek ki yakında veya en azından günün birinde, araçların trafiğe çıkmasına tekrar izin verilecek.

Yanımdan yürüyerek geçen insanların ayaklarını izlemenin, beni büyüleyen bir yanı var. Yalnızca ayaklara bakarak, kimler kalkanmış, kimler kalkanmamış ayırabilir miyim acaba? Ayakların sahipleri kimler? Kafamı kaldırsam acaba, bir an?... Kafam...

Sanki... Sanki garip bir tür karıncalanma hissediyorum. Çok hafif, çok hafif... ama orada. Ama neremde? Bedenimde değil. Kafamda, zihnimde mi? Cildinin birkaç kat altında, epey derinlerde bir yerlerin kaşınması fakat oraya bir türlü ulaşıp kaşıyamamak gibi, uzaktan uzağa bir karıncalanma duygusu, tuhaf bir sızı, çaresi olmayan...

Acaba bu duygu, hiskov'suz, özlüksüz, filtresiz sokağa çıkmış olmamla mı ilgili... Eğer öyleyse, acaba şu ayaklarını gördüğüm, benim gibi kalkanmadan dolaşan diğer insanlar, acaba onlar da karıncalanıyorlar mı? Yoksa bu karıncalanma, aslında çıplak kulaklarımı mahvetmesi gereken, oysa kulaklarıma sanki birer yastık dayanmış gibi, o kadar da rahatsız etmeyen sokak sesleriyle mi ilgili? Sahi bak, sesler de bir garip; sanki "ses" türünden de bir karıncalanma, yani karıncalanmış bir ses olabilirmiş gibi, ara sıra âni, keskin dalgalar şeklinde beklenmedik biçimde kulağıma çarpıyorlar... Ama arada oluyor bu; o kadar da rahatsız edici değil canım...

Ne çok ayak geçiyor yanımdan... Evrûnî renkte giysiler içinde, kadının mı, erkeğin mi her zaman ayırt edemediğim pek çok ayak... Her iki ayağa bir insan –bir yetişkin insan– düşüyor; sahi bak; küçük çocuk ayakları ne kadar da küçüktür; bir zamanlar ne çok çocuk vardı; hatta koca koca sanayilere kaynak oluştururlardı – oyuncak sanayii, çocuk giysisi sanayii, eğitim kurumları sanayii, yok efendim çocuk kitapları sanayii...

Aman... Dur... Dur.

Neler diyorum, listeler halinde neler sıralıyorum? Zihnimde-

ki karıncalanmayla birlikte düşünceler de sanki dalga dalga gidip geliyorlar... Bir an, düşünce seli altında sürüklenerek konu olarak birbiriyle ilgili ilgisiz, bir o tarafa bir bu tarafa yayılarak coşmaktayım; ertesi an beynim bloke olmuş vaziyette...

Bütün bu yaşananlardan sonra, insanlar birbirleriyle göz göze gelebilecekler mi, örneğin sokakta? Başkalarını bilemiyorum ama ben, hayatım boyunca kesinlikle göz temasından kaçınacağım. Sadece utanmak değil mesele; bu konuda canı yanan çok fazla kişi tanıyorum: En ufak bir göz teması, öylesine rahatlıkla provokasyon olarak algılanabiliyordu ki... Şimdi herkes ortada özlüksüz dımdızlak kalıverdi; sağımdan solumdan geçen ayakların sahiplerinin de eminim başları önlerine eğiktir. Hepimiz korkuyoruz.

Bunları düşünmemeliyim; bunları düşünmek, sanki o garip karıncalanmanın hızını artırıyor gibi...

Uzun, çok uzun zamandır yapmadığım bir şey: İlerlerken kaldırım taşlarındaki çatlaklara basmamaya çalışmak. Hiç fark etmemişim; deminden beri galiba yapıyorum bunu; buna konsantre olmak, sanki rahatlatıyor...

Kaldırım taşları ne kadar da yalapşap döşenmiş... Taşların arasındaki çatlaklar, ne kadar da pis... Oysa özlüklüyken bunların hiçbiri hiçbir şekilde rahatsız etmezdi; kaldırımların özenli mi, gelişigüzel mi döşendiği aklıma bile gelmezdi; bunları görmezdim bile... Özlüklüyken ne rahattı, ne rahatmış...

Ama neden şimdi Lafönj durup dururken aklıma geliverdi? İntihardan söz ettiğinde gülmüştüm. "Sen iyicene şımardın" demiştim.

[Bugün kendimi şımartmaya, işi lükse vurmaya karar verdim; kâğıt kullanacağım. Kâğıdın üzerine sarı suluboyayla bir özlük çiziyorum. Sonra resmin kurumasını beklemeden, sağ elimle ıslak fırçayı kırmızı boyaya değdiriyor ve özlüğün üzerine kırmızı boyayla alevler çiziyorum. Alevler turuncuya dönüşüp, özlüğü örtüyorlar. İçim hüzünle doluyor...]

XVI

18 Kasım – öğlen
[Ebrar]

Sevinmem gerekmez miydi? Attı işte gözündeki, kulağındaki o boktan şeyleri. İlaç da kullanmıyor. Bütün bunların üstüne, tek başına sokağa çıkmış. Dahası...

O halde ne dönüp duruyorum kasvetli yatağımda, içimdeki bu boşluk ne, bu düş kırıklığı...

"Kendiliğinden hiç konuşmuyorsun; ancak ben soru sorarsam..." demiştim dalgın dalgın. Genel tepkisizliği karşısında duyduğum öfke, garip bir şekilde yatışmıştı.

"Hayatın içinde değilim ki... Gerçek hayat diyaloglardan ibarettir, bilmiyor musun? İnsan ancak, böyle olursa, böyle görürse yaşayabilir. Her şey, kelimelerden ve en dar sözlük anlamlarından ibaret; ne onlara eşlik eden yüzler, ne de ses tonları... Şimdiyse konuşmak, hele böyle... Senin benimle kurmaya çalıştığın türde diyaloglar –yani sözlük anlamlarının ötesini içerebilecek anlamlarla yüklü diyaloglar– beni ürkütüyor. Bağlayıcı şey-

lerden kaçınmak istiyorum."

Bu uzun karşılığa şaşırmıştım: Bir kere, ona sorduğum sorulara yanıt alamamaya artık öyle alışmışım ki, hâlâ yadırgıyorum onunla diyalog kurabilmeyi... Ama söylediklerinin özünde de beni şaşırtan bir şeyler vardı: Rollerimiz sanki tersine dönmüştü.

Yıllar önce, medyayla olan tatsız karşılaşmasından sonra ona yanaşmaya çalışmış, bunda başarısız olunca da ona bir gün damdan düşer gibi, gayet açık bir teklifte bulunmuştum:

"Lafönj, bak sana bir şey diyeceğim. Biz senle birlikte yaşayalım mı, ha, ne dersin? Senin birine ihtiyacın var..."

Şöyle bir dönüp bakmıştı bana. Hemen toparlamaya çalışarak gevelemiştim: "Yani bizim birbirimize ihtiyacımız var..." Kan ter içindeydim.

Ama olan olmuştu bir kere: Önce kaşlarını çatmış, sonra alaylı bir kahkaha atmış, ardından sertçe yanıt vermişti: "Sağ ol Ebrar; beraber yaşamak, ha? Böyle bir beraberlik, şu anda düşünebileceğim en son şey."

Suratıma bile bakmadan, yanımdan hızlı adımlarla uzaklaşmaya başlamış, arkasını dönmüş gidiyordu, tam kapıdan çıkarken âniden durmuş, yine sırtı bana dönük, "Ama..." demişti, "her zaman benim dostum kalacaksın, değil mi?"

Bu sözleri söyleyen, sanki bir saniye evvel beni kabaca reddeden kadın değildi... Sesi nasıl yumuşak, sevgi dolu... Ama bu sevgi dolu ses, fena halde kırılan onurumu onarmaya yetmemiş, tam tersine, daha da beter incitmişti. Yerimde bir süre öylece mıhlanıp kalmıştım; suratımda alık bir ifade.

Çok kısa bir süre sonra, –daha Çılgın Dönem'e gelinmemişken, ama garip bir şeylerin olacağına dair bütün işaretler varken– Evropistan'da araştırma merkezindeki işimi gücümü ayarlamıştım. Geçirdiği travma ve toplumun –sonu belli olan– umutsuz gidişatı nedeniyle Lafönj'ü geride bırakmaya gönlüm hiç razı değildi, ama o benimle gelmeyi kesinlikle reddetmişti. "Bari," demiştim çaresizlik içinde, "nikâhlı olalım. O durumda sen istediğin an fikir değiştirip, peşimden yurtdışına çıkabilirsin."

Bir tür iş anlaşması gibi gerçekleşmişti her şey. Bu teklifimde

kendi adıma herhangi bir aşk umudu falan yoktu; nikâhlanmak sadece bir formalite ve o dönemin şartlarında çok da yaygın bir uygulamaydı. Hatta bazı insanların, öz kardeşleriyle bile kendilerini çeşitli üçkâğıtlarla nikâhlı gösterip, onları yurtdışına götürme yolları aradığını duymuştum. Çaresizlik kolay mı?

Alışılmadık bir uysallıkla teklifimi kabul ederek beni şaşırtmıştı.

Bir sonbahar günü iki imza atarak, öylesine, nikâhlanmıştık.

Beni uğurlamaya gelmesini istememiştim – ne gereği vardı? O yine gelmiş ve son anda, ben tam uçağa binmeden evvel, çekinerek sormuştu: "Beni özleyecek misin?" Haydaaa! Dam üstünde saksağan! "Özleyecek veya özlemeyecek olmam, sanki benimle gelmeme kararını değiştirecek mi?", "Yooo... Ben yalnızca...", "Ben sevdiğim, saydığım bütün dostlarımı özlerim," diye kestirip atmıştım. Arkasından, "al," demiştim, eline bir kâğıt tutuşturarak, "gelecekteki telefon numaram... Sıkışırsan, dertleşmek istersen beni ara." Bir süre ne yapacağını bilemez bir şekilde kâğıt parçasıyla oynadı durdu. Sonra, yine o süngüsü düşmüş haliyle, "biliyor musun," dedi, "ilk gittiğinde belki seni sık sık aramak ihtiyacı hissedebilirim... Seni sık ararsam sıkılmazsın, değil mi?" Yine illet oldum: "'Beni özlüyor musun?' gibi saçma sapan şeyler sormazsan, sıkılmam," dedim asabi asabi.

Neden yaptım ona bunu? Galiba intikam alıyordum. Öcal'ı sevmiş olmasının intikamı, beni reddetmiş olmasının intikamı, şimdi benimle yurtdışına gelmiyor oluşunun intikamı, her şeyin intikamı.

Bana tek bir kez telefon açtı, o da yurtdışına gitmemden birkaç gün sonra. Sesini duyduğumda yürek atışlarım hızlanmış, sonra söyledikleri karşısında donakalmıştım: "Ebrar, seni bir daha aramayacağım. Ama şu son görüşmemizde, beni özleyip özlemeyeceğin konusundaki soruma verdiğin yanıt hakkındaki duygularımı aktarmadan da edemeyeceğim... Maalesef senin en büyük eksikliğin, hep sözcükleri sözlük anlamlarıyla algılaman. Asla o sözcüklerin arkasında başka ne gibi anlamlar gizli olabileceğini düşünemiyorsun. Ben sana, 'beni özleyecek misin?' diye sor-

duğumda, düşünebilmen gerekirdi ki özlenmek demek, düşünülmek, hatırlanmak, terk edilmemek demektir. O soruyu herhalde koketçe sorduğumu düşünmüyordun. Düşünebilmen gerekirdi ki bu kadının şu sıralar desteğe, birisinin onun yanında olduğunu bilmeye ihtiyacı var. Ayrıca senin sevdiğin, saydığın bütün dostlarından bana ne? Ben o sırada bambaşka bir şey soruyordum sana... Her neyse; hoşçakal, Ebrar."

Birbirinden uzakta yaşayan iki kişi telefondayken –hele bir de o insanlar hassaslaşmışlarsa, kafaları karışıksa– her bir tarafın içinde bulunduğu ortamlar, her birinin kendi iç fırtınaları vesaire derken, psikolojiler arap saçı gibi birbirine girebiliyor.

Ne yalan söyleyeyim, çok kötü oldum. Telefondaki sözleri aklımdan hiç çıkmadı. Görüntü eşliğinde söylenmemiş olmaları mı acaba etkilerini katmerlemişti? Sesin buz gibi tonuna eşlik eden nefes nefeselik mi?

Sözcüklerin arkasına gizlenen anlamlar... Bu olaydan sonra sürekli olarak, duyduklarımı bir de üçüncü kulakla dinleme alışkanlığını geliştirmeye çalıştım kendimde ve giderek şunu anladım: Söylenenle kastedilen, nadiren örtüşüyor. Hatta kimi kişide, asla.

Nitekim: Hayatın içinde değilmiş... Konuşmak, hele diyaloglar hanımefendiyi ürkütüyormuş. Bağlayıcı şeylerden kaçınmak istiyormuş, ne demekse.

Ulan, hastanede seninle geçirdiğim o saatler ne oluyor peki? Ne işim vardı orada? Mazohist miyim neyim – yoksa mazohist olan, o mu?

Çocukluğunun Lafönj'ünü anlatırken ona sarıldığımda bana nasıl sokuldu... Özlemişim yakınlığını.

Oysa... Sevinemiyorum işte.

Cüssesine göre ne kadar minik el ve ayakları vardır. Onlara takılıyor gözlerim; bu benim için yeni bir bilgi değil; yalnızca unutmuşum bu ufacık ayrıntıyı. Eskiden de yürürken adımları hep hafifti, sanki o iri cüsseye ait değilmiş gibi.

Ellerinin, ayaklarının manzarası birden içimi burktu. Ona huzur, bir an için de olsa mutluluk verecek bir şeyler söylemek

geliyordu içimden; ne söyleyebilirdim? Ona hangi adıyla sesleneceğimi bile hâlâ kestiremiyorum.

Eskiden ona daha mı az değer veriyordum? Sanmıyorum. Ama böyle bir soru sormak aklıma gelmezdi. O vakitler, bir insana yardımcı olmanın birden fazla yolu olduğunu bilmez, hep kendi tarzımda yardımcı olmak isterdim. Ne komik... Karşımdakine öğütler verir, hiç sözümü sakınmadan hep doğruları söylerdim... Bana göre yardım etmek, buydu.

[Lafönj]

Beni sürüklüyorlardı...

Görüntü ve sesler kafamın içinde fır fır dönüyor...

Orospunun ailesini bilen var mı, yok onun kimi kimsesi yok, canım anası babası nasıl olmaz, ayrıca eve gidip gelen o herif kimdi, hayır, kocasından boşanmış, peki o halde o herif, ah peki bu küçük, bu yavrucak ne olacak, nasıl da kıyarlar elleri kırılasıcalar, ah ah olan hep bu piçlere olur, gözler de surata bir numara büyük, ah yavrucak, şuna bak bir deri bir kemik kalmış, asıl suratın rengine bak sen, peki şimdi ne yapacağız bunu, valla iki gözüm önüme aksın ki yerim olsaydı alırdım bize, sevaptır, ne olacak iki üç gün, nasıl olsa anasını salıverirler, bence polise teslim edelim, günah be insanlık öldü mü, her gün birimiz alıp aramızda idare edemez miyiz, yok arkadaş hepimizin geçindirecek ailesi var, hadi canım ailenizin her ferdinin altında araba, canım sen ne karıştırıyorsun armutlarla elmaları...

Flaşlar... Yok, bunlar flaş değil... Ama flaş gibi... Fazlasıyla aydınlatılmış bir mutfak masasında önüme iteklenen tabak, omzumu sabırsızca dürtükleyen, acıtan parmaklar:

Hadi yesene, demiştim bunu almayalım diye, başımıza iş açtın, tek tesellim sevap işliyoruz, kaç gündür ağzına lokma koymuyor, bir de geberirse, gebermesi bir şey değil, asıl, anasını

unuttun galiba, anasını salarlar bugün yarın, aman bu piç de anasının umurunda olsa o bokları yer miydi, neyse gene de elimizde gebermesin, artık sıskalıktan neredeyse yok olacak, daha bir söz de söylemedi, aman isabet, sonra bir de vızıldamaya başlayabilirdi, şükür daha bir kere bile zırlamadı piç kurusu...

Yumuşak saçlı oyuncak bebeği elimden çekiştirerek almaya çalışan, ben direnince de zor kullanarak yumuşacık saçları çekerek koparan eller:

Ulan çak şu piç kurusuna bir tane, bir kıyak çekip çocuk odasına soktuk, tabancalarla arabalarla oynayacağına bebeği alıp şu karanlık sandık odasına girdi, hiii ister misin pot olsun, sus dilin kopsun inşamalk, inşamalkla maşaamalkla olmaz bu işler, gerçi ufacık velet ama biliyorsun baskın sırasında bu da çıplakmış, ister misin ister misin şey olmuş olsun ve sonra bizden sansınlar, al başına belayı, mallaki piç kurusunda öyle bir hal yok da değil, koca sürmeli gözleriyle, ne yapacağız, sokağa atalım, ama annesi, hem komşular, haklısın, bence bekâret testinden geçirtelim, bakir değilse atarız sokağa hem o zaman atmaya hakkımız da olur, ama anlamıyorsun ya bizden sanarlarsa o zaman boku yeriz, hiç de değil, nasıl olsa o sahipsiz bir tinerciydi deriz...

Flaşlar... Flaşlar... Yoksa bana mı öyle geliyor... Nefes nefeseyim, sıcak, havasız, fazlasıyla aydınlık bir oda. Çok fazla aydınlık, gözlerim galiba kör olacak... Korkunç bir koltuktayım, donumu zorla indirdiler; beni çıplak vaziyette bağladılar, her bir bacağım bir yana bağlı ve odada birçok, birçok insan var ve benim her tarafımı görüyorlar, galiba öleceğim. İki el birbirine lastik ameliyat eldiveni geçiriyor, eldivenleri tam oturtmak için birbirine kararlılıkla kenetlenen korkunç, beyaz, iri parmaklar. Sonra giderek bana yaklaşan, yaklaşan, yaklaşan ve büyüyen bir beyaz parmak. İçimden yırtılarak kopan çığlıklar, kaçmalıyım, gitmeliyim, ölmeliyim...

Tutun şunu, sen şu kolunu tut, sen bacağını, bana bak velet, sakin durmazsan canın acır anlıyor musun, hay geberesice, günlerdir gıkı çıkmıyordu, bugüne saklarmış sesini, Malk aşkına biri sustursun şunu, ağzını örtsenize şunun, ne ses varmış velette,

korkuyorum ısırır mısırır, o kadının kolunu koparmıştı millaki, gözümle görmesem inanmazdım...

Parmak giriyor içime, ruhuma, her şeyime, bana, bana, en derindeki bana ve orada bir şeyler, çok bana ait, yalnızca bana ait ve kimselerle asla paylaşılamayacak bir şeyler yırtılıyor, parçalanıyor, bir daha asla onarılmayacak şekilde. Çığlığım ağzımdan helezonik daireler şeklinde döne döne göğe doğru uzanan görünmez bir hortum gibi floresan ışıklı tavanı delerek uzayın boşluklarına doğru, o anda yitirdiğim her şeyle birlikte yok olup gidiyor: Bazı şeylerin bu denli derinlemesine algılanması için yetişkin olmaya hiç gerek yoktur.

Eeee? Söylesene doktor, nasıl durum vaziyeti? Mallaki bana sorarsanız temiz görünüyor ama, ne demek canım, aması maması var mı böyle konunun, velet kazaya uğramışsa bir de başımıza bela almayalım, yok ben size temiz raporu veririm yeter ki siz, aman lafı mı olur, indirin şu veledi şuradan, giy hadi donunu pantolonunu, giysene hadi, ne bekliyorsun, giysene lan, baksana beyni de çükü kadar, düş önümüze velet, işimiz gücümüz var, yeterince yordun bizi.

Tek isteğim kendi evimde olmak, kendi yatağımda yorganın karanlığına sığınmak.

Yoksa bir insan, niçin ışıktan hep kaçınmak istesin, ışığı görünce kalp atışları hızlanır hale gelsin, ışık, o insan için paniğe kapılmak anlamına gelsin?

XVII

18 Kasım – gece
[Melisettö]

Televizyonu açıyorum; bakışlarımı kararlılıkla dikiyorum hologörüntüye.

Acemilik çeken bir spikerin sesi: "Şimdi de hava durumu..." Epeydir duyulmayan bir anons. Daha doğrusu, filtreliyken dinlemezdim ki – hava durumunu bilsem ne olacak, bilmesem ne olacak? Mat grilik bir anda renkleniyor ve bir kadın beliriyor hologörüntüde – özlüksüz. Hâlâ alışamadım: Ne garip bir durum, spikerleri böyle, cıbıl cıbıl gözleriyle görmek!

Spikerin arkasında bir harita beliriyor.

Babaannem! Birden babaannem nereden geldi aklıma? Ne zaman bir aile fotoğrafı çekildiğinde kendi görüntüsünü beğenmese, oturur, makası alır eline, kendi kafasını keser çıkarırdı fotoğraftan. Ha, bir de şöyle huyları vardı: Münasebetsiz addettiği insanları da çıkarırdı fotoğraftan, Kanak Halamın boşanmasından sonra geriye aile fotoğraflarında, enіştemi anımsatacak tek, boş

bir siluetinin kalması gibi.

İyi hatırlayabildim bütün bunları; hiskov'u bırakınca hafızam da yavaş yavaş açılıyor mudur, nedir?

Hologörüntüdeki manzara neden babaannemi çağrıştırdı şimdi? Şu harita... haritadan dolayı.

Spiker bir yandan haritayı gösteriyor, bir yandan açıklıyor: "...batıdan esen..."

Rahatsızım. Rahatsızım, çünkü televizyonda konuşanların hepsi, yasak harfi kullanıyor. Yani tamam, Kurtarıcı o harfi artık kullanabileceğimizi, hatta kullanmamız gerektiğini, bunun antidemokratik, mantıksız, saçma sapan bir yasak olduğunu duyurdu, ama feci şekilde yadırgıyorum. Bazı spikerlerin de o harfi kullanırken zorlandıklarını görüyorum; yine de onu kesinlikle s gibi değil, şey gibi... şey gibi... "s" gibi telaffuz etmeye özen gösteriyorlar.

Haritaya bakarken gözlerimi kırpıştırıyorum: Bir zamanlar, bizim yarımadanın batısında görünen, böyle, alabildiğine deniz değildi; bir de kara parçası vardı... Eski adıyla, Kergistan!

Kergistan'dı ya, o kara parçasının adı! Bir şekilde olumsuz bir şeylerle bağlantılıydı; sonra bir de çizme şeklinde bir kara parçası vardı, en batıda ise, adını hatırlamanın bile çok tatsız şeyler çağrıştırdığı bir kara parçası – Srafna. O kadar tatsız ki, o kara parçasındaki düşman ülkenin adının ilk harfinin hepten yasaklanmasına yol açmıştı: Birtakım azınlık kültürlerinin alfabelerindeki harflerin kullanımını yasaklayan mantık, sonunda kendi dilini de sakatlamayı başarmıştı. Aman, o kara parçası yüzünden ne girmişti ortalık birbirine... Bir sürü sorun vardı – geçmişte, tarihte yaşanmış olayların nasıl yorumlandığıyla mı ilgiliydi, neydi... Derken başka konularda anlaşmazlıklar çıkmıştı... ama zaten artık takip etmeyi kesmiştim.

Fotoğraflardan nasıl kafalar kesip çıkarılıyorsa, biz de haritalardan, atlaslardan o ülkeleri güzelce çıkarmıştık.

Neyse, artık tek kanal olmaktan çıkmışız; kanaldan kanala movluyorum; hiçbirinde reklam yok: Birkaç gün evvel gördüğüm aynalı gözlük reklamından sonra kanallar, reklamları tama-

men durdurma talimatı almışlar. Onlarca kanal, onlarca insan... İnsanların yüzlerine bakıyorum, özellikle de gözlerine. İnatla. Televizyonda görünen insanların gözlerine bakmak artık o kadar da zor gelmiyor. Hatta hiç zor gelmiyor. Her şey plastik. İki boyutlu. Yalnızca sanki gözlerdeki kara bantlar kalkmış ve daha evvelden kimlikleri gizli olan kişilerin bu gizliliği kalkmış gibi. Tanınır haldeler artık.

Kanalların istisnasız hepsinde, farklı farklı şekillerde de olsa, işlenen konu genel olarak aynı: Bu ülke için elbirliğiyle ne yapmalıyız?

Kanalın tekinde herifin biri çıkmış, geleceğin siyasal liderlerini yetiştirme projesinden söz ediyor. Önce genel bir şeylerden bahsediyor:

Efendim, toplumlar genelde tutucu ve statükocu olurlarmış, dolayısıyla iyi siyasal liderler vizyon sahibi olmalı ve hem geleceği –teknolojisiyle, toplumsal yapısıyla– öngörebilmeli ve ona göre davranmalı, hem de halka sürekli olarak alışılmamış, ileriye dönük fikirlerden söz etmeliymişler ki halkın kafasını yeniliğe alıştırabilsinler, halkın yaratıcılığı da böylece tetiklensinmiş. Gençlerden inovasyon bekleniyormuş; bunu da teşvik edebilecek ne varsa yapılmalıymış. Bugüne kadarki liderler, hiçbir zaman halkın ilerisine geçememişlermiş, bu nedenle de kırk yılın başında yenilik isteyen bir lider çıktığı zaman halk hep ayak diremişmiş... Öyle bir şeyler...

Sonra da bu bağlamda, çok uzun vadeli –yirmi yirmi beş yıl ilerisine yönelik– bir projeden söz ediyor. Proje destek görürse, Emarika'da bir tür "siyasi lider" çiftliği kurulması tasarlanıyormuş. TRP dolayısıyla herkese uygulanacak IQ, EQ, HQ ve DNA testlerinden alınacak verilere göre belirlenmiş ve bu işe gönüllü olacak, mümkün olduğunca çok sayıda aileden, acilen bebek yapmaları ve bebekle beraber Emarika'ya taşınmaları istenecekmiş. Bebekler, "siyasi lider" olarak yetiştirilecekmiş. Elbette, yetiştirilen her bebeğin büyüdüğünde böyle bir işi üstlenmeye istekli olmayabileceği de göze alınıyormuş, ama zaten bu iş için seçilecek aileler, bebeklerinde siyasi lider olma özelliklerinin mev-

cut olacağı varsayılan aileler olacakmış...

Geçiyorum başka bir kanala: Önce emniyet teşkilatında çalışanlara, sonra da "gereken insanlara" kırmızıyı daha belirgin, daha dayanılmaz hale getiren, kan dökmek hatta el kaldırmak konusunda isteksizlik yaratan bir iğne yapılacakmış. Çünkü kalkanma sona erince, küntlük de son bulacakmış ve şiddet yeniden fiziksel şiddet, hatta çıldırma olarak ortaya çıkabilirmiş. Beş yıl boyunca ayda bir kez iğne yemek, yasal bir zorunluluk olacakmış; sonradan nasıl olsa o "zararlı alışkanlıklar"ın geçeceği varsayılıyormuş.

Daha başka bir kanal: Burada da bir adamla bir kadın; konu, adalet mekanizmasının işlememesi.

Sürekli olarak kadın konuşuyor; o kadar ders verir bir tarzı var ki, bir süre sonra ipin ucunu kaçırıyorum.

Efendim, bu toplumda çatışma olunca, baş etme yolları bilinmiyormuş. Eskiden de adalet düzgün işlemezmiş ama hiç değilse birtakım himaye kurumları varmış; bunlar sorunları bireysel alanda çözen, iyi kötü tampon kurumlarmış. Evet, bunun sonucunda hukuksuzluk, mafyalaşma falan olmuş, ama hiç değilse sorunlar bireysel alanda çözülüyormuş. Meclis kurumsallaşmış olmasa da, orada yumruk yumruğa kavgalar, futbol nedeniyle adam yaralamalar, öldürmeler falan olsa da, hiç değilse milletvekilin seni himaye ediyormuş. Ailen, sonra hemşerin seni himaye ediyormuş.

O dönemde insanlar birbirine "ağabey", "teyze" falan diye sesleniyormuş. Bu tür hitapların şimdi tarihe karışmış olması, sadece, nevtoplumdaki anonim ilişkilere geçişten kaynaklanmıyormuş ne yazık ki, ah, keşke öyle olaymış. Duyguların tamamen küntleşmesinden kaynaklanıyormuş.

Şimdi girdaba girilmişmiş; tutunulacak bir dal, yanaşılacak bir liman, bir sahil aranıyormuş. (Kadın bu noktada teatral bir edayla eliyle semalara doğru sanki işaret verdi.) Sanki üzerinde durduğu halı, altından çekilivermişmiş. Kesin doğru olarak sunulan kategorilerin, gerçekte ne kadar uçucu olduğu anlaşılmışmış. Geride kocaman bir hiç kalmış. Mış mış.

Üstüme hafakanlar basıyor; başka kanala movluyorum. Orada da, "Öldürdüklerimizi Tanıyalım," diye bir dizi program başlamış. Efendim eskiden, şiddet sonucunda "faili meçhul" öldürülenler hep, üye oldukları "grup"la anılıyorlarmış, "insan" olarak değil. Örneğin "Merdivenlievler Katliamında Öldürülen 5 Boyunbağlı'dan Biri" gibi. Şimdiyse, her bir öldürülenin ailesiyle görüşülüp, ölenlerin alışkanlıkları, çocukluk fotoğrafları, bebekliği falan anlatılıyor. Anne ve babalar, öldürülenin çocukkenki özelliklerini anlatıyorlar.

İyice sinirim bozuluyor, başka kanala kayıyorum: Bir açık oturum.

Oturum başkanını tanıyorum: Asla özlük, filtre, hiskov kullanmamış az sayıdaki kişiden biri; eskiden yazar ve gazeteciydi. Yaşlanmış bayağı. Diğer kişiler bir kadın, bir erkek; bir de özlüklü erkek var. Anlaşılan, genel durumumuzu tartışıyorlar.

"...ve bu büyük bir tehlike, anlıyor musunuz?" derken oturumu yöneten adam; kadın sözünü kesiyor:

"Tamam," diyor kadın tiz bir sesle, "anladık, fazladan tek bir insan barındıracak durumda değiliz. Ama ya gelecek? Soyumuz, neslimiz tükensin mi yani? Tükensin mi, ha?" Bacak bacak üstüne atmış; ayağı havada asabi asabi ileri geri sallanıyor. Kadının kullandığı tanıdık dil, yani harfler, beni rahatlatıyor. Tanıdık topraklarda olma duygusu.

"Canım," diyor başkan, hiç sükûnetini bozmadan, "dünyanın diğer taraflarında uygulanmaya başlandığı gibi, makul bir süre tanınır. Bizdeki duruma baktığımızda, ne bileyim, geçişhaneler hastanelere dönüştüğünden beri yani şu son birkaç günlük sürede bile ölüm oranlarında nasıl ciddi bir düşüş oldu, Parmak İzi Kayıtları'nı izleyenler fark etmiştir. Bunun etik olup olmadığını tartışmıyorum, zaten etik nedir ne değildir, herhalde yeniden tanımlamak gerekecek... Benim tartıştığım, her gram suyun ve gıdanın sınırlı olduğu bir dönemde, üstelik dünyanın geri kalan kesimleri harıl harıl yeni bebeklerin yaratacağı..."

"Anlamıyorsunuz," diye yine öfkeyle adamın sözünü kesiyor kadın, "Sorun sınırlı gıda, nüfus fazlalığı falan değil. Sorun..."

Derin bir nefes çekiyor, sonra sözcükler yarışırcasına dökülüveriyor dudaklarından: "Sorun, çok daha kişisel: Sorun, benim, ben! Sorun, yaşımın ilerlemiş olmasında ve benim, kaybolan yıllarımı geri istememde! Tamam, son bilmem kaç yıldır bildiğimiz kadarıyla ve resmi kayıtlara göre de tek bir bebek doğmamış –yani vahşileri kastetmiyorum tabii; insan olarak tanımlayabileceğimiz, legal bebek– ama bu bizim suçumuz muydu? Malkım; hiskov'u keseli dört gün oluyor fakat bunun gerçek etkisini galiba ancak şimdi hissediyorum; duygularım... duygularımda sanki bir ara garip bir karıncalanma vardı ama şu an öylesine coşmuş vaziyetteler ki... bunu anlatamam size... tek söyleyebileceğim, bir çocuk yapmak istiyorum, hemen!" Kadın derin bir nefes alıyor: "Kalkanmadan önce çocuk yapmadığıma falan hiç pişman değilim; o dönemde doğanların akıbetini görüyoruz, ama şimdi, şimdi..." Tekrar derin bir nefes alıyor: "Şimdi her şey farklı; çok acılar yaşadık, şimdi her şeyi öylesine keskin hissedebiliyorum ki... Sürekli konuşmak istiyorum... Bu, yeniden doğmak gibi bir şey..."

"Sakin olun, Gibağ Hanım," diye hafif telaşla araya giriyor oturum başkanı ve kadının koluna şöyle bir dokunuyor, fakat bu teması belli ki hiç beklemeyen kadın, birden elektrik çarpmış gibi ayağa fırlıyor, kendini kaybetmiş; artık resmen feryatlar koparıyor: "Bana dokunmayın! Siz ne kadar da düşüncesizsiniz; daha dört gün oldu ben hiskov'u bırakalı; dört, dört!" Kadının feryatları artık isterik bir hal almış durumda, bir yandan da eliyle deli gibi göğsünü yumrukluyor: "Yeniden hissedebilmek... Yeniden doğmak..."

Kadını izlerken göğsüm sıkışıyor, içimin karıncalanması birden hızlanıyor, öyle ki, sanki yeniden küntleşecek veya bayılacakmışım gibi. Bir yerlerden derhal iki kişi sahneye atılıyor, kollarına girip kadını sürüklemeye başlıyorlar. Kadın direnecek gibi, direniyor da, çünkü tenine her temas belli ki ona ıstırap veriyor; bunun üzerine onu yaka paça itekleyerek, kapı dışarı ediyorlar.

İnat ettim, kapatmıyorum televizyonu. Aynı kanalı izlemeye

devam ediyorum. Oturum başkanı dönüyor kameraya. "Sayın seyirciler," diyor telaşla, "bu tatsız olaydan dolayı özür diliyoruz. Ancak bunlar hep, beklenen şeylerdi. Uzun süre uykuda kalmış duygular, gemlenmiş fakat fırlayacağı anı gözeten bir at gibidir. Kalkanmanın etkileri geçtikçe, gördüğünüz gibi, duyguların uyanışı dramatik olabiliyor..."

Sonra dönüyor özlüklü adama, tane tane konuşmaya özen göstererek soruyor:

"Siz... Şu anki kalkanmış halinizle, bebek yapma meselesinde ne düşünüyorsunuz?"

Özlüklü adamda tık yok.

Diğer adam ağzını ilk kez açarak oturum başkanına tiyo veriyor:

"Sesiniz çok asabi; daha sakin ve yumuşak bir sesle konuşun."

Oturum başkanı (daha sakin ve yumuşak bir sesle): "Bebek yapmak konusunda ne düşünüyorsunuz? Hanımefendiyi izlediniz herhalde..."

Özlüklü adam, uykudan uyanır gibi: "O hanımı göremiyorum... Çıktı mı o hanım?"

İşte şimdi midem bulanıyor; kapatıyorum televizyonu.

Böyleydik demek. Hepimiz. Uykudan uyanır gibi ben de gözlerimi kırpıştırıyorum. Ben de böyleydim. Ama mecburdum; herkes öyleyken başka türlü nasıl olunur, nasıl yaşanır? Lafönj gözümün önüne gelir gibi oluyor, hemen uzaklaştırıyorum onun imgesini: O zaten hiç kalkanmadı.

Neyse. İşte bak, özlüksüz de pekâlâ televizyon seyredebiliyorum.

Ama gerçek, etten kemikten insanlar söz konusu olunca... Et, kemik ve dokunuş...

Geçen gün Ebrar bana sarılmıştı, ama o sarılışı pek net hatırlamıyorum.

Asıl bugün beni evde, salonda kanepede otururken iki eliyle şöyle bir tuttu. Bunu o kadar beklemiyordum ki:

Ebrar: Melisettö; niçin bana bakmıyorsun? (Bunu sorarken iki eliyle omuzlarımı kavrıyor, beni kendisine bakmaya zorlama-

ya çalışıyor. Göğsüm sıkışıyor, kalp atışlarım hızlanıyor. Ama kendimi frenliyorum; ondan kurtulmaya çalışmıyorum.)

Ben: Çünkü ben... Çünkü bakamıyorum.

Ebrar (hayret içinde): Bakamıyor musun? Evet... Galiba anlıyorum. (Anlamış mıydı gerçekten?)

Ben (âni bir cesaretle atağa geçip): Prova yapabilir miyiz, sana onu soracaktım.

Ebrar (sevecenlikle): Neyin provasını?

Ben (artık gerçekten bunalarak, ellerini üzerimden itiyorum: İşin bokunu çıkarmaya gerek yok.): Bakma provası. (Ve bütün cesaretimi toplayıp soruyorum Ebrar'a): Sen, sen bana bakar mısın, lütfen?

Ebrar (hâlâ derdimin farkında değil, işin romantizminde): Bakıyorum ya...

Ben: Öyle değil. (Salak.) Gözlerime. Gözlerimin tam içine.

Hey Malkabbi! Yeni doğmuş bir bebek, bakışlardaki sıcaklığı kaç haftalıkken algılar? Dudakların yukarıya doğru bir gülümseme şeklinde kıvrılmasının, hoş bir duygunun yansıması olduğunu nereden bilir? Nasıl, neden o gülümsemeye karşılık verir?

Bir bebek gibi, gülümsemeyi, gülümsemenin tılsımını öğrenmek gerek.

Ebrar kanepede benden biraz uzaklaşıp, elim elinde, bana, tam gözlerimin içine bakıyor ve gülümsüyor. Ama bu gülümseme... ah, neden bana ulaşmıyor, bana dokunamıyor... Yeni doğmuş bir bebek gibi sıfırdan başlamayı, öğrenmeyi, sezgilerimin yardımıyla algılamayı, duygularımla karşılık verebilmeyi ne kadar isterdim, ama bu gülümseme... Bana öyle yabancı, öyle yabancı...

Gözleriyse... Gözleri birer kamera objektifi gibi. Cam cam camgözler. Dış yüzeyime gülle gibi şiddetle çarpan ürpertici, metalik gri-siyah, pergel keskinliğiyle yusyuvarlak biçimlendirilmiş, buz gibi, tehditkâr, sanki beni teşhir etmek isteyen, üstelik de ikiz objektifler. İrkiliyorum.

[Beyaz kâse tertemiz suyla; bense huzurla doluyum. Sol elim ortaya çıkıyor; temiz, sakin. Derken kırmızıya banılmış bir fırça tutan

sağ el çıkıyor ortaya. Kırmızı boyayla sol elin avucuna bir zeytin dalı resmi çiziyor ve çekip gidiyor. Sol el, panik içinde, temizlenmek amacıyla beyaz kâseye dalıyor, yıkanmaya çalışıyor, ancak o pırıl pırıl su da kırmızılaşıyor. Nefret ediyorum Lafönj'den...]

XVIII

18 Kasım – gece
[Ebrar]

İrkilmiştim. Bu kadarını, sevgiye yabancılaşmanın böylesini, böylesine derinini beklemiyordum.

Ona olanca sevecenliğimle yaklaşmam karşısında gösterdiği garip tepkiydi beni irkilten; korkmuştu, evet, korkmuştu resmen.

Sakinleşmeye çalışarak derin derin nefes aldım –çünkü ne yapayım, açıkçası, fena halde tahrik de olmuştum– ve kendimi geri çektim – kanepenin en uzak köşesine. İki saniye önce ona sarılmama ramak kalmıştı; bir kadınla o şekilde göz göze gelmek tehlikelidir –bazı dokunuşlar gibi– ve ben o tehlikeyle karşılaşmayı o kadar umuyor ve bekliyordum ki... Oysa her göz göze gelmek, "göz göze gelmek" demek değilmiş. Zaten göz dediğin nedir ki; sonuçta bir organ. Gözü bazı hallerde ruhun penceresi yapan nedir peki? Çok özel bir şeyler olmalı. Ama şimdi, bu özel durumda, özlük ha gözünde, ha değil, hiçbir fark yoktu.

Unutmuşum ne güzel gözleri var... Açık yeşilden koyu, grimsi nefti bir yeşile doğru açılan hareler... Ama içleri... İçlerinin o hüznü...

Ve kapattı gözlerini. Beni dışarıda bıraktı. Halbuki dediğini yaptım, gözlerinin içine baktım. Hani sevinecekti?

Yahu, şu özlük ve filtreyi yasaklamak kadar gülünç bir karar olamaz be! Eskiden turuncu ruj sürenleri veya o malum pembe tonunda giysi giyenleri üniversitelere sokmamalarına benzer bir durum. Kafanın içi meselesi. Beynin bir kararı sonucu özlüğünü korneana, filtreni de kulak zarına raptedersen, hangi yasak söker ki, Malk aşkına?

Onu böyle görmekten nefret ediyorum; kırık, buruk, dahası ürkek. İçimden sarsmak, tokatlamak... bir şeyler yapmak geliyor. Oysa ağzımı açtığımda, dudaklarımdan bambaşka, ilgisiz birtakım şeyler dökülüyor:

Ben (saf saf): Melisettö, sen o zaman... yani şey sana baskın düzenlettiğinde... onun aleyhine dava açmıştın, değil mi?

Melisettö (kayıtsız): Açtım. Ama bir sonuç elde edemedim. Zaten nasıl uğraşabilirdim ki o güçlerle?

Ben: E yani, yaptığı yanına kâr mı kaldı? E peki, onca öfkeyi ne yaptın?

Melisettö (hayretle): Öfke mi?

Hay Malkım, nereden aklıma esti de açtım ki bu konuyu? Ne salak herifim ben!

Burada, karşısında var oluşumu bile hâlâ sorgulamış değil. Merak etmiyor. İşte beni çıldırtan da bu; bu şaşırmama, bu merak yoksunluğu. Yeniden merak etme ve şaşırabilme yeteneğini uyandırmak için ne yapılabilir? Böyle bir hasta, nasıl tedavi edilebilir?

XIX

18 Kasım – gece
[Lafönj]

İmsel'le Miryo'yu bir yaz mevsiminde keşfetmiştim.

Çılgın Dönem sırasındaydı. O yıllarda İnternet erişimi henüz kesilmemişti; dünyada olup bitenden haberdar olunmasına –hoşgörüyle olmasa bile– katlanılıyordu. Melisettö kendi dünyasına çekildiğinde, ben de önce bilgisayar başına geçiyor, başka yerlerde yaşayan insanların ne ilginç şeylerle uğraştıklarını görünce de bir süre sonra öfkeyle kalkıyordum masadan. Öğrendiğim her bir kırıntı, saatlerce o kırıntı üzerine hayal kurarak koridorları arşınlamama neden oluyordu; bir kırıntıdan bir dünya yaratıyordum.

Yaşantımın heyecan verici bir diğer öğesi ise, İmsel ve Miryo'ydu.

Melisettö'nün varlığı akşamları geri çekildikten sonra, ben de ışıkları söndürüp özlüğümü çıkartır, sokak kapısının gözetleme deliğinin önüne dikilir, heyecanlı bekleyişime başlardım. Bura-

dan izliyordum onları; gece gezmesine çıkışlarını. Binada tek onlar dış merdiven yaptırtmayıp, hâlâ, eski sistem apartman merdivenini kullanıyorlardı. Öylesine gece insanıydılar ki, merdiven ışığını yakmaya bile gerek duymuyorlardı. Gözetleme deliğinin yuvarlak çerçevesinin içinden, sokak kapımızın tam karşısına düşen pencereden sızan sokak lambasının ışığının altında iki gölgeyi el ele merdivenlerden süzülürken seçerdim: Hızlı, telaşlı, sessiz adımlarla inerler, yine hızlı adımlarla evlerine dönerlerdi karanlıkta. Niçin karanlıkta, kimselerin ortalıkta olmadığı, Melisettö'nün çoktan uykuda olduğu bu garip saati seçiyorlardı? Niçin saklanıyorlardı? Sokakta hep aynı yolu turladıklarını tahmin ediyordum; gezileri her zaman elli dakika kadar sürüyordu.

Artık benim için de rutine binmişti, her akşam aynı saatte sokak kapısındaki gözetleme deliğinin önünde dikilmek.

Derken bir gece, görünmediler. Resmen, görünmediler...

Meğer ne kadar alışmışım onlara; el ele iki hüzünlü gölge... Gecenin derinliklerine doğru yok olan, sonra sessiz –fakat sanki garip bir gururla– evlerine dönen... Onların iyi olduklarından, o esrarengiz gece gezmelerinden sağ salim evlerine döndüklerinden emin olmak, meğer benim huzurlu uyumam için ne kadar gerekliymiş...

O sıkıntılı gecenin ardından, ertesi sabah, her ihtimale karşı gözümde aynalı güneş gözlüğüm, çekingen adımlarla yavaş yavaş merdivenlerden yukarı çıktım. Binanın daha üst katlarına pek çıkmışlığım yoktu; şimdiyse merdivenin en üst basamağından, karşımda beliren kapıya ilgiyle bakıyordum. Onların orada yaşadıklarını biliyordum bir şekilde.

Orada uzunca bir süre öylece dikildim; derken içeriden bir çatırtı duydum ve korkuyla aşağıya kaçtım.

Ama eve girmedim. Bu noktadan sonra giremezdim.

Biraz sonra tekrar ağır adımlarla basamakları tek tek tırmanarak çıktım yukarı. Bu kez içeriden tabak çanak sesleri duyuluyordu.

Hiçbir şey düşünmeden gittim, kapılarının zilini çaldım. Hayret: Filtreli kulaklara ayarlı zillerden değildi; normal, benim

kulaklarımın gayet rahat –hatta fazlasıyla rahat– duyabildiği bir sesti bu.

Ayarsız zilin sesi. Yaklaşan ayak sesleri. Yüreğimin ayarsız sesi.

Bir kadın açıyor kapıyı. Ufak tefek, hafif tombul bir kadın. Benden belki birkaç yaş büyük. Kadının şeyleri... gözleri var! Mavi gözlü bir kadın! Özlüksüz! Kapıyı özlüksüz açması yetmiyormuş gibi, boncuk gözlerini bana dikmiş bakıyor, bense ayakkabılarımın ucuna bakıyorum; gözlerini öyle savunmasız, çıplak, rengini bile seçebileceğim kadar çıplak görmemde sanki uygunsuz bir durum var; sanki ayıp bir yerini görüyormuşum gibi veya, ne bileyim...

Sonra bakışlarımı yüzüne kaldırdım tekrar; gözleri "bana bak" diye davet eder gibiydi; öylesine tahrik edici bir durum ki, ben de bir cesaret, onun gözlerine dalıyorum. Gerçekten dalıyorum: Göz gözeyiz! Bu durumda erotizmi çağrıştıran bir şeyler var; ne tatlı bakışları bu kadının... Üzerinde mavi bir gecelik, henüz taranmamış kumral saçlarını uyduruk bir şekilde ensesinde toplamış, elinde bir bulaşık kurulama bezi. Yüzü öyle tatlı ki... Tek söz söylemeden bana yol açmak için yana bir adım atıyor; ben de geçiyorum içeri.

Sokak kapısını kapatmasıyla birlikte kurulama bezini omzuna atıyor ve iki elini yüzüme doğru uzatıyor; gözümdeki güneş gözlüğünü, iki sapını tutarak yumuşak bir hareketle çekiyor gözümden; ben derhal elimle yüzümü örtmeye davranınca da kolumu aynı kesin fakat yumuşak kavrayışla durduruyor. Kolumu indiriyor. "Bu evde ne saklanmanıza, ne de korunmanıza gerek var," diyor. Sesi derin ve buğulu; melodik, aynı zamanda sevecen, tatlı. Ruhuma merhem gibi. Sesi tanıyorum; o hüzünlü ezgileri dile getiren ses bu.

Haklı; ev çok loş: Perdelerin hepsi kapalı. Işıklandırma, üzerlerine renkli tüller atılmış tek tük abajurlardaki tükenmez ampullerin saçtığı belli belirsiz ışıktan ibaret. Özlüklü gözlerin, uygun şekilde ayarlanmaksızın asla hiç bir şey göremeyecekleri bir loşluk. Birden müthiş bir ferahlama duyuyorum: Gözlerimin ya-

dırgamadığını ben niçin yadırgayayım? Birden bu evi çok sevdiğime karar veriyorum.

Tekrar dönüp, mavi gözlü küçük kadına soran gözlerle bakıyorum. Anlıyor beni. Elimden tutuyor, içeri geçiyoruz.

Yine evin diğer tarafları gibi loş bir oda; sinir yatıştıran, yürek okşayan bir loşluk. Bir yatağın kenarında oturan, genç bir kız. Dümdüz saçları omuzlarına dökülüyor, ağzı açık, hafif çekik mavi gözleri yuvarlak yuvarlak.

"Bak İmsel, sana kimi getirdim," diyor annesi sevecenlikle ve sessizce terk ediyor odayı.

İmsel'in hâlâ açık olan ağzının kenarları bir gülümseme şeklinde yukarı kıvrılır gibi oluyor; bakışlarında aynı gülümsemenin gölgesi. Bu evde her şey ne kadar keskinlikten uzak, ne kadar rahatlatıcı; burada ne gözümü incitecek kaba bir ışık var, ne de kulağımı rahatsız edecek bir ses. Her şey, gülümsemeler gibi gölgeli gölgeli.

Bir anı canlandı şimdi kafamda: Uzakdoğu'yla ilgili bir seminere gitmiştim; Uzakdoğu'daki bir yerlerin yemeklerini sunuyorlardı. Yemekler, pastel renkli yarısaydam küpler şeklindeydi. Tatları belli belirsiz alabiliyordun; ne tuzlular tam tuzlu ne tatlılar tam tatlı. Bazılarında belli belirsiz bir denizyosunu lezzeti.

Duvarlardaki suluboyalar da yemeklerin tadında: Pastel tonlarında belli belirsiz, incecik çizgiler. Çalan müzikte bile bu ince hatlar, bu her tür keskinlikten uzakta olma hali hissediliyordu.

Sonra bir de bizi düşündüm: Tatlılarımız nasıl da iç bayıltıcı şekilde tatlı şerbetlidir; acılarımız ağızlardan alev alev alevler getirir. Her şeyimiz, duygularımız nasıl da abartılı, aşırı, sivri ve keskindir. Sevinince de, üzülünce de, âşık olunca da öldürürüz. Müziklerimizde anlatılan aşk acılarımız hep abartılı, hep şiddet doludur.

Miryo'nun evi bir şekilde o Uzakdoğu tarzını çağrıştırıyordu. Kaba olan, duyulara batan hiçbir şey yoktu. Aşınmış, rengi atmış koltuklardan birinin ucuna iliştim. Gösterişli olmaktan çok uzak bir evdi, ama doğal malzemeler kullanmaya özen gösterilmişti.

Odanın köşesindeki bir sehpanın üzerinde bir kafes çarpıyor

gözüme; kafesin içinde bir pamuk yığını görünüyor; hepsi bu. Merakla yanına yaklaşıyorum. İmsel de kalkıyor yerinden, yanıma geliyor. Hareketleri ağır, hatta hantal. Merakımı anlıyor, yanıtlamak istiyor: Pamuk yığınlarından birini kaldırıyor. Uzun beyaz bıyıklara eşlik eden minik, etrafı koklayan pembe bir burun ve bir çift mahmur kara göz beliriyor.

"Bu bir fare!" diyorum şaşkınlık ve heyecanla.

İmsel yusyuvarlak gözlerini bana dikerek kafasını iki yana sallıyor: "Hams-ter."

Gözlerime inanamıyorum; elbette o bir hamster; küçük Lafönj'ün de hamsterları vardı, nasıl unuturum hamster'ın neye benzediğini? Ona nasıl "fare" demek gibi bir kabalık yapabildim? Fakat, bu ne hoş rastlantı böyle, İmsel'in de hamster sahibi olması!

İmsel'deki garipliği ilk kez o an fark ediyorum. "Hamster" sözcüğünü ağır ağır ve zorlukla telaffuz etti; şimdiyse gururla yüzüme bakıyor. Ağız kenarları yine hafifçe yukarı doğru kıvrılıyor; zamanla bunun, onun takınabileceği en kocaman gülümseme olduğunu öğreneceğim. Belli ki hatamı düzeltmiş olma başarısını benimle paylaşmak istiyor, bense ne tepki göstermem gerektiğini bilemiyorum. Nedense birden çok mahcubum; ben de ona gülümseyerek, "hamster" diye tekrarlıyorum. Kafasını olumlar anlamda sallıyor. Dostluk anlaşmamız imzalanmış bulunuyor.

Derken bir pembe burun daha görünüyor. Ona da eşlik eden bir çift uykulu badem göz.

Ben tekrar "hamster" diyorum. İmsel'le basit cümlelerle iletişim kurmam gerektiğini artık içgüdüsel olarak biliyorum. Tekrar kararlı bir sesle heceleye heceleye düzeltiyor İmsel beni: "Dii-şiii." Sonra ilk gördüğüm hamsteri gösteriyor: "Eeer-kek." Tekrar o gururlu bakış.

Zamanla öğreneceğim: İmsel açısından bir başkasının yanlışını yakalamak ve düzeltmek, bir kişiliğini kanıtlama meselesi.

İmsel'in hafif yukarıya kıvrılan ağız kenarlarına bakıyorum, sonra da mavi gözlerine. İçimden onu kucaklamak geliyor; bunu

yapmaktan âciz olduğum için gözlerim doluyor. Daha onu ilk görüşüm, ama onu tanıyorum. Onu seviyorum.

O çok farklı. Melisettō bu nedenle mi istemiyor onunla görüşmemi? Ama tanımak, anlamaktır. Bir müziği tanıdıkça daha çok sevmek gibi. Keşke Melisettō de onları tanısa, bir tanısaydı... Yani gerçek anlamda, gerçek bir tanıma isteğiyle tanısaydı...

XX

19 Kasım – sabah
[Melisettö]

Bütün sabahı uyuyarak geçirmişim. Nereden çıktıysa, kalkanmaya başlamadan evvelki dönemde sık sık gördüğüm o klasik rüyamı gördüm: Önce bir damla sesiyle başlıyor her şey, sonra gerçek bitkilerden dolayı yemyeşil, yani gerçekten canlı yemyeşil bir bahçede bir çeşme beliriyor, şıp şıp damlayan. Üstüne atlıyorum kapatmak için; besbelli gözden kaçmış bir çeşme; üzerinde ne sayaç var, ne de kilitli kemer. Fakat sıkıştırmak için elimi vanaya atmamla birlikte, çeşme şarr diye akmaya başlıyor! Malkım!

Adını telaffuz etmeye dilim varmıyor; zaten topu topu iki harfi var, biri dumura uğramış: Su! Canım sular! Durdurmak için çılgınlar gibi atılıp elimi, kolumu dayıyorum musluğun ağzına, su öyle aşırı basınçlı da akmıyor esasında, fakat durdurmak ne mümkün? Derken bakıyorum elden bir şey gelmez, dayıyorum ağzımı musluğa, kana kana, kana kana içiyorum. Yu-

dum – miktar saymadan içebilmek, ne inanılmaz bir lüks, bir özgürlük... Canımın istediği kadar, patlayacak raddeye gelene kadar içiyorum, hem de en ufak bir suçluluk duymadan. Artık içemeyecek hale gelince, vicdan azabına kapılıp tekrar suları durdurmaya girişiyorum; yine başarısızım. Bu kez bütün bedenimi atıyorum musluğun önüne; çömelip, iki büklüm vaziyette kendimi musluğun altında evire çevire ıslatıyorum. Su! Bir taraftan vahşi kahkahalar atarak daha evvel ıslanmış olan yerlerimi bir tur daha ıslatıyorum, sonra bir tur daha, sonra yine bir tur daha... Bu öyle büyük bir mutluluk ki; eskiden insanlar suyun hesabını falan tutmazlardı, hatta hatırlıyorum, suyla resmen *arabalarını yıkarlardı!*

Yarı uykuda, bir süre gözlerim kapalı, o suları hayal ettim. Ne güzel bir rüyaydı! O bahçedeki yeşillikler nasıl da göz alıcıydı...

Derken isteksizce uyandım. Henüz ayılmıştım ki, hoparlörlerle duyurulan şu sokağa çıkma yasağı asabımı bozdu... Kuzum, hangi devirde yaşıyoruz? O güzelim rüyanın etkisi tamamen geçti; tatsız bir zindelik hali geliyor sanki üzerime. Ne boktan hissediyorum kendimi...

Oysa bu sabaha kadar üzerimde genel olarak öyle bir uyuşukluk vardı ki, hiskov'suzluk buysa, pekâlâ da idare edilebileceğine inanmıştım... Biliyorum; intiharlar olmasın diye bizlere hiskov yerine etkisi gıdım gıdım azalan, şok etkisini de giderek azaltan bir ilaç şırınga edilmiş. Eskiden nasıldı, tam kapasite hissedebilmek nasıl bir şeydi, tam olarak bir hatırlayabilsem... Ama aşağı yukarı böyle idiyse, gayet iyi. Yani tamam, eski künt halimden maalesef artık tamamen sıyrılmıştım, ama şu karıncalanma hali, kaç zamandır gidip gidip gelen... Şu tatlı tatlı karıncalanma hali yok mu?... Her şeyi kurtarıyordu. Hani, ateşli bir hastalık sırasında etrafta olanları bir taraftan algılarsın, bir taraftan da garip bir umursamazlık içinde olursun, her şey sanki senin dışında olup bitmekte, seni zerrece ilgilendirmemektedir... İşte, öyle bir duygu. Hoş sayılabilir. Tatlı bir umursamazlık hali.

Derken, bu sabahtan beri neler neler takılıyor aklıma... Ben –daha doğrusu Lafönj– o gün damın üzerine çıkmış kahkahalar

atarken, aşağıdan beni izleyen onca insan, şu anda evine tıkılmış, ne yapıyordur acaba? Hadi ben yalnız yaşayan bir kadınım; ya onlar? Aileler? Hele bir de, dış merdivenleri yıkmaya başladıklarında ve ailenin bütün üyeleri daireye girip çıkmak için aynı kapıyı kullanmak zorunda kalınca, ne yapacaklar, çok merak ediyorum.

Sonra... Sonra... Ben o gün damın üzerinde kahkahalar atarken, acaba Elole'cilerden kaç kişi vardı aralarında? Herkes evrûnî renklere mahkûm olunca böyle şeyleri kestirmek güç tabii; ama Elole'cilerin kadınlara koydukları gülme yasağı konusunda ne kadar sert yaptırımlar uyguladıkları düşünülecek olursa, benim o kahkahalarım onları çılgına çevirmiş olmalı! Malk bilir, bana "atla!" diye bağıranlar onlardandı! Evet, eminim, yüzde yüz eminim bundan; bu tür hainlikler ancak onlardan beklenir.

Bunlar ne yorucu düşünceler... Ve ben, bugün ne kadar yoruldum yine... Bu Ebrar beni bu hale getiriyor. Evet, evet, o becerdi, o becerdi beni bu berbat hale sokmayı; bir an önce Evropistan'a mı dönecek, nereye gidecekse, gitse de kurtulsam...

Durup dururken nereden geldi aklına, pembişiko okuyan kadını sormak? Onu görmüş müyüm son zamanlarda? Sanki kimseyi görecek hal mi kaldı? Kadını görmeyeli, sesini duymayalı, hatta onu düşünmeyeli yıllar oluyor, yıllar!

Öyle bir kadın var mıydı yok muydu, o bile muamma.

Pembişiko Okuyan Kadın. Galiba adı Miryo'ydu. Emin değilim. Yıllar önce nasıl tanıştığımızı hatırlıyorum ama:

Üniversiteden yeni mezun olmuş, iş bulmuş, kiralık bir yer arıyordum. Bir öğlen vakti alışverişe çıkmıştım; tam dar bir sokağa dalmıştım ki kaldırımda bir kedi çarptı gözüme. Ne kadar güzel bir kediydi; gözleri yeşil – sürmeli, kuyruğu sincap kuyruğu gibi... Kafasının üstü ve sırtı külrenkli, ağzından aşağısı, çenesi, karnı falan bembeyaz... Ve... Ve...

Ahh... Bu da ne? Birden ne oluyor bana? Bu duyguyu tanır gibiyim. Ne kötü bir duygu – ama ne garip... Bana bir şeyler oluyor; bir şeyler hissediyorum...

Rezillik: Bu duyguyu gayet iyi biliyorum; bu, hüzün! Acaba

ileride, günün birinde, yurtdışından kedi ithal edilir mi; bir daha hayatımda hiç kedi görebilecek miyim? – bunun hüznü! Rezillik!

Rezillik, ama yine de... bir kediyi okşamak ne kadar da hoş bir duyguydu... İpeksi sırtından aşağıya elini yavaşça kaydırmak... Onun memnuniyet mır mırlarının tende hissedilen hoş titreşimleri... Bu da şimdi daha başka hoş şeyler çağrıştırdı...

Rezillik; istemiyorum! Nereden, nereden hatırlayacağım tuttu bütün bunları? İşte, hep şu Lafönj'ün, Ebrar'ın yüzünden.

Kedinin yanında durup, ona iltifat etmeye başlamıştım. O yıllarda böyle şeyler normal sayılıyordu –yani bir kediyle konuşmak– bugün artık insanlar birbirleriyle konuşmazken. O da iltifatlarıma cevap veriyordu, kedice. Derken birden, farklı bir şekilde miyavlamaya ve önümden yürümeye başladı. İki üç adım yürüyor, sonra durup bana bakıyor, "mırk? geliyor musun?" diye soruyordu. Elbet geliyordum! Biraz sonra çok eski bir apartmanın paslı bahçe kapısından içeri daldı; bu arada beni hep kendisini izlemeye davet ediyordu. Ben de bahçeye daldım, ona apartmanın ağır, boyaları dökülmüş demir sokak kapısını açtım. Birlikte daldık binaya. Üç kat merdiven çıktığımızda, bir kapının önünde durdu ve bana baktı. Öylesine ısrarlı ve anlamlı bir bakıştı ki bu, ben de kısa bir duraksamadan sonra kapının zilini çaldım.

Biraz bekledim: Kapıdaki gözetleme deliği karardı önce, derken ufak tefek, mavi gözlü bir kadın araladı kapıyı; kapının zinciri çekiliydi. O loşlukta görebildiğim kadarıyla kadının üzerinde bir gecelik vardı, saçı başı dağınıktı. Galiba onu uykudan uyandırmıştım. Tam özür dileyecektim ki, mahmur bir sesle "geldin mi eve?" diye sordu kediye; kedi de kapı aralığından derhal daldı içeriye. Kadın sanki fark etmemişti beni; sanki kapının çalınması, kedinin eve girmesi... bunlar dünyanın en normal olaylarıydı.

Belki de öyleydi... Ben yine de kapının kapanmasından sonra da, bir süre orada merakla dikildim; kadının tavrı ve apartmanın genel havası nedense büyülemişti beni; kedinin zekâsıysa çok şaşırtmıştı.

Ağır ağır merdivenlerden inmeye koyuldum. Siyah mozaik

basamakların bir kısmı çatlamıştı; apartman hafif küf kokuyordu. O küf kokusunu içime özlemle, derin derin çektim.

Dışarıya çıktıktan sonra kafamı geriye çevirerek apartmana şöyle bir baktım... ve "Kiralık" levhasını o zaman fark ettim. Kedinin evinin altındaki daire kiralıktı!

Hiç duraksamadan gerisin geriye apartmana dönüp, soluk soluğa merdivenleri tekrar tırmandım ve kedinin içeri daldığı kapıyı çaldım. Birkaç saniye sonra kapı tekrar aralandı; bu kez mavi gözlü kadının üzerinde sabahlık vardı. Beni birkaç saniye düşünceli düşünceli süzdükten sonra zinciri çözdü, kapıyı açtı.

"Kiralık daire arıyordum da... Aşağıki daire kiralıkmış... sizin bir bilginiz var mı?"

Eliyle beni içeri buyur etti; salona geçtik. Naftalin kokusuyla limon kolonyası kokusu birbirine karışmıştı.

Salondaki eski koltuklardan birinin ucuna iliştim. Binanın sahibiymiş kendisi; kira olarak söylediği rakam öyle makuldü ki, daha görmeden daireyi tutmaya hemen hemen karar vermiştim. Eve dair, kısa cümlelerle yaptığımız konuşma sürerken, ben bir yandan –sözümona çaktırmadan– salonu inceliyordum. Duvarda ufak bir kitaplık vardı; rafları ta yıllar öncesinden kalma fotoaşklarla kaplıydı. En üst iki raftaysa pembişikolardan başka kitap, hatta salonun genelinde, okunacak türden başka herhangi bir şey göze çarpmıyordu. Gerek fotoaşklar, gerekse pembişikolar, sanki yüzlerce kez okunmuşcasına iyice yıpranmış, eprimişti.

Kadın gençti esasında. Hatta... Benden az daha yaşlıydı. O halde nasıl oluyor da, evdeki her şey, yaşlı bir insanı çağrıştırıyordu? Bu kez saklamakta zorlandığım bir aşağılamayla ona tekrar baktım: Pembişikolarla vakit geçiren, aklı bir karış havada bir rantiyeydi bu!

Düşüncelerimi okumuşcasına, bir anda kesildi sesi –oysa deminden beri binanın su sorununu, aşağıdaki depo odasını anlatıyordu– ve dimdik oturuverdi yerinde. Bakışları birden nasıl da değişmişti... Gözlerinin mavisi buz kestiğinde kavradım, o ana kadar ifadesinin ne kadar yumuşak ve sevecen olduğunu. Demek ona bayağı alayla bakmış olmalıyım; galiba biraz ayıp olmuştu.

Ayağa kalktı. "Gerisini avukatımla halledebilirsiniz" dedi buz gibi bir sesle ve kararlılıkla benim de ayağa kalkmamı bekledi. İçimi hafif bir utanma kaplamıştı. O sırada kapıda beliren kediye tekrar iltifatlar ederek kadının gönlünü almak için bir girişimde bulundum, ama iş işten geçmişti: Anlaşılan kadının katı bir yanına toslamıştım. Eh, kendi bileceği işti bu.

Sonradan, taşınmam sırasında Ebrar da onunla bir iki kez karşılaştı. Çok sevimli bulmuştu onu Ebrar; aramızda kadının adı, "Pembişiko Okuyan Kadın" kalmıştı. "Onda bir... bir naiflik var" diyordu Ebrar, "o bu dünyadan değil sanki... Garip bir hüzün var o evde... Sonra, bütün gün yapayalnız ne yapıyor bu kadın? Hiç sokağa çıktığını da görmedim. Hatta gecelik dışında herhangi bir kılıkta da rastlamadım ona..."

Küçümser bir edayla dudak bükmüştüm. Doğru, ben de gecelik dışında bir kılıkta rastlamamıştım ona; bu da onu benim gözümde büsbütün itici kılıyordu. Kadının varlığını tamamen görmezden gelmeye karar verdim. Ve öyle yaşadım. Yıllarca.

(Ne bu çınlayan ses, zil sesi gibi?)

Tek, turuncu rujlu kız vakası olmuştu dikkatimi kadına çeken. O da önemsiz bir vaka. Kadın, ben kalkanmaya başlamadan evvel de açıkçası hiç umurumda olmamıştı; aydan aya kirasını yatırıyordum, o kadar. Kalkandığım dönemdeyse kimi düşünecek halim kalmıştı ki, Malk aşkına?

İlahi Ebrar. Alay eder gibi bir de soruyor, kadının ne yaptığını. Doğrusu kadın yaşıyor mu, yaşamıyor mu, onu bile bilmiyorum. Farkında değilim. Ne bileyim, umarım yaşıyordur. Çok da umurumda ya.

Ne bu ses? Aa! Kapı çalınıyor! Unutmuşum; zilin sesi böyleydi, doğru ya... Resmen kapım çalınıyor. Ebrar?

Tamam, tamam... Açıyorum... Açt...

Malkım! Sanki biri "kameraman" dedi... Şimşekler çakıyor Sanki... Flaşlar... Gözüm kararıyor... Bayılmamalıyım... Gözüm...

"Çekilin kenara, bayan..."

"Ne? Bir dakika... Ne oluyorsunuz?"

"Piyet, baksana gözünde özlük falan yok... Hem bizi duyuyor da..."

"Olsun... Biz yine de mecburuz... Bayan, evinizi arayacağız..."

"Ne? Niçin?"

"Merak etmeyin, çok kısa sürecek..."

"Bir dakika, ne oluyorsunuz... Nedir kısa sürecek olan?"

"Detektörlerimiz hemen saptar, evde özlük, filtre var mı... Salın köpeği..."

"Özlük mü filtre mi? Detektörler mi?"

"Ve hiskov. Kusura bakmayın bayan, bu yalnızca bir formalite..."

"Anlamıyorum... Neden ben?"

"Sadece siz değil... Bütün evler... Biraz sonra sizinle birlikte sokağa çıkacağız. Size hafif bir uyuşturucu iğne yapacağız, sonra Sokak Alıştırmaları Programı'nda birlikte olacağız. Korkmayın, bugün sizinle tek işimiz, köprünün üzerinden, Hassasiyet Mahallesi'ne kısa bir süre bakmak."

"Sokak Alıştırmaları mı? Ama ben zaten... durun... bir hata var... durun..."

Bayılmamalıyım. Bayılmama...

[Lafönj]

Çılgın Dönem'in sonlarına doğruydu; su sesiyle uyanmıştım bir sabah. Resmen, şakır şakır su sesi. O güzelim rüyamdaki şırıl şırıl, hiç durmadan akan büyüleyici sular gibi...

Yok... Bir gözümü açtım: Bu ancak lağım olabilir.

Ama hayır; bu lağım falan değildi; bu yağmur sesiydi! Resmen ve gerçekten yağmur yağıyordu! Fırlamışım yataktan, benim gibi evlerinden fırlayan bir yığın insan gibi. Şaşkınlıktan ne yapacağımı bilmez vaziyetteydim; bir leğen kaptığım gibi kendimi sokağa atıyorum. İçimde delice bir sevinç var, uzun zaman-

dır hissetmediğim. Şakır şakır yağan yağmurun altında çevreye göz gezdirirken bakışlarım gayri ihtiyari, karanlığın içinde bir yeşillik arıyor – hani bir zamanlar yağmur yağdığı zaman dirileşen, capcanlı, koyu, derin, aynı zamanda floresan bir yeşil vardı ya, gri gökyüzünde kendini iyice belli eden... İçimdeki sevince bir sızı, derin bir doğa özlemi karışıyor. Demokrasi Parkı'nda bile bitkilerin hepsi artık plastik, zeminse beton. Ama aldırmıyorum, aldırmamaya kararlıyım; renkler her şeye rağmen canlanacak; en güzel günler yağmurlu günlerdir! Yağmurun altında, gözlerim kapalı, böyle kollarımı iki yana açarak dikilmek, saçlarımın sırılsıklam olup yanaklarıma, boynuma, omuzlarıma; giysilerimінse bedenime yapıştığını hissetmek kadar harika bir şey olamaz!

Herkes sokağa fırlamış, herkes sevinç içinde: Caddelerden çılgın gibi geçen şoförlerin sıçrattığı çamurlu sular, yayalarca kahkahalarla karşılanıyor; hiçbir şey bugün keyfimizi bozamaz! Uzun zamandır hissedilmeyen bir birliktelik, bir ortak neşe havası herkesi sarmış vaziyette. İnsanlar birbirinin yüzüne bakarak gülüyorlar, bazıları çocuk gibi suların içinde debeleniyor!

Bu öyle hoş bir şey ki! Çünkü böyle bir beraberlik havası bugüne kadar, ancak ortak bir düşman söz konusu olduğunda oluştu – düşman bir ülke, düşman bir futbol takımı... Salt yağmur yağdı diye böylesine bir arsızca yaşama sevinciyle insanların birbirine kenetlenmesi, harika bir şey!

Birden bir hareketlenme oluyor sokakta; "tutun, tutun" diye bağırışıyor insanlar. Bir bakıyorum; bir kuş! Susuzluğunu gidermek için herkes gibi ortaya çıkmış bir karatavuk olsa gerek; kahkahalar arasında yakalıyorlar hayvanı.

Sanki "gump" diye mideme sert bir top yedim; kanımın donduğunu hissediyorum. Yapmayın, ne olur, hiç değilse böyle bir günde yapmayın, farklı bir şeyler olsun...

Birisi kuşun kafasını yere çarpıyor, hayvanın gagası kanlar içinde fırlıyor yerinden; sonra da onu vahşice parçalıyorlar. İçinde durdukları su birikintisi kırmızıya boyanıyor.

Midem. Yorgun adımlarla eve dönüyorum.

XXI

19 Kasım – sabah
[Ebrar]

Buraya gelişim başlı başına bir maceraydı... E, memlekette doğru dürüst çalışan havaalanı kalmamış ki; kim getirecek seni? Tabii, işin yoksa, ufak bir grup olarak, fahiş fiyata birilerinin özel uçağını kiralıyorsun da, buranın adını duyunca zaten herkeste bin bir naz, bin bir niyaz...

Şu ülkeye ilk ayak bastığımda yaşadıklarım, ne büyük şoktu!... Gerçi ezelden beri bu toplumda böyle bir... bir milli paranoya vardı, ama salt ülke dışından geldi diye insanlara böyle garip testler ve muayeneler uygulanabileceği kırk yıl düşünsem aklıma gelmezdi.

Hele sağlık muayenelerini hangi akla hizmet yaptıklarını anlamak mümkün değil – burada zaten onca ne idüğü belirsiz, çaresi olmayan hastalık ve mikrop, onca virüs türemişken, düzelebilecek hastalar bile ölümevlerine gönderilirken, sınır kapılarında dışarıdan gelenlerin böyle anasını bellemelerine, insanın kah-

kahalarla gülesi geliyor!

Çok merak ediyorum; kuşkuculuk, kalkanma, karanlıklar, şu gizli saklı olaylar sona erdiğinde, kaç evde, kaç tane gizli çocuk ortaya çıkacak? Bunlardan kaçı normal, sağlıklı olacak? Bu konudaki söylentiler almış yürümüş durumda. Çok az sayıda da olsa, hâlâ sevişebilen kadın ve erkeklerden olma, üzerlerine titrenen, titizlikle saklanan çocuklardan söz ediliyor. O kadar uzağa gitmeye ne gerek var – ne şartlar altında olursa olsun, Vahşi Çocuklar'ın var olması bile, bir yerlerde birtakım insanların hiç değilse bazı duygularının ve güdülerinin yerinde olduğunu göstermez mi?

Hadi, sınırdaki sağlık muayenesi diyelim gülünçtü. Ama ya tarafsızlık muayenesi? Ya şu acayip tıraş? Ya renk muayenesi? Onlar neyin nesi oluyordu? Tamam anladık, olağanüstü bir rejim var –bir tür diktatörlük– ve Kurtarıcı ilk etapta toplumu homojen kılmaya çalışıyor, ama bunun yolu, insanları renkler, çeşitlilikler konusunda korkutmak mıdır?

Gerçi insanların kafasındaki önyargıları yok ettikten sonra Kurtarıcı, Dil Eğitimi'ne paralel olarak, güya insanların kişisel tercihlerini tekrar geliştirebilecekleri, birey olarak kendilerini keşfedebilecekleri toplu, toplumsal terapiler uygulatacakmış. Yani bir anlamda toplumu yeniden renklendirecekmiş. Nasıl olacak, çok merak ediyorum.

Uçaktayken, bizim ülke sınırlarına hangi noktada girdiğimizi hemen anlamıştım – toprağın çoraklığı, yukarıdan bakıldığında renklerin genel cansızlığı... Ama bir türlü anlam veremediğim, sözümona bu ülkenin başkenti olan bu zavallı kentin havaalanına yaklaşırken gördüklerimdi: Bir zamanlar, hiç değilse, mezun olduğum üniversitenin ormanı bir vaha gibi, açık seçik görülebilirdi. Onu yok etmeyi nasıl başardılar? Derken kentin çevresinde ne olduğunu anlamlandıramadığım birtakım garip, gri renkli dağcıklar, daha doğrusu tepeler gördüm. Bunlar, bu bölgenin doğal coğrafyasının bir parçası olmadığına göre, ne olabilirdi? Tepelerin hepsinin üzerinde de sanki bir buhar, bir duman tütüyordu.

Uçak inişe geçmeye başladığında, dışarıda çok kötü bir koku olduğu, midesi bulananlar için hemen önümüzdeki koltuğun arkasında naylon poşetler bulunduğu, pilot tarafından duyuruldu. Benim burnum pek koku almaz, iğrençliklere dayanma eşiğim de oldukça yüksektir; bu uyarıya hiç aldırmadım. Havaalanına inmemizle birlikte, daha uçaktan inmeden –ki ufak, yirmi kişilik bir uçaktı– bir koku gerçekten de çarptı burnuma. Yalnızca benim burnuma değil; diğer yolcular da benimle aynı anda fark ettiler kokuyu; iki koltuk yanımdaki bir kadın, hiç uyarısız, doğrudan kusmaya başladı. Fakat burnumuza çarpan genel koku öylesine baskındı ki, kadının kusmuğunun kokusunu hissetmedik; manzarası bile mide bulandırıcı gelmedi, gelemedi: Ben dahil, yolcuların hemen hepsi öğürüyordu; zaten kadının hemen ardından üç dört kişi daha kusmaya başladı, bir ikisi de tuvaletlere saldırdı.

Uçak kapısının açılmasıyla koku esas dehşetini göstermeye başladı; Malkeden "ne olur ne olmaz" diye naylon poşetimi yanıma almışım: Koku, burnumun tam ortasına resmen yumruk atar gibi öylesine bir güçle çarptı ki, sendeledim ve gözlerim yaşardı; poşeti doğru dürüst açmaya fırsat kalmadan, doğrudan kusmaya başladım – Malkeden bu konuda bana eşlik eden birkaç yolcu daha vardı. Şahsen kusmuğumun yarısı torbanın içine, yarısı dışına isabet etmişti, ama yerlerdeki katman katman, kurumuş izlere bakılırsa, bu tepkiyi ilk verenler zaten biz değildik. Her ne kadar burada işini halletmek için para yerine suyun geçerli olduğunu bilerek yanımda pet şişe içinde epeyce su getirdiysem de, ne su sorununun gerçek boyutlarından doğru dürüst haberdardım, ne de insanların durumundan. Daha doğrusu, haberdar olmaktan hep kaçınmıştım... Neyse, o ayrı konu.

Midemde artık kusacak bir şey kalmadığında, boğazımda müthiş bir yanma duygusu hâkimdi; bir taraftan nefes almaya çalışıyordum. Büyük bir güç harcayarak inebildim uçağın merdivenlerinden aşağı; ne öğürtümü durdurabiliyordum, ne de gözlerimden akan yaşları.

Ondan sonra da hatırlamak bile istemediğim ayrıntılar: Öz-

lük denen nesneyi, ilk kez, uçağın merdivenlerinden aşağı inerken görevlilerde görüşüm... Tam o dehşeti yaşarken, daha pasaport kontrolüne bile girmeden insanı soktukları berber dükkânı, ondan sonra da eline tutuşturulan evrûnî renkteki giysiler...

Havaalanında yaşadığım çeşitli şokları da atlattıktan sonra, sıra gelmişti araba yolculuğumuza.

Taksinin içi, herhalde yurtdışından gelen hassas burunlu müşteriler düşünülerek plastik kovalarla, taslarla donatılmıştı. Şoför özlüklüydü, ama belli ki kokudan en ufak bir rahatsızlık bile duymamaktaydı. Adamla sohbet etmeyi denemiş, bir iki girişimden sonra onun hiç tepki vermemesi üzerine, deli olduğuna hükmedip peşini bırakmıştım.

O garip tepelerin ne olduğunu kente yaklaşırken anladım: Havaalanından yola çıkmamızla birlikte, koku dayanılamayacak kadar korkunç bir hal aldı; öğürtülerimle ve nefes alamama durumuyla boğuşurken bir yandan da bayılmamaya çalışıyordum çünkü başım dönüyordu; bir anda ortalık aniden karardı; daha doğrusu bir şeyin gölgesine girmiştik. Bir baktım ki sağımızda ve solumuzda hayvan gibi, kocaman kocaman, çöpten tepeler.

Bu tepeler tütüyordu. Resmen tütüyordu. O bölgede insanın genzini yakan, ciğerlerini tıkayan bir sis vardı; kaynağı da bu çöp dağlarıydı.

Dağlardan ilkinin yanından geçerken, o çürüklüklerin arasından, bir bacağı kopmuş, çıplak, kararmış –yaşlı bir kadına ait olduğunu tahmin ettiğim– bir bedenin baş aşağı sarkmakta olduğunu dehşet içinde gördüm. Tekrar bir kusma faslı. Şoför anlaşılan bu tür şeylere alışkındı; reaksiyon sıfır.

Derken daha sonraki çöp yığınlarının yanından geçerken, çöplerden kolların, bacakların, çocuk bedenlerinin sarktığını gördüm, gözlerim yuvalarından fırladı.

Ondan sonrasında bir tür trans halindeydim; beynim uğulduyordu. Nefesimi kesen bu tepelerin arasından geçerek kente vardık. Şoför bir yerde indirdi beni. "Artık araba yasak," dedi, neredeyse mekanik bir tonda. Çantamı yüklenip indim.

İnsanın tüylerini diken diken eden bir manzaraydı – kentin

sokaklarını böyle, arabasız görmek. Daha doğrusu – tam arabasız da değil: Geçmişin, sokaklarda terör estiren arabaları, kir ve pas içinde, kimi zaman üst üste yığılmış durumda, kaldırımlarda çürümekteydiler. Ama en korkuncu, mahalleler arasına konmuş dikenli teller, dikenli teller üzerindeki eğreti üst geçitlerdi. Yok yok; en korkuncu, gördüğüm insanlardı. Hepsinin, ama hepsinin gözlerinde o korkunç şeyler, uyurgezer gibi –ve bana asıl batanı– ekili bir tarladaki bitkiler gibi düzenli aralıklarla dolaşmalarıydı. Kurtarıcı'nın talimatıymış bu. Bu talimata uymak öyle zoruma gitti ki... Bir de, mesafeyi bir türlü ayarlayamıyordum. Sonra baktım, bu konuda pek de endişelenmeme gerek yok, çünkü ben komşu yayalarla aramdaki mesafeyi şaşırsam da, komşularım asla şaşırmıyorlardı. Tıpkı robot gibiydiler.

Her sokağa çıkış, bir travma. Gerçi onlar gibi ben de şaşırabilme yeteneğimi sanki yitirdim... Yok yok öyle değil; yalnızca şu son birkaç gündür tanık olduklarımı bir toparlamaya, anlamlandırmaya çalışıyorum; beni helak eden de bu çaba işte.

Evet, ilk geldiğim gün hayatımdaki dehşetlerin en büyüğünü yaşamıştım galiba. O gerçeküstülük duygusu... Sanki hem buradayım, hem değilim. Sokaktaki insanlarda gözlediğim o acınası kendini bırakmışlık... Bacağından aşağı regl kanı süzüle süzüle, hiç aldırmadan yürüyen o genç kadın... Her iki bacağında da evvelden akmış kanın pıhtılaşmış izi vardı; bu durum görünürde kadının umrunda olmadığı gibi, sokaktaki diğer insanların da umurunda değildi. Hatta kadın dahil, kimse olayın farkında bile değildi.

Her yerde çok eskilerden, henüz fizik ve doğa kurallarının geçerli, yerçekiminin hissedilir olduğu bir dönemden kalma paslanmış, kocaman birtakım levhalar: "Futbol Öcüsü Olmayın", "Namus Öcüsü Olmayın", "Renk Öcüsü Olmayın", "İnanç Öcüsü Olmayın"...

Derhal Lafönj'ü aramaya girişmiştim... Hastane binasına girmemle birlikte çarpılmış, bir an sendelemiştim: Gözlerimi neredeyse kör eden, sanki özellikle korneayı hedefleyen, bilmem kaç bin vatlık o yoğun, garip ışık bir yandan, nefesimi kesen o koku

diğer yandan.

Ne feci bir uğultu vardı binada. İçerisi ne havasızdı... Yataklarda yatan onca insan – kimse kimseyle sohbet halinde değildi. Arada ağzını açanlar, hep bağırarak, kendi kendilerine konuşuyor ama kendi seslerini de duyamıyorlardı. Gözlerindeki o tuhaf nesnelerle, kulakları sağır edecek düzeydeki gürültüyle, sanki konsantrasyon kamplarının gaz odalarında ölmeyi bekliyorlar. O genel uğultu ise çaresiz çığlıklarının birbiri içine erimiş şekliydi – topacın renklerinin birbirinin içinde erimesi gibi. Ne yalan söyleyeyim... korktum.

Gerçeküstü bir dünyaya düşmüştüm. O boğucu hastane binasında, sanki uzaklarda dev bir yürek atıyordu; eski trafik uğultusunun benzeri bir homurtu. Arada çığlığa benzer garip birtakım sesler bir yerlerden yankılanıyordu. Fondaki o bastıran, basıncı hissedilen, zonklamaya benzer uğultunun insan üzerinde garip, uyuşturucu bir etkisi vardı. Daha da uzaklarda ise bir ses, antika, çizik, kötü bir plaktan çalınıyormuş gibi, çok eskilere ait bir şeyleri hüzünlü bir alayla çağrıştırmaya çalışıyor gibiydi: *Oleee ole ole oleee; we are the champs, we are the champs...*

Daha sonradan, Lafönj'le diyalog kurmaya çalışırken, komşu yataklardaki insanlarda hissettiğim bir şey, tüylerimi diken diken etmişti: Korkmuşlardı benden. Hem de çok korkmuşlardı. Çünkü açık ve sakınmayan, saklanmayan halimle onlardan farklıydım. Çünkü gözlerim çırılçıplak ortadaydı ve onlara, düpedüz onlara bakıyordum, bakabiliyordum.

Korku, bayağı bulaşıcı bir şeymiş. Ben de korkuyorum işte.

İlk geldiğimin ertesi günü daha da bulaştı bu korku bana. Hem de ne korku... Yolda yürürken evlerden birinin çitinin dibinde bir hışırtı duydum. Önce bir hayvan sandım –belki bir kedi?– sonra hatırladım ki bu ülkede artık kedi falan kalmadı – kediler olsa olsa birtakım cesur insanların evlerinde gizli gizli besleniyor olabilirler. Sonra yine düşündüm ki belki de bu, bir yerlerden kaçmış bir kedidir. Lafönj'ün şimdi oturduğu evi bulmasını sağlayan kedi macerasını hatırladım birden ve çite yaklaştım. Evet, oradaki kupkuru, ezilmiş otların arasında bir canlı vardı.

Otları aralamamla birlikte "hhhhhhhh" diye tıslayan vahşi bir hayvan sesiyle kanım dondu. Hayvan üzerime saldırdı ve önce dişlerini bacağıma var gücüyle geçirdi, sonra da bir hamlede üzerime atılıp kırık tırnaklarıyla yüzümü paraladı. Küçük bir insan yavrusuydu bu, ama insana hiç benzemiyordu. Bir an görebildiğim kadarıyla çırılçıplak ve kirden kapkaraydı; saçları keçeleşmişti – gözünde özlük falan da yoktu. Bağırdım; geriye doğru sendeleyerek düştüm; bir yandan kollarımla yüzümü korumaya çalışıyordum.

Ama o yok olmuştu.

Aklıma gelen ilk düşünce şu oldu: Acaba kuduz aşısı olmam gerekir mi? Evet evet, ilk düşündüğüm buydu: Kuduz aşısı olmalı mıyım? Sonra aklıma ikinci gelen düşünce: Kuduzun yanı sıra tetanos aşısı da yararlı olabilir.

Gördüğüm manzaranın şoku yavaş yavaş intikal etti: Çocuğun hali... Ben bile onu bir insan olarak değil, ne bileyim, bir tür sokak köpeği olarak algılamıştım. Çünkü o gerçekten de bir insan değildi; başka tür bir yaratıktı. Bir zamanlar farklı bir coğrafyada yapıldığı gibi, onların sokaklarda ekiplerce vurulduklarını, zehirli yiyeceklerle öldürüldüklerini yurtdışındayken duyduğumda dehşete kapılmıştım. Fakat Adak Festivalleri'nde öldürülecek hayvan bulamayanların bu çocukların kanını akıttıklarını, bu nedenle resmen yamyamlığın onaylandığı tarikatlar doğduğunu duyduğumda... İşte buna hâlâ inanmıyorum, çünkü dışarıya yansıyan pek çok haberin abartılı olduğunu biliyorum. Oysa işte... işte... Demek ki insan her fikre alışabiliyor, bağışıklık kazanabiliyormuş...

Fakat onun bana saldırması, saldırma güdüsünden ziyade kendini savunma amaçlıydı; bunu bir şekilde hissetmiştim: O beni sadece korkutmak, kaçırmak istemişti, bana zarar vermek değil. Bundan çok emindim.

Hayatımda bu kadar sarsıldığımı, bu kadar korktuğumu, tüylerimin bu derece diken diken olduğunu hatırlamıyorum.

Korkum, kendimden. Kendime güvenim sarsılıyor. Giderek hissediyorum bunu, çünkü duyarsızlık, feci bulaşıcı bir şey. Ve

ben giderek şaşırmamaya başladım. Bir şeyler yapmalıyım. Malkım... ne olmuş memleketimin hali? Tutamayacağım kendimi, tutamıyorum...

Hüngür hüngür ağlıyorum.

XXII

19 Kasım – öğleden sonra
[Melisettö?]

Ne oldu bana?

Yine iki kişiler. Neredeyim? Yatıyorum. Ama sanki ellerim, kollarım bağlanmış...

Mır mır... Ne konuşuyorlar yine... Sohbet ediyorlar...

Ebrar: "... zamandır?"

Kadın: "... bekâret kontrolünden..."

Ebrar (birden sesi gür ve tok): "Ne? Ne dediniz? Bekâret kontrolü mü? Hâlâ var mı öyle şey?"

Kadın: "Var... Vardı. Tam işe girdiğim yıldı; yasa çıkarttırdı, hem de bir kadın milletvekili. Okullara, üniversitelere, özel kurumlara, kamu kurumlarına, kısacası her yere alınan bütün kız ve kadınlar –hem de beş kişilik Kurul tarafından– bekâret kontrolünden geçip, durumları kayıtlara geçirilecekti..."

Kadının sesinde, karşısındaki saf ve cahil insanı şaşkınlığa uğratmanın verdiği memnuniyet var.

Ebrar: "İnanmıyorum. Kusura bakmayın, artık bu kadarına gerçekten de inanamıyorum. Bu mümkün değil; benim bildiğim toplumlar lineer olarak ileriye giderler; en geri toplumda bile ister istemez bir ilerleme olur. Ama bu söylediğiniz... resmen ortaçağa geri dönüş..."

İçimdeki Lafönj: "Günaydın Ebrar..."

Lafönj'ün bu ses tonunu biliyorum. Çok eskilerden: Şu anda yüzünde bir gülümseme var – o kendine has, alaylı, hüzünlü gülümsemesi.

Bu gülümsemeyi zihnimde canlandırmak bile istemiyorum; öylesine dayanılmaz geliyor bana. Oysa canlandı bir kez; geriye dönüşü yok. Elim suratıma gidiyor, ağzımın durumunu anlayabilmek için; sonra suçlu suçlu indiriyorum elimi: Gülümseyen ben olsam da, o benim ağzım değil ki...

Günaydın Ebrar... "Ortaçağa dönüş"müş...

Duymamalıyım konuşmalarını daha fazla... Karanlığı düşlemeliyim... Ortaçağa geri dönüşü.

Hayal gücümü buna odaklamalıyım... Dalmalıyım...

Ortaçağdayız. Daracık, arnavutkaldırımıyla döşeli yollardan insanlar akın akın, hızlı adımlarla meydana doğru yürüyorlar. Arada bir, tıkır tıkır, sarsıla sarsıla ilerleyen atlı arabalara yol vermek için çocuklarını kenara çekip, sonra tekrar güle oynaya ilerliyorlar. Meydanda şenlik için hazırlıklar tamamlanmak üzere: Bir giyotin, önünde de leğenimsi bir şey görür gibi oluyorum. Daha doğrusu görmüyorum, biliyorum ki o orada var. Fakat gereğinden yükseğe yerleştirilmiş bir giyotin bu – normalde giyotinler diz boyunda olmaz mı? Uzaktan kurbanı getiren insanlar görünüyor – kurban beyazlar içinde, gözleri bağlı.

Ansızın, üç şeyi aynı anda fark ediyorum: Birincisi, giyotinin tam gerisinde bir jinekolojik muayene masası var; ikincisi, cadı yakma törenlerindeki gibi, sandalyenin dibine çalı çırpı konmuş; üçüncüsü, kurban benim.

Her şey bir anda, daha ben uyanmaya fırsat bulamadan oluyor: Beni bir çırpıda jinekolojik muayene masasına oturtup bacaklarımı iki yana açıyorlar; beyaz giysim iki yana savruluyor, gi-

yotine bakan alt tarafım çıplak, olduğu gibi meydanda ve bende en ufak bir direnç yok. Kalabalık çılgın bir tempoyla alkış tutuyor, çığlıklar atıyor; en önde, üç tekerlekli bisikleti üzerinde bir çocuk. Derken birden dayanılmaz sancılar başlıyor ve cinsel organımda ansızın bir kafa beliriyor; yine benim, daha doğrusu, Lafönj'ün kafası bu; ben hem doğuranım, hem de doğan; dehşet içinde fark ediyorum ki Lafönj'ün doğması, aynı zamanda ölümü –ikimizin de ölümü– olacak; kendimi ıkınmamaya zorladığım halde tutamıyorum, gayri ihtiyari ıkınıyor, ıkınıyorum ve sonunda Lafönj'ün kafası, ufacık bedeniyle birlikte, artık inmeye hazır giyotine doğru fırlıyor.

Malkım!

Kimse duymayacak mı çığlıklarımı, çırpınışlarımı? Neden beni rahatlatacak, düşsüz gündüz ve geceler geçirmemi sağlayacak bir şeyler vermiyorsunuz bana?

Evet... Çok şükür... İğne yapıyor birisi... O kadın, bir şekilde biliyorum bunu... Ve biliyorum, biraz sonra...

Gitmişim...

Gittim.

Sonra da – her gidişin bir dönüşü vardır ..

Beş kişi miydiler? Galiba altı. Bir kısmı... yok, çoğu yabancıydı. Bu iş için yurtdışından özel getirtilmişler.

Böyle olacağını tahmin etmeliydim. Adamlara, "ben de buraların yabancısıyım; benim hiç filtrem, özlüğüm olmadı" diye palavra sıkmakla olacak şey miydi; adamlar elbette bu tür şeylere hazırlıklı geleceklerdi; zaten daha gelir gelmez beni renk ve ses duyarlık testine soktular.

Tabii çuvallayacaktım, ne bekliyordum ki? Renklerde özellikle kırmızıda. Seslerdeyse... Aman, hatırlamak bile istemiyorum. Anladılar tabii hemen, durumu. Zaten yalan söylediğini hemen anlıyorlar, ne araçlarla donatıldılarsa... Kaldı ki sen bir kişisin, onlarsa...

Ayrıca da elektronik detektörleri vardı, özlük ve filtreleri saptayan.

Hiskov'ları da topluyorlardı. Gözlerime inanamadım, yanla-

rında resmen köpekler, yaşayan köpekler vardı; yani öyle nostalji amacıyla içleri doldurulup da salonun bir köşesine süs diye konmuş köpeklerden değil; kanlı canlı köpekler! Şıp diye evde ne kadar hiskov varsa, ânında kokusunu alıyorlardı.

Ama böyle şeyler olacağını tahmin etmeliydim, yan binalardan gelen korkunç feryatlardan, ulumalardan...

Doğrusu ben de kimseden geri kalmadım: Olay yarattım. Nasıl yaratmayayım: Bir kere, evime aylardır kendim ve Lafönj dışında hiç kimse, tek bir kimse bile ayak basmış değil, Ebrar'ı saymazsak tabii. Bunlar hayvan gibi geldiler, iki koluma girip, beni yaka paça sokağa çıkarttılar. Oysa ben zaten daha dün kalkanmasız, hem de kendi kendime, sokağa çıkmayı başarmıştım; bu zorlamaya gerek yoktu ki... Şimdi de, böyle benden izinsiz evime dalınması... Bir tür ırza geçme gibi. Irza tecavüz, haneye tecavüz... Sonuçta her ikisinde de senden izinsiz ve senin isteğine karşı olarak, mahremiyetine...

Panik. Bir de tabii, panik vardı. Kapının gözetleme deliğinden baktığımda ve onları gördüğümde –birkaç adam, yanlarında da, kılığından hemşire olduğu anlaşılan bir kadın– kapıldığım o korkunç duygu. Düpedüz panik işte; cendereye sokulmuş yüreğim, öyle çılgınca çarpıyordu ki duracak sandım; öyle kalakalmışım, felç olmuş vaziyette, kapının önünde.

Her şeyin gerçekten, *gerçekten* sona erdiğini; hiçbir zaman gelmeyeceği umulan ânın sonunda gerçekten de gelmiş olduğunu bilmenin ve korkunç gerçekle sonunda yüz yüze gelmenin yarattığı dehşet. Düşmekte olan ve birkaç saniye sonra yere çakılıp infilak edeceği bilinen bir uçağın içinde yaşanan son saniyeler gibi: Her şeyimi, hayatta kalabilmemi sağlayan her şeyi elimden almaya geldiler ve aldıklarını bir daha da iade etmeyecekler; bunun asla geri dönüşü yok. Bir devir kapanıyordu.

"Beni duyabiliyor musunuz? Delikten bize baktığınızı biliyoruz. Zili duyabildiğinize göre, filtresiz olduğunuzu varsayıyoruz. Açın lütfen kapıyı; siz açmazsanız biz zor kullanarak açacağız. Ama kapınıza vereceğimiz zarardan dolayı mali sorumluluk kabul etmeyiz, burada harcayacağımız fazladan her dakikanın be-

delini de size fatura ederiz, bunu bilesiniz. Her saniyemiz değerli."

Rüyadaymış gibi uzanıp, otomatiğe bağlanmışcasına yavaş yavaş, teker teker bütün zincirleri çözdüm. Sonra da kapıyı açtım.

Çok kibardılar. "Affedersiniz, evinize girmek zorundayız." Gerçekten kibardılar.

Bir an bu kibarlık karşısında gülesim geldi. On beş yirmi yıl kadar öncesini hatırladım birden: Dünya nezdinde daha prestijli konuma geçeceğiz diye başlatılan, tamamen şekle dayalı kibarlık dönemi: Karakollarda işkence ettikleri kişilere "Siz" diye hitap edenler... Otomatiğe bağlanmışçasına, "Affedersiniz" deyip insanları coplayanlar... Fermuarlarını, "Affedersiniz, şimdi ırzınıza geçmek zorundayız" diye indirenler...

Gözlerimi kırpıştırdım. Gerçi hiçbirinin elinde fotoğraf makinesi falan yoktu, ama nasıl bir şartlanmışlık içine girmişsem, sanki art arda flaşlar patlamaya başladı ve gözlerimin önüne kara bir bant kendiliğinden çekilmişcesine ortalık karardı: Teşhir olmuştum.

Tam gücümü toparlayıp kendime hâkim olmaya, sakinleşmeye çabalarken adamlardan biri pencerenin yanına vardı ve haşin bir hareketle perdeyi açtı. Bu kadarı gerçekten fazlaydı; dudaklarımdan acı bir uluma yükseldiğini; kendi sesimin şokuyla sıçradığımı hatırlıyorum. Bir diğeri hemen payladı onu: "Kapatsana perdeyi, görmüyor musun, kadın özlüksüz." Perde tekrar kapatıldı.

Ama bütün direncim kırılmıştı.

Zorla şırınga edilen yatıştırıcı... Ama hiskov değil.

Etraftaki bütün binalardan yükselen canhıraş çığlıklar... Gözlerim hafiften kararırken, zihnimde nasıl bir açıklık, nasıl bir berraklık... Seslerden, yan binada olup biteni adeta görebiliyorum: Adamlar ekipler halinde giriyorlar evlere. Geçen gün televizyonda mı biri söylüyordu, bunların hepsi yurtdışından özel, gönüllü olarak getirtilmiş, diye?

Gönüllü... Ne demekti bu? Anlamını, sözlük anlamını gayet

iyi biliyorum tabii, çünkü... çünkü aklım konusunda pek emin olmasam da, en azından belleğimi yitirmiş değilim. "Gönüllü" sözcüğünün arada sırada kullanıldığı dönemleri de unutmuş değilim, okuma yazmayı nasıl unutmuş değilsem – ne işime yarayacaksa... Ne bileyim, örneğin bir zamanlar Vahşi Kurtarma Gönüllüleri vardı, geceleri sokak sokak dolaşıp, buldukları evsiz çocukları kaydederek, onlara numaralı birer kimlik tasması vererek hem karınlarının iyi kötü doymasını sağlar, hem de itlaf edilmekten onları kurtarırlardı. Ama gönüllü kavramı kültürümüze artık öyle yabancı ki... Eminim genç nesil bu kelimenin anlamını bile bilmiyordur.

Lafönj benden de iyi hatırlar "gönüllü"nün anlamını. Bir kere, kitap okuyor. Hatta piyasada kitap bulunamaz olduğunda, çocukluğumdan kalma kitapları falan, hepsini okudu. Bazılarını tekrar tekrar. Dolayısıyla o dönemlerin düşünce biçimine, terminolojisine çok aşina.

Gözlerim daha da karardı, buna karşılık zihnim daha da açıldı.

Kendi çığlıklarım hâlâ kulaklarımda, çın çın çınlıyor; beni herhalde on mahalle öteden duymuş olmalılar. Sesim hâlâ kısık. İnsanın kendi çığlığını yıllar sonra böyle, yabancı bir sesmiş gibi duyması, ne garip...

Ayrıca ne garip, bu yaşadıklarımdan sonra içinde bulunduğum şu aldırmazlık... Eskiden, çok eskiden olsaydı, "Rezil oldum; bir daha komşuların suratlarına nasıl bakacağım?" diye kahrolurdum.

Mahkemede yıllar evvel bana uygulanan "temizleme" idi, utanç duygumun kökünü kurutan. Ve tabii mahkeme sonrası: Daha adliyeden ayrılmadan etrafımı gazeteciler sarmıştı yine; her biri bir tarafa çekiştiriyor, bir yandan tartaklıyor, bir yandan da bir şeyler soruyorlardı; her kafadan bir ses. Flaşlardan hiçbir şey göremiyordum. Elimle yüzümü örttüm, ama tanınmamak için değil – tanınıp tanınmamak, artık önem taşımaz olmuştu. Flaşlar gözümü rahatsız ettiği için de değil. Sadece, kendimi artık bir tür karanlığa, sessizliğe bırakmıştım; derin, serin ve huzurlu bir

ıssızlığa düşmüş ve bu sükûnet halimden bir daha hiç çıkmak istemiyordum; bedenim nasıl olsa herhangi bir komut vermeme gerek kalmadan kendiliğinden, ağır ağır hareket ediyordu.

Hep benimle birlikte hareket eden fakat bana değmeyen kalın bir örtü vardı sanki üzerimde. Artık tutkusuzdum. Duygusuzdum. Uzun, sıkıcı bir yolculuğa çıkmış, bozkırdan geçiyordum, hiçbir şeyi görmeden, algılamadan. Gazetelerin baş sayfalarında görüyordum çeşitli fotoğraflarımı, ama onların hiçbiri doğrudan benimle bağlantılı gerçekler değildi, hepsi sanaldı, hepsi görüntüydü, aynen yaşadığımız hayat gibi.

Böyle şeyler yaşayınca, galiba böyle olunuyor... Ano da hapisten çıkıp Lafönj'ü komşulardan toparladığı zaman o hale gelmişmiş, Lafönj'ün o zaman anlattığına göre. Lafönj annesine sarılmak istemiş, ama o –önce bir süre tahammül etmeye çalıştıktan sonra– Lafönj'ü itmiş. Ano onu giydiriyormuş, besliyormuş, ama aslında hiçbir şeyin farkında değilmiş. Oğlu onun için, sanki bir gölge gibiymiş, varlığını algılayabildiği, fakat anne olarak onu, özünü, artık hiçbir şekilde etkilemeyen, ona dokunmayan... Bir keresinde Ano uyurken Lafönj'ün çaresizlik içinde, onun gözkapağını kaldırdığını bilirim, altındakileri görebilmek için.

Utançmış... Çok şükür, o tür incelikli kaygılardan uzaklaşalı epey oluyor. Sokakta herkesin ortasında işe deseler, herhalde utanmadan donumu indirir, işerim.

Mutluluk ve mutsuzluk kavramları hakkındaki düşüncem de değişti.

İnsanı sabahın beşinde kavrayan, görünürde nedensiz mutsuzluktan söz etmiyorum elbet.

Eskiden, aşk kavramına aşina olduğum dönemde mutsuzluğun –biraz da mutluluğun– sürekli olarak birisi hakkında düşünceler üretme, sürekli birisini düşünme zorunluluğu olduğunu sanırdım.

Oysa artık kimseyi kafaya takmadığımdan beri, hayatımda böyle bir şeyin eksikliğinin galiba daha da büyük bir mutsuzluk olduğunu görüyorum. Anılara hazırlıksız yakalanmamak için devamlı bir tür denetim altında tutulan bir hayat... Beklenmedik

yer ve zamanlarda hüznün üzerime çökmemesi için harcanan dikkat... Ayrılık ve özlem acısını büyük bir enerjiyle geçiştirmenin yoruculuğu... Birilerini sevebilsem bile, acaba bütün bu çabalardan kurtulabilecek miyim? Bu duyguları sanki hep taşıyor gibiyim; sanırım içime, genlerime işlemiş olmalı.

Acaba her şey gerçekten de hayat ve ölümden mi ibaret? Başka galaksilerde hayat var mı, yok mu diye konuşurlarken, aklıma takılır durur. Hayat ve ölüm, bizim anladığımız, dünya dilinde var olan kavramlar. Peki ya bambaşka boyutlar varsa, bizim hayal bile edemeyeceğimiz? Değişik kategoride hayatlar, ölümler, hatta hayat ve ölüm kadar belirgin ve kesin, üçüncü dördüncü boyutlar, üçüncü dördüncü haller?

Galiba bu tür şeyler üzerine kafa yormak, önümüzdeki dönemde pek mümkün olamayacak gibi: Maalesef artık *görme*, *duyma* devri başladı.

Daha adamlar gelmeden biliyordum bunu için için, yan binadan gelen feryat seslerini duyduğumda... Çok, çok uzun zamandır böylesine... böylesine *gerçek* insan feryadı duymamışım. Evet, kapım çalındığında bende o panik duygusunu uyandıran da galiba buydu: Bundan böyle feryatlara, çığlıklara kulaklarımı tıkayamayacağımı bilmek... Ama böyle yaşanır mı? Kendi acılarım kendime; başkalarının acılarını niçin dinlemek zorunda olayım?

Böyle bir riski nasıl alabiliyorlar anlayamıyorum. Aylarca, hatta yıllarca özlük ve filtreyle dolaşmış bunca insan, şimdi bunlardan yoksun kalınca, derileri yüzülmüşcesine kırılgan ve duyarlı durumdalar. Nasıl olmasınlar? Kalkanma öncesinin en incelikli insanından en kalas, en merhametten yoksun kişisine kadar herkes, kalkanma dönemi boyunca bıraktı kendini. Artık vicdanından gelen, rahatsız edici en ufak bir fısıltıya dahi maruz kalmıyordu kimse, dolayısıyla herhangi bir özdenetime de gereksinim kalmamıştı. Sanki duygular, vicdan, insanı insan yapan bütün o garip mekanizmalar ebediyen ortadan kalkmıştı.

Oysa durum gösteriyor ki meğer onlar, yalnızca bir nevi nadasa alınmış, dondurulmuş. Peki şimdi ne olacak? Ne olacak?

Adamlar, olay yaratmama hazırlıklıydı: Yanlarındaki hemşire bana hemen yatıştırıcı bir iğne yaptı.

İğneyi görünce sağa sola bilinçsizce, çılgınca hamleler yapacak gibi oldum ama iri yarı iki adam, kollarımı tuttu. Dokunuşları, beni tutuşları, ellerinin bana değişi; güçlü, kararlı, ama aynı zamanda beni incitmemeye özen gösterir gibiydi. Galiba bir yanımla istiyordum bunu, hem de çok istiyordum, beni öyle sıkı sıkı tutmalarını ve daha daha sıkı tutsunlar diye ben de daha büyük bir gayretle direnmeye başladım. Hatta iğneden korkmama rağmen, galiba bir yanımla bana iğne yapılmasını dahi istiyordum: Yalnızca yatışmaya gereksinimim olduğu için değil... aynı zamanda...

Bir anda ilginin merkezi olabilmek... Yok, yok, merkez olmak dahi gerekmez; yani, tek bir kişinin –tanıdığım, yakınım olmasa da– tutup da nesnesi *ben* olan bir eyleme girişmiş olması... öyle hoş bir duyguydu ki... Onlar profesyonel ve seri hareketlerle işlerini sürdürürlerken –iki adamın beni güya kontrol altında tutması, hemşirenin bana iğne yapması, diğerlerinin köpekleriyle birlikte evi aramaları– ben biraz önceki panik halimden yavaş yavaş sıyrılmakta ve tatlı bir hayal âlemine dalmaktaydım.

Dokunmacı olsalar, bu kadar etkili olamazlardı; asla... Uzun zaman önce sadece iki kerecik başvurmuştum; televizyona öyle etkileyici bir reklam vermişler ki... Yok efendim, öyle müthiş dokunuyorlarmış, ekstra parayı bastırdığın zaman okşamaları öyle sevgi dolu, fiyatları öyle ekonomikmiş ki, bu devirde artık Sarılma Makineleri'ne para kaptırmak hiç de akıl kârı değilmiş de... Baktım fiyatı gerçekten de makul. Yani çünkü Sarılma Makineleri'ne bir ara çip yetiştiremez olmuştum, üstelik pek de tat vermiyordu. Oysa bunda açıyorsun telefonu, veriyorsun adresini, geliyor. Geldi de...

On beş dakikalığına istemiştim, zaten maksimum süre o. Yalnızca dokunması için istemiştim fakat on beş dakika dolduğunda hiçbir şey anlamadığımı fark ettim. Paraya kıyıp, ertesi gün tekrar birini ısmarlamıştım; bu kez okşama da isteyerek. Galiba erkekti – özlüklü ve filtreli... Fakat bundan da hiç tat alamadım,

hem de hiç... Bir kere, Dokunmacı'nın ellerindeki o eldivenler her şeyi baştan mahvediyor. İnsan sanıyor ki önemli olan, Sarılma Makinesi'nden kurtulmak, işin içine insan faktörünün girmesi, vesaire... Oysa ki insan faktörü de yeterli değil; ten önemli, ten. Tenin tene değmesi, arada eldiven meldiven olmaksızın... Hiçbir şeye benzetemedim hissettiklerimi – tatsız tuzsuz bir yemek gibi. Ama başka türlüsüne de, yani gerçek duyguyla dokunulmaya, böyle bir duygunun hatırlatılmasına kimin tahammülü olabilirdi ki, o dönemde? Zaten bunlara da en çok yaşlılar rağbet ediyorlarmış.

Ha malk; aklım nereden nereye gitti bak...

Her neyse... Bugün baskına gelenlerin Dokunmacı'larla uzaktan yakından herhangi bir ilgisi yoktu. Üstelik ellerinde eldiven falan olmamasına rağmen, yine de dokunuşları, bana aradığım tadı veremedi. Bir yanımla fiziğim dokunuşu istiyordu, ama diğer yandan içimde nasıl bir burukluk... Bir ara çaktırmadan adamların suratlarına bir an bakmış ve yüzlerinde, işini yapan profesyonellere özgü o "maske" ifadesini görmüştüm. Burukluğu yaratan, işte buydu.

Ayrılırlarken bana bir de zarf bıraktılar – tam iğne beni bayıltmadan evvel fark etmiştim. Hatta gördüm: İçine bir garip alet, bir de yazı koydular. Laf işte... Her gittikleri eve bundan bırakıyorlarsa, demek ki insanların, hâlâ okuma yazma bildiğini veya hatırladığını varsayacak kadar salaklar! Şahsen ben, çok mecbur kalmadıkça, bilinçli olarak herhangi bir harfi okumaya çalışmayalı aylar oluyor!

Ama dur... Demin Ebrar sanki buradaydı. Evet evet, o birileriyle, bir kadınla, bekâret kontrolünden, ondan bundan mır mır konuşuyordu. O kadın da sanki bana iğne yapan hemşireydi. Ama adamlar baskın yaptıklarında Ebrar yoktu ki! Demek sonradan gelmiş, bana iğne yapıldıktan sonra... Peki, neden şu anda yanımda değil? Neden beni böyle yalnız bıraktı?

Ebrar'ı düşünmemeliyim. Hele de bu şekilde. Hele de şu an içimde hissetiklerimle. Kalkmalıyım. Kendimi zorlamalı ve gözlerimi açmalıyım.

Evet, zarf bıraktıkları yerde duruyor. Bakalım neymiş bu...

Bir liste! Bir haftalık bir program! Hangi tarihte hangi adrese gidecekmişim! Başlık: Sevgi Operasyonları. Katılım zorunluymuş! Bir de jöle gibi maskemsi bir şey...

Önce programa bakalım...

Komedi mallaki... Komedi!

İlahi... Ben biliyor muyum sanki, bugün günlerden nedir, hangi aydır, hangi yıldayız... Hiç kaldı mı zaman kavramı?

Ama dur. Bugün 19 Kasım. Bunu biliyorum çünkü bir ara televizyonda... evet, bugün 19 Kasım.

Dur bakalım... Ben "İlgi" adı verilen gruptaymışım.

24 Kasım: Başbakan Hema Ratruhh Sokağı ile Taastredin Soykır Çıkmazı'nın köşesindeki eski okul binası, ikinci kat, 42 no'lu oda.

9:30: "Ben Kimim?"

14:00: "Soru Sorarak Karşındakini Tanıma Oyunu."

25 Kasım: Başbakan Hema Ratruhh Sokağı ile Taastredin Soykır Çıkmazı'nın köşesindeki eski okul binası, ikinci kat, 42 no'lu oda.

9:30: "Hayattan Beklentilerim Neler?"

14:00: "İnteraktif Drama: Bana En Büyük Üzüntüyü Veren Olay."

26 Kasım: Saat 9:30: Asan Ezarcı Caddesi No. 65, zemin kat.

9:30: "Grup Halinde Pis Yedili Oyunu: Kaybetmeyi ve Kazanmayı Öğren..."

Ne? Asan Ezarcı Caddesi mi? Ama o, bizim mahallede değil ki! *Bizleri onlarla* aynı sınıfa mı koyacaklar?

Demek bayağı ciddi bunlar... Ciddi ciddi dikenli telleri aşacağız... O zaman... bizim mahalledeki seanslara da demek ki başka mahalleden birileri katılıyor olacak.

A aaa! Densizliğe bak! Bir de talimatlar var, sırtıma ne giyecekmişim, ne renk olacakmış... Hiçbir yüzük, bilezik takmayacakmışım... Evrünf rengin dışında her renk yasak! Bir de kafama şu nesneyi geçirecekmişim. Ne bu? Ten rengi, silikonumsu, çok hafif ama şeffaf değil... A aaa, maske gibi bir şey! Sadece gözler

ve ağız için birer delik var; şu uzantısı olan çıkıntı da ağza sokuluyormuş. Malkım, kafama şunu geçirince aynadaki görüntüme bak! Sanki tanıdık bir görüntü... A! Ben Kurtarıcı'ya benzedim!

Dur – nereden biliyorum bunu? Tabii... Tabii ya... O gün beni ölümhaneden –şeyhaneden– eve getirdiklerinde, hayal meyal hatırlıyorum, birileri televizyonu açmıştı. Hatta ben perişan bir şekilde, gözlerim kapalı yatıyordum, "Kurtarıcı televizyonda" lafını duyunca kendimi zorlayarak, gözlerimi aralamıştım. İşte, aynen bu görüntüdeydi: Uzun, evrûnî bir giysi içinde, kafasında da bu nesneden... Tıpkı, ama tıpkı ona benziyorum!

Kurtarıcı'nın sesi de çok garipti... Yani ne dediği gayet net anlaşılıyordu, ama, ne bileyim... Hah, bak şimdi hatırladım; beni eve getirenlerden biri söylüyordu, ağza sokulan şu çıkıntı, sesi değişime uğratıyormuş. Öyle ki, konuşanın hem cinsiyetini gizliyormuş, hem yaşını hem de, herhangi bir şivesi varsa, dili falan çalıyorsa, onu kamufle ediyormuş. Tevekkeli değil, Kurtarıcı'nın erkek olduğu, sadece varsayılıyor – esasında cinsiyetini bilen yok!

Çok da anlamsız değil galiba; insanlar kendilerinden farklı olanlarla nasıl iletişim kuracaklarını bilmiyorlar ki; hiç değilse kimse adamı kategorize etmeye kalkışmaz.

Ama o zaman bu demektir ki, biz sınıfta da birbirimizi, hangi mahalleden olduğumuzu ayırt edemeyeceğiz – hepimiz bir örnek giyinmiş olacağız! Muhtemelen aynı odada olduğumuz halde birbirimizin cinsiyetini bile bilmeyeceğiz!

Peki, bizler neden böyle, kimliğimizi, cinsiyetimizi falan gizlemek zorundayız? Dur, şunu bir deneyelim bakalım...

Neyse, silikonumsu şey hiç de cildimi rahatsız etmiyor; herhalde gaz geçirgen bir maddeden yapılmış. Şu nesneyi de ağzımın içine... Pek de yumuşakmış, damağımda varlığıyla yokluğu neredeyse bir.

Yüksek sesle konuşayım biraz:

"Melisettö. Melisettö. Melisettö."

Bir tuhaf oldum. Böyle evde tek başıma, yüksek sesle konuşmak... Peki, ya şeyi denesem...

"Melisettō. Melisettō."

Ne matrak; kendimi ilk defa "alıcı" kulağıyla dinliyorum. Fakat bu alet gerçekten de sesi tanınmaz hale getiriyor:

"İmdat. İmdat. Lafōnj."

Gerçekten de, sesim ne erkek sesi, ne kadın. Kurtarıcı'nın sesi, aynen.

A! E peki, *bu* ne sesi şimdi?

İçerideki odadan geliyor. Lafōnj'ün fareleri! Sesimi duyunca coştular herhalde.

"İmdat. İmdat. Melisettō. Yani Melisettō..."

Haydaa; ben neler diyorum deminden beri? Ayrıca, "imdat" nereden icap etti? Şu nesneyi çıkarayım kafamdan... Ha şöyle... Şimdi tekrar konuşmayı deneyeyim:

"İmdat. İmdat." Haydaa! İmdat nereden çıktı? Ağzımdan başka laf çıkmayacak mı? Kırık plak gibi takıldım!

"Melisettō. Lafōnj. Ebrar." Resmen gaklıyorum! Benim sesim gerçekten de böyle miymiş? Buluğ çağındaki oğlan çocukları gibi, kontrolsüz, ayarsız... Filtrelerimi çıkaralı kaç gün oldu; nasıl oldu da fark etmedim, Ebrar'la falan konuşurken? Demek algılamam tam yerinde değilmiş. Evet.

Şimdiyse bütün duyularımın yerli yerinde olduğunu hissedebiliyorum.

"Lafōnj. Lafōnj."

Ha malk, hayvanlar yine coştular. Ne yapıyorlar kuzum, bu kadar gürültü çıkaracak?

Ne garip... sanki bu koridorları, bu odayı yıllardır ilk kez görüyor gibiyim. Ne kadar çok uyaran var bir arada...

Galiba en şaşırtıcısı: Eşyalarımın eskimişliğini ve renklerinin gerçekte ne kadar solmuş olduğunu çok iyi biliyor olmama rağmen, o soluk renklerin bile gözüme, sanki çok parlak renklermiş gibi, batıyor olması.

Şu mavi kanepeyi ne kadar severek yaptırtmıştım... Bu kumaşı bulana kadar az mı döşemeci dolaşmıştım...

Yer yer kabarmış, yer yer sararmış sevgili duvar kâğıdım... Beyaz üzerine minicik mavi menekşe desenleri vardı... Kilimle-

rim... Onlar da renklerinin parlaklığıyla gözümü acıtıyor, ama ne kadar solmuş olduklarını hüzünle fark ediyorum. Eğilip, bir tanesini şefkatle okşuyorum; üzerinde kalın bir toz tabakası. Acaba bunlar günün birinde yıkansalar nasıl görünürler?

Saksılar ilişiyor gözüme – cam kenarında, balkon kapısının önünde bir yığın saksı... İçlerinde taşlaşmış, kupkuru toprak; kimisinde neredeyse toz halinde dağılmaya hazır birtakım bitki kalıntıları...

Koridora yöneliyorum; kitaplıktaki rafta duran, çocukluğumdan kalma abajurun düğmesine dokunuyorum. Hayret, içinde ampul varmış ve yandı! Loş, Doğu desenleriyle kaplı, sarımsı, sıcacık bir ışık.

Ne anılar canlanıyor birden; ne hoş, buğulu anılar; tanımsız, mutlu bir şeyleri çağrıştıran...

Duyuların canlanışını hissetmek garip, hüzünlü, zaman zaman da hoş bir şey... Yalnız, burnum pek iyi koku almıyor. Sonra birden hatırlıyorum: Hiskov'un en uzun süre dayanan etkisi, koku alma duyusu üzerindeymiş.

Ve kafes.

Aman Malkım, ağzının kenarı kan içinde! Kafesi kemirmekten ağzı... A Malkım. A Malkım. Kıpkırmızı. Kıpkırmızı kan. Kırmızı... Birden başım dönüyor... ama iyiyim. İyiyim.

"A Malkım. Dur..."

Oysa Lafönj bunlarla konuşurken kulağımı hep kapalı tutardım...

"Dur. Kemirme. Kemirmesene. Yahu, kemirme!"

O nasıl bakış öyle?

"Dur. Dur. Bir dakika, bak kafesini açıyorum. Yani kafesini. Aman, her neyse. Dur. Hah, gel elime şöyle... Neden öyle titriyorsun? Gel, seni şöyle, ellerimin arasında ısıtayım... Ağzını ne kötü yaralamışsın... Çok mu aç kaldın? Sırtın... ne kadar da ipeksiymiş..."

Onu kucağıma alıyorum. Evrünî renkli giysimin üzerinde oturuyor, kafasını kaldırıp kara gözleriyle bana bakıyor. O anda evrünî renkten nefret ettiğimi hissediyorum. Sonu nereye vara-

cak olursa olsun; her renk, bir ses, bir müzik çağrıştırırdı, bu renkse hiçbir şey çağrıştırmıyor, tek başına hiçbir anlamı yok. Her renk, ancak başka renklerle iç içe, başka renklerle karışınca, başka renklerle çevrili olunca anlamlı.

Hayvanla belki yarım dakika göz göze, öylesine bakışıyoruz. O hiç kımıldamıyor; gözlerinde sanki düşünceli, hatta sevecen bir ifade var.

Ne oluyor bana? Ben niye ağlıyorum? Hey? Lafönj?

[Toplumsal Rehabilitasyon... Galiba içten içe umutluyum; bu nedenle bu kez suluboyalarımı kullanmayacağım. Suluboya gibi akıcı, gidici, unutulabilen bir şey değil, daha kalıcı malzemeler istiyorum; daha kalıcı olmak zorunda! Önce sol avcumun içini az siyah boyayla biraz kirletiyorum ve parmaklarımı önce kapalı tutuyorum, ardından yavaşça parmakları açıyorum. Sağ elimde tuttuğum bir bardak suyu yavaşça sol avcuma dökerek, elimi temizliyorum. Sonra, açık olan sol avcumda bir miktar su tutuyorum. Sağ elim, yanan bir mumla sahneye çıkıyor ve mumu yatay tutarak damla damla, sol eldeki suya aktarıyor. Sol avcumun içinde yavaş yavaş beyaz bir şekil meydana gelmeye başlıyor: Biraz kırılgan da olsa sağlam, saf, dengeli, kendinden emin...]

XXIII

19 Kasım – akşamüstü
[Ebrar]

Öyle koydu ki, onu o vaziyette evinde yapayalnız bırakmak, kırık, buruk... Hele de o iğne travmasından sonra...

Aslında başından beri hep yanında olaydım; hiç değilse herifler evi istila ettiklerinde o derece korkmazdı. Ama herifler nuh dediler, peygamber demediler, kalmama izin vermediler. Ne yapabilirdim o durumda? Merdivenlerde beklemeye başladım.

Ama –ben ki odun gibi herifimdir– Lafönj'ün çığlıklarını duyduğumda nasıl kötü oldum... Kapıya saldırıp yumruklamaya başlamışım, ama içeriden kimsenin beni duyacak hali yoktu. Öyle boktan bir durum ki – herifleri doğru dürüst tanımıyorsun; anahtarı çıkarıp eve bodoslama dalsan, herifler bu defa da Lafönj'e zarar verirler mi? Ne de olsa tuhaf bir dönemde yaşıyoruz, kimin ne olduğu, ne yaptığı belli değil. Diğer taraftan, kızın feryatlarını eli kolu bağlı dinlemek, dayanılır gibi değil.

Neden sonra çığlıklar kesildi. O zaman işte, cesaret edebildim kapıyı tekrar tıklatmaya. Bu kez aldılar beni içeriye.

Baygın yatıyordu Lafönj. "Tamam" dedi liderleri görünümündeki adam, "evde stoklanmış on altı paket hiskov ele geçirdik. Özlük ve filtrelere de el koyduk."

"Ne demek bu?" diye sordum. "Yani yasal herhangi bir yaptırım falan?..."

"Yok yok, merak etmeyin... Evde bir iki şeye daha bakıp, gideceğiz. Bu gayet normal bir durum, yasal hiçbir yaptırımı falan da yok. Nasıl olsun ki, beyefendi – belli ki siz de buralı değilsiniz. Bu insanlar için uzun zamandır, olabilecek tek hayat tarzı buymuş. Hangi birini, niçin cezalandırasınız? Bütün bir toplum uyuşturucu bağımlısı olsa, hepsini cezalandıracak mısınız? Cezalandırmazsınız, ama uyuşturucuyu elinden alırsınız. Fakat duyduğuma göre yarın itibariyle kalkanmak bütünüyle suç haline gelecekmiş."

"Çok iyi, çok iyi," diyorum ve Lafönj'e huzursuzluk içinde bakıyorum. Malkım, ne kadar pis görünüyor. Saçlarının gerçek renginin kızıl olduğuna inanmak için bin şahit gerekir. Suratının asıl rengine ulaşmak içinse herhalde saatlerce yanağını sert kıllı, kaşarlanmış bir yer fırçasıyla fırçalamak gerekir. Lanet. Bir zamanlar o pis herifle evliyken de üzerinde bu, beni sinir eden, zavallı hal vardı.

Bu insanlar nasıl kendilerine gelecekler?

Normal koşullarda insanlar geçirmiş oldukları hastalıkları bilerek, uygun önlemler alırlar – sarılık geçirenin alkolden uzak durması gibi. Bir toplum da kendi geçmişini bilerek, anlayarak, geçirdiği hastalıklara uygun önlemler alabilmeli, kendini tedavi edebilmeli... Peki ama, bu toplumun geçirdiği hastalıklar tam olarak neler? Hastalıklar nasıl başladı? Bu hasta nasıl kendine gelir? "Uygun önlemler," hangileridir?

Kurtarıcı bugün yine televizyondaydı. Sesinin kamufle olmasına rağmen coşkusu sezinlenebiliyordu – nedense onun bir erkek olduğundan çok eminim!

Ona çok kızıyordum. Sanıyordum ki, herkesi birbirinin aynı

yapmaya çalışıyor – yani toplumsal barışı ve toplumsal huzuru, insanların beyinlerini yıkayarak, onları aynılaştırarak gerçekleştirmeye çalışıyor.

Oysa öyle değilmiş. Benzer insanlar yaratmak nerede – tam tersine; istiyor ki herif, bir insanlık senfonisi yaratalım; her tür dinden, inançtan, felsefeden, ateizmden, her şeyden, her şeyden yararlanalım: Heyecan dolu bir herif. Son dönemde uğraş alanı eğitimmiş, eğitimle ilgili bir vakfın başındaymış.

Herif anladığım kadarıyla, bilgisayarı "reset" eder gibi, önce insanları, daha doğrusu, toplumsal/duygusal hafızayı sıfırlamak istiyor. Fakat bir taraftan bir tür "insanlık senfonisi" yaratırken, bir tarih panayırı, bir açık tarih pazarı kurmak, geçmişle barışmak da istiyor. Sanki çelişkili bir durum: Kurtarıcı, geçmişin yanılgısı olan tarihi hafızayı da sıfırlama hatasına düşecek mi?

Ardından, insanlar eğitilip Sevgi Operasyonları, Empati Kursları falan tamamlandıktan sonra, güya toplumu "yeni" duygularına kavuşturmak istiyor. E ama, hayal gücü iğdiş edilmiş bir toplumda mümkün mü bu?

Bir kere, toplumsal/duygusal hafızayı sıfırlamaya inanmıyorum. Sıfırlanmaz, ama insanlar düşmanca duygularından eğitimle ve birbirlerini tanıya tanıya arınabilirler. Ama bence asıl sorun hafızayı sıfırlamak falan da değil; tam tersine toplumsal belleği yeniden canlandırmak. Bu toplum, zaten her zaman unutmaya şartlandırılmış; son yıllarda yaşanan acıları unutması niçin istensin?

Hatırlamakla unutmak; yaşamakla ölmek. Unutmak... anının ölmesi. Unutmak, bu anlamda, kişinin kendisinin de bir bölümünün ölümü değil mi?

Her şeyi hatırlayamayacağımıza göre, hangi anıların hatırlanacağını nasıl belirleriz, anılar arasında nasıl bir seçim yaparız? Hatırlananlar, hep düşmanlığa dayalı ise, başka bir şeyleri canlandırmak gerek. Ama ya canlandıracak hiçbir şey yoksa?

Kafam, düşüncelerim nasıl karmakarışık... Son bir iki gündür, bir de "Kurtarıcı" lafına takıldı aklım. Gerçi bu herif, bu adı kendi kendine takmış değil; bir şekilde bu toplumun kalkanma-

mış insanları tarafından ona yakıştırılmış bu ad; ama beni çok rahatsız ediyor. Sanki herifin gerçekleştirmek istedikleriyle tamamen çelişiyor. Biz toplum olarak hep, birilerinin baba rolünü üstlenerek bizi kurtarmasını bekleyerek geçirmedik mi vaktimizi? Şimdi de aynı şeyi "Kurtarıcı" rolünü üstlenen herife mi yükleyeceğiz? Oysa bütün bu eğitimlerin, terapilerin falan amacı, eskinin bağımlı çocuklarını, yetişkin, bağımsız bireylere dönüştürmek değil mi?

Lafönj... yani eski Lafönj yanımda olsaydı, bu konuları konuşur, tartışırdık.

Herifler ayrılırken yanında kalmak istedim, çünkü ayılırken orada olmak istiyordum. Buna da izin vermediler: Kendi kendiyle baş başa kalmalıymış. Hem hiskov'suz hem de kalkanmasız olanlara yapılan o iğne, kişiyi kendini ve durumunu sorgulayıcı bir ruh haline sokarmış. Benim oradaki varlığımsa o etkiyi bozabilirmiş.

XXIV

19 Kasım – gece
[Melisettö]

Pis! İğrenç! Öğğğ... Kusacağım... Tuvalet... tuval...

Malkım.

Bu ne koku? Dayanamıyorum... Öğğ...

Pıhtı pıhtı kan mı?... Çürüyen leş mi?...

A... Apartman boşluğundan gelen sesler... Kaç kişi birden kusuyor şu anda? Öğğğ... İğrenç bu; iğrenç... Öğğğ... Aman, klozette bekleyen eskilerin üzerinde kusmuğum... iğrenç; sifon çekememek daha, daha da iğrenç...

Dayanamayacağım kokuya... Ter bastı; gözüm kararıyor... Bayılmamalıyım... Dur, dur. Gitmeden önce kokuyla ilgili bir uyarıda bulunmuşlardı, bir şey söylemişlerdi... Bir şey bırakmışlardı sanki... salona kadar dayanmalıyım... İşte, sehpanın üzerinde... Evet, okma demişlerdi... Hemen burnuma püskürt... Ohhh... Ohhh... Dünya varmış... Biraz oturayım, kendime geleyim...

Aman, ne hoş koku bu... sanki birçok tanıdık kokunun karışımı... Eskiye ilişkin birtakım imgeler getirdi gözümün önüne...

Pembe... Vişne çürüğü... Neydi o çiçek, goncasının yaprakları sivri sivri... Karanfil! Karanfil! Evet, öyle bir çiçek vardı; bu da onun kokusu! Karanfil! sonra, başka bir çiçek daha geliyor gözümün önü... Leylak! Leylak kokusu da geliyor burnuma! Evet, leylak kokusu! Malkım! Malkım! Ne güzel şey bu böyle! Bir koku daha var sanki –a aaa, amma da sulu göz oldum– neydi o...

A! Yok oldu güzelim kokular! Yok oldular! Ama neyse, en azından artık kötü kokuları hissetmiyorum. Bu okma'nın etkisi ne kadar sürer, acaba? O korkunç kokuya mallaki bir daha dayanamam.

Korkunç ötesi – o ne travmaydı öyle... Şuraya bak, ellerim hâlâ titriyor. Koku insanı bu hale getirebilir mi? Demek hiskov koku almayı da engelliyordu... Bunun içinde yaşıyorduk... Hiskov demek başka pek çok şeyi ciddi biçimde engelliyordu. Her şeyi böyle keskin biçimde algılamam, demek koku ile başladı. Daha fark etmediğim nelerle karşılaşacağım acaba?

Bunu düşünmek beni çok korkutuyor... Erkek'in ağzının kenarındaki kanı gördüğümde ne kötü olmuştum – gerçek kan; kırmızı kırmızı kan... Uzunca bir uykudan sonra ansızın uyanan, uyandırılan duyguların, yerlerinden fışkırarak canlanması... Bir anda gözbebeklerimin önündeki başka hiçbir rengi algılamaz olmuştum; korkunç bir şeydi... Hayvanın küçücük ağzının kenarındaki kan, sanki gözlerimi bir süredir, giderek voltajı artan kırmızı bir ampule dikmişim gibi, kafamı nereye çevirirsem çevireyim, bakışlarımın önüne sanki mıhlanıp kalmıştı; hem de büyüyerek, genişleyerek, ta ki ben sonunda sadece kırmızı kırmızı görene kadar...

Koydum onu hemen kafesine; tam o sırada da Dişi'nin, kafesin bir köşesinde yatan cansız bedenini gördüm. Erkek, başlamıştı tekrar kafesin demirini kemirmeye. O sırada hiskov yavaş yavaş koku merkezim üzerindeki etkisini de yitirmeye başlamış olmalı ki, kafesten keskin bir sidik kokusunun yükseldiğini fark ettim. Hayret: Hamsterlar müthiş temiz hayvanlardır. Kafesleri

her zaman düzenlidir: Çiş köşesi, kaka köşesi, yemek köşesi ayrıdır onlarda. Acaba en son ne zaman temizlendi burası?

Lafönj'ün hayatının takvimi, kafamda günler, saatler karmakarışık şekilde beliriyor. Onun uğraşlarıyla benim düşüncelerim, onun duygularıyla benim yaşadıklarım, renk renk, birbirinden ayrılması imkânsız, incecik ebrûlî çizgiler şeklinde ağır ağır kıvrılarak, dönerek dolanarak, birbirlerini sarmalıyor, tek bir desen haline geliyorlar. Başım dönüyor.

Gözlerimi yumdum; çıktım oradan.

Uyanıkken düş görülür mü? – çünkü o sırada gördüğüm, kesinlikle bir düştü:

Erkek'le Dişi sokağa çıkmak istiyorlar; dışarıdaki tehlikelerden dolayı tedirginim ve onlara "hayır," diyorum. Ama kendimi birden evin dışında buluyorum; büsbütün tedirgin oluyorum. Yoğun bir egzoz dumanı; meğer bir trendeymişiz; ilerliyoruz. Duman, lokomotif dumanıymış. İleride, dışarıda birtakım insanlar, birini tren raylarının üstüne atmaya çalışıyorlar. İtiş kakış; biz hızla oraya doğru ilerliyoruz. Ben çığlık atarak, adam kurtuldu mu, diye bağırıyorum. Ama bana "sus" deniyor. Adamın büyük tevekkülle, yavaşça uçarcasına, kollarını ve bacaklarını rayların üzerine doğru açtığını ve boylu boyunca rayların ortasına, ağır çekim, düştüğünü görüyorum. Geçtiğimizde, geriye bakıyor, adamın kopmuş kol ve bacaklarının rayın dış kısmında olduğunu görüyorum.

Tam koridorda gözümü açtım ve kendimi görür gibi oldum. Aynada. Tekrar yumdum gözlerimi, mutfağa yöneldim.

Dalgınlıkla ışığı yaktım: O bir anlık şimşek çakmasında pis, yer yer köşeleri kırılmış fayansların üzerinde kaçışan böcekler... O bir an yetti; derhal söndürdüm. Işık alerjimi nasıl yeneceğim? Gözlerimi kapatarak tekrar yaktım ışığı ve düğmeyi en sola getirerek, iyice kıstım. Bir süre ellerim gözlerimin önünde, öylece durdum. Sonra yere bakarak gözlerimi hafifçe araladım.

Yerde bir hareket: Işığı gören onlarca hamamböceği ve karafatma, telaşla oradan oraya koşturmaya başlıyor. Hayvan namına zaten bir bunlar kaldı geriye, yenmek amacıyla avlanmayan, ver-

giye de tabi olmayan. İnsanın neredeyse, bir zamanların sineklerini bile özleyeceği geliyor.

Bir süre, durduğum yerde öylesine bakıyorum onlara. Galiba peş peşe çok fazla şey algıladım; böcekleri dikkatle izleyemeyecek, hatta onlardan iğrendiğimi hissedemeyecek kadar yorgunum. Gözüm kıyısından kıyısından takılıyor, o kadar.

Sahi bak, yeni fark ettim: Uzun zamandır bir nesneye doğrudan bakamıyorum hemen. Yapamıyorum. Önce onu görüş alanımın bir köşesinde tutuyor, ancak dönüp dolaştıktan sonra sonunda ona doğrudan bakabiliyorum, niyeyse... Galiba psikolojik gard alma durumları... Şimdiyse sanki... daha bir... bakabilir oldum. Bunun deneyini yapmalıyım. Hemen.

Ufak, yavru bir hamamböceği ayağımın hemen yanı başında; terliğimin uç kısmını küçük bir hareketle çevirip, ona doğrudan bakmaya çalışarak ve dikkatimi ona odaklayarak, özenle eziyorum onu. İlginç. Yer yer parçalanmış, araları kirden kapkara, pis yer karolarının bir tanesinin üzerinde minicik bir kahverengi leke. Mutfaktaki pek çok leke gibi. İşte bu kadar. O bir canlıydı. Bu kadar basittir şiddet...

Masanın, bir zamanlar rengi sarı olan formikası gözüme çarpıyor. Korkunç. Yama yama, yer yer grileşmiş bölgeler var. Preslenmiş birkaç hamamböceği ölüsü. Hâlâ, birtakım kaskatı olmuş reçel izleri ve kırıntılar. Hayret! Reçel izi veya kırıntıya neden olabilecek herhangi bir nesne, bu eve en son ne zaman, kaç ay evvel girdi? Üzerini pis bir bulaşık süngeriyle de olsa, uyduruk da olsa silecek bir el var mıydı ki? Ne zamandır, salt haplarla besleniyoruz?

Kulpu düşmüş dolapta, iki cam tabak –birinin çentiği var– iki de çay bardağı...

Buzdolabında hâlâ iki yumurta, bir paket içinde taşlaşmış bir parça peynir.

Ne yaptığımı bilmez halde, koridora yöneliyorum tekrar.

Aynayla burun buruna geliyorum.

Kaçıramıyorum bakışlarımı. Büyülenmiş gibi öylece kalakalıyorum.

Saçlarım. Saçlarımın rengi ne zaman böyle değişti? Ne oldu bir zamanlar insanların, doğal rengi olduğuna asla inanmadıkları kızıl saçlarıma? Ama tabii, ne zamandır yıkanmadım ki... İşte şimdi hissediyorum – korkunç bir kaşıntı, kafamda, koltukaltlarımda, apışaramda, bütün bedenimde... Kendimi alamıyorum; kaşın, kaşın...

Ama ayrılamıyorum aynanın önünden: Kararmaya yüz tutmuş, keçeleşmiş, yer yer diken diken yana yatmış, yer yer yassılarak kafama yapışmış, matlaşmış saçlar.

Suratıma bakıyorum (bir taraftan kaşınıyorum): Ne kadar küçülmüş, daha doğrusu, daralmış. Elmacık kemiklerim daha çıkık görünsün diye bir zamanlar fondötenlerle ne renk oyunlarına başvururdum; işte elmacık kemiklerim fırlamış vaziyetteler. Ne oldu sanki, güzelleştim mi? Tenim kösele görünümünde. Tabii; pis. Gözlerim kanlanmış. (Sahi, adamlar gözlerin ışığa alışma sürecini kolaylaştıracak bir damladan bahsetmediler miydi? Birazdan gidip bıraktıkları paketin içine bir bakayım.) Galiba rengi tek değişmeyen, gözlerim. Kararmış tenimde daha da parlak yeşil görünüyorlar... ama bir farklılar. Bir kere, suratıma bir numara büyük görünüyorlar. İkincisi... ne kadar hüzün dolu bakıyorlar.

Gülümsemeyi deniyorum. Bakışlarımda bir değişiklik yok – aynı hüzün; ama Malkım! benim bir zamanlar güzel bir gülümsemem vardı – ne olmuş ağzıma? Gülümsemem, bir sırıtışa dönüşmüş! Malkım! O diş gittiğinden beri ben hiç mi aynaya bakmamışım? Bir tek diş, insanın suratını bu kadar değiştirebilir miymiş? İğrenç görünüyorum; iğrenç!

A malkım; Ebrar beni hep bu halimle mi görüyordu? O ki benim gülümsememe hayrandı! Beni bu sırıtışla beğenmesi söz konusu bile olamaz! Sonra, kirimi de görmüştür, pis kokumu da duymuştur... Mutfağın halini de gördü.

Başımdan aşağı kaynar sular: Ebrar nereden geldi aklıma şimdi? Onun beni beğenip beğenmemesi nereden çıktı şimdi ortaya?

Peki ya ben?

En son ne zaman kendime sarıldım? Dokundum? Hatta... değdim? Nefes... alamıyorum... Bu sorulara hiç hazır değilim... Zaten de... nereden aklıma geldi...

Yeniden eskisi gibi görmek, gerçekten ne korkunç... oysa Lafönj... hep görüyordu... beni de hep görüyordu, olduğum gibi... Onun... bizim... benim... yaralarımı sarmalıyım...

Aynadan ayırıyorum bakışlarımı. Garip bir ferahlık dolduruyor içimi. Yaralarımı sarma fikri mi, beni rahatlatan? Lafönj'le barışma fikri mi? Ebrar'ın burada olduğu, şu korkunç halime rağmen yanımda olduğu, fikri mi? Kurslara katılmanın hepimiz için, benim için de, zorunlu olduğu, fikri mi?

Suluboya günlüğü tutmak için bir kenarda fazla fazla su biriktirmiştim. Sonradan miktarına bir bakayım. Veya dur, şimdi bakayım.

Kaşına kaşına banyoya gidiyorum. Yahu, hiskov kaşıntıyı da mı hissettirmiyordu? Artık akıllandım: Banyonun ışığını yakmıyorum; koridordan gelen ışık yetiyor orayı az çok aydınlatmaya. Zaten de görmemeyi tercih ederim; bugünlük yeterince şey gördüm. Gözlerim, yerde su dolu tam on altı kavanoz sayıyor. Fazla fazla yeter, suluboya günlüğü için de bir iki tane artar.

Nedense hemen yıkanmak istemiyorum. O, işin kreması; onu daha sonraya bırakacağım. Şu anda, pis de olsam, yanımda Ebrar olsun istiyorum. Ama o nerede? Ne nerede kaldığını, ne de ona nasıl ulaşacağımı biliyorum.

[Kâseyi yarısına kadar suyla dolduruyor, sonra sol elimi içine daldırıyorum. Bayılıyorum, berrak suyun içindeki elimin görüntüsünü izlemeye. Arındığımı hissediyorum. Bir süre sonra parmak uçlarım beyazlanmaya ve buruşmaya başlıyor. Bu süreci ağır çekim izlemek isterdim. Bir bitkinin güneşe açılıp, sonra solup, ölmesini izler gibi. Parmaklarım sanki bir tür bilgelik kazanıyorlar. Elimi çıkarıyorum kâseden. Diğer elimle fırçayı önce suya daldırıyor, sonra onu suluboya kutumun içindeki siyaha dokunduruyor, siyah boyanın üzerinde sevecen, yuvarlak daireler çiziyorum.

Sonra siyahlara bulanmış fırçanın ucunu, kâsedeki suya değdiriyorum. Siyah nokta, yavaş yavaş –önce ufak ve yoğun, sonra hare hare açılan ve yoğunluğu giderek azalan– gri bir buluta dönüşüyor. Büyülüyor beni bu manzara. Dayanamıyor, tekrar fırçayı siyaha buluyor, bu kez fırçayı sabırsızca, doğrudan gri suya daldırıyorum. Su kararıyor. Şimdi de sağ elimi sokuyorum suyun içine. Elim karanlıklar, umutsuzluklar içinde.

Oysa bir süre sonra elimi çıkardığımda bakıyorum, o elimin parmakları da, aynen sol eliminkiler gibi, beyazlanmış, buruşmuş...]

XXV

20 Kasım – sabah
[Ebrar]

Buraya ayak bastığımdan bu yana ilk kez keyfim biraz yerine gelir gibi oldu.

İyi ki evi tamamen tasfiye etmemişim. Şu dandik kanepe, şu ıvır zıvır eşya bile aman ne makbule geçiyor şimdi...

Ayrıca, yahu kafama yeni dank ediyor ki, eski dairemi boş bulmuş olmam, üstelik kaç yıl evvelki anahtarımın hâlâ kilide uyuyor olması, gerçekte müthiş bir tesadüf ve de şans! Ne bileyim, neler olabilirdi bunca fakirlik olan bir ülkede: En basitinden, Sokak İnsanları evin kullanılmadığını görüp, bir şekilde girer, evi işgal ederlerdi. Ondan sonra uğraş dur. Yani eymallak; Kurtarıcı, Gönüllüleri orada burada barındırıyor, ama ben resmen Gönüllü falan da değilim ki; kalırdım mallaki ortada. Bu ortamda çilingir mi bulacaksın, öyle bir şey kaldıysa, o da...

Gerçi huzursuzum tabii; evin her tarafı dört parmak toz kaplı; günde altı buçuk litre suya ayarlanmış o garip sayaçlardan

bende takılı olmadığı için başlangıçta hiç su yoktu; durumumu Pıtay sayesinde görevlilere anlatarak altı buçuk litre suyu bidon içinde zor elde ettim, ama onu da şimdi ortalık temizlemek için kullanmaya kıyamıyorum doğrusu.

Tevekkeli değil, bu ülke bu kadar pis... Suyu kim ev temizliği için harcamak ister? Hoş, insanlar pisliğin farkında bile değiller ya, o da ayrı konu.

İkinci iyi olay, özlük ve filtre olayı. Sağ olsun Pıtay; böyle bir şey için bana izin verileceği kırk yıl düşünsem aklıma gelmezdi. Gönüllülerin, tam olarak neye karşı mücadele ettiklerini anlamaları için, özlük ve filtre denen nesneleri bizzat denemelerinden daha doğal ne olabilir? Fakat bana da bir özlük, filtre takımı verilmesini tamamen Pıtay'a borçluyum. Herif allem etmiş, kallem etmiş, benim de bir tür "Gönüllü" gibi, birilerine yardımcı olmak için uğraştığımı söylemiş; artık bilmiyorum, başka neler söylediyse...

İşte şimdi elimdeler: Bir elimde özlük, diğerinde filtre – umrumda mı dünya? Hah – keyfim hiç de fena değil...

Sehpanın üzerindeki tozu şöyle bir üflüyorum. Etki, sıfır. Tozlar birbirlerine yapışarak, hav gibi, öylesine homojen ve kalın bir tabaka meydana getirmişler ki, tövbe Malk birbirlerinden ayrılmıyorlar. İşaret parmağımla şööööylece toz tabakasını iterek yer açıyorum ben de, filtreyi dikkatlice koyuyorum oraya. Toz mu beni pes ettirecek Malk aşkına?

Özlüğü gözüme geçirmeden, dikkatlice inceliyorum:

Siyah, kocaman bir gözlüğe benziyor, ama gözlük camının olması gereken yerde, peteksi ama sert, göz göz garip dokulu bir şey var. O doku tabakasının içinde bir yerlerde bir mekanizmaya, bir sisteme bağlı bir şeyler olmalı, çünkü bu doku hem tabaka tabaka, hem de nispeten ağır. Gözlük sapları yok özlükte: Deniz gözlüğünde olduğu gibi, tek bir bant, özlüğü kafada tutuyor. Ama bu bant da –elastiki olmakla birlikte– öyle basit bir bant değil. Bir kere, sağ kenarında dört tane ayar düğmesi var; her birinin yanında küçücük harflerle ne düğmesi olduğu yazılı:

- Yüzler
- Renkler
- Manzaralar
- İfadeler

Her düğmeden aşağıya birer tel uzanıyor; her telin ucunda da birer elektrot. Bu elektrotların, kişinin boynuna vantuz gibi yapıştırıldığını biliyorum.

Sonra filtreye bakıyorum; kulaklık gibi bir şey. Her bir "kulak"tan birer tel uzanıyor, kafanın önünde boynun az altında, yine düğmeli bir mekanizmada birleşiyorlar. (İlk geldiğimde görmüştüm, kimileri o düğmeli kısmı enselerine getiriyorlardı.) Filtrede de tene yapıştırılması gereken vantuza benzer bir şeyler var. Filtrenin düğmelerinde şunlar yazılı:

- Kişiler
- İnsan Sesleri
- Ses Tonları
- Sesler / Gürültüler

Gözlerimi kapatıp, özlüğü yavaşça geçiriyorum kafama. Daha özlük yerine tam oturamadan, içimi bir sıkıntı kaplıyor belli belirsiz; derken düpedüz paniğe kapıldığımı fark ediyorum; ter içinde yukarı çekip, çıkarıyorum özlüğü: Nefes nefeseyim.

Ne oldu bana?

Gayet basit: Korktum. Uyuşturucu kullanmayı bir defacık, sadece bir defacık denemek isteyen biri gibi hissettim kendimi: Bir yandan müthiş bir merak; diğer yandan, iradesine hâkim olamama, uyuşturucu bağımlısı olma korkusu. Saçmalıyorum işte.

Bu kez kararlılıkla geçiriyorum özlüğü kafama ve pencerenin kenarına gidiyorum. Hem apartmanın zemin katında, hem de doğrudan kaldırıma bakan bir dairede olmanın yararları: Pislikten ışık geçirgenliklerini tamamen yitirmiş tülleri hafif aralayarak, yoldan gelip geçenleri, yanı başlarındaymışım gibi, gayet net görebiliyorum. Bir süre öylecene duruyor, suratımda öyle bir nesne olmasının nasıl bir duygu olduğunu anlamaya çalışıyorum.

Düğmelerine basılmamış haliyle özlüğün sunduğu manzara-

nın, sıfır numara camlı bir gözlüğün sunacağı manzaradan pek bir farkı yok doğrusu. Onca düğmeye, içinde barındırdığı kuşkusuz pek rafine onca mekanizmaya rağmen, çok da hafif bir nesne. Bir süre sonra herhalde insana, varlığıyla yokluğu bir gibi geliyordur.

Sokağa yöneltiyorum tekrar bakışlarımı. "Yüzler" düğmesine hafif dokunuyorum – daha doğrusu, Pıtay'ın tarif ettiği şekilde, düğmeyi hafif yukarıya doğru okşuyorum. Zaten parmağımın ısısını almasıyla kafamın sağ tarafında bir şeyin, sanki belli belirsiz tıkladığını veya "attığını" hissediyorum. Tekrar dokunuyorum. Bir tık daha atıyor. Kaldırımda bana, bizim binaya doğru yürüyen, sonra yavaşlayıp, sırtını duvara yaslayıp, duvara asabi asabi sürtünerek sırtını kaşımaya çalışan, pislikten ne tel tel keçeleşmiş saçının rengi, ne ten rengi, ne de giysilerinin rengi seçilebilen, alt dudağı sarkık genç kıza dikiyorum gözlerimi ve tekrar düğmeyi okşuyorum. Okşadıkça kızın yüzü flulaşıyor, en sonunda tamamen tanınmaz hale geliyor. Sadece yüzü de değil; bedeni, elleri, kolları falan da flulaşıyor, ama nispeten daha az – hiç değilse az çok bir şeyleri, en azından, onun bir insan bedeni olduğunu seçebiliyorsun; fakat yüzü, yoğun sisler ardında tamamiyle gizlenmiş durumda. Artık karşımdaki, pekâlâ temiz pak, düzgün bir kız da olabilir. Düğmeyi bu kez aşağıya doğru okşuyorum, zaten bir dokunuşta kız bütün pisliğiyle tekrar net görünür hale geliyor. Malkalkaa. Ne anlamı var bunun? Yani, bunun kime ne faydası olabilir?

Parmağım "Renkler" tuşuna kayıyor. Tam o tuşa basacakken, kadın mı erkek mi olduğu belirsiz mekanik bir ses beni irkiltiyor: "Yüzler'e yaptığınız genel ve özel değişikliği kaydetmek istiyorsanız, 'yüzler' tuşunun tam ortasına basınız."

Kaydetmek mi? E peki, basalım bari...

Ve o zaman anlıyorum: Sokağa baktığımda, bütün insanlar flu, yüzleriyse sisler altında, tanınmayacak durumda. Yalnızca genç kız, o sisli insanların arasında olanca canlılığıyla beliriyor. O an yalnızca genç kızın benim için bir kimliği var. Tek insan, o. Bu manzara öylesine... hem garip hem de dehşet verici ki...

Şimdi, bir süreliğine bu şekilde bakınca, kızın görüntüsü birden gözümü rahatsız ediyor. Diğer çizgilerin belirsizliğine karşılık kızın çizgilerinin, kirinin, bakımsızlığının, suratsızlığının netliğinde sanki bir saldırganlık var. Bunun üzerine tekrar kıza dikiyorum bakışlarımı, düğmeyle de oynayıp, kızı hafif flulaştırıyorum – onu tanıyabileceğim, ama beni daha az tedirgin eder şekle sokana kadar. Evet, galiba ben de artık bu işi öğreniyorum...

Şimdi "renkler" tuşu devreye giriyor. Tuşu yukarıya doğru okşadıkça, renklerdeki canlılık da azalıyor. Ama televizyondaki "kontrast" ve "parlaklık" düğmelerinden sanki bir farkı var. Televizyondaki "kontrast" ve "parlaklık" düğmeleriyle oynadığında dünyanın genel görüntüsü değişmez, onlar sadece optik olarak (ve seyreden kişinin zevkine göre) görüntüyü seçmede kolaylık sağlamaya veya gözü daha az rahatsız etmeye yarar.

Oysa özlükteki bu düğme, sanki yalnızca belli renkleri hedefliyor, kimisini de başka renge dönüştürüyor. Özellikle kırmızı, turuncu gibi renkler tamamen ortadan kalkıyor. Ama, örneğin kırmızının dönüştüğü belli bir renk yok; duruma göre uçuk pembeye, duruma göre başka şeye dönüşebiliyor. Camdan baktığımda görünen kentin o genel kirli, kurşuni griliği de değişiyor. Değişiyor da, nasıl? Hâlâ gri görünüyor ortalık. Ama farklı, hem de çok farklı. Sanki soğukluğunu yitirdi, daha tanıdık, daha yakınlık duyulan bir şeye dönüştü. Yoksa ben farkında olmadan, birtakım pastel tonlara mı dönüştü? Yooo... Ama her ne olduysa, sonuç müthiş huzur verici. İnsanın içine bir hoşluk çöküyor. Ortalıkta tek bir ağaç, tek bir sarmaşık, insan dışında tek bir canlı varlık olmaması, artık hiçbir şekilde göze batmıyor, gözü rahatsız etmiyor.

Pıtay bahsetmişti: Manzara düğmesi en karmaşık olanlarından biriymiş: Özel sensörler, bir mekândaki son altı ay içinde varolmuş olan ruh durumlarının bir tür envanterini çıkarıp, acı içeren her tür durumu otomatik sansürlüyor. Daha doğrusu, "hoş"laştırıyor. Örneğin, bir zamanlar daha araba kullanmak henüz yasak değilken Manzara düğmesini insanlar "orta karar"a

ayarlayıp, kaza sahnelerini seyretmeye bayılıyorlarmış. Ayılan, bayılan, yaralanan, bıçaklanan, öldürülen, ölen... Bunlar hep, özlükler ayarlanarak keyifle, en azından ilgiyle seyredilebilen –ve seyredilen– revaçta sahnelerden.

Son düğmeye geliyor sıra: "İfadeler."

Bu düğme de çok karmaşık; bunun hakkında da pek çok şey duymuştum, ne işe yaradığını biliyorum: "Yüzler" düğmesini, karşındaki insanı en net haliyle görebilecek şekilde ayarlasan bile, "ifadeler" düğmesiyle aynı anda o insanın surat ifadesini göremeyecek şekilde ayarlayabiliyorsun özlüğünü. Fakat yüzleri parçalara da bölmek mümkün. Örneğin pek çok insan, başkalarının özlük manzarası çok rahatsız edici olduğu ve herkes insandan çok sineğe benzediği için, sadece karşısındaki insanın gözlerini flu görecek şekilde ayarlıyormuş özlüklerini.

Bunu bir denemeye kalkışıyorum. Düğmeyle epeyce oynadıktan sonra başarıyorum da. Hâlâ –sanki özellikle poz verirmişcesine– karşımda dikilen kıza bakıyorum ve tüylerim diken diken oluyor. Öyle korkunç ki! Nedense flu gözler, sanki ölü gözleri gibi, veya sanki o insan gözsüzmüş gibi görünüyor! Hemen kızı net görülebilecek şekle sokuyorum tekrar.

"Özlük" gerçekten de marifetli bir alet. Genelde insanlarda olan, standart tür. Ama bir de bunların gelişmişleri varmış. Pıtay'ın bir akrabasında varmış bunlardan; görmek istemediğin ifadeyi seçebiliyormuşsun. Örneğin aile fertlerinin surat ifadeleri arasında üzüntüyü veya kızgınlığı mı görmek istemiyorsun? Hiç sorun değil; özlüğünü o surat ifadelerini sansürleyecek şekilde ayarlıyormuşsun, olup bitiyor.

Filtreyi alıyorum elime şimdi de, fakat bir türlü kulaklarıma takamıyorum; nedense midemde bir bulantı başladı.

Lafönj'ün filtrelerini nasıl ayarladığını artık biliyorum: Öfkeli, sıkıntılı, asabi sesleri duyamayacak şekilde. Ayrıca belli bir "volume"ün üzeri, ya tamamen sansür ediliyor, ya da normal "volume"e indiriliyor. Bu arada – kendi sesini de duyamıyor. Bu da ona konuşma rahatlığı sağlıyor.

Sadece kendi çocuklarının seslerini duyan kadınlar var.

Sadece işyerlerindeki amirlerinin seslerini duyan erkekler var.

Mide bulantım artıyor.

Ben buraya ilk geldiğimde herkese, her şeye, bütün gördüklerime karşı isyan halindeydim. Sonra giderek içinde bulunduğum duyarsızlık, paranoya falan, beni de sarmaya, beni de içine almaya başladı. Basit bir alet, görünenleri böylesine çarpıtabiliyorsa... Yıllar önce bir yerlerde okumuştum; bir deney yapmışlar: Dünyayı baş aşağı gösteren gözlükler takmışlar deneklere. Denekler önce büyük sıkıntı çekmiş, derken bir süre sonra hiç sorun kalmamış, çünkü hepsinin gözü, beyni, yeni duruma adapte olmuş ve baş aşağı olanı düz görmeye başlamışlar.

Bunu hatırlayınca içimi birden müthiş bir korku sarıyor. Her şey bana grotesk, tuhaf geliyor. Duyularıma artık güvenemiyorum – sanki onlar aracılığıyla bütün algıladıklarım, çarpıtılmış durumda.

Panik içinde çekip gözümden, fırlatıyorum özlüğü yere.

XXVI

20 Kasım – sabah
[Lafönj]

Bir dostuma bir vakitler, ıslak toprak ve taze kesilmiş çim parfümü ısmarlamıştım. Evropistan'da bizim gibi ülkeler için özel üretilmiş parfümlerden biriydi bu – hem de en pahalısı... Demin çekmecelerimi epeyce karıştırdıktan sonra, buldum onu. Parfüm tükenmiş, ama şişenin kapağını açınca mis gibi koku olanca tazeliğiyle burnuma çarpıyor. Derhal sıkı sıkı kapatıyorum kapağını; gözüm kararacak gibi oluyor; yalnızca yeşil görüyorum...

Ebrar'ı bulmalıyım. Ebrar'ı bulmalıyım.

İyi hoş, kendimi böyle attım sokağa, ama bir elimde okma, nereye gidiyorum böyle? Nereye gideceğim?

Sokak kapımı kilitlemedim; gerçekten de nöbetçi dikmişler, insanlar birbirinin evini yağmalamasın diye. Hayret; demek öyle bir beklentileri var – yani insanların bilincinin o derece yerine geleceği konusunda. Bu işe tahsis edecek o kadar çok görevliyi nereden bulmuşlar?

İnsanın gözünde özlük varken kesinlikle daha kolaydı, "bilmem kaç metre kareye bir insan" kuralını uygulamak; bunu şimdi anlıyorum.

Sokakta çok az insan var; bunlar da genelde ya görevliler eşliğinde Sokak Alıştırması'na çıkartılanlar, ya da ev ev dolaşıp gıda dağıtımı yapanlar ve diğer görevliler. Herhalde insanların özlüksüz tek başlarına ortaya çıkacak cesareti bulmaları, vakit alacak.

Müthiş bir gürültü: Dört bir yandan çekiçlerle demirler dövülüyor, matkaplar çalıştırılıyor... Bir yandan mahallemizi diğerlerinden ayıran dikenli telleri söküyorlar, bir yandan apartmanların dışına inşa edilmiş, herkesin dairesine ayrı birer sokak kapısından girmesini mümkün kılan merdivenleri söküyorlar... E peki, şu vinçler neyin nesi? Galiba mahalleleri birbirine bağlayan köprüleri kaldırmak niyetindeler. Eh, onları epeyce iş bekliyor!

Ne garip; çok yıllar evvel İlbern kentini beşe bölen ünlü Beşgen Duvar'ı yıktıklarında insanların nasıl bir duygu seline kapıldıklarını duymuştum. Ben de kendi içimi umutla yokluyorum, ama en ufak bir duygu kıpırtısının işaretini alamıyorum.

Birtakım adamlar bina bina dolaşıp, binaların üzerinde bizlerin Malkeist bir mahalle olduğumuzu gösteren "mavigöz" sembolünün üzerine evrûnî boya püskürtüyorlar. Bunu duymuştum, bütün mahallelerde yapacaklarını, bütün sembolleri yok edeceklerini.

Başka birileri, sokakların kenarlarına yığılmış tozlu arabalarla, daha doğrusu arabaların üzerindeki çıkartmalarla meşgul: Çıkartmaların hepsi teker teker, ıslatsöklerle sökülüyorlar. Anlaşılan hiçbir şey şansa bırakılmayacak. Sökülmeden evvel son bir çıkartma gözüme ilişiyor: "Egemenlik Toklarındır."

Trafik yeniden işlediğinde, başlangıçta bütün yollar tek yönlü olacakmış. Yaya kaldırımları, yayaları müstakbel arabalardan korumak için iyice yükseltiliyor. Yayalar için de kaldırımları boylu boyunca sağ şerit, sol şerit olarak ayıracak şekilde kesik çizgi çiziyorlar şimdiden.

Manzaranın griliği, metalikliği gözüme batıyor. Sanki bütün binalar hasta gibi: Dümdüz çizgi kadar yaratıcılıktan uzak bir şey olamaz; tek bir yuvarlak hat göremiyorum. Sıcaklıktan uzak, duygusuz, renksiz binalar...

Deminki, parfüm şişesindeki kokuyu hatırlıyorum; gözüm yine yeşillik arıyor. Birden gözlerim doluyor; öylesine bir canlı bitki özlemi hissediyorum ki, sızısı dayanılır gibi değil.

Kentin, mahallelere bölünmeden evvelki meydanlarından birini kazmaktalar: Kurtarıcı, bundan sonra mezarlıkların en sapa, en gözden uzak ve ziyaret edilmesi güç yerlere değil, tam kentin ortasına kurulmasını talep etmiş – demek ölülerin gizlice bahçelere gömüldüğünü veya uzak bir yerlere atıldığını biliyor. Oysa meydanlarda önemli binaların yer alması kuraldı bir zamanlar; hatta meydanlar, bir tür hiyerarşi sergileme yeriydi.

Bir de, salt yaşama sevinci için, salt bir araya gelerek, uzlaşmış olmanın sevincini kutlamak için bayramlar yapılacakmış ve bu bayramlar, mezarlıkların olduğu meydanlarda kutlanacakmış.

Ne garip...

Aylardır içinde bulunduğum karanlıktan çıkmayı elbette istiyordum, ama böylesine zoraki, böyle hoyratça yeniden doğmayı istemiyordum. Beton sokaklara bakıyorum. Acaba çiçekler nasıl kokardı?...

Anıtkabirciğin önünden geçerken, adımlarım yavaşlıyor... Her Turuncu Rujlular Mahallesi'ne ibadethane, her Malkeist Mahalle'ye anıtkabircik... varılan uzlaşma, sonunda, bu olmuştu. Kadın erkek eşitliği namına erkeklere de bekârlık testi uygulamaya başlamaları gibi – aynı mantık.

Siyasetin, hiçbir soruna çözüm getiremeyeceği anlaşıldığında neydi o sektlerdeki, dinlerdeki patlama... Bu toplum, gerçekten de ne kadar hasta ve umutsuzmuş. Anıtkabirciklerin varlık nedeni olan İlk Uluönder'in daha lafını duyunca, –hele de törenlerde– insanlar resmen trans haline geçiyorlardı.

Genç kızlığımda İlk Uluönder'in ölüm yıldönümü vesilesiyle okulla birlikte Anaanıtkabir'e gitmiştik. Onlarca okuldan bizim gibi öğrenciler gelmişti; Turuncu rujlu kızlar geçerlerken herkes

onlara vebalı gibi bakıyordu. Çünkü İlk Uluönder'i sevmek, sadece belli grupların, en çok da Malkeistlerin tekelindeydi. Evet, sevgi bile tekel altındaydı... Nitekim sonradan, Turunju Rujluların Anaanıtkabiri ziyaret etmeleri tamamen yasaklandı.

Neyse – Kurtarıcı galiba artık ibadethaneleri de, anıtkabircikleri de kamu yararına birtakım işler için kullanacakmış. Göreceğiz...

Yere bakıyorum ve içimde gerçek bir öfke kabarıyor: Şu kaldırım taşlarını döşeyenler görmüyorlar mıydı, yaptıkları işin yamru yumruluğunu, özensizliğini, zevksizliğini? Peki, en basit güzelliklere ne zaman körleştik? Ne bileyim, en basitinden: Pul dediğin, herkesin, en fakir insanın bile sahip olabileceği tek sanat yapıtıdır. Fakat Çılgın Dönem'de bizim pullarımız bile artık siyah beyaz olmuştu ve üzerlerinde sadece ve sadece bir rakam, bir de talihsiz ülkemin adı yazılıydı.

Ebrar söylüyordu geçenlerde, özlük insanın içindeyse, özlük zaten beyinden verilen bir komutla, gözünün korneasına yerleştirilmişse, elle tutulur olanına ne gerek var? Filtre için de aynı şey geçerli değil mi?

Peki ya *benim* beynim? Niçin benim beynim korneama doğal özlük, kulaklarıma doğal filtre uygulamayı öylesine direnerek reddetmişti? Beynim ne zaman her şeyi, ama *her şeyi* şiddet olarak algılar hale geldi?

Günün birinde, pat diye, birden görüvermiştim: Sanki bir savaşın tam ortasındaydık! Kaldırımlarda insanlar üzerime üzerime yürüyüp bana çarparken, birden her şey farklı anlamlara bürünmeye başlamış, masum görünen kabalıklar karanlık ve tehditkâr bir biçimde, gizli bir düşmanlığın işareti olarak beni sanki çembere almıştı.

Bu düşmanlığı artık olanca açıklığıyla hissediyordum: İğrenç balgamlarını kaldırıma atanlara karşı birden hınçla dolmuştum. Elimden gelse, balgamını yerden yalatarak temizleme cezası verirdim onlara. Öfkemi öylesine gemleyemez hale gelmiştim ki, kaldırıma park edilmiş bir arabanın resmen *üzerinden* çamurlu çizmelerimle, çizmelerimi sürte sürte, yürüyüp geçtiğimi anımsıyorum. Ağaçlar henüz varken, yanından geçtikleri ağaçtan veya

çalıdan yaprak, dal koparanlar... ortada hiçbir neden olmadan! Deli oluyordum!

Evet, eskiden bana yalnızca rahatsızlık veren manzaraları şimdi bana, doğrudan kişiliğime yapılmış bir saldırı olarak algılar olmuştum. İçim nefret doluydu.

Çocukların resim derslerinde "bayram" deyince niçin kanlı resimler, tanklar, tüfekler çizdiğini birden anlar olmuştum: Savaş her yerdeydi.

İnandırıcı olmak için bile kimimiz Allahı, kimimiz Malkeyi tanık göstermekte hiçbir sakınca görmüyor, üstelik yeminimizdeki şiddet ve dehşet arttığı oranda, lafımızın inandırıcılığının da o oranda arttığına inanıyorduk: "Çocuğumun ölüsünü göreyim ki..."

Haber çevirmenliği yaptığım dönemde, ne ikilemlerde kalıyordum: Olduğu gibi, lafı evirip çevirmeden "tam" çeviri yapmam bekleniyordu benden. "Geberesiceler." Nasıl çevireceğimi bilememiştim. "Cenabet." Hakaret olarak kullanılmıştı. Sözlük anlamına baktığımdaysa, nasıl açıklayacağımı bilememiştim.

Şiddet konusuna takılıvermiştim işte. Takılmak da değil... Bir katarakt ameliyatından çıkmış gibiydim. Birbirini seviyor görünenler, gerçekte birbirini boğan insanlardı; eğitim kurumları dehşet saçan, çocukları karanlıklara gömen korkunç makinelerdi; barışsever diye sevecenlikle baktığım kişiler, gerçekte kendilerinden farklı düşünenlere karşı inanılmaz hoşgörüsüz insanlardı. Kana ve şiddete susamışlar ise, özel hayatlarında gideremedikleri bu susuzluğu medyada, sinemalarda arayan, kaba kuvveti konumları gereği uygulayamadıkları zaman aynı etkiyi sözlerle, hatta çocuklarına taktıkları adlarla yaratmanın yollarını bulmaya yönelmiş, korkunç kişilerdi.

Nasıl oluyordu da bunu daha evvel fark etmemiştim?

Ama işte, kaldırım çatlaklarını gözleyerek ilerlerken yeniden hissediyorum: Çıplaklığımı örtüyordu sanki özlük. Çıplaklık yalnızca tenin görünmesi değildir ki... Her tür şiddet karşısında çıplaklığını hissetmiyor musun?...

Bir şeyler oluyor bana... Kentin içinde amaçsızca yürürken,

içimde de sanki bir şeylerden giderek uzaklaştım, ıssız bir yerlere gittim. Seslerin duyulmaz, renklerin görünmez hale geldiğini hissediyorum... Kafamda suluboya günlüğüm için yeni projeler bile canlanmıyor. Fakat aynı oranda, ne gariptir ki, ansızın, zaman ve mekân kavramları yitip gittikçe, kendi varlığımın; geçmişte olduğumun; şimdi olduğumla ve gelecekte olacağımla aynı olduğunu bütün gerçekliğiyle algılıyorum – kendimi aynı anda hem objektif önünde bulmak, hem de kendi kendime "zoom"lamak gibi.

Ebrar... Seni hemen bulmalıyım.

Ama böyle değil. Dik durmalıyım. Dik yürümeliyim. Dik. Dimdik.

Hey, ben nerelere geldim? Ebrar'ın evinin sokağı... Hiç düşünmeden, ayaklarım getirdi beni buraya. Ebrar... Evinde olabilir mi?

XXVII

20 Kasım – sabah
[Ebrar]

Çıplak gözlerimle bakıyorum tekrar dışarıya; gözlerim o genç kızı arıyor. Fakat o artık yok. Gitti.

Kendimi çok kötü hissediyorum. Sanki onun yok olmasına ben neden oldum, sanki onu ben öldürdüm; onu kâh flulaştırarak, kâh netleştirerek, kâh gözlerini kör ederek, kâh yüz ifadesini sansürleyerek, kesip biçerek onu öldürdüm; plastik bir cetveli bir o yana, bir bu yana bükerek kanırtarak sonunda kırmak gibi. Kırdım onu; insanlıktan çıkardım.

Onu son gördüğüm noktaya gözümü dikmiş, dalgın dalgın turuncu saydam plastik bir cetvelin nasıl kırılabileceğini kafamda canlandırıyorum. Tam pencereden uzaklaşmak üzereyim ki...

Lafönj!

Garip bir şekilde, hissetmiştim onun o olduğunu. Yani cama arkamı dönecekken dışarıya artık bakmıyor olmama rağmen sokaktaki olağan insan hareketlerine ek, bizim binaya kararlılıkla

yaklaşan bir insan hareketi algılıyorum ve bildim, o an bildim onun Lafönj olduğunu, görmememe rağmen.

Kıpırtısız seyrediyorum onu.

Manzarası tek kelimeyle dehşet! Gerçi deminden beri seyrettiğim kız da daha parlak durumda değildi; ona bakılırsa, buraya geldiğimden beri görüntüsü insan gibi olana galiba hiç rastlamadım – ama hiç birinin görüntüsü, Lafönj'ünkü kadar dehşet veremez bana. Hiç düşünmeden, elim yanı başımdaki sehpanın üzerinde bulunan okma'ya gidiyor, burnuma bir iki puf püskürtüyorum – ne olur ne olmaz. Mazaamalk, söz konusu olan Lafönj de olsa, hatta benim nasipsiz burnum da olsa, neme lazım, ona en son okma'sız yaklaşmaya kalkıştığımda...

Fakat bugün bir farklılık var onda; eski Lafönj'ü anımsatan bir şeyler... Saçlar yine leş gibi, surat leş gibi, her tarafı leş gibi – ama daha dün bakışları, sanki gözlerinde yeşil renkli lens varmış da camgöz camgöz bakarmış gibiyken, bugün o yeşil lensleri çıkarmış ve gerçek yeşil yeşil, gerçek gerçek bakıyormuş gibi...

Ayrıca, yadsınamaz pisliğine rağmen, üzerindeki o... o "bir tokat da diğer yanağıma at" diyen hal de sanki gitmiş.

Şu işe bak; o benim buralara kendisi için geldiğimin farkında bile değil. Hatta varlığımın farkında olup olmadığından bile emin değilim.

Kirliliği, evet, şu metrelerce öteden gözle çok rahat görülebilen pisliği bile, içimde ne garip bir şefkat uyandırıyor.

O Lafönj, işte. Ondan ayrıldıktan sonra Evropistan'da kaç kadınla tanıştım, kaç kadınla yakınlaşmaya çalıştım, ama bu, Lafönj işte; göğsümde bir garip yumru.

Pencereme beş on metre kala, durdu. Eyvah, geri dönecek... yok, vazgeçti... kararsız. Şu perdeyi aralasam da... yok; bakalım ne yapacak?

Hâlâ duruyor. Neler geçiyor olabilir aklından? Bizim cepheye dik yan duvardaki pencerelerden birine doğru döndü, pencereye doğru iki üç adım attı. Pencereye bakıyor. Dikkatle. Malkalkaa, orada ne görüyor olabilir? Benim bildiğim o dairede perdeler zaten hep kapalıdır.

Bir eli kafasına doğru gitti. Şimdi de diğer eli. İki el, ensesinde buluştu. Ne yapıyor bu kadın? Sakın yine... tuhaflıklarından biri mi? İlahi – adeta ensesindeki saçları düzeltiyor, sanki o saçların kolay kolay düzelebilecek bir durumu varmış gibi! Şimdi de tepesindeki saçları elliyor... Galiba onları düzeltmeye çalışıyor. İnanamıyorum – Lafönj kendine çekidüzen vermeye çalışıyor!

Zavallı Lafönj! Yahu, ben senin saçını başını, kokunu, pisliğini takıyor olsaydım, neden seninle hâlâ uğraşıyor olayım, ha? Ben senin hastanede ne hallerini gördüm! Yahu, o keçeleşmekten kararmış saçlarını elinle düzeltebileceğine ciddi ciddi inanıyor musun, ha? Hay, güleceğim geldi millaki! Durumunun ne kadar umutsuz olduğunu o da anladı galiba; gözlerini kapadı ve... a, a, döndü arkasını gidiyor! Resmen yürüyüp gidiyor! Vazgeçti! Uzaklaşıyor!

Çabuk... Perdeler... Aç camı... Cam...

"Lafönj! Lafönj; dur!"

Hah.

Duydu; bana doğru döndü.

Beni camda görünce hiç şaşırmadan bana, daha doğrusu binaya doğru yürüyor, bir yandan belli belirsiz duyabildiğim bir sesle hızlı hızlı konuşuyor:

"Ebrar... Yardım et bana, hamsterlara yardım edelim. Dişi galiba öldü. Yok yok, su var mı evde, önce bana onu söyle. Yıkanmalıyım. Bir litreye de razıyım, idareli kullanmasını biliyorum, yeter ki... Ama yok, önce vakit kaybetmeden hamsterlara gidelim... Ama birlikte; lütfen sen de gel, tek başıma dayanamayacağım, o kadar, o kadar acı veriyor ki..."

"Tamam, tamam... Bak şöyle yapalım; buradaki sulardan taşıyabildiğimiz kadarını senin eve taşıyalım, o arada hamsterlara da bakarız, tamam mı?"

"Tamam."

XXVIII

20 Kasım – öğleden sonra
[Melisettö]

Ebrar, sana anlatmak istediğim öyle çok şey var ki... Ah Ebrar, yıllardır neredesin sen; nasıl beni böyle bırakıp gidebildin, sonra da hiç aramadın... Beni niçin dinledin, ha?

Dünyamız terör, cinayet, tecavüz üzerine kurulu, asla sevgi, aşk, mantık, sağduyu üzerine değil. Eskiden aşina olduğumuz değerler öylesine altüst olmuş vaziyette ki, neyin cinayet, neyin ölüm, neyin intihar olduğunu bile şaşırıyorsun.

Bir bilsen neler neler oldu, neler neler oldu... Hatırlıyor musun, bir zamanlar ne çok kedi vardı... Seninle kedileri ne çok severdik... Biliyor musun, onlar artık yok! Ama tek nedeni, kedileri köpekleri son zamanlarda et diye görüp yemek için saldırmaları değil! Biliyor musun, fakirlik o boyuta gelmeden evvel de insanlar, eğlence olarak kedileri ve köpekleri bacağından iple asarak, aç çocuklara parçalatırlardı. Hayvanlara elektrik verip, su içirirlerdi. Hayvanlara...

Bakıyorum hiç şaşırmıyorsun... Sen daha buraya geleli kaç gün oldu – insan şaşırabilme yeteneğini bu kadar kısa zamanda kaybeder mi?

Bundan sonra her şey nasıl normale dönecek, ha, Ebrar? Empati Kursları'yla gerçekten bir şeyler öğrenir miyiz dersin? Biliyor musun, ben de artık normal değilim. Ben sadece Lafönj sayesinde benliğimin bir bölümünü bozulmadan koruyabildim. Benliğimin diğer yarısı, o hayvanların parçalanışını seyredebilir hale gelmişti. Ah... Kâinatta dünya, herhalde bütün acıların en çok yoğunlaştığı mekân olmalı. Gözü çıkarılan, kulağı kesilen her kedinin, şişlenen her köpeğin acısı... Ne dersin Ebrar, bunca acı yaşamış ve yaşatmış olan bir toplum, hissetmeyi tekrar öğrenebilir mi? Sevmeyi?

Bizim toplumda kadınlar neden sevgiyi bilmiyorlardı? Neden asla âşık olamadan, asla cinsel güdülerini nasıl doyurabileceklerini bilemeden evleniyorlardı? "Kızımız iyi bir izdivaç yaptı" demek, neden asla, "kızımız sevdiği ve kendisini seven adamla evlendi" anlamını taşımıyordu da "kızımız, kendi sınıfından daha üst konumda bir adamla evlendi" anlamını taşıyordu? Zamanla herkesin içi, duyguları nasıl kurudu, nasıl çölleşti, bir bilsen... Acılaştı insanlar. Bu yüzden yaşları ilerledikçe, gençliğin kıpırtısına giderek kin ve öfkeyle yaklaşır olmuşlardı.

Toplum sevgiyi anlamaktan giderek uzaklaşıyordu. Özveri, delilere has bir özellikti. Namusa takmıştı kafayı toplum. Bir kadının uzamış koltukaltı kılları, mahkemenin gözünde o kadının ırzına geçilmesi için "tahrik" sayılabiliyordu.

Aşk bitti. Kimse artık aşk evliliği yapmıyor. Üstüne hiskov kullanınca ve insanlar birbirlerini duymaz ve görmez olunca, cinsel güdüler de öldü. Epeydir kimse çocuk yapmak da istemiyor. Bu furyanın dışında kalmayı başarabilmiş tek tük kişilerse, çocuklarını sokak görüntülerinden özenle koruyor. Normal, ailesiyle dolaşan tek bir çocuk gördün mü?

Var olan çocukların durumunu biliyor musun, peki? Dur, bırak da tek bir şey söyleyeyim: Altı yedi yıl evvel bir oyuncakçıya daldım. En çok satılan oyuncak sert, plastikten küçük bir insan-

dı; ona, oyuncağın ambalajından çıkan özel tabancayla ateş ediyordun, oyuncaktan inleme sesleri geliyor, oyuncak sanki gerçekten yaralanıyor, ağzından, burnundan kana çok benzer kırmızı bir boya fışkırıyordu.

Ah, hiç bilemiyorum... İnsanlar belki de insanlık tarihi boyunca, acıya hâkim olabilmeyi istediler. Kendilerine bile bile acı çektirmenin arkasında da bu arzu yatıyor olabilir. Ama öyle paradoksal bir durum meydana geliyor ki; acı eşiğini geçememek bir başarısızlık olsa da, acı eşiğini kıl payı geçme, zaman içinde sanki yetersiz kalıyor ve acıların daha fazlasına katlanma arzusunu doğuruyor. Aynı şey şiddet görüntüleri için de geçerli... Toplum, ancak intihar gibi bir sahne varsa olayla biraz ilgilenir gibi oluyordu; yoksa künttü. Şiddet sahneleri artık vız geliyordu.

Böylesine bir umutsuzluk halinden nasıl sıyrılacağız, ha, Ebrar? Şiddet, şiddetin sona erdirilmesiyle sona ermez ki...

Biliyor musun, beni galiba ayakta tutan en önemli şeylerden biri, Lafönj'ün günlüğü oldu. Suluboya günlüğü. Bir şekilde yaşadıklarını, gündelik hayatın dehşetini kayda geçirmesi gerekiyordu, o kayıt kalıcı olsa da, olmasa da. Yani olayları yorumlamak gibi. Ama yazacak hiç hali yoktu, buna karşılık, sen bilmezsin, medyayla olan takışmamdan sonra hiçbir gazete beni yazar olarak kabul etmeyince, üstüne üstlük bana uygun iş alanları da daralınca, en sonunda bir kırtasiye dükkânında kasiyer olarak iş bulmuştum. Sonunda dükkân da dağıldığında, orada ne kadar suluboya varsa, hepsine el koydum; şu anda evde kutularca var!

Günün olaylarını suluboyayla farklı bir şekilde yeniden yaşamak, Lafönj'ün olaylara daha mesafeli bakmasını sağlıyordu, anlıyor musun – deftere yazılarak tutulan bir günlük gibi. Bir de, herkesin kalkanmış olduğu bir toplumda yaşarken, gerçeklik duygunu yitiriyorsun; yaşadıkların gerçek mi, hayal mi, sen gerçek misin, insan mısın, kimsin, ne hissediyorsun, onlar gerçek duygular mı, hepsi birbirine giriyor. Suluboya günlüğü, gerçek/sahte ayrımını yapmama da yardımcı oluyordu.

Ama galiba asıl önemlisi şuydu: suluboya günlüğüyle uğraşırken, Lafönj gözünden özlüğü çıkarıyor ve renkleri gerçek hal-

leriyle görebiliyordu. Sadece suluboyaya ve suluboya yaptığı odada, yani mutfakta, buzdolabının dibindeki masada olduğu zamana has bir lükstü bu: İyice loşlaştırdığı lambanın altında suluboyayla uğraşırken, ışık ve renkler gözünü hiç rahatsız etmiyordu. Ve nasıl zevkli bir şey, biliyor musun, gündelik hayatta yaşananları renklere, suya uyarlamak...

Suluboya olmasa, gerçek hayata ait, güzelliklere ait ne kaldı ki geriye? Kimbilir, belki de herkesin kendine has, benim suluboyalarıma benzer bir sığınağı vardır.

Hatırlıyor musun, hani balkonuma leylak ağaçları almıştım iki tane... Bir de, binayı sarmaşıklar sarmıştı, hatırlıyor musun? Şuraya bak, sarmaşık yerine neler sardı ortalığı... Şu metal ağlara bak... Yeşillik karşılıksız sevmeyi gerektirir, bizse öyle hoyrattık ki...

Demin sana gelirken iki hemşire yanımdan geçiyordu. Empati Kursları'na başlamışlar. Biri diğerine şöyle diyordu: "Bugün beni hasta rolüne soktular. Manyak bunlar." Aynen öyle dedi. Ama ikinci cümleyi, yani "manyak bunlar" kısmını söylerken sesi sanki kararsızdı. Diğeri, "beni de hasta rolüne soktular," dedi. Onunsa sesi düşünceliydi. Bayağı düşünceli. Kursta olanlar onları etkilemişti galiba. O ses tonları –birininki kararsız, diğerininki düşünceli, tartan– içimdeki umudu canlandırdı, anlıyor musun? Belki gerçekten de kurtarılacak bir şeyler var, bilmiyorum.

Yetişkinler için umutluyum. Bence çocukken sevgiyi bir nebzecik olsun tanımış bir insanın, o sevgi ihtiyacını, sevgi tadını unutması asla mümkün değil. Uyaranı, insanın kendi içinden olur, kendi beyninden. Çünkü düşünsene bir; beyin uyarandan yoksun kaldığında, zaten kendi kendini uyarır – halüsinasyon yaratır! İnanıyorum ki Ebrar, er ya da geç bu kurslar sayesinde bir şeyler kıpırdayacak. Hem, belki başka insanlar da içlerinde birer Lafönj, ikiz ama zıt birer benlik yaşatmış olamazlar mı? Hiç değilse bir kısmı?

Biz, bir buz tabakası altında yaşıyorduk. Buzların altında yaşam devam edebilir mi gerçekte? Herhalde... Orada da yaşayabi-

len, soğuğa adapte olmuş bazı canlı türleri olsa gerek... Ama nasıl bir yaşam türüdür bu? Sinir sistemleri gelişmiş midir? Yok canım; nasıl gelişmiş olabilir ki? Onlar, dondurucu soğuğun derinliklerinde, ne şaşırabilme yeteneği, ne utanma duygusu olan, ne...

Bazen Lafönj olarak duymaya çalışırdım... Yani hissetmek değil; düpedüz kulaklarımla duymak – yani filtrelerimi de çıkararak ve bilinçle... Ama duyduklarım, insanın denize kafasını sokup çıkardığında duyulanlardı – gidiş gelişli, med-cezirli sesler... Bir net, bir yok. Bir net, bir yok. Nasıl bir yorgunluk...

Şu buzların altından çıkabilmek, derin bir nefesle ciğerlere hava doldurabilmek... Ama...

İşte sana en kritik soruyu sorayım –yarım saat evvel sana gelmek üzere sokağa kendimi attığımda yakama yapışan soru– Buzların altından çıkmanın, beraberinde getireceği utanç ne olacak peki? Utanç, utanç, o dayanılmaz utanç?... Bu utancın altında ezilmeden nasıl duracağız? Biz öyle büyük kötülükler yaptık ki...

Geriye dönüş nasıl olacak? Gerçeklerle nasıl tekrar yüzleşilecek? Bunun altından kalkabilecek miyim? Kalkabilecek miyiz?

Neye bakıyorsun? Ayaklarıma, değil mi? Ayaklarımın, ayak tırnaklarımın inanılmaz kirine bakıyorsun, değil mi? Hayır hayır boş ver, boş ver, mahcup olmana gerek yok, ne olur sözümü de kesme; konuşmazsam çıldıracağım; ayaklarıma bakman umurumda bile değil, yani utanç duygum, istese bile bir daha asla, asla bedenimi konu edinemez; bedenim asla utancımın nesnesi olamaz. Anlıyor musun? Anlamıyorsun.

Ne anılar canlanıyor dün geceden beri kafamda, söyleyeyim o halde: Senin hiç, gözünün önünde birilerine işkence yapıldı mı? Çocuklara işkence yapıldı mı? Sırf, tinerci oldukları için? Ben evimin penceresinden görmüştüm. O sırada evimde, güvende olduğum için üzerime nasıl bir utanç dalgası geliverdi, anlatamam; sonra bir baktım, zihnim yine duyarsız. Tamamen duyarsız! Sonra tekrar bir utanç dalgası: Şu anda o işkence gören çocukların yerinde ben olmak isterdim, tarzı bir utanç. Sonra tekrar umarsızlık. Ama bu kez artık utanma yoktu, geçmişti. Rahatlamıştım.

Anlayacağın, üzerinde kalın bir buz tabakası olan, buzun altıysa çok derin bir sessizliğe gömülü bir su. Orada hiçbir ses, hiçbir kıpırtı, hiçbir yaşam belirtisi yok. Derin bir umarsızlık kuyusunun diplerinde seyreden, bazı nadir bilinç anlarında suyun yüzeyine doğru çıkan ve dışarıdaki sesleri, renkleri duyma özlemi içinde bir ruh hali... O nadir bilinç anları da, flaşların patlaması gibi. Hani bilirsin, bende bir flaş fobisi vardı ya, malum olaydan sonra canlanan... Flaşların patlaması utanç demektir – bilinç anlarında hissedilen, o dayanılmaz utanç.

Utanç duygum her bakımdan dumura uğradı. Hema Ratruhh başbakan olunca, medyaya artık her hak tanınmıştı – evlerin yatak odalarına kameralar, telefonlara mikrokasetler... Hiçbir gizlilik kalmamıştı. Gece herhangi bir otelde kalmak, otel odasında yaşadıklarının her an medyaya malzeme olabileceğini ve bu konuda hiçbir yaptırım olmadığını baştan kabullenmek anlamına geliyordu.

Dün gece seni gördüm rüyamda: Bir sokakta yürürken bir şeyler beni kovalamaya başladı, ben de kaçmaya başladım. Beni korkunç, görünmez bir şey kovalıyordu. Bir robottu galiba. Artık kaçamıyordum çünkü ayakkabılarım giderek ağırlaşıyordu... Derken uzakta seni görüyorum. Uzaktan, ilk bakışta bana yardım edeceğini düşünüyorum ve hayalimde senin sıcaklığını, sevecenliğini canlandırıyorum. Oysa yanına varınca senin de gerçekte sana, yani Ebrar'a benzeyen kurmalı bir oyuncak, bir robot olduğunu fark ediyorum. Robot birden eliyle çükünü tutuyor ve çük aniden büyüyerek bir kılıç şeklini alıyor. Robot kılıcı – çükünü eliyle tutarak kafama doğru savuruyor ve beni boydan boya ikiye bölüyor. Ben ikiye bölünmenin dehşetini yaşadığım anda, bu yaşadığım olayın negatif izdüşümünü zaman olarak terse akış şeklinde görüyorum: İkiye ayrılmış ben'in, kılıç darbesiyle tek hale gelişini, robotun tekrar sen –Ebrar– haline dönüşünü.

Bu ne demektir? Boş ver, söyleme. Bırak konuşayım. Konuşmadan duramayacağım galiba, konuşmalıyım.

Öyle bir çıplak berraklıkla görüyorum ki sanki her şeyi ve üzerimde öyle bir doygunluk hali var ki... Hayatımda sanki her

şeyi yaptım, bir hayatın yaşayabileceği bütün mevsimleri yaşadım... Ve şimdi artık akşam vakti geldi. Bitsin istiyorum. Çok yorgunum Ebrar...

XXIX

20 Kasım – akşam
[Ebrar]

Durmadan, durmadan konuşmuştu... Evine varana kadar.

Onu dinlemek beni müthiş yordu. Yani eymallak; etrafta, sokakta, her yerde duyduğun bütün konuşmalar zaten hepsi "s" özürlü, ama bu kadar uzun ve hiçbir cümlesini kaçırmamak istediğin bir konuşmaya konsantre olduğunda, zorlanıyorsun. Sonra da ulan, diyorsun, dinlemesi bu kadar zorken, asıl böyle konuşmaya alışmak ne kadar zor gelmiş olmalı.

Evet, konuşması sel gibi aktı. Bir tek, ben elimi daldırıp hamster kafesinden Dişi'nin cansız bedenini çıkarırken, sonradan da kafesi temizleyip Erkek için daha yaşanır hale getirirken saygılı bir sessizlik içinde beni izlemekle yetindi.

Bir de, köşede duran bir dolabın üzerine yapıştırılmış birtakım gazete kupürleri dikkatimi çektiğinde sustu. Tedirgin olmuştu.

Kupürlerden bir tanesine gözüm takılıverdi: Bir hız motoru,

denizde yüzen bir adamın kafasını koparmış. Kupürdeki fotoğrafta motor sahibi, ayağında mayosu, kafasında keten bir güneş şapkası, suratında kocaman bir sırıtış, bir elinde kopan kanlı kafayla poz veriyordu gazetecilere. Diğer eliyle, babası gibi gülümseyen altı yedi yaşlarındaki küçük kızının elini tutuyordu. Yerde küçük bir kan gölü.

Ulan – böyle bir kupür niçin duvara asılır? Üstelik gazetenin sararmış renginden, bu kupürün epeydir burada asılı olduğu, belliydi.

O zaman mahcup bir şekilde önüne baktı Lafönj. Sonra alçak sesle, hızlı hızlı konuştu:

"Kendimi alıştırmak zorundaydım. Hiç değilse Melisettö'yü alıştırmalıydım. Anlıyor musun? Mecburdum. Zaten bunlar şey olmuştu... günlük olaylar haline gelmişti. Anlıyor musun; mecburdum bunu buraya asmaya... Kendi kendime bir uyarı, bir hatırlatma olarak... Havuçtan nefret ediyorsan ve sana ömrün boyunca, ne kadar itiraz etsen de, her öğün, her öğün havuç yedireceklerse hatta her gittiğin yerde, evlerde, sokaklarda, sadece havuç resimleri varsa ve bundan hiç, ama hiç çıkış yolu yoksa, onunla yaşamak zorundaysan, ne yaparsın? Havucu benimsemeye, en azından kendini ona alıştırmaya çalışırsın, öyle değil mi? Dur... Ne olur, diğer kupürlere bakma lütfen... Hiç değilse, hiç değilse ben kişiliğimin bir diğer yanıyla başka tatlar, başka lezzetlerin düşlendiği bir dünya yaratabildim; bunun hiç mi değeri yok..."

Ardından yıkanmak istediğini söyleyip taşıdığımız o birkaç kap suyla birlikte banyoya yok olmuştu.

Sıkıntı içinde çöktüm bir koltuğa, gözlerimi kapadım. Ardından öksürmeye başladım: Fazla hızlı oturmuş, koltuğun içinden milyonlarca toz zerreciğinin havaya savrulmasına neden olmuştum. Öksürmek, son bir iki saattir yaşadıklarımın üzerine tüy dikti: Resmen geberiyorum; ben ne zamandır böyle çabuk yorulur oldum?

Eşyalar – hepsini tanıyorum. Bir zamanlar bu kadının oturduğu ev, ne kadar renkli, zevkli, neşeli bir evdi. Şimdi bütün eş-

yalar sanki matlaşmış. Kimbilir belki de, üzerlerini kaplayan kalın toz tabakası yüzündendir.

Yerde bir keçe. Bunu hele, çok iyi hatırlıyorum. Bir zamanlar mor, çingene pembesi, turuncu, yeşil gibi canlı renklerle bezeliydi. "Biliyorum," demişti o zamanlar, "biraz... köylüce oldu. Ama ben böyle seviyorum işte; bu renk cümbüşünün doğallığını, yapmacıksızlığını..."

İçeriden gelen seslere bakılırsa suyu damla damla kullanıyor –tek bir damlasını ziyan etmemecesine– ve işi daha uzun sürecek.

"Bakma" dediği kupürlerin olduğu yerde, rafın üzerinde dizi dizi, kutu kutu, açılmamış ambalajlar içinde suluboyalar görüyorum. Maşaamalk, iyi stoklamış! Onun altındaki raftaysa, birtakım kitapların arasında gözle görülür bir yerde videochip görüyorum. Önce, salt vakit geçsin diye amaçsızca kol bilgisayarıma takacakken, kabında Lafönj'ün el yazısıyla "Lafönj" yazısını görünce, bu kez gerçek bir ilgiyle kaydedilmiş olanları izlemeye koyuluyorum.

Çok da eski olmayan bir haber programından kaydedilmiş bir film. Hema Ratruhh siyasete atılıp başbakan olmadan evvelki döneme ait; onun bir haber programı.

Ortada Hema Ratruhh, bir yanında orta yaşlı iki adam, diğer yanında yakışıklı, atkuyruklu, kumral genç bir adam. Konuşmalardan birden irkilerek anlıyorum ki bu genç adam Lafönj; benim Lafönj'ün ünlü çocukluk arkadaşı Lafönj! Orta yaşlı adamlardan biri babası, diğeri bir psikiyatr. Ve yine anlıyorum ki Lafönj, Demonist olmakla suçlanarak hapse girip çıkmış, şimdiyse Ratruhh'un programında hep beraber karşı karşıyalar.

Ratruhh, Lafönj'ün babasına: "Oğlunuz daha evvel nasıl biriydi?"

Baba: "Gayet normal, efendi bir çocuktu. Şimdi arada siz olmasanız, vallahi de billahi de onu bizzat gebertirim, ciğerlerini sökerim, namussuz deyyusun..."

Ratruhh: "Başka çocuklarınız var mı?"

Baba: "Aslanlar gibi üç oğlum daha var. Allah çarpsın, bizim

evde fevkalade demokratik bir ortam vardır. Ben istesem ne eğlence yerlerine gider, neler yaparım; ama ben akşamları evde çocuklarımla oturmayı tercih eden bir babayım."

Ratruhh: "Oğlunuz daha yargılanacak..."

Baba: "Siz aramızda olmasanız, elime geçse, kemiklerini çatır çatır kırarım. İnşallah ona en ağır cezayı versinler, assınlar onu..."

Psikiyatr (araya cılız bir sesle girmeye çalışıyor): "Efendim, en ağır cezayı değil, adil olan cezayı versinler, değil mi efendim?..."

Baba: "EN ağırını versinler. O artık benim oğlum değil. Ne duruşmasına giderim, ne de hapse ziyaretine. Bu güya anasına o kadar düşkündü, ona 'Ano' derdi; anası şimdi sağ olsaydı, canım çıksın o da benim gibi düşünür, hissederdi. Vallahi, elimden gelse bunun kalbini oyarım, gözlerini oyarım.

Ratruhh (suçlar ve hesap ister gibi bir tonla): "Peki, oğlunuzun ahlaki eğitimiyle ilgilendiniz mi?"

Baba (dayılanarak): "Elbet ilgilendim, o çok ahlaklı yetişti..."

Ratruhh (Lafönj'e dönerek): "Demonist'liğe neden bulaştın?"

Lafönj (umursamazca, hafif de küstahça): "Ağbi, ben anlamıyorum, n'olmuş Demonist'sek?"

Ratruhh: "Demona tapıyormuşsunuz..."

Lafönj: "Herkes bir şeye tapıyor ağbi... Neye taptığımızın ne önemi olabilir?"

Ratruhh (bir kaşı kalkarak): "Ama neye taptığın, davranışlarını etkiliyor..."

Lafönj: "Ağbi, bak ağbicim, bak dinle beni.

Gözümüzü babamızın dayağıyla açtık biz, babamı görüyorsunuz, sıkı ahlakçı adam. Anama devamlı tecavüz ederdi, devamlı döverdi onu, kadıncağız onca zulme rağmen neşesini bozmamaya çalışırdı, zavallı Ano'm benim. Sonunda bir Sığınmaevi'ne kaçtı; bir süre sonra Sığınmaevi'ni işleten Vakıf'takiler hırslarından birbirleriyle ha bire tepiştikleri için orası da kapandı, Ano'm mecbur oldu yine eve dönmeye.

Ağbi, bak mallaki de, millaki de, suçumu anladıysam iki gözüm önüme aksın; Demonist'liğim neyi etkiliyor? Kedileri kes-

memiz mi rahatsız ediyor cümle alemi? E, bizzat belediye öldürmüyor mu kedileri, köpekleri? Kızı öldürmeden evvel işkence etmişiz, tecavüz etmişiz, bu mu suç, peki? Başkaları yapınca, polis yapınca üstelik bütün televizyon kanallarında açık açık gösterilince suç olmuyor, yasal oluyor da, biz yapınca mı suç oluyor? Neye taptığıma gelince, ağbi, başkalarının taptıkları daha mı farklı sonuçlar doğuruyor? Babam bize hep, gebermemizi söylerdi. İşte görüyorsunuz, ahlaklı bir adam. Nedir benim farklı yaptığım, ha?"

Ratruhh (sevecen, anlayışlı olmasına gayret ettiği bir yüz ifadesiyle, hafif gerdan kırarak): "A aaa! Hiç öyle şey olur mu? O ne de olsa senin baban... Babalar her zaman çocuklarını severler. Ayıp değil mi, iyi kötü okuryazar bir aileden gelmişsin..."

Lafönj: "Ağbi, sıçmışım okuryazarlığına... *Duygu* okuryazarlığında çaktıktan sonra ne fayda?"

Ratruhh (çok bozuluyor; objektife dönerek): "Görüyorsunuz sayın seyirciler; ahlaklı, pırıl pırıl bir aileden yetişme..."

Lafönj (birden heyecanlanarak): "Hem siz biliyor musunuz, *benim* bir arkadaşım da yaka paça götürülmüştü bir kez; alnındaki pembe lekeden ötürü. Onu Demonist sanmışlardı, ama o harbiden Demonist falan değildi. Alnındaki lekenin doğal olduğunu kanıtlayana kadar akla karayı seçmişti, polis doğum fotoğraflarını falan istemişti. Onu da yalan yere ihbar eden babamdı; üstelik..."

Ratruhh (Lafönj'ün lafını keserek programı alelacele sonlandırıyor): "... iyi akşamlar efendim..."

Suçluluk içinde kapatıyorum aleti. Zavallı delikanlı Lafönj'ün videochip'te izlediğim akıbeti mi, koca adam olduğu halde onda yakaladığımı sandığım çocuksu hal mi, ona çekilen çocuk muamelesi mi, yoksa bu sahneyi izlemenin, benim Lafönj'üme yaşatmış olduğundan emin olduğum travmanın boyutu mu, bana böyle dokunan? Kararsızım.

Bir zamanlar sevdiğim kadın olarak Lafönj'ün o eski halleri belki yıllardan beri ilk kez –o zamanki ses tonuyla, o zamanki sevecen yüz ifadesiyle, o zamanki sevimliliğiyle– bütün canlılığıy-

la gözümün önüne geliyor. O hallerine karşı içimde nasıl bir büyük özlem var...

"Ebrar, sen ne olmuşsun? Ne hale gelmişsin sen?"

Sıçrıyorum. Banyodan çıkmış, üzerinde uzun, rengi atmış, bumburuşuk bir ev elbisesi – bir zamanlar da evde böyle uzun şeylerle dolaşmayı severdi. Elbette ütülüydü, yeniydi o zaman giysileri. Hatta... bu elbise de bir yerlerden tanıdık, ama her şey gibi, zamanın soldurucu etkisine uğramış...

Sıçramamın tek nedeni dalıp gitmiş olmam değil. Buraya geldiğimden beri ilk kez Lafönj, bir muhatap olarak, daha doğrusu, beni –gerçekten beni, gözlerimin içine bakarak beni– muhatap alan ve beni, benim sağlığımı merak eden bir insan olarak karşımdaydı.

Şimdi ise yere, tam önüme, çömeldi, dirseklerini dizlerime dayadı, gözleri gözlerimin içinde. İşte özlediğim yüz – sevecen, düşünceli. Evet, Lafönj kendine geldi, tamamen kendine geldi!

Lafönj döndü!

"...ne hale gelmişsin sen?" diye yankılanıyor aynı soru kaygı dolu bakışlarında.

Ne hale geldiğim konusunda en ufak bir fikrim yok, çünkü buraya geldiğimden beri ne tıraş olmuşluğum var, ne saçımı taramışlığım, hatta ne de aynaya bakabilmişliğim. Aklıma bile gelmedi – o tür şeyleri kafaya takmak için böyle bir ortamda, herhalde öküz olmak gerekir. Sıskalaştığımı ise, donlarımın düşüyor olmasından anlıyorum, ama o da çok normal: Ben de herkes gibi şu iğrenç gıda haplarıyla besleniyorum; iğrenç, ama gerçekten de tok tutuyor ve susuzluğu daha az hissetmene yardımcı oluyor. Ülkenin gıda stokları tükendiğinden beri Evropistan'ın buraya kıyağı, bu haplar. Kurtarıcı bakalım gıda meselesini nasıl halledecek; bu konuda da acilen bir şeyler yapması gerektiğini biliyor olmalı...

Zavallı Kurtarıcı...

Şu ülkenin eski yöneticilerini düşünüyorum bir an: Dün, raslantı eseri, eski berberimin olduğu sokaktan geçiyordum; dükkânın inik, paslanmış kepenklerinden içeriye, belki eskilere ait bir

şey görürüm umuduyla, merakla göz atmıştım. (Kim bilir berberim dükkânı kapattıktan sonra neyle geçimini sürdürmüştür...) Kalın bir toz tabakası altında dükkân olduğu gibi duruyordu – fakat duvardaki bir fotoğraf derhal dikkatimi çekmişti – herhalde yanılıyordum; bu kadar da benzerlik?...

Yok, yanılmıyordum: Bir zamanlar başbakanlık yapmış bir kadının çırılçıplak çektirmiş olduğu bir fotoğraftı bu! Yaşlanmıştı elbet, ama aynı sarı saçlar, aynı bakışlar, aynı yanaklar... Oydu resmen! O bile bu hallere mi düşmüştü sonunda?

Tam ayrılacağım, yıllar evvelinden tanıdık bir şeyleri çağrıştıran bir fotoğraf daha ilişiyor gözüme. Çok eskilerden kalma fotoğrafın kendisi çok masum: Bir zamanlar bazı gazetelerin Pazar günü verdikleri dergilerin birinden kesilme, ayağında pembe bir don, yarı çıplak, gayet edepli bir kadın fotoğrafı. Pembenin bu özel tonunu çok iyi tanıyorum; kafamda Pembe Çarşaflılar'ın striptizi canlanıyor derhal.

Harbiden, ne inanılmaz şeydi, Pembe Çarşaflılar'ın striptizli eylemi! Çarşaflarında, meme uçları ve edep yerleri görünecek şekilde kocaman delikler açarak yürüyüşe geçişleri... Bak, konuyu da hatırladım şimdi: Üniversiteye çarşaflı girmeleri engellenmek isteniyordu, onlar da "orospu olmak istemiyoruz" eylemiyle durumu protesto etmişlerdi.

Daha sonradan, içlerinden iki öğrenci, üç delikli çarşaflarının alt tarafındaki deliği biraz daha büyüterek, haftalık bir haber dergisine poz poz fotoğraf çektirmişler, epeyce de ünlü olmuş, köşeyi dönmüşlerdi. Suratlar hep çarşaf arkasında gizli, başrolü cinsel organları oynuyordu.

Lafönj kalkıyor çömeldiği yerden, yanıma oturuyor. Daha ben ne olduğunu anlamadan, kendimi kanepede uzanmış buluyorum, başım kucağında.

Ve birden anlıyorum: Onun, beni teselli etmeye ihtiyacı var. Eskiden de böyleydi. Benim onu teselli etmemle değil, ancak o beni teselli ederek teselli bulabilir.

Ben de kendimi teselli ettiriyorum – hem de isteyerek. Çok isteyerek. Çünkü o, nihayet beklediğim, özlediğim o özel yüz ifa-

desiyle bakıyor bana; benim özel olduğum anlamını taşıyan ifade.

Başım onun kucağında, yukarı bakıyorum. İki memenin ortasında, renklerinin güzelliği ortaya çıkmış kızıl saçlarla çevrili, o ciddi fakat hep sevecen ifadeyle bana bakan, bir siluet gibi, o sevgili yüz.

Saçlarının rengi ıslaklıktan koyulaşıp hafif dalgalanmış.

Ona usulca soruyorum: "Lafönj... Beni neden daha evvel aramadın? Neden daha evvel yardım istemedin?"

Saçımı okşuyor: "Ben hiç kimseden yardım isteyemiyordum ki... 'Beni duyarlar mı?' Biz, bizler, duyulmamaya alıştık. Düşün ki bu toplumda daha özlükten, filtreden çok evvel, insanlar yardım istemek, acılarına dikkat çekmek için ölüm iğnelerine başlamışlardı; insanın canından daha değerli ne olabilir? Daha başka nasıl yardım istenebilir? Ve yine yardım gelmiyordu. Öyle olunca, sen de bir süre sonra yardım isteme fikrine kapatıyorsun kendini. Çünkü canını ortaya koyup da canının bile süprüntü gibi bir kenara itilmesi kadar korkunç, onur kırıcı bir şey olamaz.

[Su dolu beyaz kâsenin içinde bir parçacık beyaz ekmek ağır ağır yüzüyor. Sağ elim, siyaha bulanmış fırçayla, ekmeğin üzerine bir Demonist işareti çiziyor. Ekmeğin hareketleri hızlanıyor, hızlı hızlı dönüyor artık kâsenin içinde, su yavaş yavaş siyaha boyanıyor ve ekmek dağılıyor...]

XXX

20 Kasım – gece
[Ebrar]

Hatırlıyor musun Ebrar, sen bir zamanlar eşitlik olsun diye, herkese, ama herkese "siz" diye hitap ederdin? Ayrıca kapıcı da olsa, su tesisatçısı da olsa, herkese "bey" derdin; asla "usta" veya "efendi" demezdin? Bu konuda uzun uzun tartıştığımızı hatırlıyorum.

Hatırlamıyor musun tartışmalarımızı?

O sırada ben de senin etkinle insanlara böyle hitap etmeye çalışıyordum, ama olmuyordu, çok zordu. En sonunda isyan etmiştim, "bu çok saçma," diye. "Niye?" diye sormuştun, "sence insanlar eşit değil mi?" Ne diyeceğimi bilememiştim. "Eşit tabii... Ama kapıcıya 'siz' diye hitap edince... Yani yapay kaçıyor... Onlar rahatsız oluyorlar," diye gevelemiştim. Bunun üzerine sen sormuştun: "Toplumsal şartlanmanın sonucu olarak onlar kendilerini aşağıda görmeye alıştılarsa, bu sana da onları aşağıda görme hakkını mı verir?" Yine gevelemiştim: "Hayır, öyle değil

tabii...", "Öyleyse?"

O zamandan beri kaç yıl geçti... Ama zaman zaman o yaklaşımın üzerine düşündüm. Şimdi Empati Kursları'nda artık herkese tek tip hitap tarzı öğretilecekmiş... Daha doğrusu, kimse kimseyi zaten tanımadığından, herkesin giysisi bile tek tip olacağından, doğal olarak insanlar ayrım yapmaktan kaçınacaklar... Sen-siz ayırımı da ortadan kalkacakmış – hani insanlar birbirlerinin önce giyimlerine, konuşmalarına bakarak ondan sonra karar verirlerdi ya, sen mi, siz mi diye hitap edeceklerine...

Senin o zaman mikro düzeyde yapmaya çalıştığını, şimdi Kurtarıcı galiba makro düzeyde gerçekleştirmeye çalışıyor.

Bugün ilan ediyorlardı; içinde bulunduğumuz durumdan çıkmak için parlak önerileri olan vatandaşlar için her sokak başına posta kutuları, kâğıt ve kalem koymuşlar. Acaba ben de bir şeyler yazsam mı?

Beni en çok ne endişelendiriyor, biliyor musun? Tamam, Empati Kursları'nda insanlara önyargısız yaklaşmayı falan öğreneceğiz... Ama ya sonra? Hayat normale döndüğünde, insanların eski alışkanlıklarına geri dönmeyecekleri ne malum?

Bu toplumun çok büyük yaraları var. Empati Kursları'nın çok ötesinde bir şeyler gerekli; bunu ben kendi içimde hissediyorum; içim öyle kan ağlıyor ki...

Bir zamanlar ölüm iğneleri vardı, hatırlıyor musun? Hani insanlar peş peşe kendilerine iğne yapıp ölüyorlardı da giderek kimsenin gıkı çıkmaz olmuştu. Biliyor musun, bu tür olaylar çok tehlikeli. Çok tehlikeli. Çünkü öylesine duyarsızlaştırıcı bir etkiye sahip ki, ondan sonra sen farkına bile varmadan, bambaşka platformlara geçişler başlayabiliyor. Ne bileyim; en yakınındaki insanların bile acılarına duyarsızlaşıyorsun. Zaten kendin de acılaşıyorsun. Katılaşıyorsun.

Küvette kurbanlık koyun kestikleri zaman umursamaz isen; bir süre sonra küvette istenmeyen bir bebeği kestiklerinde de umursamıyorsun. Şey gibi bu... kangrenin içeriye doğru son hızla, içten içe tahrip ede ede ilerlemesi gibi bir şey... Sinyalleri ciddiye almak lazım."

Onu yumuşak bir sesle düzeltiyorum: "Sinyalleri, canım."

"Ne? Anlamadım..."

"Artık biliyorsun, yasak harf diye bir şey yok..."

"Ha, onu diyorsun. Biliyorum..."

"Biliyorsun... Ama?..."

"Aması... Aması şu: Normal 's'yi nasıl kullanacağımı galiba unuttum..."

"Ne? Saçmalama Lafönj! Yıllarca kullandın sen o harfi! Öyle saçma şey mi olur?"

"Merak etme, bizlere kurslarda tekrar her harfi kullanmayı öğreteceklermiş..."

"İnanamıyorum! Bunun için de mi kurs gerekiyor?"

"Ebrar, kes sesini! Sen hiçbir şey bilmiyorsun, ama hiç! Hiç! Sen hiç, birbirleriyle sohbet ederken yasak harfi kullandılar diye polisin sokağın ortasında bir baba oğulu nasıl uyardığını gördün mü? Ben gördüm. Özellikle durdum, herkes gibi ben de seyrettim. Sonunda adamın ağzından nasıl sesler çıkıyordu biliyor musun? Adam, resmen bir kuş gibi cikleme sesleri çıkarıyordu; başka bir ses çıkamıyordu ağzından. Peki, sen hiç, kendi mahallesi dışındayken boş bulunup ağzından 'Allah' veya 'Malke', lafları çıkan, veya Allah veya Malkeyi tanık göstererek yemin eden birinin..."

"Tamam canım... Tamam, özür diliyorum, tamam..."

"Hayır, dur... Sadece yasakçı olmakla kalmayıp, ayrıca adalet mekanizması da çalışmayan bir toplumda başka neler olur, biliyor musun sen – tabii herkesin silahlanmasını saymazsak? Daha doğrusu, işliyordu adalet sistemi, işliyordu ama nasıl? Adalet, ahlakçılığın korunmasına yarayan bir mekanizmaya indirgenmişti. Size yurtdışında ne kadarı yansıdı bilmiyorum; her mahkemede artık, bir jinekolojik muayene masası bulunduğundan haberin var mıydı senin? Zina yapanlar, potlar, kısacası ahlakdışı kabul edilen her çeşit davranışın faili önce yargılanıyor, sonra onları –devletimiz şefkatli ya, artık ceza falan uygulamıyor– temiz insan olmaları için mahkemede bir güzel temizliyorlardı. Evet, o temizlik sayesinde ben hapishanede uzun kalmadım.

Mahkemeye giriş halka serbestti ve temizlik nasıl yapılıyordu, anlatayım mı sana? Önce, alt tarafın çıplak, seni o jinekolojik muayene masasına..."

"Tamam, kahretsin anlatma, biliyorum... biliyorum... Lanet olsun, düşünmekten hep kaçındığım bir şeydi, hep umuyordum ki duyduğum o korkunç şeyler senin başına gelmemiş olsun, ama hep içten içe öyle bir kuşku vardı bilinçaltımda... Ulan, sana o sırada neden arka çıkmadım, seni nasıl öyle yapayalnız..."

"Namus kavramı nasıl revaçtaydı! Namus uğruna her şey serbest! Cinayet dahil, her şey. Adalet mekanizması da şaşırıyordu, ne cinayettir, ne normal ölümdür? Millet bakireliğe takmıştı kafayı! Her görüntü, insanların aklına olmayacak münasebetsizlikleri getiriyordu; namus kavramının kendisi nasıl bir elastikiyet kazanmıştı...

Ama namusu sağlamanın yolları da bir garipti... Sen bu ülkeden ayrıldıktan, insanlar kendileri adaleti ele aldıktan sonra olanları anlatayım mı? Sen hiç Meydan Irza Geçmeleri'ni biliyor musun? Erkek ya da kadın fark etmez; kurbanı..."

"Tamam, lütfen sus, aman, sus, sus..."

"Tamam, peki; insanların adaleti ele almalarındaki en tatsız ayrıntılardan koruyayım seni. Şu kadarını söyleyeyim: Benim o mahkeme maceramdan sonra, tek bir dostum kalmadı. Üstelik işimi de kaybetmiştim. Hâlâ zaman zaman, herkes beni tanıyacakmış gibi hissediyorum. Medyanın insanı manşet yapması için dikkat çekici biri olmaya hiç gerek olmadığını öğrendim artık. Zaten insanların adaleti ele alıp seni cezalandırması ile manşetlere çıkmak, aynı şey. 'Herkes beni görüyor.' O dış göz var ya, onu her an ensende hissetmek ne korkunç, bilemezsin.

İnanır mısın, flaşların dehşetinden dolayı o olaydan beri hiç fotoğraf çektiremez oldum.

Tamam, sustum... Yalnız şunu bil: Dışarıdan ahkâm kesmek, kolay. Kursta insanlara harfleri yeniden öğretmek, işin en kolay kısmı. Daha ne sorunlar var... Bakalım günün birinde trafiğe tekrar arabaları saldıklarında neler olacak? Pek çoğumuzda trafik, daha doğrusu araba fobisi var, sen bilmiyorsun..."

"Sence dört metre kare başına bir insan kuralını yaya olarak insanlara uygulatıyor olmaları, önemli bir başlangıç değil mi?"

"Yayalar için geçerli olan kurallara, insanlar arabalarına binince de o kadar kolay uyabilecekler mi, göreceğiz bakalım. Çünkü sorun insanların kuralları bilmemesi değildi ki... Kazalar hiçbir zaman içselleştirilmiyordu: Gerçeklik, her konuda olduğu gibi, kafatası engeline takılıp dışarıda, algılanma düzeyinde kalakalıyordu. Görülenler de zaten hemen unutuluyordu. Bence Kurtarıcı, *öğrenmeyi* öğretmeli kurslarda. Elbette ki ezberleterek değil; bilgiyi bağımsız aklın süzgecinden geçirip, içselleştirmeyi öğretmeli. Bu nasıl olacak, bilmiyorum... Şey, Ebrar... Ben TRP'ye başladığımda bana eşlik eder misin... yani sıkılmazsan..."

"Memnuniyetle Lafönj; hiç sıkılır mıyım?"

XXXI

24 Kasım – sabah
[Ebrar]

"Ben Kimim?" Şu anki seansın adı bu.

Lafönj'e verdiğim sözü tutamadım: Sınıfta onunla oturmama izin vermediler. Bu rehabilitasyoncular, kişilerin eğitimlerde hep tek başlarına olmaları konusunda çok titizler. Ama hiç değilse dışarıda, sınıfın gerilerinde koridora açılan bir pencerenin ötesindeyim ve Lafönj'ün "konuşturulması"nı izleyebiliyorum. O bunun farkında değil; herhalde böylesi daha isabetli. Hatta beni sınıfa sokmayı reddettiklerinde Lafönj sanki rahatladı gibi bir hisse dahi kapıldım.

Ufak bir grup: Yaklaşık yirmi kişi. Garip bir manzara oluşturuyorlar: Terapist dahil, hepsinin suratlarında aynı maskeler, aynı giysiler; konuştuklarında sesleri bile aynı. Aralarında neredeyse Lafönj'ü zor seçeceğim.

Merak ediyorum: Koca bir toplumu nasıl terapiye alabilecekler, hangi maddi güçle, hangi kaynaklarla... Baba bir yatırım.

İşleri kolaylaştırmak için önce sınıftakilere "rahatlatıcı, rahat konuşmayı sağlayıcı" olduğunu söyledikleri bir hap veriyorlar. Biraz sonra anlayacağım ki o hap, bayağı bayağı insanların savunma mekanizmalarını indiren bir ilaç.

Ardından, terapist bir konuşma yapmaya başlıyor. "Hoş geldiniz" faslından sonra, hiskov hakkında genel bilgi veriyor: Doğrudan beyni etkilediğini, ancak sigara gibi, uzunca bir süre kullanılmazsa, etkilerinin geçip geçmeyeceğinin, vücudun ondan tamamen arınıp arınmayacağının eskiden bilinmediğini; ama Kurtarıcı'nın bu konuda bir araştırma başlattığını ve testlerin olumlu sonuçlar vermiş olduğunu müjdeliyor. "Yani" diyor, ses kamuflajına rağmen duyulan bir heyecanla, "bir halkın uyanışına tanık oluyoruz. Hem de, eski duyarsızlıklara dirençli olarak!"

Önce herkes kendini tanıtacak: İsmini hem söyleyecek, hem de açıklayacak.

Sıra bizimkine geldiğinde, gerçek adının Lafönj olduğunu söyledikten sonra, bir süredir Melisettö adını kullandığını ekliyor.

"Melisettö" diye düzeltiyor terapist yumuşak bir sesle.

"Melisettö" diye tasdik ediyor Lafönj, inanılmaz bir uysallıkla. Kulaklarıma inanamıyorum.

"Anlatır mısınız Lafönj, Lafönj adını neden değiştirmek istediniz?"

Lafönj, bakışlarını yerden hiç doğrultmadan, alçak sesle ve sözcükleri, özellikle de "s" harflerini tane tane telaffuz ederek başlıyor konuşmaya:

"Lafönj benim 'ben' yanım. Lafönj ben'im.

'Canyak'tan sonra, 'Lafönj'ü temizadım olarak benimsediğimde yeniden doğmuş gibiydim... Temizadların çoğu gibi, benim adımın da hiçbir anlam taşımaması çok önemliydi benim için..." (Sınıftan tasdik eden mırıltılar geliyor.) "Belki kulağa biraz fazla sosyetik, biraz fazla özenti gelebilir ama..."

Bir duraksıyor, derin derin iç çekiyor.

Terapist: "Ama?"

"Ama bu adı ilk kullanan ben değildim: İlkokulda bizim sı-

nıfta –yani sınıfta– Lafõnj diye bir çocuk vardı. Onun ailesi, daha doğrusu, annesi uyanıklık edip, daha Lafõnj dünyaya geldiğinde onu korumak için, böyle, hiçbir anlamı olmayan bir ad vermeyi akıl etmiş." Sesini alçaltıyor: "Ben... onu çok seviyordum."

Lafõnj'ün sesi, ağıza takılıp sesleri aynılaştıran alete rağmen, bariz şekilde çocuksulaşıyor. Bayağı, küçük bir kız gibi, boynunu büküyor:

"Onu çok seviyordum, ama... onu çok kırdım..."

Gözlerinden yaşlar süzüldüğünü tahmin ediyorum, sesinden.

"Öğrenciyken, bir defa bir veli toplantısında ben de okulda kalmıştım – velilerin sınıfları bulmasına yardımcı olmamız için beni ve birkaç arkadaşımı derslerden sonra alıkoymuşlardı."

Terapist, usulca: "...*derslerden sonra* alıkoymuşlardı, değil mi?..."

Lafõnj: "Evet. Kalabalık bir sınıftı; sıralar tıkış tıkış velilerle dolu, ön tarafta üç dört öğretmen... Velilere, öğretmenlere, yüzlerine bakıyordum. Herkesin bakışları donuktu. Sevgisiz. Sonra da kendi annemin yüzüne baktım; içim üşüdü. Derken Ano'yu –yani arkadaşım Lafõnj'ün annesini– gördüm koridorda. Benimle birlikte başkaları da onu gördüler. Kaşlar çatıldı. Çünkü o farklıydı; onun ahlaksız bir kadın olduğunu düşünüyorlardı. Oysa o, öyle tatlıydı ki..."

Lafõnj, hafifçe doğrulup, öğretmeninin cırlak sesini taklit ediyor:

"'Canyak! Bakma öyle alık alık! Annene matematik öğretmeninin yerini göster!'"

Asıl sesini kamufle eden aygıt eşliğinde bu cırlak öğretmen taklidi, trajikomik bir ses tonu oluşturuyor, ama kimse gülmüyor. Kendi sesiyle hızlı hızlı devam ediyor:

"Anneme yol göstermek üzere davrandım, oysa ben sadece Ano'yu görmek istiyordum. Velilerin çoğu gibi, annem de künttü. Hepsi filtreliydiler – içsel filtreler. Filtre, yüreklerinde, beyinlerindeydi. Öğretmenlerimin de çoğu o durumdaydı. Sonradan, yani sonradan, duyduğuma göre, gerçek filtreler icat edilince si-

yasetçilerden sonra ilk, öğretmenler filtrelenmeye başlamışlar, yasak olduğu halde. Eğitim Müdürlüğü güya arada sırada filtre kontrolü yapıyordu. Bir keresinde, öğretmenler odasına âni bir baskın yapıp, acı dolu insan çığlıklarının duyulduğu bir ses kaseti koymuşlar ve böylece hangi öğretmenlerin tepki gösterip, hangilerinin göstermediğini saptamaya çalışmışlar. Ama bu denetimler de yalapşap yapılıyor, bir işe yaramıyordu; nitekim bir süre sonra filtreler yasak olmaktan çıktı.

Bu küntleşmeden evvel, öğretmenler okullarda istedikleri gibi küfredebiliyor, istedikleri gibi dayak atabiliyordu. Giderek öğrenciler de sınıfta önce uluorta küfredebilir olmuş, sonra kendilerine el kaldıran öğretmenlerine onlar da karşılık vermeye başlamışlardı. İş karşılıklı kaba kuvvete binmişti. Derken son yıllarda zaten eğitim falan ortadan kalkınca bu sorunlar da kendiliğinden yok oldu..."

"Evet Lafönj, daldınız... Lütfen düşünmeyin – daha doğrusu düşünün ama hep yüksek sesle... Kafanızın içindekileri bilmek, sizi tanımak istiyoruz... Evet, dinliyoruz sizi..."

"Şey... Ne anlatıyordum?"

"Veli toplantısı..."

"Evet... O gün Ano'nun, öğretmenlerden biriyle tartıştığını hatırlıyorum. Öğretmen Ano'yu azarlıyordu, Lafönj'e televizyondaki şiddet filmlerini seyrettirmediği için: 'Oğlunuz bu toplumda yaşayacaksa gözü alışmalı o tür sahnelere! Başka türlü nasıl kanıksayacak? Kanıksamazsa, gerçek hayatı tanıdığında şoka girer çocuk...' Ano da kızgınlıkla: 'Girsin şoka! Ben oğlumun kanıksamasını değil, gördüğü her şiddet olayı karşısında şoka girmesini istiyorum! Her şiddet olayı karşısında dehşet duymasını istiyorum! Oğlumu insan yetiştirmek istiyorum!' diye bağırmıştı..."

"Evet, yine daldınız..."

"Ha, evet... Ne anlatıyordum?"

"Aklınıza geleni anlatın."

"Annemin beni sevmediğini anladığımda sekiz yaşındaydım. Sekiz. Acıyla tanıştığın gün, masu... masumiyetini yitiriyorsun.

Ben de yitirmiştim.

İnsan neden adını değiştirir? Ben neden değiştirdim? Esasında bence, ne bileyim, her mekân değişikliğinde bile insan adını değiştirmeli; ne kadar çok adın varsa o kadar çok kişiliğin var. Tek kişi olmak öyle zorlayıcı ki; oysa her adda ve her adla yeniden doğuyorsun...

Sınıf arkadaşım Lafönj'ün babası feci bir adamdı, ama annesini ben, kendi annem yerine koymuştum... O mendebur kocaya rağmen, annesinin gözleri hep pırıl pırıldı; oğlunun iyiliği için neşeli olmaya gayret eden, çok şeker bir kadındı. Ben de Lafönj olmuştum işte. Hayali olarak değil... Sanki gerçekten olmuştum. Bir oğlan çocuğuydum ben de. Saçlarımı kısacık kestirmiş, hep pantolon giyer olmuştum. Annem de Lafönj'ün annesiydi, yani Ano'ydu.

Bir iç çatışma yaşıyordum. Bir yandan bir gölge gibi Lafönj'ü izliyor, annesine kendimi sevdirmek için kendimi onunla özdeşleştiriyor ve görüntü olarak da ona benzemeye çalışıyordum, bir yandan da, bir kız çocuğu olarak, Ano'nun güzelliğine, saçlarına, gözlerine imreniyordum. Ona 'Ano' adını ben takmıştım ve davranışlarını taklit ediyordum. Lafönj'ün annesinden fışkıran bir cinsellik vardı ki, bunu görmemek, fark etmemek mümkün değildi. Davranışlarımla ona benzemeye çalıştıkça benim de adım 'koket'e çıkmıştı. Ama bir yandan da Lafönj gibi oğlansıydım. Yani bir tuhaftım, anlayacağınız."

Lafönj'ün hızla daldan dala atlayışına terapist hiçbir hayret belirtisi göstermiyor. Alışık, anlaşılan.

"Peki, ya Lafönj? O bu durumu nasıl karşılıyordu?"

"O da zaten tuhaf bir çocuktu. Sessiz, düşünceli bir tipti. Benim varlığımdan rahatsızlık duymuyordu. Anlıyordu beni.

Sonra Lafönj olmaktan da vazgeçip, Ano oldum.

Ve ben yıllardır kendimi Ano olarak düşünüyorum... Lafönj adlı bir delikanlı oğlum olduğunu, onu bütün kötülüklere karşı koruyabildiğimi... Kendi kendime ana oğul oldum – kendimde hem ana, hem de evlat sevgisini aradım. Hep bir çocuk arıyordum, ama kendi çocuğumu mu, kendi çocukluğumu mu? Ken-

di kendimin elinden alınmış bir ana oğulum ben. Hep bir şeylerin kaybını hissediyorum; ana olarak evladın, evlat olarak ananın. Galiba, aslında kendimin. Galiba... galiba... bu değişik ölçülerde de olsa, hepimiz için geçerli..."

Bütün bunları ilgiyle dinliyorum. Bir kere, bu seansa katılanların cinsiyetlerini, onların dış görünüşlerini maskeleyerek saklayabileceklerini sanıyorlarsa, ciddi ciddi yanıldıkları belli!

Bir sessizlik çöküyor sınıfa. Terapist Lafönj'e teşekkür ediyor, Lafönj'ün yanında oturana geliyor sıra.

Nedense kadın olduğunu tahmin ettiğim ve eğitimli olduğu anlaşılan şahıs, kesik kesik konuşarak şunları söylüyor:

"Ben neden adımı değiştirdim anlatayım. Küntleşme öncesi dönemde, amiyane deyişle Çılgın Dönem'de, herkesin her şeyi medya sayesinde o kadar apaçık ortadaydı ki ve bu kimsenin o derece umurunda değil gibiydi ki, sonunda herkesin çıldırdığı dönemde toplum nitel bir değişime uğradı ve artık istisnasız herkeste bir... bir bakışlara maruz kalma korkusu, bir rezil olma fobisi başlamıştı; medyanın son marifetlerini bir hatırlasanıza! Kimse kimseye özel bir şeyini anlatamaz, aynı evin içinde oturanlar birbirlerine güvenmez olmuştu.

Şahsen ben şey oldum... şey... Hani bazen insanın üzerine müthiş bir tiksinme gelir de, iğrenerek şöyle bir silkinir ya... Sıyrılmak istersin, deri değiştirir gibi o kimliği üzerinden atmak istersin...

Yeni bir isim, yeni bir kimlik imkânı, yeni bir uyruk, yani başkalaşma, yani büsbütün kendinden uzaklaşma... Vallahi, benim aradığım buydu!"

"Vallahi" mi? Vay canına; bu kişi Turuncu Rujlular'dan! Sınıfta kimseden herhangi bir tepki gelmiyor; ya fark etmiyorlar ya da aldıkları hapın etkisi olabilir...

Lafönj dışında konuşanları dinlerken kafamda hem daha pek çok soru işareti beliriyor, hem de Lafönj'le ilgili pek çok şey açığa kavuşuyor: Küçük Lafönj'le ve validesiyle özdeşleşmesi demek o boyuttaymış ki, "Ben Kimim?" gibi iddialı bir başlık taşıyan bir seansta ilk bundan söz edebildi, söz etti.

Bir de, "baskına uğrama" ortamını neden kendi kendine yaratmaya çalışarak saçma sapan nedenlerle hapse düştüğünü, Ano'nun akıbetine benzer bir akıbete kendisini neden maruz bırakmak istediğini –feci abartılı bulsam da– şimdi biraz anlar gibiyim. Çöl gibi kurak, sevgisiz bir ortamda yeşil bir dal görmüştü ve bir yandan o dalı kırmış olmanın vicdan azabı, bir yandan o dalın izinden gitme, hatta onun bir parçası olma isteği...

Pıtay'la konuşacağım: Lafönj'ün gerçekten rahatlayabilmesi için özel bir terapiye de ihtiyacı var. Ve ben bunu ona sağlayacağım. Bu konuda kesinkes kararlıyım.

XXXII

30 Kasım
[Melisettō]

Uzun zamandır arzulanan nihayet gerçekleştiğinde, arzunun gücüyle mutluluğun derecesi galiba pek çakışmıyor.

Evet, hislerime kavuştum, ama sadece kendime değil, bedenime de yabancıyım. Eminim bundan. Oysa ben tutkulu bir kadındım; cinselliğinden zevk alan, kadın olmakla gurur duyan...

Kurtarıcı'nın talimatıyla, artık televizyonda yalnızca belli tür filmler gösteriliyor. Yüz yıl evveline ait bir filme tesadüf ettim; bir Krank Frapra filmi. Ve burada izlediğim masum bir öpüşme sahnesi bile beni nasıl tedirgin etti... Geçmiş, uzak, yabancı bir durum. Utandırıcı.

Ama aynı zamanda içimde bir istek var. İlk defa, tenimde bir istek. Bak, deminden beri bir şeyler hissediyordum da ne olduğuna parmak basamıyordum bir türlü; bu resmen bir istek. Ama ben ne istiyorum?

Fiziksel bir şey, ama karın açlığı gibi de değil... Özel olarak

bugünle ilgili bir şey bu...

Bütün duyargalarımın birer elektrik teli gibi gerili olduğu bugün, elimi tutacak birisini is... yo, yalnızca elimi de tutacak değil; belki dirseğimi de kavrayarak bana destek olabilecek birini istiyorum. Yok yok, bunları yapması da şart değil; yalnızca yanımda, bana hiç dokunmadan varolmasına da razıyım, yeter ki...

Her neyse bu istediğim; onu ne kadar çok istiyorum. Ne kadar şiddetle istiyorum. Beni ne kadar acıtan bir şiddetle... Çok acıtan. Malkım, çok acıtıyor hem de; nefesimi kesti. Ama o eskiden tanıdığım iç acılarımdan ne kadar da farklı... Fiziksel. Ama cinsel de değil. Nasıl bir istek bu?

Acaba hiskov, bu tür istekleri de mi kovuyordu?

Acaba... Acaba Lafönj... hep, böyle bir istek mi duyuyordu?

Ebrar bana devamlı bakıyor; galiba o özlemini duyduğum şekilde. Beni görmek istiyor. Beni. Oysa buna hiç hazır değilim. Önce benim kendi kendime bakmam, kendi kendimi görebilmem gerek. Başka birinin beni, hele de içimi görmesine hiç hazır değilim. Aynaya baktığımda sadece en üst tabakamı görebiliyorum. Bir kat daha, bir kat altında ne var acaba? – bunu bilmiyorum.

Ona şunu söyledim: "İnsan, evi kirli ve dağınıkken misafir kabul etmek istemez, bir temizlik yapmak ister. Bense içimin nasıl olduğuna dair en ufak bir fikre sahip değilim."

Bilmiyorum anladı mı; saçlarımı okşadı bir süre.

Onunla daha evvel bir erkekle hiç yakınlaşmadığım biçimde yakınlaşıyoruz. Yakınlaşırken de, giderek artan bir tehlike hissediyorum – daha önce hiçbir erkekle hissetmediğim. Oysa onu eskiden de tanıyordum; ama hiç böyle olmamıştı.

Anlaşılan aynı uyaranlar, bir kişiyi değişik zamanlarda aynı şekilde etkilemiyor. Ayrıca insan bir kez değişti mi, olayları da asla aynı şekilde algılamıyor...

Eski buzdolabıma olan bağlılığıma Ebrar itiraz etti. Bir eşyaya böylesine bağlı olmak, sağlıklı bir şey değilmiş. Bunun üzerine ona sordum: "Sevmek nedir?" dedim. "Kuralları var mıdır?" O

bunu anlayamaz ki, nasıl anlasın... Bir insan, günün birinde sevgi sözcükleri duyabileceğine ilişkin bütün umutlarını zaten yitirmişse, buzdolabım gibi sevgi dolu bir eşyaya bağlanmak kadar mantıklı ne olabilir?

Sevgi konusunda; aşk, hatta genel olarak duygular konusunda; hatta bağlayıcı herhangi bir konuda konuşmak bile beni tedirgin ediyor. Zaten sözcükler, özellikle de sevgi sözcükleri, asla yaşamla, gerçeklerle örtüşmezler...

Bu tür durumların ve duyarlılıklarımın Ebrar'ı acıttığının farkındayım ve anlayabiliyorum onu: Sevdiklerimizin kendini yok yere harap etmesinin bizde yarattığı türden bir öfke duyuyor. Bunun çaresi yok, tabii. Ama bu durumun hoşluğunun yanı sıra, kendi kendimden de hoşnutum: En azından bir başkasının duygularını ve bir başkasını etkileme gücümü tekrar fark edecek duruma geldim; bu da herhalde iyi bir şey.

Ebrar saçımı okşadı, bunu hissettim ve bir anı canlandı zihnimde:

Güzel... Devam... Güzel... Çok güzel...

Biri saçlarımı okşuyor.

Biri saçlarımı okşuyor! Kim acaba? Hay malk, böyle âni sıçrayınca ürküttüm onu, eyvah, galiba...

Hah, yine okşamaya başladı...

Kaç yaşındaydım? Okula ilk başladığım yıl. Annemle forma almaya gitmiştik. Sonradan yasaklanan mor formalardan. İlk formam. Çok hevesliydim; ben de nihayet okula gidenler, forma giyenler arasına katılabilecektim! Ama öyle ufak tefektim ki, en küçük beden bile üzerimde büyük kalıyordu; annem sinirleniyor, tezgâhtarları azarlıyor. Aslında gizliden sinirlendiği, benim; ben de biliyorum bunu; benim çelimsizliğim, bir fiskede yere devrilebilir, sıska halim onu deli ediyor. Bunu bilmek, beni büsbütün pıstırıyor.

Birden bir el hissediyorum saçlarımda; kafamı kaldırıyorum. Bir çift ela göz.

Çoğu insan, hayatta yalnızca çıplak gözle gördükleriyle yetinir. Bence bu insanlar hayatlarının yalnızca yüzde üçünü yaşa-

mış oluyorlar. Gözle görülenin ötesini, daha derinleri görmeye çalışmazsan, hayatı kesinlikle eksik yaşamış olursun.

Bir erkekti; tek anımsadığım, bu. Ne yaşına dikkat etmişim, ne boyuna posuna, ne yüz hatlarına; tek aklımda kalan, o gözlerdeki anlayış ve sevecenlik. İçim bir garip olmuştu; o iri, ağır, hatta hantal elin kafamda bir an duruşu, sonra aşağıya yumuşak bir dokunuşla kayışının, bir de o tatlı bakışın lezzetini hiç unutamadım. Bu bakışlarda okunan; bakılanın çirkin, sıska, suratını asmış ve ağlamamak için kendini zor tutan küçük bir kız oluşu değil. Bu bakışlar benim cinsiyetimin bile farkında değil; yalnızca küçük bir çocuk görüyor. Mutsuz bir küçük insan. Belki başka şeyler de görüyorlardı, hatta evet, sanki çok şey görüyor, biliyorlardı, çirkin kız Canyak hakkında değil, mutsuz çocuk Canyak hakkında.

Bu lezzeti hep aradım. Hep aramıştım.

Paylaşmak, aynı dili konuşmakla, aynı simgeleri kullanmakla olur.

Ebrar'ı gördüm rüyamda. Yoksa çocukluğumda saçımı okşayan tezgâhtar mıydı o? Sanki ikisinin bir karması. Rüyada o kişi arkamda duruyor ve beni kollarıyla hafif kavramış vaziyette; ben de sırtımı ona yaslamışım. Gözlerim kapalı: Hayatımda –gerçek hayatımda– hiç, böylesi inanılmaz bir mutluluk tatmamış, böylesi bir huzur duymamıştım. Rüyanın galiba hafif erotik bir yönü de vardı –uyandığımda kendimde uzaktan tanıdık bir cinsel kıpırdanma hissettim– ama o erotizm, geri plandaydı. Aslolan, o derin huzur ve doygunluk haliydi: Emin ellerde, güvendeyim.

Neden bu rüya? Bilemiyorum...

Biraz evvelki sevişmemiz, ilk sevişmemiz –ki aslında, gerçek bir sevişme bile değildi– bir üzüntü ve yalnızlık getirdi.

Şimdi yanımda uzanmış yatarken Ebrar, yattığım yerden burnunun içini görebiliyorum. Bir kıl, o nefes alıp verdikçe burun deliğinin dışına fırlıyor, sonra tekrar içeri kaçıyor. Gülüyorum içimden: İnsan bedeninin ne garip olduğunu, insanın iç ve dış manzaralarının ne kadar birbiriyle ilgisi olmadığını düşünüyorum. "Ruh güzelliğidir önemli olan!" Hele uyku hali! Beden ne

oyunlar oynar insana – sahibini ne maskara durumlara düşürür!

Hafif doğruluyor ve Ebrar'ın bu yatışını süzüyorum. Bu yatışta ne vakar, ne de asalet var. Kıl burun deliğinde hâlâ saklambaç oynarken, ağız açılmış, kol ve bacaklar "uçan kedi" pozisyonu almış.

Bana biraz evvel sarıldığında, sanki eskiden tanıdığım, öğrenmiş olduğum bir senaryoyla karşı karşıya hissettim kendimi. Nasıl davranmam gerekiyordu? Sevişirken neler yapılırdı? Bir hatırlayabilsem...

Hatırlayacak gibi olduğumda da, aklıma Öcal geliyor: Öcal'la nasıldı? Saçmaladığımı biliyorum, yine de aklıma geliyor işte. Bunlar işte beni hep tedirgin etti.

Ebrar'la biz ne yaşıyoruz, bilmiyorum. Bazı şeyleri tanımlamak zor, hatta galiba mümkün değil. Bir erkekle bir kadın arasında öyle hoş, öyle derin bir şeyler paylaşılabilir ki, o ne "aşk"tır, ne "dostluk"tur, tanımlanamaz bir şeydir. Ne olduğunu artık zaman gösterir.

[Ebrar]

Gözümü daha açmadan, bir şekilde, bakışlarını üzerimde hissettim, beni seyrettiğini biliyorum. Biraz evvel, ben sızmadan olan garip şeyleri gözümün önünde canlandırıyorum: Çenesini okşarken nasıl titrediğini, buna karşılık göğsüne hafifçe parmaklarımı değdirdiğimde nasıl taş kesildiğini... Saçlarını okşadığımda nasıl ağlamaya başladığını...

Küçükken pederin bir tanıdığının, bir Kış Festivali zamanı gâvuristandan bana hediye getirdiği bir takvimi anımsıyorum birden: Üst üste iki kartonun bitiştirilmesinden oluşmuş, yalnızca Kış Festivali günlerini kapsayan, özel bir takvimdi bu. Her gün küçük bir sürprizle karşılaşılıyor: Üstteki kartta Kış Festivali günlerinin sayısı kadar kare var ve bunlar öyle ayarlanmış ki,

örneğin pazartesi günü, üzerinde "pazartesi" yazan kareyi, tırnağınla hafifçe zorlayarak bir pencere şeklinde açtığında, alttaki kartonda küçük, hoş bir resimle karşılaşıyorsun.

Şimdi de Lafönj'ün bedeninde sanki birçok pencere ardına kadar, onun kişiliğine açılıveriyor ve bu pencerelerin her birine ayrı ayrı baktığımda gördüğümü sandığım şeyler öylesine garip ki, büyüleniyorum.

Canım feci şekilde sevişmek istiyor. Kendimi onun yerine koymaya, onun şu anda neler düşündüğünü tahmin etmeye, saçlarını okşadığımda niçin ağladığını anlamaya çalışıyorum: Acaba bir kadın, bir erkeği nasıl algılar? Nesini çekici bulur? Erkek cinsel organının hareketliliğini nasıl yorumlar, neye benzetir? Bunları düşünmek, hem sevişme arzumu artırıyor, hem de içimi bir hoşlukla dolduruyor, bir tür sevecenlikle.

Hayalarım kurşun ağırlığında; yanımda yatan, beni seyreden varlığın farkındayım, bilincindeyim. Tenlerimiz aracılığıyla sinir uçlarımız birbirine değerken onun gerginliğini hissedebiliyorum. Ereksiyonumu indirmeye çalışıyorum – yılların deneyimiyle bunu başarmanın envai çeşit yolunu öğrendim.

Cinsel arzuyla dolu olduğumda hep, içim de öfkeyle dolardı ve bu duruma şaşırır, bir anlam veremezdim. Şimdiyse içimde bir bekleme güdüsü, bir sabır var, beni zerrece asabileştirmeyen, hatta bana bir tür huzur veren.

Tek, kendi yatağımı özlüyorum: Kafamın altındaki yastık fazla sert; yatak farklı, ayrıca insan azıcık suyla da olsa temizlendikten sonra, gevrek –temiz– hoş kokulu çarşaflar arasında yatma ihtiyacı duyuyor. Evet, bir yerlerden temiz çarşaflar ayarlamalıyım...

Bu arada şunu keşfettim: Karşındaki insanın yangınına körükle gidersen, sen de kendini kötü hissediyorsun, ama o kişiyi sakinleştirmek amacıyla makul şeyler söylersen, o sükûnet sana da bulaşıyor. Lafönj'e geleceğe ilişkin umut vermeye çalışmak, beni de umutlandırıyor.

XXXIII

31 Kasım – akşamüstü
[Lafönj]

TRP fena gitmiyor; bir şeyler olacak gibi... En azından, kendimde bir şeyler hissediyorum... Değişiyorum galiba... Yaptırdıkları bazı şeyler gerçi bazen abartılı geliyor, ama her şeyin bir mantığı var.

Bugün upuzun bir liste verdiler; Empati Kursları sırasında şimdilik kaçınılmasına özen göstermemiz gereken sözcükler listesi. Listenin en başında tabii ki Allah-Malke ve bunların türevleri, ayrıca değişik grupları aşağılamaya yarayan isimler, hakaretler vesaire var. Bunu anlarım da, örneğin "başıma .... geldi" ifadesini de her kullanmaya kalktığımızda, bir durup, üzerine düşünecekmişiz. Ha, bir de, edilgen konuşmayacakmışız; örneğin "anahtar kayboldu" demek yerine, "anahtarı kaybettim" diyecekmişiz, çünkü bunlar hep, pasifliğin ve sorumluluğu üzerinden atmanın ifadesiymiş. Bunun gibi daha bir yığın şey...

Bir de, "bu kavramlar üzerine düşünün, bunlar üzerinde ko-

nuşacağız" diye bir liste verdiler. O listede de birbiriyle ilgisiz bir yığın kavram var... Örneğin "vatan haini." Örneğin "kahraman." Örneğin "özgürlük."

Birkaç gün evvel, sırayla, ayrı ayrı karanlık bir odaya alındık ve –göz doktorundakine benzer şekilde– çenemizi bir alete dayamamız istendi ve bize bir film gösterildi. Gösterilen filmdeki şiddet dozu aşama aşama artırılıyordu ve –herhalde gözbebeklerimizin tepkisine bakarak– ara ara film durdurularak bizlere: "Şu an ne hissediyorsun?" diye soruluyordu.

Bu film faslının sonucunda bizim başlangıçtaki sınıfımızı dağıttılar, ben de "İleri Derece Duyarlık" sınıfına denk gelen az sayıdaki kişiden biri oldum. Doğrusu biraz gururlandım.

Şu ana kadarki sınıflarda bizi sürekli, ama sürekli tartıştırmaya çalışıyorlar. Nihai amaç, kavga etmeden tartışmayı öğrenmekmiş. Ama bunun için, *anlamak* amacıyla önyargısız dinlemeyi, düşüncelerimizi mantıklı biçimde dile getirmeyi falan öğreteceklermiş.

Şimdiki yeni sınıfımdaysa, hâlâ kimse birbirinin ne hangi mahalleden olduğunu ne de hangi gruptan olduğunu biliyor. Yanımda oturan kişi, turuncu rujlu bir kadın da olabilir, pot da olabilir, boyun kurdeleli de olabilir. Hele bazı sözcükler ve ifadeler kullanılmayınca, gerçekten de anlamak mümkün değil. Cinsiyetler bile ancak, ya beden şekline, ya ağızdan kaçırılan bir lafa, ya da anlatılanlara dayanılarak tahmin edilebiliyor.

Sonuçta hepimiz Kurtarıcı'ya benziyoruz; seslerimiz bile Kurtarıcı'nın sesi. Danışmanımızın dediğine göre zaten amaç buymuş: Hepimiz kendimizi birer "Kurtarıcı" olarak görecekmişiz ve katılımcılığımız böyle teşvik edilecekmiş; bu biraz da onun hazırlığıymış.

Dün hepimizden tek tek, taraf olduğumuz grubun tarihini anlatmamız istendi: Hangi gruptan olduğumuzu söylemeden ve düşman grubun adını da telaffuz etmeden, mahallelere bölünmeden evvel nelerin yaşanmış olduğunu, niçin taraf hale geldiğimizi anlatacaktık. Sonunda hepimiz çok şaşırdık: Anlattığımız hikâyeler aynıydı, istisnasız herkes kurban durumundaydı ve

herkes haklıydı! Nelerin zikredildiği de, hangi konularda susulduğu da özenle seçiliyordu; bu konuda da tercihlerimiz kesinlikle örtüşüyordu!

Sonra danışmanımız hikâyelerimize ilişkin örnekleri ayrıntılı olarak yazıya dökmemizi istemiş, biz yazdıktan sonra da kâğıtları toplamıştı.

Bu sabah, rastgele hikâyeleri farklı sınıflara dağıtıp, okuttular. İstisnasız herkes, "bu bizim de başımıza geldi" dedi. Farklı suskunluklar, farklı vurgular burada da birbirini tamamlıyordu. Sonra sınıfta, her türlü bağlamdan kopuk olarak, tek tek olayları değerlendiriyorduk. Bu değerlendirme sırasında bir ara gayet açık bir şekilde ortaya çıktı ki olayların hepsinde de bütün gruplar, bütün taraflar, bütün mahalleler, kendilerini "yapayalnız" hissediyorlar, hepsi "herkes benim kellemin peşinde, gidebileceğim hiçbir yer yok, köşeye sıkıştım" paranoyası içinde ve hepsi karşı taraftan kayıtsız şartsız özür bekliyor.

Sınıfta ilk kez, ses değiştirici aletin hışmına uğramış da olsa, hafif gülme sesleri duyuldu – tuhaf, tutuk.

Sonra bize Evropistan'ın yakın tarihinden kesitler içeren bir belgesel film gösterdiler. Çok büyük tehlike veya travma zamanlarında insanların birbirlerine yakınlaştıklarına ilişkin konuşmalarla başlıyordu film, sonra orada yaşanan olaylar nedeniyle dünyanın dört bir yanındaki ülkelerin nasıl kenetlendiklerini falan anlatıyordu. Örneğin kravatlı bir Tuppi ile bir Pihte'yi yan yana gösterdi; gerçekten garipti manzara; ortak hiçbir yanları olmamasına rağmen dünyayı kurtarmak için neler yapılması gerektiğini karşılıklı ve gayet sakin bir ses tonuyla, hatta zaman zaman gülümseyerek konuştuklarını, kendi gözlerimizle gördük.

Sonra başka bir olayı çizgi film haline getirmişler, o filmi hep beraber izledik: Filmdeki karakterlerin giysileri falan, hangi gruba üye olduklarına ilişkin en ufak bir ipucu vermiyordu. Sınıfta sadece ve sadece izlediğimiz olayların kendisi üzerinde durmamız, olayları değerlendirmemiz istendi. Belki biraz evvelki gülüşmenin de etkisiyle, sınıfın genel havası bence çok iyiydi, herkes sanki rahatlamıştı.

Akşamüstü artık hepimiz evlerimize dönmek üzere dağılırken, susuzluktan laf açıldı –kimimiz henüz hiç yıkanmamışız– ve herkes pislik ve toz nedeniyle saçların arasından en kalın tarağın bile geçmediğinden yakındı, sonra da "iyi ki maskeliyiz de birbirimizi bu perişan halde tanımıyoruz," tarzı şakalar bile yapıldı!

Yarın "İçtenlikle Kendi Kusurunu Görme" adı altında yepyeni bir ders başlayacakmış. Bakalım o nasıl bir şey olacak.

Hangi sınıfta olursan ol, hepimizin ortaklaşa almak durumunda olduğumuz bir de "yan dersler" var. Haftaya bunlardan ilki başlayacak: "Değişimi İstemek." İnsanlar ancak toptan, hep bir aradada kararlı hareket ederse değişimin mümkün olabileceği ve anlaşılan bazıları şu anki TRP'den memnun olmadığı için, programı tanıtmaya ve değişimin niçin şart olduğunu anlatmaya yönelik bir ders olacakmış bu. Reklam yani, bir çeşit...

TRP çıkışında, eve doğru yürürken sınıfta, derslerde olup bitenleri gözümün önüne getirdim ve şunu düşündüm: Dışarıya karşı son zamanlarda kendimizi ülke olarak çok izole etmiştik – bence bunu birlik, beraberlik ve istekle el ele vererek kolayca atlatırız. Ama biz bir de birey olarak, iç izolasyon halindeydik. En büyük güçlük de galiba burada.

Ve tam bizim apartmana girerken, o an bir mucize oluyor ve duruyorum: Etraftaki binalardan birinden bir flüt sesi... bir yan flüt...

Flüt öyle acemice çalınıyor ki bir an, düdük sesi sandım. Belli ki sahibi, çok uzun zamandır ellememiş aletini. Sonra düdük sesi giderek düz, saydam bir flüt notasına dönüştü, dolgunlaştı, zenginleşti...

Orada, apartmanımın giriş kapısında dikilip daha uzun süre dinlemek isterdim, ama tam o sırada, dışarıya çıkan biriyle –muhtemelen bir erkekti, en azından öyle hissettim– burun buruna, daha doğrusu karşı karşıya geldim. Dış merdivenler iptal edildiğinden beri apartman içinde herhangi biriyle, hem de özlüksüz, ilk karşılaşmamdı bu. O kişiyle birkaç saniye kapı eşiğinde karşı karşıya durduk; ikimiz de yere bakarak. Kısacık bir tereddütten sonra, ben ona yol verdim ve ikimiz de birbirimizin

yüzüne bakmaya cesaret edemeyerek ben içeriye o dışarıya, yolumuza devam ettik.

Merdivenlerin ilk basamağını çıkmamla, içimi müthiş bir pişmanlık kapladı: Ödlek! Ne olurdu sanki, o kişinin yüzüne bakmayı hiç değilse deneseydim! Üstelik, o kişi de sanki bana bakmaya hazırdı, bunu hissetmiştim; sadece o da benim gibi korkakça davranmıştı. Birden müthiş moralim bozuldu.

Merdivenleri tırmanıp kendi katıma geldiğimde, bir baktım, ayaklarım beni kendiliğinden yukarıya, Miryo'nun evine götürüyor.

Bir zamanlar onu eleştirirdim, pembişiko okuyor diye. Oysa bu ülkede son beş on yıldır insanlar bütün kötülüklerin kitaplardan kaynakladığına inanmışlardı; milyonlarca kitap yakıldı. Pembişikolar bugün öyle değer taşıyor ki benim gözünde ve Miryo'dan öyle utanıyorum ki... Ama o hangi "ben"i tanıyor, emin değilim. Onu derhal görmek, yani şimdiki, yeni gözlerimle görmek, gerçek olduğundan emin olmak zorundayım.

Kapıyı açıp beni karşısında görünce hiçbir şaşırma belirtisi göstermedi; sanki beni hep karşısında görmeye alışkınmış gibi... Alışkın mı yoksa gerçekten? Zaman zaman kafam karışıyor.

Sırtında yine geceliği, saçı başı yine dağınık, eliyle buyur etti beni, ben de sessizce süzüldüm içeriye. İkimizde de ne selam, ne sabah.

Bir şekilde biliyorum; bu evde artık kedi yok. Hep şaşırırdım, o kediyi hamsterlardan uzak tutmayı nasıl başarıyorlar, diye.

Evin o kendine özgü kokusunu –limon kolonyası ve naftalin– özlemle içime çekiyorum. Bu koku, "yaşlı insan" kokusu; oysa Miryo benden pek de yaşlı olamaz.

Durgun mavi gözleriyle beni dikkatle inceliyor, ben de onun gözlerine dalıyorum; hiç konuşmadan, birbirimize tek söz söylemeden, hep göz göze, mutfağa doğru ilerliyor, mutfak masasının sandalyelerine ilişiyoruz. Burayı böyle hoş, böyle temiz tutmayı nasıl başarmış?

O kadar tanıdık bir mekân ki burası; artık en ufak bir kuşkum yok ki benim burada defalarca, defalarca oturmuşluğum

var. Beni tek, hangi kimliğimin neleri hatırladığı, hangi olaylara hâkim olduğu meselesi zaman zaman şaşırtmakta.

Mutfakta bir duvar saati, şu eski saatlerden – usulcacık "tik-tak" diye ilan ediyor saniyelerin geçişini. Öyle seviyorum ki bu sesi, şu an hüngür hüngür ağlayabilirim: Bana Bach'ı hatırlatıyor – belki aylardır dinlemediğim, dinlemenin acısına dayanamayacağımı bildiğim Bach'ın müziğini. Bir yerlerden biliyorum: Bu ses, mantığın, sağduyunun sesi. Matematiksel objektifliğin sesi. Zaman ilerliyor, o da alçakgönüllülükle kaydını tutuyor, o kadar. Bu bile yeter.

Fakat şimdi onu, onları, Miryo'yu yeniden tanıyorum, yeniden tanışıyoruz, Miryo da galiba bunun farkında. Kocaman bir bardağa su dökerek bana ikram ediyor. Gözlerime inanamıyorum: Orada herhalde yarım litreye yakın su var! Böylesine değerli bir ikramı kabul edip etmemek konusunda bir an tereddüt ediyor, sonra suyu doya doya, tadını çıkara çıkara içiyorum. Yine bir "tanıdık"lık duygusu: Bu galiba hep böyle oldu.

Ben: "Empati Kursları'na gitmiyor musun?"

Miryo: "Gerek görmediler. Biliyorsun, ben hiç kalkanmadım ki... Ne özlüğüm oldu, ne de filtrem."

(Ben: Utanarak önüme bakıyorum.)

Miryo (sevecen bir sesle): "Hep, senin özel olduğunu düşündüm. Kaç kişi bir kedinin sesine kulak verir de onu bir evin içine kadar takip eder?"

Ben: "Hamsterlar duruyor mu?"

Miryo: "Gel benimle..."

Birlikte İmsel'in odasına geçiyoruz. İmsel'in artık yatalak olduğunu da bir şekilde biliyordum. Kalıncana tüller kapalı, oda loş. İmsel'in yatağı, odanın ortasına taşınmış; yatağın bir yanı kapı tarafına bakıyor, duvara bakan diğer yanına ise, tam İmsel'in yatağının yüksekliğinde, uzunca tahta bir kerevet kurulmuş, üzerinde dizi dizi, dört tane hamster kafesi. Henüz gece olmadığı için hamsterların çoğu meydanda yok, uykudalar; pamukların arasından kimisinin sırtı gözüküyor, kimisinin kuyruğu, bir tanesinin de pembe burnu.

"İmsel, bak kim geldi," diye sevecen sesiyle konuşuyor Miryo, ama fark ediyorum; sanki kendi de kimin geldiğini anlamak ister gibi, bana yan gözle ve hafif tereddütle bakıyor.

İmsel kafasını yavaşça bize doğru çeviriyor, beni görünce bir gülümseme yüzüne ağır ağır yerleşiyor; iki elini birden bana doğru ağır ağır uzatıyor. Diz çöküyorum yanına, onu incitmemeye çalışarak sarılıyorum ekşimtrak kokulu, ufacık bedenine.

"Hams-ter" diyor, yavaşça. Gözlerim doluyor. Birbirimize gülümsüyoruz.

Miryo (sesinde ilk kez duyduğum, büyük bir sevinç tınısı var): "Siz... Siz... Yani sen ve..."

Ben (kısaca ona dönüp bakıyorum, kafamı sallıyorum): "Evet. Biz... biz birleştik."

Miryo (sevincinden neredeyse el çırpacak): "Anlıyorum."

Bir süre –ben yerde diz çökmüş vaziyette İmsel'le el ele– bekliyorum. İmsel'in uykusu geliyor, gözleri hafiften kayıyor. Elini usulca bırakıp ayağa kalkıyorum; Miryo'yla dışarı çıkıp, salona yöneliyoruz.

Miryo (onda ilk kez duyduğum bir heyecanla): "Biliyorsun, gündüzleri mecburdum, eve kapanmaya... Daha doğrusu, bu öyle pat diye verilmiş bir karar değil; İmsel'le gündüzleri sokağa çıktığımda insanların duyarsız tepkileri, ona garip garip bakmaları zaten rahatsız ediciydi, sonra gıdım gıdım, çevrede gördüklerim karşısında duyduğum dehşet arttıkça dışarı çıkmaya, insanlar arasına karışmaya duyduğum isteksizlik de artmaya başladı. Derken komşularla karşılaşmak da beni rahatsız etmeye başladı.

Sonra da giderek korkar oldum: Biliyorsun, Cinsiyet Tercihi tasarısı yasalaştıktan sonra uzun bir süre sadece erkek bebekler dünyaya gelmişti. Bu nedenle de İmsel'i saklamak istiyordum – özürlü de olsa, korkuyordum işte, saldırırlar diye."

Ben: "Gece sokağa çıkmaktan korkmuyor muydun?"

Miryo: "Neden korkayım? Çok haksız yere 'Vahşi Çocuk' olarak adlandırılan çocuklarla da, diğer gece insanlarıyla da gece gezmelerimizde sık sık karşılaşıyorduk, ama onlar bize hiçbir zaman zarar vermek istemediler... Onların tek sorunları hayatta ka-

-labilmek; kimseyi incitmek değil ki... Kaldı ki, sonuçta biz de bir tür gece insanı olmuştuk. Hamile kadınlar gibi, gizlice doğurulan bebekler gibi. Korkuyla bakılan, karanlık insanlardandık. Nitekim gece gezmelerimizde delirmemiş, kafa dengi nice insanla karşılaştım – onlar her zaman var, bilirsin. Toplumun görünmeyen kesimi. İşte, hamsterlar bu bakımdan da bize çok uygun hayvanlardı.

İmsel yatalak olunca da zaten benim için geceymiş, gündüzmüş, sorun olmaktan çıktı. Son zamanlarda sadece gıda hapları için dışarıya çıkıyordum; sokakta, hele çıplak gözlü olunca, görülenler öyle korkunçtu ki... Zaten artık ev insanı olmuştum. Ama dikkat çekmemek için yine de simsiyah bir güneş gözlüğü edinmiştim."

Ben (heyecanla): "Aslında... Bu anlattıklarını hafiften kıskandım. İnsanlar karanlıktan ve gece vakti sokağa çıkmaktan her zaman korkarlardı, hâlâ da öyle galiba. Oysa geceler özgürlük getirir; insanın dilediği gibi davrandığı zamanlardır. Gündüzleri duyguların otomatiğe bağlanmış oluyor, bütün duyarlılıklar gece ortaya çıkıyor, öyle değil mi?"

Miryo: "Sanırım öyle."

Ben: "Aylardır kira ödemiyorum..."

Miryo (hayretle gülüyor): "Para hâlâ kullanılıyor mu ki?" Ciddileşerek: "Biliyorsun, sana o evi açmam, tamamen o kedi olayından dolayıdır."

Cam kenarında duruyor, dışarısını seyrediyoruz.

Ben: "İmsel'in yatağının yeri değişmiş."

Miryo (usulca, sükûnetle): "Sen... son dönemlerde tamamen yok olmuştun... Duvardaki borulara vurunca da artık yanıt vermiyordun... Ben de İmsel'i odanın ortasına aldım, yanına hamsterları yerleştirdim... Ama merak etme, senin neden ortadan kaybolduğunu biliyorum..."

Ben, suskun, dışarıyı seyrediyorum.

Miryo: "Seni hep, İmsel'e ve bana yakınlık gösteren, hamsterları seven o sıcak insan olarak tanıdım ve önceleri aynı insanın, aynı kadının nasıl bu kadar farklı iki insan gibi davranabildiğine

şaşırıyordum. Bir gün dostça, sonra hiç tanımıyormuş gibi... Sonra giderek sorunu anladım... Aslında belki de her insan, içinde bir başka insan barındırdı bu dönemde – zorunluydu buna. Bense akıl sağlığımı korumamı İmsel'e borçluyum. O da benim şeyimdi... diğer kişim...

Ben (dizlerim titremeye başlıyor; bugünlük bu kadar yorgunluğun bana yettiğini birden hissederek, ayağa kalkıyorum): "Ben kalkayım... Görüşürüz."

Miryo (beni kapıya geçiriyor): "Görüşürüz."

Merdivenlerden aşağıya iniyorum, ben evime girene kadar Miryo kapıda bekliyor. Evden içeriye girer girmez dışarıdan bir uçak homurtusu duyuyorum: Bizlere yine gıda atacaklar. Homurtuyu daha iyi duyabilmek için camı açıyorum.

Ve hemen gözüme, bizim sokağın köşesinde yıllardır duran o eski, paslanmış SM ilişiyor: Bir adam, elinde ufak bir şeyle –kim bilir, belki eskiden kalma bir çip?– aleti çalıştırmaya çalışıyor. Sabırsız, giderek asabi hareketlerle aletin çeşit çeşit düğmelerini, orasını burasını kurcalıyor. Alet çalışmayınca makineyi önce çılgınlar gibi tekmelemeye, ardından da SM'ye sarılmış vaziyette, büyük bir çaresizlik içinde yere kayıp, çöküp, küçük bir çocuk gibi katıla katıla ağlamaya başlıyor. Hemen ilkyardım çantasıyla bir Gönüllü koşarak yetişiyor, adamın yanına oturarak onu teskin etmeye girişiyor.

Ve birden flütü tekrar duyuyorum!

Flütün sahibi, nihayet çıkarmayı başardığı o dolgun sesten cesaret alarak, yavaş yavaş gamlara geçiyor; sırasıyla taramaya başlıyor: Do majör, la minör, re majör, si minör... derken arpejlere geçiyor: Bir arpejle kalından inceye doğru ağır ağır yükselirken, yüreğim de sanki tırmanıyor onunla, sonra en tiz notada uzun uzun duruyor; nota uzuyor, uzadıkça uzuyor... derken gerilim dayanılmaz boyuta varınca yine âni bir arpejle iniş ve birden tekrar hızlanarak tırmanıyor: Zirveye ikinci çıkışta uzun bir trill...

Arpejin o yoyo gibi iniş çıkışlarında bir şeyler sanki içimi yalıyor bir aşağı bir yukarı; birden gözümün önünde suyla ilgili bir

şeyler canlanıyor: Durgun bir suyun berraklığı, bir şelalenin dinamizmi, neşeli bir ırmağın sularının kâh bir taşın etrafında daireler çizerek oyalanması, kâh şırıltılar eşliğinde –her bir molekülü birbiriyle yarışarak– ilerlemesi – çok sıkı örülmüş birkaç tutam gür, asi saçın âniden çözülüp, sahibinin şöyle bir silkinmesiyle, hem birbirlerinden ayrılmaya çalışarak, hem birbirlerinin içine geçerek, dağılarak akması gibi...

[Su dolu beyaz kâseyi önüme alıyorum. Sağ elimle ıslak fırçayı önce sarı boyaya, sonra hafifçe suya değdiriyorum. Sarı daireler suda dağılıyor, döne döne yavaşça kâsenin dibine çöküyor. Şimdi sıra kırmızıda... Sonra yeşilde... Sonra prusya mavisinde... sonra morda... ve hepsinin sonunda, bana göre renklerin en görkemlisi, türkuvaz mavisinde...

Kâsedeki su ilk başta saydam iken, şimdi yüzeyinde çeşit çeşit renkler, ebrûlî halkalar çizerek, birbirlerine bulaşmadan ama birbirlerinin güzelliğini ortaya koyarak, birbirlerinin alanına saygı göstererek, kâh iki tanesi birleşip bir yana, kâh dördü başka yana yayılarak-dağılarak-kıvrılarak, sonra başka bir yerlerde tekrar buluşarak, inanılmaz bir renk cümbüşü oluşturmaktalar.]

Mart 98, Ankara – Ağustos 02, İstanbul